

Ellen G. White Estate

ВЕЛИКА БОРБА ИЗМЕЂУ ХРИСТА И СОТОНЕ

Е. Г. Вајт

Велика Борба Између Христа И Сотоне

Ellen G. White

**Copyright © 2021
Ellen G. White Estate, Inc.**

Information about this Book

Overview

This eBook is provided by the [Ellen G. White Estate](#). It is included in the larger free [Online Books](#) collection on the Ellen G. White Estate Web site.

About the Author

Ellen G. White (1827-1915) is considered the most widely translated American author, her works having been published in more than 160 languages. She wrote more than 100,000 pages on a wide variety of spiritual and practical topics. Guided by the Holy Spirit, she exalted Jesus and pointed to the Scriptures as the basis of one's faith.

Further Links

[A Brief Biography of Ellen G. White](#)
[About the Ellen G. White Estate](#)

End User License Agreement

The viewing, printing or downloading of this book grants you only a limited, nonexclusive and nontransferable license for use solely by you for your own personal use. This license does not permit republication, distribution, assignment, sublicense, sale, preparation of derivative works, or other use. Any unauthorized use of this book terminates the license granted hereby. (See [EGW Writings End User License Agreement](#).)

Further Information

For more information about the author, publishers, or how you can support this service, please contact the Ellen G. White Estate

at mail@whiteestate.org. We are thankful for your interest and feedback and wish you God's blessing as you read.

Sadržaj

Information about this Book	i
Предговор	v
Увод	vii
Велика Борба	11
Поглавље I - Разорење Јерусалима	12
Поглавље II - Прогонства У Првим Вековима	27
Поглавље III - Римска Црква	35
Поглавље IV - Валденжани	45
Поглавље V - Рани Реформатори	59
Поглавље VI - Лутерово Одвајање Од Рима	65
Поглавље VII - Лутер Пред Државним Сабором	83
Поглавље VIII - Напредак Реформације	101
Поглавље IX - Протест Кнезова	110
Поглавље X - Каснији Реформатори	120
Поглавље XI - Два Сведока	132
Поглавље XII - Бог Указује Част Понизнима	136
Поглавље XIII - Вилијам Милер	141
Поглавље XIV - Прва Анђеоска Вест	155
Поглавље XV - Друга Анђеоска Вест	161
Поглавље XVI - Време Оклевања	168
Поглавље XVII - Поноћна Вика	173
Поглавље XVIII - Светиња	180
Поглавље XIX - Отворена И Затворена Врата	187
Поглавље XX - Трећа Анђеоска Вест	190
Поглавље XXI - Трећа Вест Одбачена	200
Поглавље XXII - Модерна Буђења	205
Поглавље XXIII - Истражни Суд	214
Поглавље XXIV - Порекло Зла	220
Поглавље XXV - Непријатељство Између Човека И Сотоне	226
Поглавље XXVI - Деловање Злих Духова	231
Поглавље XXVII - Сотонине Замке	235
Поглавље XXVIII - Прва Велика Превара	245
Поглавље XXIX - Спиритизам	258

Поглавље XXX - Карактер И Намере Папства	265
Поглавље XXXI - Сукоб Који Долази	278
Поглавље XXXII - Свето Писмо Је Заштита	287
Поглавље XXXIII - Гласна Вика	294
Поглавље XXXIV - Време Невоље	301
Поглавље XXXV - Божји Народ Избављен	316
Поглавље XXXVI - Опустошење Земље	328
Поглавље XXXVII - Борба Је Завршена	333
Додатак	345

Предговор

Са великим задовољством издајемо ову књигу, IV свезак серије „Велика Борба између Христа и Сотоне „. Свезак I, почињући са падом Сотоне, обухвата старозаветну историју. Свезак II описује Христов живот; свезак III живот апостола; а овај свезак даје прво кратак приказ великог пророчанства нашег Господа (који, укратко открива целокупно провиђење), историје цркве у њеној борби за своје коначно избављење и живо описује победу Божјег народа, уништење Сотоне и свих његових следбеника, као и обновљење Земље, које довршава страшну борбу између Божјег Сина и сила таме.

Поред Библије, ова серија представља најчудеснију и веома занимљиву историју света која је икада објављена, од почетка греха до укупног обнављања свих ствари. Као што се завршни догађаји, који су од највећег значаја, (Божја воља - уништење Сотоне и свега што припада његовом делу, откривење славе која долази), не могу упоредити са и једним ранијим догађајем - тако је и садржај ове књиге далеко занимљивији од онога у претходним свесцима. Завршна поглавља су најузбудљивија, међутим, њих ће најбоље проценити они који читају сва четири заредом.

Желели бисмо да кажемо онима који су разочарани што ова књига није била издата раније, да ми верујемо да је била задржана провиђењем, јер књига сада садржи речи које су од великог значаја, а које не би садржала да је пре одштампана. А ипак, овај свезак не износи све што писац има предочити о завршним призорима овог провиђења. Неке појединости које није било могуће уврстити у ово дело (простор је био ограничен) биће објављене одвојено. Сама за себе, ова књига је обимнија, него што је било намеравано.

Верујемо да је милостиви Отац у љубави дао свом народу који чека, светлост и упутство које им је нарочито потребно у невољама последњих дана. Бог је вољан дати свог Духа [7]

онима који га траже, онима који Га призивају у истини. Ми верујемо да је писац примио просветљење од Светога Духа приликом припремања ових страница - стављајући пред нас природу велике борбе између Христа и Сотоне, да бисмо били упозорени на непријатељеве замке и припремљени за наследство с вернима у светлости.

Иако многи овде предочени предмети имају чудесну дубину, а односе се на „дубине Божје“ представљени су на лако разумљивом језику и драго нам је што видимо да читање ових дела води већој љубави према Светом писму и поштовању Божје милости, у којој се налазе сва блага мудрости и знања.

Искрена молитва издавача је, да овај свезак, да благаослов свима који га читају и допринесу слави Највишега.

Предговор из 1884. године.

Многи се данас питају: Зашто толико ратова око нас? Зашто су тако велике борбе и противљења једних против других? Шта је узрок томе и ко је зачетник свих ратова на Земљи?

Одговор се лако може наћи у Светом писму. Ову Књигу би требало да има сваки хришћанин јер се у њој налази одговор на свако питање. „И поста рат на небу, Михајло и анђели његови ударише на аждају и би се аждаја и анђели њени. И не надвладаше и више им се не нађе места на небу. И збачена би аждаја велика, стара змија, која се зове ђаво и сотона, који vara сав васиони свет, и збачена би на земљу и анђели њени збачени бише с њом.“ Откривење 12, 7 – 9.

Борба између добра и зла почела је још на Небу, а затим се наставила на Земљи, јер је ђаво са својим присталицама истеран са Неба. Сам наслов ове књиге говори о великој борби између Христа и Сотоне. Она обухвата: борбу између добра и зла почевши од разорења Јерусалима, прогонства хришћана у првим вековима после Христа, живот појединих реформатора у борби између светла и таме за време 1260 година у хришћанском периоду, објашњење појединих библијских пророчанстава која су се испунила у прошлости као и оних која су пред нама, опис Христовог другог доласка, очишћење ове Земље ватром и стварање новог Неба и нове Земље.

Ова књига сада излази на „бојно поље“. Борба се води и за саму књигу јер она разоткрива превару. Иако изгледа да је Бог напустио ову Земљу јер људи раде шта хоће, ипак Божји Дух још увек обуздава струје зла и бори се на страни истине. Сваки искрени хришћанин и пажљиви читалац ове књиге увидеће разлику између истине и преваре, јер она разоткрива замаскираног варалицу у људском облику.

Писац ове књиге је Елен Г. Вајт. Велика борба је први [9] пут штампана 1884. године и дата народу. Иако је Е. Г. Вајт верно написала ову књигу 1880. године, она није одштампана

све до 1884. године. На последњој страни оригинала 29-ог сведочанства за цркву Адвентиста седмог дана издатог 1880. године, „браћа“ која су штампала њене књиге, изјавила су да ће за пар седмица одштампати и књигу: „Велика борба“, али то се није догодило све до 1884. године. Елен Вајт је лично изјавила да је узрок томе људско лукавство. Упркос томе, „браћа“ су у предговору издања „Велике борбе“ из 1884. године написала следеће: „Желели бисмо да кажемо онима који су разочарани што ова књига није била издата раније, да ми верујемо да је била задржана провиђењем, јер књига сада садржи речи које су од великог значаја, а које не би садржала да је пре одштампана“. Али Елен Вајт је увидела да се води велика борба баш око те књиге. Године 1883. она је писала: „Моја вера се ослања на Бога. Ја сам поучена да се не изненађујем противљењу у сваком облику од готово сваке стране. Ја очекујем да ћу бити изневерена као и мој Господ од такозваних пријатеља“. И поред ових речи „браћа“ су гласала да измене њено писање. Године 1888. за коју и сами Адвентисти седмог дана признају да је година великог отпадништва, појавило се друго издање Велике борбе.

Године 1962. Адвентистичка црква у Београду, превела је на српски и хрватски језик Велику борбу из 1888. године за коју тврди у предговору да је прво издање. На преводу су радили Мирко Голубић и Драгиша Стојчевић, а на редакцији је сарађивао Лазар Сланкаменац. У предговору те књиге пише: „Књига Велика борба је једно од најважнијих дела истакнутог адвентистичког писца Е.Г. Вајт. Од времена првог објављивања на свом изворном језику 1888. године, ова књига је доживела много издања и преведена је готово на све европске језике, а такође на јапански и кинески“.

[10] Од 1884. до 1888. године, врховна власт цркве Адвентиста седмог дана учинила је згражавајућу промену ове књиге. По читаве странице су избачене, док су многе убачене. Као последица тог дела настала је Велика борба из 1888. године.

Драги читаоче, узми сам и провери шта је истинито писање Елен Вајт, а шта превара. Упореди Велику борбу из 1884. и 1888. године (нарочито поглавље: „Сотонине замке“ — прве

три странице). Пошто се под тим насловом описује какве замке ће Сотона поставити Адвентистима, они су то избацили.

„Велика борба између Христа и Сотоне“ из 1888. године, а, такође, и сва каснија издања те књиге су Сотонино ремек дело.

По томе се види да се наставља највећи рат — рат између добра и зла, а ратно поље је људско срце. Христос је рекао: „Не бојте се оних који убијају тело, а душе не могу убити, него се бојте онога који може и душу и тело погубити... „Матеј 10, 28.

Лидија Грујић

Велика Борба

[11]

[12]

Поглавље I - Разорење Јерусалима

„Јер ће доћи дани на тебе, и окружиће те непријатељи твоји опкопима, и опколиће те, и обузеће те са свију страна; и разбиће тебе и децу твоју у теби, и неће оставити у теби камена на камену, зато што ниси познао времена у којему си похођен.“ Лука 19, 43 .44.

Са врха Маслинске горе Исус посматра Јерусалим. Пред Њим се пружао приказ који је одисао лепотом и миром. Усред вртова, винограда, зелених обронака посутих шаторима ходочасника, уздизали су се терасасте брежуљци, отмене палате и масивни бедеми израиљске престонице. Изгледало је као да кћер Сионска говори у свом поносу: „Седим као царица и нећу видети жалости“; била је тако лепа и сигурна у небеску наклоност као у време када је певао царски песник: „Прекрасна је висина, утеха свој земљи гора Сион... град великога цара.“ Псалом 48, 2. Јасно се виде величанствене зграде храма. Зраци сунца на заласку осветљавају снежну белину мермерних зидова и одбијају се од златних врата, кула и торњева. У „савршеној лепоти“ стоји храм, понос јеврејског народа. Које би дете [13] Израиља, могло да гледа овај приказ, без дубоке радости и усхићења! Али, сасвим друге мисли заокупљају Исусов ум. „И кад се приближи, угледа град и заплака за њим.“ Лука 19, 41. Услед свеопште радости због тријумфалног уласка, док палминим гранама још машу, док осана весело одјекује са брежуљака а хиљаде гласова проглашава Га царем, Откупитељ света је изненада обузет тајанственом тугом. Он, Син Божји, Обећани Израиљев, чија је сила победила смрт и позвала њене заробљенике из гробова, плаче, али не због обичне жалости, већ од велике, неисказане душевне патње.

Он не пролива сузе због себе, иако добро зна куда води Његов пут. Пред Њим се налази Гетсиманија. Недалеко је и место распећа. Ужасан густ мрак, требало је да се спусти на пут којим је Он морао ускоро да прође, да би дао душу своју

као жртву за грех. Ипак, размишљање о тим призорима, није бацило сенку на Њега у овим тренуцима радости. Никакав предосећај Његове надљудске муке, није засенио тај несебичан дух.

Он плаче над хиљадама Јерусалимљана којима је изречена осуда, ради слепила и непокајања, а које је дошао да благослови и спасе.

Хиљадугодишња историја наклоности и благослова дарованих јеврејском народу, одвијала се пред Исусовим очима. Господ је учинио да Сион буде Његово свето место становања. Тамо су пророци отпечаћивали своје свитке и изрицали им опомене. Тамо су свештеници махали својим кадионицама и свакога дана приносили крв јагањаца, указујући на Јагње Божје. Тамо је Јехова пребивао у видљивој слави, у божанској присутности, изнад престола милости. Тамо је почивало подножје оних тајанствених лестава што повезују земљу с небесима - лестава по којима су се анђели Божји успињали и силазили, и које су отвориле пут свету ка најсветијем. Да је Израил као нација сачувао своју приврженост Небу, Јерусалим би стајао заувек као изабрана престоница Божја. Али, историја овог повлашћеног народа је извештај о непрекидном одметању и побунама. Они су се одупирали Божјој милости, злоупотребљавали све своје повластице и презирали своја преимућства.

[14]

Упркос заборавности и отпаду, Бог је поступао са Израилем, као што отац пун љубави поступа са бунтовничким сином, подсећајући га, упозоравајући га, исправљајући га, увек говорећи у болу брижне родитељске душе: Како да те се одрекнем? Кад нису помогли позиви, молбе и укори, Бог је послао свом народу, најскупоценији дар неба! У том једином Дару, поклонио им је цело небо.

Три године је Син Божји куцао на врата непокорног града. Он је дошао у свој виноград тражећи рода. Израил је био као лоза пресађена из Египта у добру земљу. Он ју је окопавао, обрезавао и неговао. Био је неуморан у напорима да сачува ову лозу коју је сам посадио. Три године Бог светлости и славе је пролазио усред свог народа. Он је лечио болесне, тешио жалосне, васкрсавао мртве и проповедао опроштај

[15] и мир покајанима. Око себе је окупљао слабе и уморне, немоћне и очајне и пружао свима, без обзира на године или карактер, позив милости: „Ходите к мени сви који сте уморни и натоварени, и ја ћу вас одморити.“ Матеј 11, 28.

Упркос равнодушности и презиру, Он је непоколебљиво настављао своју службу љубави. Ниједна усрдна душа није била одбијена намрштеним погледом. Иако је Он сам био изложен оскудици и прекору, живео је да би својом стазом ширио благослове и позивао људе да приме дар живота. Таласи милости, одбијани од упорних срца, враћали су се у плими неуморне љубави. Али Израил се одвратио од свог најбољег Пријатеља и јединог Помоћника. Позиви његове љубави били су презирани, Његови савети одбијани, а Његове опомене исмејаване.

Час милости и одгађања брзо је пролазио. Чаша Божјег дуго одлаганог гнева била је готово пуна. Облак гнева који се скупљао кроз векове отпада и побуна, само што се није провалио над непослушним народом, а Онај који их је једино могао спасити од њихове предстојеће судбине, био је презрен, наружен, одбачен и ускоро је требало да буде разапет. Када Христос буде разапет на крсту Голготе, дани Израилја као нације, повлашћене и благословене од Бога, биће завршени. Губитак само једне душе је несрећа која надмашује добитке и блага целог света. Али док је Христос посматрао Јерусалим, несрећа једног целог града, целог једног народа, била је пред његовим очима - тог града, тог народа, који је Разорење Јерусалима некад био Божји изабраник, Његово нарочито благо.

[16] Пророци су плакали над отпадом Израилја. Јеремија је желео да његове очи буду извор суза, да би могао „плакати дан и ноћ за побијеним кћерима свога народа“. Колика је онда била жалост Онога, чији пророчки поглед обухвата, не године, већ векове? Он види анђела уништења како лебди над древном престоницом патријараха и пророка. Са врха Маслинске горе, са оног места које је касније заузео Тит и његова војска, гледа преко равнице свети храм и предворје са стубовима, и очима пуним суза посматра ужасну слику: градске зидове опкољене непријатељском војском. Он чује ход војске која се спрема за битку. Чује гласове мајки и вапај деце за хлебом у опкољеном

граду. Види у пламену, свети и дивни храм, његове палате и куле, а потом их види претворене у рушевине које се пуше.

Он гледа унапред вековима и види народ завета расејан у све земље, као остатке олупина на пустој обали. У овој казни, која је требало ускоро да се излије над њеном децом, Исус види прве капи чаше гњева, које ће она у последњем суду испити до дна. Божанско саучешће дошло је до изражаја у речима пуним бола: „Јерусалиме, Јерусалиме, који убијаш пророке и засипаш камењем послане к теби! Колико пута хтедох да скупим чеда твоја, као што кокош скупља пилиће своје под крила и не хтесте.“ Матеј 23, 37. О да си ти, народе, који си уживао преимућство више од свих других, познао време свога похођења и оно што је за мир твој! Ја сам задржавао анђела освете; ја сам те позивао на покајање, али узалуд. Нисте само слуге, посланике и пророке одбацили већ и Свеца Израилјева, твога Спаситеља. Када будеш разорен, ти ћеш сам бити томе крив. „И нећете да дођете к мени да имате живот вечни!“

[17]

Исус је у Јерусалиму гледао симбол света окорелог у неверству и побуни, који се нагло приближава Божјим осветничким судовима. Беда отпалог рода, тиштала је Његову душу и отела му из уста неизмерно горак узвик. Он је видео запис греха, исписан, у људској беди, у сузама и крви. Његово срце било је дирнуто неизмерном самилошћу над онима који пате и трпе на земљи, чезнуо је да их све ослободи. Али је знао, да чак ни Његова рука не може одвратити долазеће таласе људског страдања. Свега неколицина потражиће свој једини извор помоћи. Он је био готов да да душу своју на смрт да би им дао спасење, али само неколицина прићи ће му, да могу имати живот.

Величанство Неба у сузама! Син Вечног Бога, ожалошћен духом, изнемогао од бола! Овај приказ је испунио сво Небо чуђењем. Тај приказ нам показује колико је тежак грех. Он нам показује колико је, чак и за божанску свемоћ, тежак задатак да спасе грешника од последица преступа Божјег закона. Посматрајући пред собом векове, све до последњег нараштаја, Исус је видео свет увучен у превару, сличну оној која је била узрок разорења Јерусалима.

Велики грех Јевреја био је одбацивање Христа, велики

[18]

грех хришћанског света биће одбацавање Божјег закона који је темељ Божје владавине на небу и на земљи. Јеховини прописи биће презрени и проглашени неважећим. Милиони робова греха и Сотоне, осуђени да претрпе другу смрт, неће хтети да слушају речи истине у дан свога похођења. Ужасна заслепљеност! Чудна залуђеност!

Два дана пре Пасхе, пошто је осудио лицемерство јеврејских вођа, Исус, излазећи из храма последњи пут, упутио се са својим ученицима на врх Маслинске горе, и заједно с њима сео на травнати обронак са којег се пружао поглед на град. Још једном је посматрао његове зидове, његове куле и палате. Још једном је погледао храм у његовом блиставом сјају, круну лепоте, којом је свето брдо било крунисано.

Пре хиљаду година псалмиста је величао Божју милост према Израиљу, што је његов свети дом изабрао да му буде место боравка: „У Салему је шатор његов, стан је његов у Сиону.“ Псалам 76, 2. „Него изабра колена Јудино, гору Сион која му омиле. И сагради светињу своју као горње своје станове.“ Псалам 78, 68. 69. Први храм био је саграђен у најславније доба израиљске историје. Давид је за ту сврху сабрао огромно благо. Нацрт за његову градњу начињен је божанским надахнућем. Соломун, најмудрији цар Израиљев, довршио је то дело. Овај храм је био највеличанственија грађевина коју је свет икада видео. Али, говорећи о другом храму, Бог је преко Агеја дао следећу изјаву: „Слава ће овог дома последњега бити већа него онога првога, вели Господ над војскама.“ „И потрешћу све народе, и доћи ће Изабрани свих народа, и напунићу овај дом славом, вели Господ над војскама.“ Агеј 2, 9. 7.

Разорен од Навуходоносора, храм је био поново сазидан око пет стотина година пре Христовог рођења. То је учинио народ који се вратио у опљачкану и опустошену земљу из ропства, које је трајало колико и један људски век. Међу њима је било и стараца који су видели славу Соломуновог храма и који су плакали посматрајући постављање темеља новом храму који је био много мањи од првог. Пророк је овако описао осећање које је тада владало: „Ко је међу вама остао који је видео овај дом у првој слави његовој? А какав ви сада видите? Није ли

према оном као ништа у вашим очима?“ Агеј 2, 3. Тада је дато обећање да ће слава другог храма бити већа од славе првога.

Други храм није био дорастао првом по величанствености, нити је био посвећен оним видљивим знацима божанске присутности, као први храм. Није се открила натприродна сила да означи његово посвећење. Није се видео облак славе који би испунио новосаграђену светињу. Никакав огањ није пао са Неба да запали жртву на олтару. Божја присутност није више боравила међу херувимима у светињи над светињама, ковчег завета, престо милости и плоче сведочанства нису се налазили у њему. Глас са Неба није се оглашавао да би на свештениково питање објавио вољу Јехове.

Током векова Јевреји су се узалуд трудили да покажу како се испунило Божје обећање дато преко пророка Агеја. Охолост и неверство потамнели су њихов ум у погледу разумевања правог значења пророчких речи. Други храм није био почашћен облаком Јеховине славе, већ живом присутношћу Онога у коме је телесно пребивала пунина божанства - који је био сам Бог видљив у телу. „Жељени свих народа“ дошао је заиста у свој храм када је човек из Назарета учио и лечио у светом предворју храма. Христовим присуством, само Његовим присуством, надмашио је други храм, славу првога. Али, Израил је одбацио дар који му је Небо дало. Када је понизни Учитељ, излазећи тога дана из храма, прекорачио праг златних врата, слава Божја напустила је храм заувек. Већ су се испуниле Спаситељеве речи: „Ето ће вам се оставити ваша кућа пуста.“ Матеј 23, 38.

Ученици су били зачуђени и задивљени Христовим прорицањем. Желели су да боље разумеју значење Његових речи које су се односиле на разорење храма. Богатство, труд, архитектонско умеће, били су више од четрдесет година обилно коришћени да повећају његов сјај. Ирод Велики потрошио је на њега римско и јеврејско богатство, а светски император обогатио га је својим поклонима. Огромни блокови белог мермера, скоро невероватних димензија, били су донети из Рима и сачињавали су део његове грађевине, и ученици су на њих скренули пажњу Исусу говорећи: „Учитељу, гле какво је камење, каква грађевина!“ Марко 13, 1.

На ове речи Исус је дао свечан и запањујући одговор:

[20]

[21]

„Заиста вам кажем: Неће остати овде ни камен на камену који се неће разметнути.“ Матеј 24, 2.

Ученици су разорење Јерусалима повезали са догађајима Христовог личног доласка у световној слави да преузме престоле светских царстава. Тада ће казнити непокајане Јевреје и ослободити народ од римског јарма. Господ им је рекао да ће доћи по други пут; зато су, при спомињању пропасти Јерусалима, помислили на Његов долазак. И кад су се на Маслинској гори окупили око Спаситеља, упитали су га: „Кажите нам када ће то бити? И какав је знак твојега доласка и послетка века?“ Матеј 24, 3.

Будућност је била ученицима милостиво сакривена. Да су у то време у потпуности схватили две страшне чињенице - Откупитељеве патње и смрт, као и разорење њиховог града и храма - били би парализовани ужасом. Христос им је изнео у главним цртама важне догађаје који ће се десити пре свршетка времена. Тако они нису могли потпуно разумети Његове речи, али њихово значење требало је да се открије Његовом народу онда када им буду била потребна упутства која је дао у њима. Пророчанство које је изрекао имало је двоструко значење: оно се односило на разорење Јерусалима и на страхоте последњег великог дана.

[22] Исус је открио ученицима који су Га пажљиво слушали какви ће судови стићи отпаднички Израилу, а нарочито, каква казна ће доћи на њих због одбацивања и разаципања Месије. Очигледни знакови ће претходити страховитом врхунцу. Страшни час доћи ће изненада и брзо. Спаситељ је упозорио своје следбенике: „Кад дакле угледате на месту светоме мрзост опустошења, о којој говори пророк Данило - који чита, да разуме! Тада који буду у Јудеји нека беже у горе.“ Матеј 24, 15.16. Када идолопоклоничке заставе Римљана, буду уздигнуте на светом земљишту које се простира неколико стотина метара изван градских зидова, тада Христови следбеници треба да нађу сигурност у бегу. Када знак упозорења буде примећен, суд ће следити толико брзо да они који желе да га избегну, не смеју ни за тренутак да оклевају. Онај ко се задеси на крову куће, не сме да сиђе кроз своју кућу на улицу, него журно од крова до крова, док не дође до градских зидова и буде спашен

„као из ватре“. Они који би радили у пољу или у винограду, не смеју да се задржавају и враћају да узму горњу хаљину коју су оставили по страни, док су радили на врелини дана. Нису смели да оклевају ни један тренутак да не би страдали у свеопштем уништењу.

За време Иродове владе, Јерусалим се не само много пролепшао, већ је подизањем кула, зидова и утврђења, његов природни положај постао наизглед неосвојив. Онај, који би у оно време прорекао његово разорење, био би сматран [23] неразумним нарушаватељем мира. Као Ноје у своје време, био би прозван полуделим узбуњивачем. Али, Христос је рекао: „Небо и земља ће проћи, али моје речи неће проћи.“ Матеј 24, 35. Гнев против Јерусалима, објављен је због његових грехова, и његово упорно неверство запечатило је његову судбину.

Господ је објавио преко пророка Михеја: „Чујте ово, поглавари дома Јаковљева и кнезови дома Израилјева, који се гадите на правду, и све што је право изврћете, који градите Сион крвљу и Јерусалим безакоњем. Поглавари његови суде по миту, и свештеници његови уче за плату, и пророци његови пророкују за новац, а смелости имају да се на Господа ослањају говорећи: Није ли Господ усред нас? Неће доћи зло на нас.“ Михеј 3, 9 - 11.

Ове речи тачно описују подмитљивост и лажну правду становника Јерусалима. Иако су тврдили да строго држе прописе Божјег закона, преступали су сва његова начела. Мрзели су Христа због тога што су Његова чистота и светост, откривали њихову грешност, и они су Га оптуживали да је узрок свих зала која су дошла на њих због њихових греха. Иако су признавали Његову безгрешност, изјавили су да је Његова смрт потребна ради сигурности нације. „Ако га оставимо тако“, рекли су јеврејски поглавари, „сви ће веровати у њега, па ће доћи Римљани и узеће нам свето место и народ.“ Јован 11, 48. Ако погубе Христа, мислили су они, постаће још једном јак и уједињен народ. Тако су делили мишљење поглавара [24] свештеничког који је тврдио да је боље да један човек умре, него да пропадне цео народ.

На овај начин су вође јеврејског народа „градиле Сион крвљу и Јерусалим безакоњем“. Мада су разапели Спаситеља

који их је укоравао због њихових греха, још увек су се заваравали својом правдом, сматрајући се Божјим повлашћеним народом, и очекивали су да ће их Господ ослободити од њихових непријатеља. „Зато“, наставља пророк, „због вас Сион ће се преорати као њива, и Јерусалим ће постати гомила, и гора од дома висока шума.“ Михеј 3, 12.

Током четрдесет година након што је сам Христос навестио судбину Јерусалима, Господ је одгађао своје судове над градом и народом. Чудновато је било Божје стрпљење према онима који су презирали Његово јеванђеље и према убицама Његовог Сина. Поређење са неродном смоквом показало је Божје поступање са јеврејским народом. Заповест је гласила: „Одсеци је, зашто да земљи смета?“ Лука 13, 7. Али божанска милост поштедела ју је, ипак, мало дуже. Међу Јеврејима било је много оних који нису имали прави појам о Христовом карактеру и Његовом делу. Деца нису имала прилику да приме светлост коју су њихови родитељи презирали. Кроз проповедање апостола и оних који су им се придружили, Бог је желео да и њима да своју светлост. Они су могли увидети како су се пророчанства испунила, не само у рођењу и животу Христа, већ и у Његовој смрти и васкрсењу. Деца нису била осуђена због греха родитеља, већ, пошто су упознала светлост која је била дана њиховим родитељима и одбацила је, као што су одбацила и светлост дату лично њима, постала су саучесници греха својих родитеља и допунила меру њихових безакоња.

Божје стрпљење према Јерусалиму још више је учврстило Јевреје у њиховом упорном непокајању. У својој мржњи и окрутности према Исусовим ученицима, одбацили су последњи дар милости. Тада је Бог повукао од њих своју заштиту и одстранио силу којом је обуздавао Сотону и његове анђеле, и тако је нација остала у рукама вође кога је изабрала. Њезина деца су презрела Христову милост која би им дала снагу да победе своје грешне страсти, те су сада страсти победиле њих. Сотона је пробудио у њима најужасније и најниже страсти душе. Нису више расуђивали, постали су безумни — њима је управљао нагон и слепи гнев. Постали су сотонски окрутни. У породици као и у народу, у вишим слојевима као и у нижим,

свуда је владало неповерење, злоба, завист, неслога, побуне и убиства. Нигде није било сигурности. Пријатељи и родбина издавали су једни друге. Родитељи су се окренули од своје деце, а деца од својих родитеља. Народни управитељи нису имали снагу да владају собом. Неконтролисане страсти су их учиниле тиранима. Јевреји су примили лажно сведочење да би осудили невиног Божјег Сина. Сада су лажне оптужбе учиниле њихов живот несигурним. Својим поступцима одавно су говорили: „Нека нестане испред нас Свеца Израилјева.“ Исаија 30, 11. Сада се њихова жеља испунила. Страх Божји није их дуго узнемиравао. На челу народа био је Сотона и највише грађанске и верске власти биле су под његовом управом. [26]

Вође непријатељских странака, понекад би се ујединиле да би опљачкале своје несрећне жртве, а после би се бацили једни на друге и немилосрдно би се истребљивали. Чак ни светост храма није могла задржати њихову ужасну свирепост. Молитељи су били убијани пред олтаром, и светиња се оскрвњивала телима убијених. У својој слепоћи и богохулној надувености, подстрекачи тих паклених дела, јавно су изјављивали да се не боје да ће Јерусалим бити разорен, јер је он Божји град. Да би још више утврдили своју моћ, поткупили су лажне пророке који су објављивали, чак и када су римске легије опседале храм, да народ чека ослобођење од Бога. До последњег тренутка, народ је чврсто веровао, да ће се Свевишњи умешати и уништити непријатеље, али Израил је одбацио божанску заштиту и сада није имао никакву одбрану. Несрећни Јерусалим био је разједињен унутрашњим раздорима. Његове улице биле су попрскане крвљу његове деце која су се међусобно убијала, док је непријатељска војска разарала утврђења и убијала његове војнике!

Сва Христова прорицања о разорењу Јерусалима, испунила су се дословно. Јевреји су искусили истинитост речи опомене: „Каквом мером мерите, онаквом ће вам се мерити“.

Знаци и чудеса су се појавили, најављујући несрећу и пропаст. Комета, налик пламеном мачу, годину дана је стајала над градом. Видело се како нека натприродна светлост лебди над храмом. На облацима су била приказана бојна кола сабрана за битку. Тајанствени гласови у предворју храма изговарали су [27]

речи упозорења: „Бежимо одавде!“ Источна врата унутрашњег предворја која су била од мједи и толико тешка да су их двадесетак људи једва могли затворити, осигурана огромним гвозденим полугама, забијеним дубоко у чврсту камену подлогу - примећена су да су се отворила сама у поноћи.

У току седам година, један човек је стално ходао улицама Јерусалима, објављујући несреће које је требало да дођу на град. Дан и ноћ, он је певао сумануту тужбалицу: „Глас са истока, глас са запада, глас од четири ветра, глас против Јерусалима и храма, глас против младожење и невесте и глас против целог народа“. Ово чудно биће, бацили су у затвор и бичевали га, али ниједан јаук се није отео са његових усана. На погрде и мучења, он је само одговарао: „Тешко Јерусалиму, тешко, тешко његовим становницима!“ Његове вапајуће опомене нису престале, док га нису убили за време опсаде коју је прорекао.

[28] Ниједан хришћанин није погинуо приликом уништења Јерусалима. Христос је опоменуо своје ученике, и сви који су веровали, пазили су на обећани знак. Након што су Римљани опколили град, неочекивано су повукли своје снаге у тренутку када је све изгледало погодно за један неочекивани напад. Божјим провиђењем, обећани знак је био дат хришћанима који су га чекали, и без тренутка одгађања побегли су на сигурно место - у град уточишта Пелу у земљи Переји, с оне стране Јордана.

Страшна невоља задесила је Јерусалим, када га је Тит поново опсео. Последњи очајнички јуриш учињен је за време Пасхе када су се милиони Јевреја сакупили унутар његових зидова да прославе национални празник. Животне намирнице које би становницима служиле годинама, да су их рационално трошили, биле су уништене осветом завађених странака које су се бориле за превласт и ускоро су се становници нашли пред ужасном глади. Једна мера жита продавала се за један таланат. Велики број људи, ноћу би се искрадао, како би ублажио своју глад прождирући траве и дивље биље што је расло изван града, премда су често били откривени и кажњавани мучењем и смрћу. Неки су јели своје кожне сандале и кожне превлаке са штитова. Моћници су чинили најужаснија насиља да би

одузели храну онима за које су мислили да су је сакрили. Ова насиља чинили су често људи који су имали доста хране али су желели да нагомилају залихе за будућност.

Хиљаде њих је умрло од глади и куге. Чинило се да је природни осећај љубави потпуно уништен. Деца би отимала храну из уста својих старих родитеља. Питање пророка: „Може ли жена заборавити пород свој?“ (Исаија 49, 15.), добило је одговор унутар зидова овог осуђеног града. „Својим рукама жене жалостиве куваше децу своју, она им бише храна у погибли кћери народа мојега.“ Плач Јеремијин 4, 10. [29]

Римске вође настојале су да изазову панику међу Јеврејима, да би их тако присилили на предају. Заробљеници који би се опирали при заробљивању, били су бичевани, мучени и разапињани пред градским зидовима. Стотине су биле убијане сваког дана, и то ужасно дело настављало се све дотле, док у Јосафатовој долини и на Голготи није било подигнуто толико крстова, да се човек једва могао кретати између њих. Тако је страховито била испуњена богохулна молитва изречена четрдесет година раније: „Његова крв на нас и на децу нашу.“ Матеј 27, 25.

Тит је желео да учини крај страшном призору и да сачува Јерусалим од потпуног уништења. Био је испуњен ужасом када је видео гомиле мртвих тела у долинама. Одушевљен погледом на храм који је посматрао с врха Маслинске горе, издао је заповест да се не дира ни у један његов камен. Пре него што је одлучио да изврши напад на ово утврђење, упутио је озбиљан позив јеврејским вођама, да га не присиљавају да крвљу оскрвни свето место. Ако би изашли и борили се на било којем другом месту, ниједан Римљанин неће оскрнавити светост храма. Јосиф Флавије упутио им је најречитији позив на предају да би спасли себе, град и своје место богослужења. Али, на ове речи, одговорили су горким клетвама. Стрелама су обасули свог последњег људског посредника који је дошао пред њих да их моли. Јевреји су одбацили позиве Сина Божјег, и сада, сви позиви и молбе, учинили су их још упорнијима и одлучили су да се успротиве до краја. Титова настојања да очува храм била су узалудна, јер Један, већи од њега, објавио је да тамо неће остати камен на камену. [30]

Слепа тврдоглавост јеврејских вођа и одвратни злочини који су се дешавали у опседнутом граду, изазвали су код Римљана ужас и гнев, па је Тит одлучио да заузме храм на јуриш. Заповедио је, ако је могуће, да га не униште. Али његове наредбе нису биле уважене. Једне вечери, чим се повукао у свој шатор, Јевреји су провалили из опкољеног храма, нападајући војнике изван њега. У борби, један војник је бацио кроз отвор запаљену бакљу у предворје, и просторије око светог дома одмах су се нашле у пламену. Тит је појурио на то место праћен генералима и легионарима, и заповедио војницима да угасе пожар. Али, они на његове речи нису обраћали пажњу. У свом бесу, војници су витлајући бацали упаљене бакље у просторије које су се граничиле с храмом, и тада мачевима убијали мноштво које је тамо нашло склониште. Крв, као река, текла је низ степенице храма. Хиљаде и хиљаде Јевреја је погинуло. Убојну вику надјачали су гласови: „Ишабод!“ што значи: оде слава.

[31] Тит је ушао у унутрашњост свете зграде. Њена лепота га је запањила, и док је још пламен није захватио, учинио је последњи напор да је спасе. Али, баш у његовом присуству један војник је гурнуо запаљену бакљу између стожера врата и за тренутак је букнула ватра у светињи. Док је румено бљештавило откривало зидове светог места, што је одсјајивало златом, војнике је захватила махниталост. Испуњени жељом за благом и беснилом због опирања Јевреја, изгубили су сваку контролу.

Високе и масивне зграде које су крунисале гору Морију, биле су обухваћене пламеном. Од храмских торњева су се дизали стубови пламена и дима. Док се страшна ватра ширила обухватајући све пред собом, цео врх брда је пламтео као вулкан. Уз повике војника помешаних с хуком ватре и треском грађевина које су се рушиле, чули су се помахнитали и запомагајући повици старих и младих, свештеника и поглавара. Изгледало је да саме планине одјекују. Страшно бљештавило великог пожара осветљавало је околна подручја, а људи су се окупљали на брежуљцима и посматрали у страху тај призор.

После разорења храма, убрзо је цео град пао у руке Римљана. Вође Јевреја напустиле су неосвојиве куле и Тит их

је нашао пусте. Пошто их је са дивљењем посматрао, изјавио је да му их је сам Бог предао у руке, јер никаква ратна оруђа, ма колико била јака, не би могла освојити те тврђаве. И град и храм били су разорени до темеља и земља на којој је стајао свети дом била је „изорана као њива“. Више од милион људи погинуло је у крвопролићу. Они који су остали у животу били су одведени у ропство, продавани као робље, доведени у Рим да украсе тријумф победника, бацани пред дивље звери у амфитеатру, или су били расејани као бескућници по целој земљи.

Јевреји су сами себи исковали окове, сами су навукли облак [32] освете. У свом уништењу као нације и у свим невољама које су их снашле после расејавања, жели су оно што су сами посејали. Њихово се страдање често спомиње као казна која их је стигла по Божјем наређењу. На тај начин, велики варалица покушава да сакрије своје властито дело. Упорним одбацивањем божанске љубави и милости, Јевреји су проузроковали да их је напустила Божја заштита, тако да је Сотона могао да влада над њима по својој вољи. Нечувене окрутности које су се дешавале приликом разорења Јерусалима, доказ су осветничке Сотонине силе над онима који се препуштају његовом вођству.

Не можемо довољно разумети колико дугујемо Христу за мир и заштиту коју уживамо. Божја сила спречава да човечанство потпуно не падне под Сотонину власт. Непослушни и незахвални, учинили би добро кад би захвалили за Божју милост и стрпљење која задржава окрутну и злу ђавољу силу. Али, када људи пређу границу Божјег стрпљења, онда се Његова заштита повлачи. Бог се не поставља према грешнику као извршитељ пресуде због греха, већ оне који одбацују Његову милост препушта да сами жању оно што су посејали. Сваки одбачени зрачак светлости, свака презрена или занемарена опомена, свака грешна страст коју гајимо, [33] сваки преступ Божјег закона је семе које се сеје и које ће донети сигурну жетву. Ако се човек одупире Божјем Духу, он га најзад напушта и тада човек остаје без силе којом би могао да надвлада своје зле страсти и без заштите од сотонине злобе и непријатељства. Разорење Јерусалима је страшна и свечана

опомена свима онима који не маре за опомене Божје благодати и који се одупиру молбама божанске милости. Никада није било дато одлучније сведочанство Божје мржње према греху, и сигурне казне која ће стићи грешнике

Спаситељево пророчанство о похођењу судова над Јерусалимом има још једно друго испуњење, према коме је овај страشان призор био само слаба сенка. Други долазак Сина Божјег је проречен уснама које не греше: „Тада ће проплакати сва племена на земљи и угледаће Сина човечијега где иде на облацима небеским са силом и славом великом. И послаће анђеле своје с великим гласом трубним, и сабраће изабране његове од четири ветра, од краја до краја небеса.“ Матеј 24, 30. 31. Тада ће сви они који су били непослушни јеванђељу „бити уништени духом уста његових и искорењени светлошћу доласка његовог.“ 2 Солуњанима 2,8

[34] Нека људи пазе да не занемаре поуку која им је дата у Христовим речима. Он је изјавио да ће доћи други пут да сакупи своје вернике к себи и да се освети онима који одбијају Његову милост. Као што је упозорио своје ученике у погледу разорења Јерусалима дајући им знак пропасти која се приближава, да би могли побећи, тако је упозорио и свој народ о дану коначног уништења и дао им знаке о приближавању тог дана, да би сви који желе, могли избећи гнев који долази. Они који гледају на обећане знаке, знају „да је близу, код врата“. „Стражите дакле“, гласе Његове речи опомене. „Ако ли не узастражиш, доћи ћу на тебе као лупеж“.

Свет ни сада није спремнији да поверује упозорењу, него што су то били Јевреји у данима нашег Спаситеља. Ма када дошао, крај ће за безбожне доћи неочекивано. Док живот тече својим уобичајеним током, људи су заузети уживањима, послом, трговином, стицањем земаљског блага; док верске вође величају светски напредак и просвећење, људи су уљуљкани лажном сигурношћу - тада, као што се крадљивац прикрада у поноћ незаштићеној кући, тако ће изненада погибао наићи на безбрижне и безбожне, „и неће утећи“.

Поглавље II - Прогонства У Првим Вековима [35]

Када је Исус својим ученицима открио судбину Јерусалима и призоре свог другог доласка, прорекао је и све оно што ће Његов народ доживети од тренутка кад се Он буде од њих узнео, па све до Његовог поновног доласка у сили и слави када ће им донети избављење. Са Маслинске горе Спаситељ је видео олују која само што се није сручила на апостолску цркву, а продирући својим оком даље у будућност, назрео је жестоку буру пустошења која ће се сручити на Његове следбенике у будућим вековима таме и прогонства. У свега неколико кратких изјава, пуних страшног значења, прорекао је какав ће део владари овог света одмерити Божјој цркви. Христови следбеници морају ићи истим путем понижења, срамоте и страдања којим је прошао и њихов Учитељ. Непријатељство које је избило против Спаситеља света доћи ће до изражаја и против свих оних који буду веровали у Његово име.

Историја ране цркве потврђује испуњење Спаситељевих речи. Земаљске силе и силе пакла, подигле су се против Христа у лицу Његових следбеника. Незнабоштво је предвидело да би победом јеванђеља његови храмови и олтари били срањени са земљом, зато је прикупило све своје снаге да хришћанство уништи. Огањ прогонства се запалио. Хришћани су били лишени својих имања и истерани из својих домова, „поднели су многу борбу страдања“. „Поднели су ударце и погрде, па још и окове и тамнице.“ Јеврејима 11, 36. Велики број њих запечатио је сведочанство својом крвљу. Племић и роб, богат и сиромашан, учен и необразован, били су без разлике немилосрдно убијани. [36]

Где год би потражили уточиште, Христови следбеници су били гоњени као дивље звери. Морали су да траже склониште у пустињи и усамљеним местима. Били су „у оскудици, у невољи и срамоти, којих није био достојан свет; потуцали су се по пустињама, по горама, по пећинама и по рупама

земаљским.“ Јеврејима 11, 37. 38. Хиљаде њих нашли су заклон у катакомбама које су допирале до Рима. Дуги ходници су били прокопани кроз земљу ради прибављања камена као материјала за огромне грађевине. Тамна и замршена мрежа ходника простирала се на километре изван градских зидова. У тим подземним склоништима Христови следбеници налазили су уточиште када су били осумњичени и гоњени, а ту су сахрањивали и своје мртве. Кад Дародавац живота пробуди оне који су се борили у доброј борби вере, онда ће многи мученици због Христа изаћи из ових мрачних пећина.

[37] Под најсвирепијим прогонством ови сведоци за Исуса сачували су своју веру неокаљаном. Иако лишени сваке удобности, далеко од сунчеве светлости, налазили су свој дом у тамним, али пријатељским недрима земље, не изустивши ниједну реч жаљења. Речима вере, стрпљења и наде храбрили су једни друге да поднесу оскудицу и невоље. Губитак ма каквог земаљског блага, није их могао нагнати да се одрекну вере у Христа. Искушења и прогонства биле су само степенице, које су их водиле ближе њиховом миру и награди.

Сећали су се Учитељевих речи да треба да се радују када их буду прогонили Њега ради, јер ће бити велика плата њихова на небесима; јер су и пророке пре њих гонили исто тако. Као и Божје слуге у прошлости, многи су били „побијени не примивши избављења да добију боље васкрсење.“ Јеврејима 11, 35. Толико су се радовали што су били достојни да страдају за истину, да су победоносне песме одјекивале усред праскања пламена ломача. Гледајући горе вером, видели су Христа и анђеле како се сагињу к њима, пратећи их нетремице са најдубљим интересовањем и одобравајући њихову постојаност. Са Божјег престола до њих је допирао глас: „Буди веран до саме смрти и даћу ти венац живота.“ Откривење 2, 10.

Узалуд је Сотона покушавао да насиљем уништи Христову цркву. Велика борба, у којој су Исусови ученици дали своје животе, није престала када су ови верни носиоци заставе пали на свом положају. Својим поразом они су победили. Божји сарадници су били побијени, али је њихово дело непоколебљиво напредовало. Јеванђеље се даље ширило и број његових присталица се стално повећавао. Оно је продрло

у крајеве који су били неприступачни чак и за римске орлове. Један хришћанин расправљајући са многобожачким владарима који су распиривали прогонство, рекао је: „Ви нас можете убијати, мучити, осудити... Ваша неправедност испробава нашу слабост, али ваша окрутност не користи ништа. Она је само моћни позив да придобијемо друге нашој вери. Што нас више убијате, ми бивамо све бројнији. Крв хришћана је семе.“ [38]

Хиљаде и хиљаде су били бацани у затвор и убијани, али су други прилазили и заузимали њихова места. Они који су као мученици умирали за своју веру, били су сигурни у Христу и Он их је сматрао победницима. Они су се борили у доброј борби вере и примиће венац славе кад Христос буде дошао. Страдања кроз која су хришћани пролазили сјединила су их још више међусобно и с Откупитељем. Пример њиховог живота и сведочанство њихове смрти били су стални сведоци у прилог истини, и тамо где се то могло најмање очекивати, поданици Сотоне напуштали су његову службу и ступали под Христову заставу.

Сотона је због тога сковао план да још успешније ратује против Божје владавине - постављајући његову заставу у хришћанску цркву. Ако буде успео да Христове следбенике превари и на тај начин проузрокује да изгубе Божју наклоност, онда ће нестати њихове силе, храбрости и непоколебљивости и тако ће лако постати његов плен.

Сада се велики противник трудио да лукавством постигне оно што није могао да постигне силом. Прогонство је престало, а уместо њега појавиле су се опасне привлачности земаљског благостања и светских части. Идолопоклоници су наведени да приме део хришћанске вере, а одбацили су друге битне истине. Пристали су да признају Исуса као Божјег Сина, да верују у Његову смрт и васкрсење, али нису увиђали своје грехе, нису осећали потребу за покајањем и променом срца. Спремни да учине неке уступке са своје стране предлагали су хришћанима да и они учине то исто са своје стране и да се сви сједине на темељу вере у Христа. [39]

Сада је цркви запретила страшна опасност. Затвор, муке, ватра и мач, били су благослов у поређењу са овим. Неки хришћани су остали чврсти изјавивши да не могу да пристану

ни на какав компромис. Други су закључили да би попуштањем или променом неких тачака своје вере и уједињењем са онима који су прихватили део хришћанства, то могло бити средство њиховог потпуног обраћења. Ово је био тренутак великог страха за Христове следбенике. Под плаштом привидног хришћанства, сам Сотона се увукао у цркву да би изопачио њихову веру и скренуо њихове мисли са речи истине.

[40] На крају је већина хришћана пристала да у извесној мери одступи од својих начела вере, и тако је дошло до сједињења хришћанства и многобоштва. Иако су идолопоклоници тврдили да су се обратили и ујединили са црквом, ипак су се још увек држали идолопоклонства, само што су заменили предмете свог обожавања сликама Исуса, па чак и Марије и светаца. Нечисти квасац идолопоклонства, унешен тако у цркву наставио је своје злокобно дело. Лажне науке, празноверни обреди и многобожачке церемоније ушле су у њену веру и богослужење. Када су се Христови следбеници сјединили са идолопоклоницима, хришћанска вера се покварила и црква је изгубила своју чистоту и силу. Ипак, било је хришћана који нису дозволили да буду заведени таквим обманама. Они су и даље остали верни Аутору истине и клањали се само Богу.

Међу онима који тврде да су Христови следбеници, увек су постојале две групе људи. Док је једна група проучавала Спаситељев живот и искрено настојала да исправи своје мане и прилагоди се Узору, друга група је избегавала јасне и практичне истине које су разоткривале њихове заблуде. Чак и у свом најбољем стању, црква се није састојала само од верних, чистих и искрених. Наш Спаситељ је учио да они који свесно чине грех, не смеју да буду примљени у цркву; а ипак је повезао са собом људе несавршеног карактера и дао им преимућства да слушају Његову науку и гледају Његов пример, како би имали прилику да увиде своје грешке и да се поправе. Између дванаест апостола био је и један издајник. Јуда је примљен, не због мана свог карактера, већ и поред њих. Он је био повезан са ученицима да би Христовим поукама и примером [41] могао да научи у чему се састоји хришћански карактер, и да би тако увидео своје грешке, покајао се и помоћу божанске милости очистио своју душу „покорвајући се истини“. Али,

Јуда није ходао у светлости која му је милостиво обасјавала пут. Попуштајући греху, допустио је да га Сотона куша. Рђаве црте његовог карактера су надвладале. Дозволио је да његовим умом управљају силе таме, љутио се кад су критиковали његове грехе, и тако је дошао дотле да учини страшан злочин - изда свог Учитеља. Исто тако, сви они који се представљају да су побожни, а воле зло, мрзе оне који нарушавају њихов мир осуђујући њихове грехе, чим им се пружи згодна прилика, као Јуди, они ће издати оне који су их корили за њихово добро.

Апостоли су се сукобљавали у цркви са члановима који су се представљали побожнима, док су потајно гајили грехе. Ананија и Сапфира били су варалице, јер су тврдили да приносе целу жртву за Бога, иако су лакомо задржали један део за себе. Дух истине открио је апостолима прави карактер ових варалица и Божји судови су ослободили цркву од срамне мрље која је кварила њену чистоту. Овај очевидни доказ присутности Христовог Духа у цркви, уливао је страх лицемерима и преступницима. Они нису могли дуго да остану у заједници са онима који су били верни Христови представници у навикама и склоностима. И кад су на Христове следбенике дошла искушења и прогонства, онда су само они желели да постану Његови ученици који су били спремни да оставе све због истине. Тако, док је трајало прогонство, црква је остала, углавном, чиста. Али чим је оно престало, дошли су новообраћени који нису били потпуно искрени и посвећени и тако је Сотони отворен пут да у цркви направи своје упориште.

Али, као што између Кнеза светлости и кнеза таме нема никаквог јединства, исто тако не може бити никаквог јединства ни између њихових следбеника. Када су хришћани пристали да се сједине са онима који су се само делимично обратили из многобоштва, кренули су стазом која их је све више удаљавала од истине. Сотона је ликовео што је успео да превари тако велики број Христових следбеника. Затим је употребио сву своју моћ да још више утиче на преварене, подстичући их да прогоне оне који су остали одани Богу. Нико није могао боље разумети како се треба супротставити правој хришћанској вери од оних који су некада били њени бранитељи. И ови отпали хришћани, сјединивши се са својим

[42]

полунезнабожачким истомишљеницима, усмерили су своје нападе против најважнијих тачака Христове науке.

Они који су хтели да остану верни, морали су да поднесу очајничку борбу да би одолели преварама и одвратностима које су биле прерушене у свештеничке хаљине и увучене у цркву. Библија није више важила као мерило вере. Наука о верској слободи жигосана је као јерес, а њени бранитељи били су омрзнути и прогоњени.

[43] После дуге и жестоке борбе, верна мањина одлучила је да прекине сваку везу са отпадничком црквом, уколико она и даље буде одбијала да се ослободи заблуда и идолопоклонства. Увидели су да је неопходно одвајање ако желе да слушају реч Божју. Нису смели да трпе смртоносне лажи и да дају пример који је могао да доведе у опасност веру њихове деце и унучади. Да би сачували мир и јединство, били су спремни да учине сваки уступак који се не би косио са оданошћу Богу; али су осећали да би мир био прескупо плаћен ако би га морали купити по цену жртвовања начела. Ако би ради очувања јединства морали да жртвују истину и правду, онда радије нека дође до раскида, па чак и борбе.

Добро би било за цркву и за свет, када би начела која су одушевљавала те верне душе, опет оживела у срцима оних који тврде да су Божји народ. Постоји забрињавајућа равнодушност према учењима која представљају стубове хришћанског веровања. Све више преовладава мишљење да то, после свега, и није од битног значаја. Ово изопачавање јача руке сотонским агентима, тако да данас хиљаде њих који тврде да су Христови следбеници, гледају са наклоношћу на лажне теорије и опасне обмане, док су верни прошлих векова жртвовали своје животе да би их открили и сузбили.

Први хришћани били су заиста један посебан народ. Њихово беспрекорно понашање и непоколебљива вера представљали су стални укор који је нарушавао мир грешника.

[44] Иако малобројни, без богатства, положаја и почасних титула, они су свуда, за оне који су чинили зло представљали страх и трепет, где год су њихов карактер и њихова вера били познати. Зато су их грешници мрзели као што је безбожни Каин мрзео Авеља. Они који су желели да се ослободе ограничавања

Светог Духа, убијали су Божји народ, из истог разлога због којег је Каин убио Авеља. Из истог разлога су Јевреји одбацили и разапели Спаситеља - јер су чистота и светост Његовог карактера били стални укор њиховој себичности и покварености. Од Христових дана, па све до данас, Његови верни ученици изазивали су мржњу и противљење оних који воле путеве греха и иду њима.

Како се онда јеванђеље може назвати поруком мира? Када је Исаија прорекао рођење Месије, дао му је име „Кнез мира“. Када су анђели објавили пастирима Месијино рођење, певали су над равницом Витлејема: „Слава на висини Богу, а на земљи мир, међу људима добра воља.“ Лука 2, 14. Постоји привидна противречност између ових пророчких изјава и Христових речи: „Нисам дошао да донесем мир, него мач.“ Матеј 10, 34. Али, исправно схваћена оба ова израза су у савршеном складу. Јеванђеље је порука мира. Хришћанство је наука која, ако се прими и послуша, шири мир, склад и срећу по целој Земљи. Христова вера, све оне који прихватају њена учења, уједињује у присно братство. Исусова је мисија била да помири људе с Богом и на тај начин ближње међу- собно. Али највећи [45] део света је под контролом Сотоне, најогорченијег Христовог непријатеља. Јеванђеље приказује људима принципе живота који су у потпуној супротности са њиховим навикама и жељама, зато они устају против њега. Они мрзе, чистоту која открива и осуђује њихове грехе, зато прогоне и уништавају све оне који проповедају његова праведна и света начела. У том смислу - што узвишене истине које оно доноси изазивају мржњу и борбу - јеванђеље се назива мачем.

Тајанствено провиђење које допушта да рука злих прогони праведне, било је узрок велике збуњености за многе слабе у вери. Неки су чак спремни да одбаце поверење у Бога зато што Он дозвољава да зли напредују, а да најбољи и најчеститији буду мучени и тлачени од њихове окрутне силе. Како то, питају се неки, да онај који је праведан, милостив и неограничен у моћи, трпи такву неправду и насиље? То је питање које се не тиче нас. Бог нам је дао довољно доказа о својој љубави, и ако ми не разумемо Његове путеве, то не треба да буде узрок да сумњамо у Његову доброту. Није ли Спаситељ рекао својим

ученицима, видевши унапред сумње које ће узнемирити њихове душе у данима кушања и таме: „Опомените се речи које вам ја рекох: није слуга већи од господара својега. Ако мене изгнаше и вас ће изгнати.“ Јован 15, 20. Исус је поднео нас ради, више него што би ико од његових следбеника могао пострадали од окрутности злих људи. Они који су позвани да поднесу муке и мученичку смрт, иду само стопама Божјег драгог Сина.

[46] „Не касни Господ с обећањем.“ 2 Петрова 3, 9. Он не заборавља и не занемарује своју децу, али Он дозвољава злима да открију свој прави карактер, да не би нико ко жели да испуњава Његову вољу, био у заблуди у погледу њиховог карактера. Праведни поново долазе у пећ невоље како би били очишћени и да би својим примером уверили друге у стварност вере и побожности и да би њихово постојано држање осудило неверне и безбожне.

Бог допушта да зли напредују и покажу своје непријатељство према Њему, да би, кад буду напунили меру свог зла, сви могли видети Његову праведност и милост у њиховом потпуном уништењу. Дан Његове освете се приближава, када ће сви који су газили Његов закон и тлачили Његов народ, примити праведну плату за своја дела. Тада ће свака окрутност и неправда учињена према Божјим верним слугама, бити кажњена као да је учињена самом Христу.

Али, постоји једно још важније питање које би требало да привуче пажњу данашњих цркава. Апостол Павле изјављује да: „сви који побожно хоће да живе у Христу Исусу, биће гоњени.“ 2 Тимотијева 3, 12. Зашто онда изгледа да је прогонство скоро престало? Једини разлог је тај што се црква прилагодила мерилима света, па не изазива никакво противљење. Вера наших дана више нема онај чист и свет карактер који је обележавао хришћанску веру у време Христа и његових апостола. Хришћанство је тако популарно у свету само због духа компромиса са грехом, због тога што се на велике истине Божје речи гледа тако равнодушно и што има тако мало животне побожности у цркви. Чим дође до оживљавања вере и силе ране цркве, дух прогонства опет ће оживети и огањ прогонства ће се поново распалити.

Поглавље III - Римска Црква

[48]

У својој другој посланици Солуњанима, апостол Павле је прорекао велики отпад од вере који ће довести до успостављања папске власти. Он је рекао да Христос неће доћи „док не дође најпре отпад, и не покаже се човек безакоња, син погибли, који се противи и подиже више свега што се зове Бог или се поштује, тако да ће он сести у цркви Божјој као Бог показујући себе да је Бог“. И даље апостол опомиње своју браћу „да се већ ради тајна безакоња.“ 2 Солуњанима 2, 3. 4. 7. Већ у оно рано време, апостол је видео како се у цркву увлаче заблуде које ће припремити пут за развитак папства.

Тајна безакоња развијала се мало по мало, најпре крадом и тихо, а кад је ојачала и задобила власт над људским умовима, показала је све отвореније своје лажно и богохулно дело. Готово неосетно, многобожачки обичаји прокрчили су себи пут у хришћанску цркву. Дух компромиса и прилагођавања свету био је за извесно време обуздаван жестокиим гоњењима које је црква подносила од стране многобоштва. Али, када је прогонство престало, и хришћанство ушло у царске дворове и палате, онда је оно заменило скромну једноставност Христа и његових апостола сјајем и гордошћу многобожачких свештеника и владара, и уместо Божјих захтева, уведене су људске теорије и предања. Привидно Константиново обраћење, у почетку четвртог века, изазвало је велику радост, и тако је свет ушао у цркву прикривен плаштом правде. Сада је поквареност брзо напредовала. Многобоштво, наизглед побеђено, у ствари је постало победник. Његов дух је завладао црквом. Његова учења, обичаји и празноверје увукли су се у веру и богослужење такозваних Христових следбеника.

[49]

Овај компромис између многобоштва и хришћанства имао је за последицу појављивање човека безакоња који је у пророчанству проречен као онај који се противи и уздиже изнад Бога. Овај огroman систем лажне религије је ремек

дело Сотонске силе - споменик његових настојања да седне на престо и да управља Земљом по својој вољи.

Сотона је једном покушао да начини компромис са Христом. Приступио је Божјем Сину у пустињи кушања и показујући Му сва светска царства и њихову славу, предложио је да ће све то дати у Његове руке, ако буде хтео да призна врховну власт кнеза таме. Христос је укорио дрског кушача и приморао га да се удаљи. Али, Сотона има више успеха када са истим искушењима приступа човеку. Да би осигурала себи светска блага и почести, црква је почела да тражи наклоност и подршку великана ове земље, и одбацивши тако Христа, дошла је дотле да је обећала верност представнику Сотоне - римском бискупу.

[50] Једна од главних наука римокатолика јесте да је папа видљива глава опште Христове цркве и да он има врховну власт над бискупима и свештеницима свих делова света. Чак и више од тога, папа је себи присвојио и саму титулу Божанства. Он се назвао „Господ Бог Папа“, градећи се непогрешивим и захтевајући да му сви људи искажу поштовање. Тако, исти захтев који је Сотона изнео у пустињи кушања, он још увек износи преко римске цркве и велики број људи је спреман да му искаже оданост.

Али, они који се боје и поштују Бога, одбиће овај дрски предлог речима којима је Христос одбио покушај подмуклог непријатеља: „Поклони се Господу Богу свом и њему једином служи.“ Лука 4, 8. Бог нигде у својој Речи није наговестио да ће неког човека поставити за главу своје цркве. Наука о папској превласти је супротна науци Светог писма. Папа не може да има у Христовој цркви власт, осим ако је противзаконито не присвоји.

Римокатолици упорно оптужују протестанте због кривоверја и пребацују им да су се самовољно одвојили од праве цркве, али те оптужбе би пре могле да се примене на њих саме. Они су ти који су се одрекли Христове заставе и одступили од вере која је једном била предана светима.

Сотона је добро знао да ће Свето писмо омогућити људима да упознају његове преваре и да се одупру његовој сили. Сам Спаситељ света одупро се сотонским нападима помоћу Светог писма. Сваки напад Христос је дочекао штитом вечне

истине, рекавши: „Писано је“. Сваком наговарању непријатеља супроставио је мудрост и силу Божје речи. Да би Сотона одржао своју власт над људима и утемељио ауторитет папског узурпатора, мора да их држи у потпуном непознавању Светог писма. Библија узвисује Бога и човеку одређује његово право место, зато је требало да њене свете истине остану сакривене и забрањене. Ту логику је прихватила Римска црква. Стотинама година ширење Библије било је забрањено. Народу није било допуштено да је чита, или је има у својим кућама, а несавесни свештеници и црквени великодостојници тумачили су је тако да подрже своје захтеве. Тако је дошло до тога да папа буде опште признат као намесник Божји на Земљи који има врховну власт над црквом и државом.

[51]

Пошто је одстрањена Књига која открива заблуде, Сотона је могао да ради по својој вољи. Пророчанство је објавило да ће папство „помишљати да промени времена и законе.“ Данило 7, 25. Оно није оклевало да отпочне то дело. Да би се обраћенима из многобоштва пружила замена за поштовање идола и тако помогло њихово привидно прихватање хришћанства, у хришћанско богослужење постепено се уводило обожавање слика и реликвија. Наредба општег сабора најзад је утемељила овај систем папског идолопоклонства. Да би ово богохулно дело било потпуно, Рим се усудио да из Божјег закона избрише другу заповест која забрањује обожавање слика, а да би број заповести остао непромењен, десету је поделио на две.

Дух попуштања пред многобоштвом отворио је пут још већем непоштовању ауторитета Неба. Сотона је, такође, покушао да промени и четврту заповест, потискујући древну суботу, дан који је сам Бог благословио и посветио, уздижући уместо ње празник који су многобошци светковали као „часни дан сунца“. Та се промена у почетку покушала извести тајно. У првим вековима сви хришћани су светковали праву суботу. Ревновали су за Божју част, јер су били уверени у непроменљивост Његовог закона и љубоморно су пазили на његова света начела. Али, да би постигао свој циљ, Сотона је лукаво радио преко својих оруђа. Да би се пажња народа скренула на недељу, она је проглашена празником у част Христовог васкрсења. Тога дана одржавале су се верске службе,

[52]

али ипак он се сматрао даном разоноде, док се субота и даље сматрала светом.

[53] Константин је, док је још био многобожац, издао декрет којим је недељу прогласио општим празником целог Римског царства. После свог обраћења, он је остао непоколебљиви заступник недеље, и многобожачки декрет био је наметнут од њега у интересу његове нове вере. Али, част указивана том дану, није још била довољна да би спречила хришћане да поштују праву суботу, дан посвећен Господу. Морао је да се предузме други корак; лажна субота је морала да буде изједначена са правом. Неколико година после издавања Константиновог декрета, римски бискуп је доделио недељи назив Дан Господњи. Тако су људи постепено били наведени да је поштују као да поседује одређени степен светости, па ипак оригинална субота је још увек била држана.

Велики варалица није довршио своје дело. Одлучио је да сакупи хришћански свет под своју заставу и да своју власт оствари преко свог представника, охолог понтифекса који је за себе тврдио да је Христов намесник. Своју намеру је спровео преко полуобраћених многобожаца, честољубивих великодостојника и црквених људи који воле свет. С времена на време одржавали су се велики сабори којима су присуствовали црквени великодостојници из целог света. Скоро на сваком од ових сабора, субота коју је Бог успоставио, била је све више потискивана, док је недеља била све више уздизана. Тако се, на крају, многобожачки празник почео поштовати као божанска установа, док је библијска субота проглашена остатком јеврејства, а њени поштоваоци - проклетима.

[54] Велики отпадник успео је да се подигне „више свега што се зове Бог, или се поштује.“ 2 Солуњанима 2, 4. Усудио се да промени баш ону заповест Божјег закона која јасно скреће пажњу целог човечанства на право и живога Бога. У четвртој заповести Бог се открива као Створитељ неба и земље, чиме се разликује од свих лажних богова. Седми дан је, као успомена на дело стварања, био посвећен као дан одмора за све људе. Био је одређен да стално подсећа људе на Бога као на извор живота, коме смо једино дужни да се молимо и да Га обожавамо. Сотона се бори да људе учини невернима Богу и непослушнима

Његовом закону; зато је своје напоре управио особито против оне заповести која истиче Бога као Створитеља.

Протестанти данас тврде да је Христово васкрсење у недељу, учинило тај дан хришћанском суботом. Али, за ту тврдњу нема доказа у Светом писму. Ни Исус, ни Његови апостоли, нису том дану давали такву част. Светковање недеље као хришћанске установе има своје порекло у оној „тајни безакоња“ која је почела своје дело већ у Павловим данима. Где и када је Господ посинио ово дете папства? Који се пуноважан и убедљив доказ може навести у прилог једној таквој промени коју Свето писмо не поткрепљује?

У шестом веку папство се чврсто утемељило. Седиште његове моћи било је постављено у царском граду и римски бискуп био је проглашен главом целе цркве. Многобоштво је уступило место папству. Аждаја је звери дала „силу своју и престо свој и област велику.“ Откривење 13, 2. Сада је почело 1260. година папског насиља предсказаног у Даниловом пророчанству и Јовановом Откривењу. Данило 7, 25; Откривење 13, 5 - 7. Хришћани су били принуђени да бирају хоће ли напустити своја начела и прихватити папске церемоније и папско богослужење, или ће свој живот завршити у тамницама, на справи за растезање, на ломачи, или да им буде одрубљена глава. Сада су се испуниле Исусове речи: „И предаће вас и родитељи и браћа и рођаци и пријатељи, и побиће неке од вас. И сви ће омрзнути на вас имена мојега ради.“ Лука 21, 16. 17. Отпочело је велико прогонство верних, страшније него икада раније и свет је постао огромно бојно поље. Стотинама година Христова црква је налазила уточиште у самоћи и тами. Овако каже пророк: „А жена утече у пустињу где имаше место приправљено од Бога, да се онамо храни хиљаду двеста и шездесет дана.“ Откривење 12, 6.

Долазак римске цркве на власт означава почетак мрачног средњег века. Што је њена моћ више расла, то је и тама постајала све гушћа. Вера је са Христа, који је прави темељ, пренета на римског папу. Уместо да се за опроштење греха и вечно спасење обраћају Божјем Сину, народ је гледао у папу и на његове опуномоћене свештенике и црквене великодостојнике. Они су подучавали народ да је папа њихов

[55]

заступник и да се само преко њега могу приближити Богу; да је он Божји намесник и зато су дужни да му се безусловно покоравају. Одступање од његових наређења је довољан разлог да кривац буде кажњен најстрашнијом душевном и телесном казном. Тако су људске мисли биле одвраћене од Бога и упућене на заблуделе људе, свирепе и склоне заблуди, чак и на самог кнеза таме, који је преко њих остваривао своју власт. Грех је био покривен плаштем светости. Када се Свето писмо забрањује и кад човек почне себе сматрати највишим ауторитетом, онда можемо очекивати само лоповлук, превару и понижавајуће безакоње. Са уздизањем људских закона и људских предања, појавила се корумпираност која је увек последица одбацивања Божјег закона.

Ово су били дани опасности за Христову цркву. Верних носиоца застава било је заиста мало. Иако истина није остала без сведока, ипак се понекад чинило да ће заблуда и празноверје потпуно преовладати и да ће праве вере нестати са Земље. Јеванђеље је било занемарено, религиозна форма се умножила, а људи су били оптерећени ригорозним захтевима.

Свештеници су учили народ, не само да гледају на папу као на свог посредника, већ да се за опроштење греха уздају у сопствена дела. Дуга ходочашћа, дела кајања, обожавање реликвија, зидање цркава, храмова и олтара, давање великих свота цркви - таква и слична дела, тражила су се као средства која могу да утишају Божји гнев и да осигурају Његову наклоност; као да је Бог сличан човеку који се разгњеви због ситница, а може да се умилостиви даровима и делима кајања!

Иако је порок завладао чак и међу вођама римске цркве, њен утицај као да је све више растао. При крају осмог века, паписти су тврдили да су римски бискупи у првим вековима цркве имали исту духовну власт коју су они сада себи присвојили. Да би овом тврђењу дали изглед истине, морали су наћи средства којима ће то постићи; отац лажи им је на ово спремно указао. Монаси су фалсификовали старе рукописе. Откривени су до тада непознати декрети црквених сабора који су доказивали свеопшту врховну власт папе од најранијих времена. И црква која је одбацила истину, жељно је прихватила ове преваре.

Мали број верних, који су зидали своју веру на правом темељу, били су збуњени и сметени, јер је смеће лажног учења ометало њихово дело. Слично градитељима јерусалимских зидова у време Немије, неки су били готови да кажу: „Клонула је снага носиоцима а рушевина има много, не можемо зидати зид.“ Немија 4, 10. Уморни од непрекидне борбе и гоњења, сталног опирања преварама, безакоњу и разним другим сметњама које је само Сотона могао измислити да осујети њихов напредак, неки од верних градитеља су се обесхрабрили и мира ради, а и да би сачували свој живот и имање, напустили су прави темељ. Други пак, неустрашиви пред навалама непријатеља, храбро су говорили: „Не бојте их се. Помените Господа великога и страшнога.“ Немија 4, 14, и настављали су посао, сваки опасан својим мачем.

Исти дух мржње и противљења истини инспирисао је у свако доба Божје непријатеље, а од Његових следбеника тражила се иста будност и верност. Христове речи упућене првим ученицима, могу се применити и на Његове следбенике све до завршетка времена: „А што вам кажем, свима кажем: стражите.“ Марко 13, 37.

Изгледало је да тама постаје све гушћа. Обожавање слика постало је нешто уоби — чајено. Пред сликама су паљене свеће и њима су упућиване молитве. Преовладавали су најбесмисленији и најпразновернији обичаји. Људске мисли су биле толико прожете празноверјем да се чинило да је и сам разум изгубио своју моћ. Пошто су се свештеници и бискупи и сами одавали уживању, чулним задовољствима и покварености, од народа који је гледао у њих, није се ни могло очекивати ништа друго, него да све дубље тоне у незнање и порок.

Други корак папске охолости учињен је када је у једанаестом веку папа Гргур VII прогласио римску цркву непогрешивом. Између осталог, он је тврдио да према Светом писму црква није никада погрешила, нити ће икада погрешити. Међутим, Свети списи не пружају никакав доказ у прилог таквом тврђењу. Охоли понтифекс тврдио је, такође, да има власт да смењује царе и да нико не може да промени његову одлуку, док он има право да мења одлуке других.

[58]

[59] Упадљив пример тиранског карактера овог заступника непогрешивости, био је његов поступак са немачким царем Хенриком IV. Пошто се усудио да не поштује папски ауторитет, овај владар је био искључен из цркве и лишен престола. У намери да се помири са Римом, Хенрик је прешао Алпе усред зиме, да би се понизио пред папом. Када је стигао до дворца у коме је Гргур боравио, одведен је без своје пратње у једно спољно предворје, и ту је на оштрој зимској хладноћи, гологлав, босоног, у једној бедној хаљини, чекао дозволу од папе да изађе пред њега. Тек после три дана проведена у посту и исповедању, папа га је удостојио опроштаја. Чак и тада ово је учињено само под условом да цар сачека посебно папско одобрење пре него што поново стави на себе знаке царског достојанства и почне да влада. И Гргур се, понесен својим тријумфом, разметљиво хвалисао како је његова дужност „да понижава понос царева“.

Какве ли разлике између надмености овог охолог понтифекса и кротког и благог Христа, који је приказао себе како стоји пред вратима срца и моли да уђе, да донесе опроштај и мир, и који је учио своје ученике: „Који хоће међу вама да буде први, да вам буде слуга.“ Матеј 20, 27.

Векови који су уследили сведочили су о непрекидном порасту заблуда у учењима која је ширио Рим. Још и пре успостављања папства, учења многобожачких филозофа била су цењена и имала су утицај на цркву. Многи, привидно обраћени, још увек су се држали многобожачке филозофије и не само да су наставили да је проучавају, него су је и наметали другима као средство за ширење њеног утицаја међу многобожцима. Тако су се у хришћанску веру увукле многе заблуде. Најистакнутије међу њима било је веровање у човекову природну бесмртност и свесно стање после смрти. Ово учење је темељ на коме је Рим уздигао култ светаца и обожавања Девике Марије. Одатле је, такође, произашла и јерес о вечним мукама непокајаних, која се рано увукла у папско веровање.

[60] Тиме је био припремљен пут за увођење још једне многобожачке измишљотине коју је Рим назвао чистишиштем и служио се њом да застраши лаковерно и сујеверно мноштво. Ово лажно учење тврди да постоји једно место мука у коме се

муче душе оних који нису заслужили вечну пропаст и из кога оне иду на небо, пошто се претходно очисте од греха.

Још једна измишљотина била је потребна Риму да би се користио страхом и пороцима својих присталица. И то је постигао доктрином о опроштајницама. Потпуно опроштење греха, прошлих, садашњих и будућих и ослобађање од свих мука и заслужених казни обећано је онима који буду учествовали у ратовима врховног свештеника у циљу проширења његове власти и кажњавању његових непријатеља и истребљивању свих оних који су се усудили да поричу његову духовну превласт. Људи су, такође, поучавани да се давањем новца цркви, могу ослободити од греха, а да се и душе њихових преминулих сродника и пријатеља које се муче у пламену пакла, на тај начин могу искупити. Таквим средствима Рим је пунио своје касе и потпомагао раскош, сјај и пороке такозваних представника Онога који није имао где главу да заклони.

Библијски обред вечере Господње замењен је идолопоклоничком жртвом мисе. Папски свештеници су се претварали да својим бесмисленим мрмљањем, претварају обичан хлеб и вино у право тело и крв Христову. Богохулном дрскошћу отворено су тврдили да имају силу да „створе свог Створитеља“. Од свих хришћана тражило се, под претњом смртне казне, да изразе веру у ову ужасну и богохулну јерес. Они, који су то одбили, били су вођени на ломачу. [61]

У тринаестом веку уведено је најужасније од свих папских оруђа - инквизиција. Сам кнез таме радио је заједно са вођама папске хијерархије. На њиховим тајним саветима, председавали су Сотона и његови анђели, док је усред њих, иако невидљив за њихове очи, стајао један Божји анђео, бележећи ужасне закључке њихових безбожних одлука, и писао историју дела која су исувише страшна да би се могла изнети пред људске очи. „Вавилон велики“ био је „опијен од крви светих“. Унакажена тела милиона мученика, вапила су Богу за осветом над овом отпадничком силом.

Папство је постало светски тиранин. Краљеви и цареви клањали су се одлукама римског понтифекса. Изгледало је као да је садашња и вечна судбина људи у његовој власти. Стотинама година учење Рима било је безусловно и опште

прихваћено. Његови обреди су се са поштовањем вршили, а празници свуда празновали. Његово свештенство се поштовало и великодушно потпомагало. Никада касније Римска црква није постигла већу част, величанство и моћ.

[62] Подне папства била је морална поноћ за свет. Свето писмо било је готово непознато, не само народу, већ и свештеницима. Слично некадашњим фарисејима, папске вође мрзеле су светлост која би открила њихове грехе. Пошто су уклонили Божји закон, мерило правде, присвајали су неограничену моћ и одавали су се необузданом разврату. Превара, лакомство и порок свуда су преовладавали. Људи се нису устезали ни од каквог злочина којим би могли постићи богатство или положај. Палате папа и свештеника пружале су призоре најгнуснијег разврата. Неке папе биле су криве за такве злочине да су светски владари покушали да оборе ове црквене великодостојнике као чудовишта исувише гнусна да би се подносила на том узвишеном положају. Вековима није било напретка у знању, уметности и цивилизацији. Морална и интелектуална парализа погодила је хришћански свет.

Стање света под римском влашћу, представљало је страшно и упечатљиво испуњење речи пророка Осије: „Изгибе мој народ, јер је без знања; кад си ти одбацио знање, и ја ћу тебе одбацити... кад си заборавио Бога својега, и ја ћу заборавити синове твоје.“ „Нема истине, ни милости, ни знања за Бога на земљи. Заклињу се криво, и лажу, и убијају, и краду, и чине прељубу, застранише, и једна крв стиже другу.“ Осија 4, 6. 1. 2. Такве су биле последице уклањања Божје речи.

Поглавље IV - Валденжани

[63]

Усред таме која се током дугог раздобља папске превласти надвила над Земљом, видело истине није се могло потпуно угасити. У свим временима било је Божјих сведока - људи који су гајили веру у Христа као јединог посредника између Бога и човека, који су Библију сматрали јединим правилом живота и који су светковали праву суботу. Колико свет дугује овим људима, будући нараштаји никада неће сазнати. Они су били жигосани као јеретици, њихове побуде криво тумачене, њихови карактери клеветани, њихови списи забрањивани, извртани, или сакаћени. Али, ипак, они су остали непоколебљиви и од нараштаја до нараштаја чували су своју веру у њеној чистоти, као свето наслеђе за поколења која долазе.

Историја Божјег верног народа, током стотина година после ступања Рима на власт, позната је само Небу. Она нема трага у људским записима, осим као наговештаји њиховог постојања који су пронађени у укорима и оптужбама њихових прогонитеља. Политика Рима била је да избрише сваки траг неслагања са његовом вером и одлукама. Све што се сматрало јеретичким, било то особе или списи - било је уништено. Израз сумње, или само једно питање у погледу ауторитета римских догми, био је довољан разлог да се одузме живот богатима, или сиромашнима, великима, или малима. Рим је настојао да уништи сваки извештај о својој окрутности према „отпадницима“. На папским саветима било је одлучено да се спале књиге и списи који садрже такве извештаје. Пре изума штампе било је мало књига и оне су имале такав облик да су биле незгодне за чување; зато римокатолицима није било тешко да остваре своју намеру.

[64]

Ниједна црква која се налазила у границама римске власти, није остављена да дуго ужива слободу савести. Чим је папство задобило превласт, одмах је пружило руку да уништи свакога

ко не би хтео да призна његову власт и једна за другом, цркве су му се покоравале.

У Великој Британији првобитно хришћанство је врло рано пустило корене. Верни људи су проповедали јеванђеље у овој земљи с великим жаром и успехом. Међу водећим јеванђелистима био је један који је поштовао библијску суботу и тако је ова истина стигла до људи за које се он трудио. Крајем шестог века из Рима су у Енглеску били послати мисионари да обрете варварске Сасе. Они су навели хиљаде њих да признају римску веру. И како се њихово дело ширило, папске вође и њихови обраћеници, сусрели су се са првобитним хришћанима. Одмах се показала упадљива разлика. Ови хришћани били су једноставни, понизни и библијског карактера, учења и понашања, док су они други показивали празноверје, раскош и дрскост папства. Римски посланик захтевао је да ове хришћанске цркве признају врховну власт папства. Британци [65] су понизно одговорили да Воле све људе, али да папа нема право на врховну власт у цркви, и они могу да му признају само ону потчињеност која се дугује сваком Христовом следбенику. Учињени су поновни покушаји да се постигне њихова оданост Риму, али ови понизни хришћани, изненађени охолошћу римских посланика, одговорили су одлучно да не признају другог господара, осим Христа. Тада се открио прави дух папства. Римски представник је рекао: „Ако нећете да примите браћу која вам доносе мир, примићете непријатеље који ће вам донети рат. Пошто нећете да се сједините с нама да Сасима покажемо пут живота, примићете од њих смртни ударац“. Ово нису биле празне претње. Рат, интриге и преваре, употребљене су против ових сведока библијске вере, све док цркве Британије нису биле уништене, или приморане да се потчине ауторитету папе.

У земљама изван власти Рима постојале су током много векова групе хришћана које су готово сасвим остале слободне од папске покварености. Окружени незнабошцима, они су у току векова прихватили неке од њихових заблуда, али су и даље Библију сматрали јединим правилом вере и задржали многе њене истине. Ови хришћани су веровали у непролазност Божјег закона и светковали суботу коју прописује четврта заповест.

Цркве које су држале ову веру и примењивале је у пракси, постојале су у централној Африци и међу Јерменима у Азији.

Међу онима који су се опирали насртајима папске власти, на првом месту су били Валденжани. Вековима су цркве Пијемонта одржавале своју независност, али на крају је дошло време кад је Рим затражио да се и оне покоре. После безуспешних борби против његове тираније, вође ових цркава нерадо су признале врховну власт силе, којој се, како је изгледало, читав свет клања. Међутим, знатан број, је одбио да се потчини ауторитету папе и црквених великодостојника. Они су одлучили да остану верни Богу и да сачувају чистоту и једноставност своје вере. Дошло је до одвајања. Неки од оних који су протестовали прешли су Алпе и подигли заставу истине у страним земљама. Други су се повукли у усамљене долине, међу планинама и тамо су задржали своју слободу да служе Богу.

[66]

Вера Валденжана се темељила на Божјој речи која је прави систем хришћанства и која је у оштрој супротности са заблудама Рима. Али, ови пастири и виноградари који су живели у својим склоништима далеко од света, нису сами од себе дошли до истине која је била у толикој супротности са догмама и кривоверјем отпале цркве. Они нису прихватили неку нову веру. Своје су веровање наследили од својих отаца. Они су се борили за веру апостолске цркве „веру која је једном дата светима“.

Један од главних узрока који је довео до одвајања праве цркве од Рима, била је мржња Рима према библијској суботи. Као што је у пророчанству било проречено, папска сила је оборила истину на земљу. Божји закон је био погажен и бачен у прашину, док су традиције и обичаји људи били уздизани. Цркве које су биле под влашћу папства, биле су рано присиљене да светкују недељу као свети дан. Усред заблуда и празноверја који су преовладавали, многи чак и од верног Божјег народа, били су толико збуњени да док су светковали суботу, у исто време уздржавали су се од рада и недељом. Али, то није било довољно папским вођама. Они нису тражили само да се празнује недеља, већ су захтевали да се и субота оскврњује. Најоштријим речима нападали су оне који су се

[67]

усуђивали да је поштују. Само онај који би побегао с подручја римске силе, могао је у миру држати Божји закон.

Валденжани су први међу европским народима добили превод Светог писма. Стотинама година пре реформације они су поседовали читаву Библију у рукопису, на свом матерњем језику. Они су имали неизмењену истину, и то их је чинило нарочитим предметом мржње и прогонства. Објавили су да је римска црква пали Вавилон из Откривења, и по цену сопственог живота, устали су да се одупру њеним поквареностима. Док су неки под притиском дуготрајних гоњења, попустили у својој вери и мало по мало одступили од својих јасних начела, други су се чврсто држали истине. Кроз векове таме и отпада било је Валденжана који су одбијали врховну власт Рима, који су одбијали обожавање идола као идолопоклонство и који су држали праву суботу. У најтежим олујама непријатељства одржали су своју веру.

[68] Иако су били пробадани савојским копљима и спаљивани на римским ломачама, непоколебљиво су бранили Божју реч и Његову част. Они не би одступили ни од једног слова истине.

Иза високих планинских бедема — који су у свим вековима били склониште прогоњенима и тлаченима — Валденжани су нашли склоништа. Ту је горела светлост истине за време дуге ноћи, која се спустила на хришћанство. Овде су током хиљаду година чували своју стару веру.

Бог је свом народу обезбедио величанствену светињу — ону која је одговарала моћним истинама које му је поверио. Тим верним прогнаницима планине су биле симбол непоколебљиве Јеховине правде. Они су показивали својој деци висине које су се уздизале изнад њих у непроменљивом величанству и говорили су им о Ономе у кога нема ни трунке промене, чија је реч чврсто утемељена као вечна брда. Бог је утврдио планине и опасао их силом, ни једна рука, осим бескрајне силе, не може их померити са њихових места. На исти начин Он је утврдио и свој закон, темељ своје владавине на Небу и на земљи. Људска рука може дохватити своје ближње и уништити њихове животе, али та рука не може помаћи планине са њихових места и бацити их у море, као што не може променити ниједну Јеховину заповест или избрисати једно од Његових обећања онима који

творе Његову вољу. У својој верности Његовом закону, Божје слуге треба да су исто тако чврсте као непомична брда.

Планине које су окружавале њихове ниске долине биле су стални сведоци Божје стваралачке силе и поуздана гаранција Његове заштитничке бриге. Ови путници научени су да воле неме симболе Јеховиног присуства. Они се никада нису жалили због тешкоћа свог положаја, никада се нису осећали усамљенима усред планинске самоће. Захваљивали су Богу што им је приправио уточиште од гнева и окрутности људи. Радовали су се што могу слободно да му служе. Често, када су их прогонили њихови непријатељи, чврстина брда, пружала им је сигурну заштиту. Са многих високих литица, певали су славопоје Богу, а римске војске нису могле ућуткати њихове песме захвалности.

[69]

Чиста, једноставна и срдачна била је побожност ових Христових следбеника. Начела истине била су им драгоценија од кућа, земље, пријатеља, родбине, па, чак, и од самог живота. Брижно су настојали да ова начела усаде у срца омладине. Од најранијег детињства своју децу су поучавали из Светог писма и учили су их да захтеве Божјег закона сматрају светим. Преписи Библије били су ретки, зато су учили напамет њене скупоцене речи. Многи су били способни да понављају дуге одломке Старог и Новог завета. Мисли о Богу сједињавале су се с величанственим призорима природе и скромним благословима свакодневног живота. Малу децу су учили да на Бога, као дародавца сваке милости и сваке утехе, гледају са захвалношћу.

Родитељи, иако нежни и пуни љубави, волели су своју децу превише мудро да би их навикли на угађање властитим склоностима. Пред њима је био живот пун искушења и тешкоћа, а, можда, и мученичка смрт. Од детињства су били васпитавани да носе тешкоће, да се поковавају наредбама, а, ипак, да мисле и раде самостално. Врло рано, били су учени да носе одговорности, да буду пажљиви у свом говору и да схвате мудрост ћутања. Једна непромишљена реч коју би чуло ухо непријатеља, могла је довести у опасност не само живот онога који ју је изговорио, већ и животе стотине његове браће; јер

[70]

као што вуци прогоне свој плен, тако су непријатељи истине прогонили оне који су се усудили да траже верску слободу.

Валденжани су истине ради жртвовали своје светско благостање и у својим мукотрпним напорима за насушни хлеб били су постојани и стрпљиви. Сваки део обрадиве земље између планина био је брижљиво обрађен; долине и слабо плодни обронци, начињени су плодним. Штедња и строго самосавлађивање били су саставни део васпитања које су деца примала као једино наслеђе. Поучавана су да је Бог одредио да живот буде једна дисциплина и да своје потребе могу подмирити само личним радом, оштроумношћу, брижљивошћу и вером. Овај процес био је мучан и тежак, али зато здрав; био је управо оно што је човеку потребно у његовом палом стању — школа коју је Бог одредио за његово обучавање и развој.

[71] Док су млади били привикавани на тежак рад и невоље, неговање ума није било запуштено. Подучавали су их да све њихове снаге припадају Богу и да их све треба усавршавати и развити за службу Њему.

Црква у Алпима, по својој чистоћи и једноставности, била је слична цркви у првим вековима. Пастири су водили стадо на живе изворе свете Божје речи. На травнатим стрминама удолина, или у неким заклоњеним долинама између брда, људи су се окупљали око Христових слугу да би слушали речи истине.

Овде су млади примали поуку. Њихов уџбеник била је Библија. Проучавали су и памтили речи Светог писма. Такође су проводили доста времена у преписивању списка. Неки преписи обухватили су целу Библију, а други само кратке одломке с кратким објашњењима оних који су били способни да тумаче Свето писмо. На тај начин износила су се на видело благâ истине, што су их тако дуго скривали они који су тежили да се уздигну изнад Бога.

Стрпљивим и неуморним трудом, понекад у дубоким и тамним пећинама, при светлости бакљи, преписивани су Свети списи, стих за стихом, поглавље за поглављем. Тако је дело напредовало, а откривена воља Божја сијала је као чисто злато; колико сјајније, јасније и снажније због невоља које су због ње

поднели то могу да схвате само они који су учествовали у том раду. Анђели с неба окруживали су те верне раднике.

Сотона је подстрекао папске бискупе и црквене великодостојнике да закопају речи истине под рушевине заблуда и лажног учења и празноверја, али она је на најчуднији начин била сачувана непоковарена кроз све векове мрака. Она није носила печат човека, већ печат Бога. Људи су се неуморно трудили да замраче јасно и једноставно значење писма, и да га прикажу као да оно противречи само себи; али слично чамцу на узбурканом мору, реч Божја одолевала је свим олујама које су претиле да је униште. Као што рудник садржи богате жиле злата и сребра испод земљине површине, и сви који желе да открију његово скупоцено благо морају да копају; тако и Свето писмо садржи благо истине, које могу да открију само они који га траже озбиљно, понизно и с молитвом. Бог је одредио да Библија буде уџбеник за цело човечанство; уџбеник у детињству, младости и зрелим годинама, који ће се увек проучавати. Он је људима дао своју реч као откривење самога себе. Свака нова истина коју смо упознали је ново откриће карактера његовог Аутора. Бог је одредио да проучавање Светог писма буде средство које ће довести људе у приснију везу с њиховим Створитељем и пружити им јасније познавање Његове воље. То је средство везе између Бога и човека.

[72]

Кад су млади Валденжани провели неко време у својим школама у планинама, неки од њих били су послати у велике градове, где су могли да имају шире поље за размишљање и посматрање, него што су имали у њиховим усамљеним кућама. Омладина, која је послата, била је изложена разним искушењима, била је сведок разврата, сусретала се са вештим сотонским оруђима који су их наговарали на најфиније заблуде и најопасније преваре. Али, њихово васпитање од детињства било је такво да их припреми за све то.

[73]

У школама, у које су одлазили, нису смели никоме да се поверавају. Њихова одећа била су тако скројена да су у њима могли да сакрију своје највеће благо - драгоцене рукописе. Ове рукописе, плод вишемесечног и вишегодишњег труда, носили су са собом, и где год им је то било могуће, пазећи да не изазову сумњу, опрезно су стављали део ових рукописа на пут

онима чија су им срца изгледала отворена за примање истине. Још од мајчиног крила, млади Валденжани били су одгајани с тим циљем пред очима. Они су схватили своје дело и верно га вршили. У тим школама многи су преко њих били придобијени за праву веру и често се увиђало да су њена начела прожимала читаву школу. Упркос томе, папске вође нису могле и поред најстроже истраге да открију извор ове, како су је назвали, покварене јереси.

[74] Валденжани су осећали да Бог од њих захтева више него да само одрже истину у својим планинама. На њима је почивала озбиљна одговорност да светлост истине засија међу онима који су били у тами. Моћном силом Божје речи, настојали су да раскину ланце које је Рим наметнуо. Међу њима је постојао закон да свако ко уђе у слу— жбу мора да служи три године у неком мисионарском пољу, пре него што преузме бригу о цркви код куће. И док су руке Божјих људи стављане на њихове главе, младићи нису имали пред собом изглед на земаљско благо и част, већ могућу мученичку смрт. Мисионари су отпочињали свој рад у низинама и долинама у подножју својих планина, идући двојица по двојица, као што је и Исус слао своје ученике. Ови сарадници нису увек били заједно, али су се често састајали ради молитве и саветовања, и тако су се међусобно јачали у вери.

Открити циљ своје праве мисије, значило би проузроковати сопствени пораз; зато су пажљиво прикривали свој карактер под плаштом неког световног занимања. Најчешће као трговци или торбари продавали су свилу, драгуље и друге драгоцене ствари и били су примљени као трговци и тамо где би као мисионари били отерани. Без престанка су подизали срца Богу за мудрост да представе пред другима скупоценије благо него што су злато и драгуљи. Са собом су носили делове Светог писма сакривене у својој одећи или у роби за трговину, и кад год су то могли да учине са сигурношћу, они су обраћали пажњу купаца на те рукописе. Када су видели да су побудили занимање, остављали су им неке делове рукописа као поклон.

Босих ногу и у одећи од грубог платна, ови мисионари су пролазили кроз велике градове и путовали подручјима далеко од својих долина у природи. Свуда су сејали скупоцено

семе. Цркве су ницале на њиховим стазама и крв мученика сведочила је за истину. Дан Божји откриће богату жетву душа, као плод труда ових верних људи. Скривено и тихо, Божја реч је себи крчила пут кроз хришћански свет, наилазећи на радосно прихватање у домовима и срцима људи.

[75]

За Валденжане, Свети списи нису представљали само запис о Божјем поступању са људима у прошлости и откривење о садашњим одговорностима и дужностима, већ су им указивали на постојеће опасности и славу будућности. Они су веровали да се приближава крај свих ствари. Проучавајући Библију са молитвом и сузама, били су још више дирнути њеним драгоценим мислима и још јасније су увидели своју дужност да и другима објаве њене спасоносне истине. Они су видели план спасења јасно откривен у Божјој речи и у вери у Исуса налазили су утеху, наду и мир. Пошто је светлост истине обасјала њихов разум и донела радост у њихова срца, они су чезнули да њене зраке прошире и на оне који су били у тами папских заблуда.

Увидели су да се под вођством папе и свештеника мноштво узалуд труди да добије опроштај греха мучећи своја тела. Научени да траже спасење у својим добрим делима, људи су стално гледали на себе. Њихови умови бавили су се својим грешним стањем и увиђајући га, сматрали су да су изложени Божјем гневу, те су мучили своје тело и душу, али нису налазили никакво олакшање. Тако су савесне душе биле спутаване наукама Рима. Хиљаде су напуштале своје пријатеље и родбину и проводили свој живот у манастирским ћелијама. Сталним постовима, бичевањима, дугим ноћним бдењем, дугим клечањем на хладном и влажном камену у својим бедним ћелијама, дугим ходочашћима, понижавајућим испаштањима и страшним мучењем, хиљаде њих су узалуд тражили да умире своју савест. Притиснути осећањем грешности и узнемирени страхом од Божјег осветничког гнева, они су патили све док исцрпљена природа није клонула и без зрачка светлости и наде, пали су у гроб.

[76]

Валденжани су тежили да тим гладним душама дају хлеб живота, да им открију вест мира коју садрже Божја обећања, да их доведу Христу, њиховој јединој нади спасења. Учење, да се

добрим делима може надокнадити преступање Божјег закона, сматрали су лажним. Ослањање на људске заслуге, заклања од грешниковог погледа неизмерну Христову љубав. Исус је умро као жртва за људе, јер они не могу учинити ништа чиме би се препоручили Богу. Заслуге разапетог и васкрслог Спаситеља су темељ хришћанске вере. Јединство душе с Христом, једнако је стварно, једнако блиско, као јединство једног уда с телом или лозе с чокотом.

[77] Учења папа и свештеника навела су људе да сматрају да је Божји и чак Христов карактер строг, мрачан и немилостив. Спаситељ света је приказиван као да је у толикој мери без осећања према палом човеку да се морају призивати у помоћ свештеници и сведи као посредници. Како су само они, чији су умови били просветљени речју Божјом, чезнули да укажу тим душама на Исуса као на њиховог саосећајног, љубљеног Спаситеља који стоји раширених руку, позивајући све да дођу к Њему са својим теретом греха, својим бригама и тешкоћама. Тежили су да отклоне препреке које је Сотона нагомилао да људи не би видели обећања и дошли директно к Богу да му исповеде своје грехе и приме опроштење и мир.

Валденжански мисионар ревно је објашњавао истраживачком уму драгоцене истине јеванђеља. Опрезно је износио пажљиво преписане делове Божје речи. Његова је највећа радост била да пробуди наду у савесној и грехом рањеној души, која је дотле познавала само Бога освете који чека да изврши своју правду. Дрхтавих усана, сузних очију, често на коленима, откривао је својој браћи скупоцена обећања која су једина нада грешнику. Тако је светлост истине продрла кроз многе замрачене умове, уклањајући облак таме, све док Сунце правде није својим исцељујућим зрацима засјало у срцу. Неки делови Светог писма били су читани по неколико пута, јер је слушалац хтео да му се понови, као да је желео да се увери да ли је добро чуо. Нарочито жељно су тражили да се понове ове речи: „Крв Исуса Христа, Сина његова, очишћава нас од сваког греха.“ 1. Јованова 1, 7. „Као што Мојсије подиже змију у пустињи, тако треба и Син човечији да се подигне, да ниједан који га верује не погине, него да има живот вечни.“ Јован 3, 14. 15.

[78] Било је многих који нису били преварени у погледу захтева

Рима. Они су видели како је узалудно посредовање људи или анђела у корист грешника. Кад је права светлост расветлила њихов ум, радосно су узвикнули: „Христос је мој свештеник, Његова крв је моја жртва, Његов олтар је моја исповедаоница“. Потпуно су се ослонили на Исусове заслуге понављајући речи: „Без вере је немогуће угодити Богу.“ Јеврејима 11, 6. „Нема другога имена под небом данога људима којим бисмо се могли спасти.“ Дела 4, 12.

Уверавања о Спаситељевој љубави, многима од ових јадних и буром растрзаних душа звучала су исувише лепо да би се могла остварити. Она су им доносила тако велико олакшање и обасјавала их таквом плимом светлости да им се чинило као да су пренети у само Небо. Њихова рука била је с поверењем стављена у Христову руку, њихова нога постављена је на Стену векова. Одагнан је сваки страх од смрти. Сада су били спремни на затвор и ломачу, ако би тиме прославили име свог Искупителја.

На тајним местима се реч Божја износила и читала, понекад само једној души, понекад малој групи која је чезнула за светлошћу и истином. Често су на тај начин биле проведене читаве ноћи. Чуђење и дивљење слушалаца било је тако велико да је весник милости често био приморан да у читању застане, како би разум могао да прими радосне вести спасења. Често би се изгова — рале овакве речи: „Хоће ли Бог заиста примити моју жртву? Хоће ли ми се насмешити? Хоће ли ми опростити?“ Тада је читао одговор: „Дођите к мени сви који сте уморни и натоварени и ја ћу вас одморити.“ Матеј 11, 28.

[79]

Вера се ухватила за обећање и чуо се радостан одговор: „Нема више дугих ходочашћа, нема више мучних путовања до светих места. Ја могу доћи Исусу управо онакав какав јесам грешан и непосвећен и он неће одбацити моју покајничку молитву. 'Опраштају ти се греси!' Моји, чак и моји могу бити опроштени“.

Талас свете радости испунио би срце, и име би Исусово било величано слављењем и захваљивањем. Ове срећне душе враћале су се својим кућама да рашире светлост, да другима понове, колико год могу своје ново искуство; како су пронашли прави пут живота. У речима Светог писма била је чудесна и

свечана сила и она је говорила директно срцима оних који су чезнули за истином. Био је то глас Божји и он је донео осведочење онима који су слушали.

[80] Весник истине настављао је свој пут; а његова скромна појава, његова искреност, његова озбиљност и дубока понизност били су предмет честих разговора. У многим случајевима слушаоци га нису ни питали одакле долази, ни куда иде. Били су до те мере савладани, најпре изненађењем, а затим осећањем радости и захвалности да се нису ни сетили да га то упитају. Кад би га упорно позивали да пође с њима у њихов дом, одговорио би да мора да иде овцама изгубљеним из стада. Питали су се, није ли то био анђео с неба?

У много случајева, весник истине никад више није виђен. Он је отишао у другу земљу, или је проводио живот у неком непознатом затвору, или су можда његове кости трунуле на неком месту где је сведочио за истину. Али, речи које је оставио иза себе нису могле бити уништене. Оне су вршиле своје дело у људским срцима: благословени резултати биће у потпуности познати тек на суду.

Валденжански мисионари продрли су у царство Сотонино и тиме су подстрекли силе таме на већу опрезност. Кнез зла посматрао је сваки напор око ширења истине и побуђивао страх код својих оруђа. Папске вође виделе су у раду тих скромних путника, предзнак опасности за своју ствар. Ако би дозволили да светлост истине несметано светли, она би растерала тешке облаке заблуда који су окружили народ, она би упутила мисли људи само на Бога и на крају би уништила врховну власт Рима.

[81] Само постојање тог народа, који је држао веру старе цркве, било је стално сведочанство о римском отпадништву и зато је изазивало најогорченију мржњу и прогонство. Њихово одбијање да предају Света писма, било је такође увреда коју Рим није могао трпети. Одлучио је да их збрише са лица земље. Тада су отпочели најстрашнији крсташки походи против Божјег народа у њиховим планинским домовима. Инквизитори су трагали за њима и често се понављао приказ сличан убиству недужног Авеља од братоубилачке руке Каинове.

Много пута су њихова родна поља била опустошена, а њихови домови и скромне богомоље сравњене са земљом,

тако да је на месту које је некад било плодно поље овог марљивог народа, остајала само пустиња. Као што крволочна звер окусивши крв, постаје још беснија, тако се и бес паписта распалио још снажније патњама њихових жртава. Многи од ових сведока чисте вере били су гоњени по планинама и терани у долине, где су налазили уточиште, заклоњени високим шумама и стеновитим врховима.

Никаква оптужба у погледу моралног лика није се могла подићи против ове забрањене класе. Чак су им и њихови непријатељи признавали да су мирољубиви, тихи и побожни људи. Њихов велики преступ био је то што нису хтели да служе Богу по папској вољи. За тај преступ морали су да подносе понижење, погрде и муке, које само људи и ђаволи могу да измисле.

Када је Рим одлучио да истреби омрзнуту секту, папа је издао едикт, којим их је прогласио јеретцима и предао да се побију. Они нису окривљени као лењивци, непоштени или развратници, али је изјављено да имају такав изглед побожности и светости који заводи „овце из правога тора“. Зато је папа наредио да „ову подмуклу и одвратну секту опаких“, уколико не буде хтела да се свега одрекне „смрскају као отровне змије“. Да ли је овај охоли владар помишљао да ће се једном сусрести са овим својим речима? Да ли је знао да су оне записане у небеским књигама и да ће му бити предочене на дан суда? „Што учинисте једноме од ове моје најмање браће“, каже Исус „мени учинисте.“ Матеј 25, 40.

[82]

Овај едикт позивао је све католике да подигну крст против јеретика. У намери да их подстакне на ово свирепо дело, он их је ослободио од свих црквених покора и казни, разрешио је све оне који се придруже овом крсташком походу сваке дате заклетве; он је озаконио све оно што су стекли на непоштен начин и обећао опроштење свих њихових греха, па чак и таквих као што је убијање било ког јеретика. Све уговоре закључене у корист Валденжана прогласио је неважећим, наређено је њиховим слугама да их напусте, забрањивао је свим људима да им пруже било какву помоћ и овластио је свакога да може узимати њихова имања. Овај документ јасно открива чијим

је духом било надахнуто ово дело. То што открива је рикање аждаје, а не глас Христа.

[83] Папске вође нису хтеле да прилагоде свој карактер великим начелима Божјег закона, већ су поставили начела која су њима одговарала и одлучили су да приморају свакога да се прилагоди њима, јер је тако хтео Рим. Одигравале су се најужасније трагедије. Покварени богохулни свештеници и папе извршавали су дело за које их је Сотона одредио. У њиховој природи није било места за милост. Исти дух који је разапео Христа и погубио апостоле, који је подстрекао крвожедног Нерона против верних у његово доба, радио је и сада на томе да искорени са Земље оне које је Бог љубио.

Ове богобојазне људе пратила су прогонства кроз многе векове, али они су их сносили стрпљиво и истрајно и на тај начин одавали част своме Искупитељу. Упркос свим крсташким походима усмереним против њих и најсвирепијим покољима којима су били изложени, они су и даље слали своје мисионаре да прошире драгоцене истине. Били су прогоњени до смрти, али њихова крв натапала је посејано семе, које није остало без рода. Тако су Валденжани сведочили о Богу вековима пре Лутеровог рођења. Расејани по разним земљама, они су сејали семе реформације која је отпочела у време Виклифа, раширила се и учврстила у данима Лутера и биће настављена до завршетка времена од оних који су, такође, готови да претрпе све за „реч Божју и за сведочанство Исуса Христа.“ Откривење 1, 9.

Поглавље V - Рани Реформатори

[84]

Толико жестока борба се водила против Библије, да је било време када је постојало само неколико примерака Светог писма, али Бог није допустио да његова Реч буде потпуно уништена. Њене истине нису смеле заувек остати сакривене. Он је могао исто тако лако да ослободи Реч живота као што је могао да отвори тамничка врата и да скине преворнице да би ослободио своје слуге. У разним земљама Европе, Дух Божји је пробудио људе да траже истину као сакривено благо. Провиђење их је довело Светом писму и они су са живим интересовањем проучавали његове свете странице. Били су спремни да прихвате светлост, ма колико их то скупо стајало. Иако нису јасно видели све тачке истине, били су у стању да проникну у многе дуго сакривене истине. Као небески посланици, они су пошли да раскину ланце заблуда и празноверја и да позову оне који су тако дуго били заробљени, да устану и да бране своју слободу.

Осим код Валденжана, реч Божја била је вековима закључана, јер је постојала на језицима који су били познати само ученима. Али дошло је време да се Свето писмо преведе и преда народима разних земаља на њиховом матерњем језику. Свету је прошла поноћ. Часови таме су истицали и у многим земљама појавили су се предзнаци јутра које је свитало.

У четрнаестом веку у Енглеској се појавила „јутарња звезда реформације“. Џон Виклиф био је гласник реформације, не само за Енглеску, већ и за цело хришћанство. Он је био оснивач пуританаца, његово доба било је оаза у пустињи.

[85]

Виклиф је био слободоумно образован и страх Господњи био је за њега почетак мудрости. У школи је подједнако био запажен по својој дубокој побожности, као и по изванредним способностима и великој учености. Стекао је образовање из грађанског и црквеног права и трудио се да упозна сваку грану науке. У његовом каснијем раду, вредност његовог

ранијег образовања, постала је очигледна. Док је вешто руковао духовним мачем, он је, такође, био упознат са школском праксом. Овај спој знања обезбедио му је опште поштовање. Његови следбеници су са задовољством увиђали да је њихов учитељ био најистакнутији међу мудрацима и докторима свога времена. Господ је поверио рад реформације ономе чије би интелектуалне способности прибавиле част Његовом делу. Ово је утишало глас презира и спречило непријатеље истине у покушају да науде угледу Његовог дела, подсмевајући се необразованости оних који га заступају.

[86] Када је Виклиф савладао школска учења, он је почео да проучава Свето писмо. Као што је темељно проучавао школске предмете, исто тако темељно је проучавао и Свето писмо. До тада је осећао велику празнину коју није могла да попуни ни наука схоластичара ни наука цркве. У Светом писму нашао је оно што је раније узалуд тражио. Ту је видео план спасења и Христа као јединог посредника за човека. Видео је да је Рим заменио библијске стазе за људске традиције. Он је себе предао Христовој служби и одлучио да објави истине које је открио.

Почео је са великом опрезношћу, али како је све јасније увиђао заблуде папства, тако је све ревносније објашњавао учење вере. Његово познавање теологије, моћ његовог расуђивања, чистота његовог живота, његова несаломљива храброст и поштење осигурали су му опште поштовање и поверење. Био је способан и озбиљан учитељ и речит проповедник, а његов свакодневни живот представљао је истине које је проповедао. Оптужио је свештенство због одбацивања Светог писма и захтевао да се ауторитет Библије поново успостави у цркви. Многи у народу, су били незадовољни својом пређашњом вером, када су видели безакоње које влада у римској цркви, па су са нескривеном радошћу примили истине откривене у овим дискусијама. Али, папске вође су дрхтале од гнева када су виделе да овај реформатор има већи утицај од њих.

Виклиф је размишљао јасно и оштроумно је откривао заблуду. Неустрашиво је нападао многе злоупотребе одобрене од римских власти. Тако је навукао на себе мржњу папе и његових присталица. Неколико пута су покушали да га осуде

и униште као јеретика, али Господ му је дао наклоност од стране кнезова, који су га штитили. Као краљевски капелан, устао је смело против плаћања пореза који је папа тражио од енглеског краља и изјавио да се папско присвајање ауторитета над световним владарима, противи не само разуму, него и откривењу. Неколико година касније одбранио је права енглеске круне од продирања римске силе. Народ и племство енглеске стали су уз њега, па му његови непријатељи нису могли ништа. Једном приликом, када је изведен пред бискупски суд, људи су окружили зграду у којој се синод састао и пробивши се унутра, стали су између њега и опасности.

[87]

Отприлике у то време, због борбе за превласт између двојице папа раздор је ушао у цркву. Обојица су се називали непогрешивим и захтевали послушност. Сваки од њих је позивао верне да му се придруже у рату против оног другог, подупирући своје захтеве страшним проклетствима против својих противника и обећавајући небеску награду својим помагачима. Овај догађај увелико је ослабио папску власт и спасио Виклифа од даљег прогонства.

Бог је сачувао свог слугу за важније послове. Виклиф је, попут свог учитеља, проповедао јеванђеље сиромашнима. Као професор теологије, представио је истину студентима које је подучавао и добио је титулу „доктор јеванђеља“. У својој парохији људима се обраћао као пријатељ и пастор.

Али, највеће дело његовог живота био је превод Светог писма на енглески језик. Ово је био први целокупни превод на енглеском који је до тада направљен. Пошто је штампарска вештина тада била још непозната, ови преписи могли су се умножавати само спорим и напорним радом. Ипак, то је учињено и народ Енглеске добио је Библију на свом језику. Тако је светлост Божје речи почела да шири своје сјајне зраке насупрот таме. Божја рука припремила је пут за велику реформацију.

[88]

Апел здравом људском разуму подигао их је из њихове пасивне покорности папским догмама. Виши слојеви који су у то време једини били писмени, примили су Свето писмо с наклоношћу. Виклиф је сада проповедао посебне доктрине протестантизма — спасење кроз веру у Христа и непогрешивост

само Светог писма. Много свештеника придружило му се у ширењу Библије и проповедању јеванђеља. Толико је велики био учинак ових напора и Виклифових списа, да је скоро половина Енглеске примила нову веру. Царство таме је подрхтавало. Монаси - просјаци од којих је Енглеска врвела, са бесом и чуђењем су слушали његове јасне и снажне речи. Мржња Рима се још јаче разбуктала и Рим је поново сковао заверу да ућутка глас реформатора, али Господ је заштитио гласника истине. Напори његових непријатеља да зауставе његов рад и униште његов живот били су неуспешни. Виклиф је умро у шездесет првој години живота у миру, при самој служби код олтара.

[89] Учења која је Виклиф износио наставила су да се шире још неко време, али ускоро, немилосрдна олуја прогонства сручила се на оне који су се усудили да прихвате Библију за свог вођу и мерило. Следило је мучеништво за мучеништом. Браниоци истине, гоњени и мучени, свој крик патње могли су једино да упуте Господу над војскама. Прогоњени реформатори налазили су уточиште што су боље могли, међу нижим слојевима, проповедајући на скривеним местима и кријући се, чак по јамама и пећинама. Многи су скривали неустрашиве сведоке за истину у великим подземним просторијама и тврђавама лоларда.

Паписти нису успели да остваре своју намеру са Виклифом за време његовог живота, па њихова мржња није могла да се смири све док је његово тело мирно почивало у гробу. Више од четрдесет година после његове смрти они су ископали његове кости и јавно их спалили, а пепео бацили у оближњи поток. „Поток је“, каже један стари писац, „однео његов прах у Авон, Авон у Северн, Северн у залив, а овај у океан и тако је Виклифов пепео постао симбол његовог учења, које се раширило по целом свету“. Његови непријатељи нису разумели симболички смисао овог свог злонамерног дела.

Захваљујући Виклифовим списима, Јан Хус из Бохеме, одрекао се многих заблуда Рима и започео дело реформације. Попут Виклифа и Хус је био племенити хришћанин, образован и човек непоколебљиве оданости према истини. Његово позивање на Свето писмо и неустрашиво раскринкавање

срамног и неморалног живота свештенства, пробудило је широко интересовање и хиљаде су радосно прихватале чистију веру. Ово је разљутило папу, црквене достојанственике, свештенике и редовнике и Хус је био позван да изађе пред сабор у Констанци да одговара на оптужбу којом је оптужен за јерес.

[90]

Сигурност спровођења била му је гарантована од немачког цара, а када је стигао у Констанцу, папа му је лично обећао да му неће бити учињена никаква неправда, али убрзо је био ухапшен по наредби папе и кардинала и бачен у једну грозну тамницу. Неки од племића и народа Бохеме упутили су оштар протест концилу против овог злочина. Сам краљ који није био вољан да прекрши сигурност спровођења, устао је против овог поступка према Хусу, али реформаторови непријатељи били су злоћудни и одлучни. Они су искористили предрасуде цара, његов страх и његову ревност за цркву. Навели су опширне доказе да се не мора одржати реч дата јеретику, и да га концил, будући да је виши од краља, може ослободити његовог обећања. Тако су они превладали.

После дугог саслушања у коме се чврсто држао истине, Хус је приморан да бира да ли ће да повуче своје доктрине, или да претрпи смрт. Он је изабрао мученичку судбину и видећи његове књиге спаљене и сам је спаљен на ломачи. У присуству достојанственика цркве и државе, Господњи слуга је изрекао један свечан и веран протест против покварености папске хијерархије. Његово смакнуће у срамном гажењу најсвечанијег и јавног обећања о заштити, показало је читавом свету подмуклу окрутност Рима. У незнању су непријатељи истине потпомагали дело које су хтели да униште.

[91]

У мраку своје тамнице Јан Хус је предвидео победу праве вере. Враћајући се у својим сновима скромној парохији у којој је проповедао јеванђеље, видео је папу и његове бискупе како бришу слике Христа које је он насликао на зидовима капеле. Овај га је призор врло узнемирио, али следећег дана био је испуњен радошћу када је угледао много уметника марљиво запослених додавањем ликова у још већем броју и јаснијих боја. Када је њихов посао био довршен, сликари су узвикнули великом мноштву којим су били окружени: „Сада нека дођу

папа и бискупи! Никада их више неће избрисати!“ Реформатор је рекао када је говорио о свом сну: „Сигуран сам да Христов лик никада неће бити избрисан. Они су желели да Га униште, али много бољи проповедници од мене насликаће га у свим срцима“.

Убрзо после Хусове смрти, његов верни пријатељ Јероним, човек исте ревне побожности и још већег образовања је, такође, осуђен на смрт. Тако су умирали Божји верни носиоци светлости, али светлост истине коју су они проповедали - светлост њиховог јуначког примера - није могла бити угашена. Као што људи нису могли да врате сунце натраг на његовој путањи, тако нису могли да спрече свитање оног дана који је већ тада почео да освиће свету.

[92] Упркос свирепом прогонству; миран, побожан, искрен, стрпљив протест против преовладавања верске покварености, износио се и после Виклифове смрти. Као верници у данима апостола, многи су радо жртвовали своја световна имања за Христа. Они којима је било дозвољено да живе у својим кућама, радо су примили своју браћу који су били прогнани из дома и најближих. Када су и они били прогнани, прихватили су судбину прогнаника и радовали се што им је допуштено да трпе због истине.

Велики су били напори да се ојача и прошири сила папства, али док су папе још увек тврдиле да су Христови представници, њихов живот је толико био покварен да се народ гнушао. Уз помоћ изума штампе, Свето писмо је било у још већем оптицају и многи су увиђали да Божја реч не подржава папска учења.

Када је један сведок био присиљен да испусти бакљу истине, други ју је узимао из његове руке и са неустрашивом храброшћу држао је уздигнуто. Отпочела је борба чији је резултат требало да ослободи не само појединце и цркве, него и народе. Преко понора стотине година, човек је пружио руке да дохвати руке Лоларда из Виклифових дана. Под Лутером је отпочела реформација у Немачкој, Калвин је проповедао јеванђеље у Француској, Цвингли у Швајцарској. Свет је био пробуђен из дугогодишњег сна, док су од земље до земље одјекивале чаробне речи: „религиозна слобода“.

Поглавље VI - Лутерово Одвајање Од Рима

[93]

Мартин Лутер је стајао на челу оних који су били позвани да изведу цркву из таме папства у светлост чисте вере. Реван, ватрен и побожан, не познајући никакав други страх, осим страха Божјега, и не признајући као темељ вере ништа друго осим Светог писма, Лутер је био човек баш за ово време и кроз њега је Бог извршио велико дело за реформацију цркве и просветљење света.

Као и први гласници јеванђеља, Лутер је поникао из сиромашног слоја. Своје ране године провео је у скромном дому једног немачког сељака. Његов отац, као рудар, свакодневним тешким радом зарађивао је средства за његово образовање. Он је хтео да његов син буде правник, али Бог је одлучио да га учини градитељем великог храма који се током векова полако подизао. Тешкоће, оскудица и строга дисциплина били су школа у којој је бескрајна Мудрост припремала Лутера за важну мисију његовог живота.

Лутеров отац био је човек снажног и активног ума и чврстог карактера, поштен, одлучан и искрен. Био је веран својим убеђењима и дужностима, не осврћући се на последице. Руководећи се правилно својим осећањима, био је наведен да гледа на монашки систем са неповерењем. Био је врло незадовољан када је Лутер, без његовог одобрења, ступио у манастир и требало је да прођу две године да се отац измири са сином, али и даље је његово мишљење остало исто.

[94]

Лутерови родитељи су поклањали велику пажњу васпитању и образовању своје деце. Трудили су се да их поуче у познању Бога и у вршењу хришћанских дужности. Син је често слушао како се отац моли за њега, да се дете сећа имена Господњег и да једног дана помогне унапређење истине. Свако преимућство за морални и интелектуални развој које им је пружио њихов мукотрпни живот, родитељи су настојали да мудро искористе. Озбиљно и неуморно трудили су се да своју децу припреме

за побожан и користан живот. Одлучни и чврстог карактера, понекад су били престоги; али и сам реформатор, иако свестан да они у томе понекад греше, више је одобравао њихову дисциплину, него осуђивао.

[95] У школи, у коју је врло рано био послан, према Лутеру се поступало строго, па чак и насилно. Сиромаштво његових родитеља било је тако велико, да је неко време био приморан да зарађује свој хлеб певајући од врата до врата, а често је морао и да гладује. Мрачна и празноверна схватања о вери која су тада преовладала, испуњавала су га страхом. Увече би одлазио на спавање тужна срца, гледајући са страхом у тамну будућност и дрхтећи при помисли на Бога, кога је више познавао као строгог неумољивог судију и окрутног тиранина, него као доброг небеског Оца. Али, упркос многим и тако великим обесхрабрењима, Лутер је одлучно ишао напред према узвишеним моралним и интелектуалним врлинама које је одлучио да стекне.

Био је жедан знања, и његов озбиљан и практичан дух тражио је више оно што је трајно и корисно, него оно што је привидно и површно. Када је у осамнаестој години ступио на универзитет у Ерфурту, његов положај био је повољнији и изгледи на будућност светлији од оних у ранијим годинама. Пошто су његови родитељи радом и штедљивошћу осигурали себи потребна средства за живот, могли су сада и њему дати све што му је било неопходно, а утицај разумних пријатеља ублажио је донекле мрачан утисак његовог ранијег васпитања. Лутер се сада предао марљивом проучавању најбољих писаца, обогатио је свој ум њиховим најважнијим мислима, а знање мудраца учинио својим сопственим. Добро памћење, жива машта, снажна моћ расуђивања и неуморна марљивост у учењу, ускоро су га уздигли у први ред међу његовим друговима.

Страх Господњи који је испуњавао Лутерово срце оспособио га је да сачува чврстину намере и водио га дубокој понизности пред Богом. Стално је осећао своју зависност од Божје помоћи и сваки дан отпочињао је са молитвом, док му је срце непрестано одисало тражењем Његове помоћи и вођства. „Добра молитва“, често је говорио, „више је него пола проучавања“.

Када је Лутер једног дана прегледавао књиге у универзитетској библиотеци, пронашао је једну латинску Библију. Пре тога слушао је на јавним богослужењима делове јеванђеља и посланица и мислио је да је то цео садржај Божје речи. Сада је први пут видео целу Библију. Са страхом и чуђењем прелиставао је њене свете странице; убрзаним пулсом и уздрхталим срцем. Читао је саме речи живота, прекидајући на махове читање, ускликом: „О, кад би ми Бог дао једну овакву књигу!“ Небески анђели били су поред њега и зраци светлости са Божјег престола откривали су његовом разуму блага истине. Увек је страховао да ће увредити Бога, а сада га је, као никада пре, обузело дубоко убеђење о сопственој грешности. [96]

Искрена тежња да се ослободи греха и помири са Богом нагнала га је да ступи у манастир и да се посвети калуђерском животу. Овде се од њега тражило да обавља најниже и најтеже послове и да просјачи од куће до куће. Био је у годинама када човек највише тежи да буде поштован и цењен, и ови ниски послови дубоко су вређали његова урођена осећања, али је стрпљиво подносио понижење, верујући да је то потребно због његових греха.

Сваки тренутак који је могао да одвоји од својих свакодневних дужности, користио је за проучавање, жртвујући често часове сна, па чак и време предвиђено за његове скромне оброке. Више од свега радовао се проучавању Божје речи. Нашао је једну Библију која је била ланцем везана за манастирски зид, и често је ту долазио. Што је његово осведочење о греху бивало дубље, то је више настојао да сопственим делима задобије опроштај и мир. Водио је најстрожи живот, настојећи да разапне тело постовима, неспавањем и бичевањем. Није се устезао ни од једне жртве да би постао свет и задобио Небо. Последица његовог кажњавања тела, била је та, да је изгубио снагу и патио од грчева и несвестице, од чега се никада више није сасвим опоравио. Али, упркос свим његовим напорима, његова оптерећена душа није нашла олакшање. Коначно га је обузело крајње очајање. [97]

Када се Лутеру чинило да је све изгубљено, Бог му је поклатио једног пријатеља и помоћника. Побожни Штаупиц, расветлио је Лутеровом уму Божју реч и саветовао га

да одврати свој поглед од самога себе, да прекине са размишљањем о бесконачној казни због преступа Божјег закона и да гледа на Исуса, свога Спаситеља који опрашта грехе. „Уместо да мучиш себе због својих греха, баци се у Искупитељево наручје. Уздај се у Њега, у Његову правду и у помирење кроз Његову смрт. Слушај Божјег Сина. Он је постао човек да би те уверио у божанску милост. Љуби Онога који је први тебе љубио“. Тако је говорио овај гласник милости. Његове речи оставиле су снажан утисак на Лутеров ум. После дугих борби против укорењених заблуда био је најзад у стању да разуме истину, и мир је завладао у његовој узнемиреној души.

[98] Лутер је био постављен за свештеника и позван је из самостана за професора на универзитету у Витембергу. Ту се посветио проучавању Светог писма на изворним језицима. Почео је да држи предавања о Библији и књиге Псалама, Јеванђеља и Посланица постале су јасне великом мноштву одушевљених слушалаца. Штаупиц, његов пријатељ и старешина, саветовао га је да ступи на проповедаоницу и да проповеда Божју реч. Лутер се устезао, сматрајући се недостојним да говори људима у Христово име. Тек после дуготрајног опирања, попустио је молбама свог пријатеља. Он је већ био вешт у познавању Писма и Божја милост почивала је на њему. Његова речитост одушевљавала је слушаоце, јасноћа и моћ којом је износио истину, осведочавале су њихов разум, а његова дубока ревност дирнула је њихова срца.

Лутер је још увек био одани син папске цркве и није ни помишљао да ће икада бити нешто друго. Божје провиђење пружило му је прилику да посети Рим. Путовао је пешице, а ноћивао обично по манастирима. У једном манастиру у Италији, био је испуњен чуђењем када је видео раскош соба, раскошну одећу, богату трпезу и расипништво. Са болном забринутотошћу упоређивао је овај призор са самоодрицањем и патњама свог сопственог живота. То га је веома збунило.

[99] Најзад је у даљини угледао град на седам брежуљака. Дубоко дирнут, бацио се на земљу узвикујући: „Поздрављам те, свети Риме!“ Ушао је у град, посећивао цркве, слушао чуде-сне приче које су понављали свештеници и калуђери и обављао

све прописне обреде. Свуда је наилазио на призоре који су га испуњавали чуђењем и ужасом. Видео је да је безакоње захватило све редове свештенства. Слушао је непристојне шале виших свештеника и згражавао се на њихову страшну безбожност коју су испољавали, чак и за време мисе. Када се помешао међу свештенике и грађане, сусретао је свуда расипништво и разврат. Ма где се окренуо, свуда је наилазио на скрнављење уместо на светост. „Не може се ни замислити“, писао је, „какви се све греси и срамна дела чине у Риму. Ако уопште постоји пакао, онда мора да је Рим на њему саграђен. То је бездан одакле долазе сви греси“.

Папа је обећао опроштење свима онима који би се на коленима попели на врх „Пилатових степеница“. Лутер се једног дана побожно пењао уз те степенице. Када му се изненада учинило да је зачуо један глас сличан грмљавини: „Праведник ће од вере жив бити!“, скочио је на ноге и побегао са тог места постиђен и пренеражен. Те речи нису никада изгубиле утицај на његову душу. Од тог часа разумео је јасније него икада пре колика је заблуда, ако се човек узда у људска дела, да би добио спасење и увидео је потребу непоколебљиве вере у Христове заслуге. Његове су се очи отвориле и никада се више нису затвориле пред сотонским обманама папства. Окренувши своје лице од Рима, окренуо је од њега и своје срце и од тог времена његово одвајање постало је све изразитије, док коначно није прекинуо сваку везу са папском црквом.

После свог повратка из Рима, Лутер је добио од универзитета у Витембергу звање доктора теологије. Сада је могао као никада пре да се посвети Светом писму које је толико волео. Учинио је свечани завет да ће у све дане свога живота пажљиво проучавати и верно проповедати Божју реч, а не приче и науку папства. Он више није био обичан калуђер и професор, већ опуномоћени весник Библије. Био је позван да као пастир храни Божје стадо које је било гладно и жедно истине. Одлучно је изјавио да хришћани не треба да примају друге науке, него само оне које се темеље на ауторитету Светог писма. Овим речима ударио је у сам темељ папске власти. Оне су садржавале главна начела реформације.

[100]

Лутер је видео колико је опасно уздизати људске теорије изнад Божје речи. Неустрашиво је устајао против шпекулативног неверовања учених и супротстављао се филозофији и теологији које су тако дуго имале преовлађујући утицај на људе. Таква проучавања прогласио је не само бескорисним, него чак и штетним и настојао је да мисли својих слушалаца скрене са лажних закључака филозофа и теолога и да их упути на вечне истине које износе пророци и апостоли.

[101] Драгоцена је била вест коју је он доносио жедним масама које су просто гутале сваку његову реч. Никада раније таква наука није допрла до њихових ушију. Радосна вест о Спаситељевој љубави и сигурност опроштења и мира кроз његову проливену крв обрадовали су њихова срца и пробудили у њима бесмртну наду. У Витембергу је упаљена светлост чији су зраци допрли до најудаљенијих крајева земље, и чији ће сјај постајати све блиставији до завршетка времена.

Али, светлост и тама се не могу ускладити. Између истине и заблуде постоји непомирљив сукоб. Чувати и бранити једно, значи, нападати и одбацити друго. Сам наш Спаситељ је рекао: „Нисам дошао да донесем мир, него мач.“ Матеј 10, 34. Неколико година после почетка реформације Лутер је рекао: „Бог ме не само води, него ме гони напред; ја нисам господар својих поступака. Ја бих желео живети у миру; али сам бачен усред буна и револуција“. Он је сада морао да се упусти у борбу.

Римска црква трговала је Божјом милошћу. Поред олтара били су постављени столови мењача и ваздухом је одјекивала вика купаца и продаваца. Под изговором да се сакупљају прилози за градњу цркве Светог Петра у Риму, јавно су се продавале, по налогу папе, опроштајнице за грехе. Ценом злочина подизао се Богу храм, чији се угаони камен полагао платама безакоња. Управо средства којима се Рим служио у сврху свог уздизања, проузроковала су смртни ударац његовој сили и величини. Управо ово је покренуло најодлучнијег и најуспешнијег противника папства и довело до битке која је уздрмала папски пре—сто до темеља, и потресла троструку круну на глави понтифекса.

[102] Калуђер, по имену Тецел, који је био одређен да у Немачкој

води продају опроштајница, био је окривљен за најподлије злочине против друштва и Божјег закона; али избегавши заслужену казну за своје злочине, постављен је да заступа користољубиве и несавесне планове Римске цркве. Великом дрскошћу понављао је очигледне лажи и чудновате приче којима је заводио неуки, лаковерни и сујеверни народ. Да су имали Божју реч, не би били тако лако преварени. Али, Библија им је била ускраћена, да би остали под контролом папства и да би повећали моћ и богатство амбициозних вођа.

Када је Тецел улазио у неки град, пред њим је ишао гласник који је говорио: „Милост Божја и светога оца је пред вашим вратима“. Људи су поздрављали богохулног преваранта као да је сам Бог сишао са неба к њима. Бестидна трговина увукла се у цркву, а Тецел је попевши се на проповедаоницу, узвисивао опроштајнице као најскупоценији Божји дар. Говорио је да ће им се на основу његових потврда о купљеном опростењу, опростити сви греси, било да су их учинили раније, или ће их тек учинити и да, чак, ни покајање није неопходно. Шта више, уверавао је своје слушаоце да опроштајнице имају моћ да спасу не само живе, него и мртве, и да у оном тренутку, када на дну његовог сандучића зазвечи новац, душа у чију је корист новац дат излази из чистилишта и одлази у небо.

Када је Симон врачар понудио апостолима новац да би купио власт да чини чудеса, Петар му је одговорио: „Новци твоји с тобом да буду у погибао, што си помислио, да се дар Божји може добити за новце.“ Дела 8, 20. Али, Тецелову понуду су хиљаде њих жељно прихватили. Злато и сребро је текло у његову благајну. Спасење које се може добити за новац, било је више тражено, него оно за које је потребно покајање, вера и одлучан напор да се човек одупре греху и да га победи.

Наука о опроштајницама наишла је на отпор побожних и учених људи у Римској цркви и било је много оних који нису веровали тврђењима која су се противила разуму и откривењу. Али ниједан бискуп није се усудио да подигне свој глас против преваре и изопачености ове покварене трговине. Умови људи постали су збуњени и несигурни и многи су се у страху питали: „Неће ли Бог преко неког оруђа да очисти своју цркву?“

[103]

Лутер, иако још паписта најстроже врсте, био је испуњен ужасом због богохулних дрскости трговаца опроштајницама. Многи од верника који су припадали његовом надзору, купивши потврде о опроштају, убрзо су почели да долазе к њему као свом пастору, исповедајући му своје грехе и очекујући разрешење, не зато што су се покајали и што су желели да поправе свој живот, већ на основу купљених потврда о опроштењу. Лутер је одбио да им да разрешење од греха и опоменуо их је да ће погинути у својим гресима ако се не покају и не поправе свој живот. Веома узбуђени и збуњени потражили су Тецела и обавестили га да се један августињски калуђер према његовим потврдама односи с презиром. Фратар је био испуњен бесом. Изрекао је најстрашнија проклетства, наредио је да се на јавном тргу запали ватра и рекао да је од папе добио власт да спали као јеретике све оне који би се усудили да се успротиве његовим светим опроштајницама.

Тада је Лутер одлучно отпочео своје дело као борац за истину. Његов глас одјекивао је са проповедаонице као озбиљна и свечана опомена. Показивао је народу одвратност греха и учио га да је човеку немогуће да својим делима умањи своју кривицу, или избегне казну. Само покајање пред Богом и вера у Христа, може да спасе грешника. Христова милост не може да се купи. Она је бесплатан дар. Саветовао је народ да не купује опроштајнице, него да вером гледа на разапетог Искупитеља. Испричао им је своје болно искуство, како је узалуд покушавао да себи осигура спасење понижавањем и делима покорје, и уверавао је своје слушаоце да је нашао мир и радост, тек онда када је одвратио свој поглед од себе и поверовао у Христа.

Пошто је Тецел и даље наставио са својом трговином и безбожним тврђењима, Лутер је одлучио да најделотворније протестује против свих ових дрских злоупотреба. Празник „Свих светих“ био је важан дан за Витемберг. Тада су биле изложене скупоцене црквене реликвије, а опроштај греха био је дарован свакоме ко је посетио цркву и исповедио се. Због тога је народ тих дана у великом броју долазио у цркву. Уочи празника, Лутер је одлучно отишао у цркву, према којој је већ кренуло мноштво верника и прикуцао на врата деведесет и пет

теза против учења о опроштајницама. Изјавио је да је спреман да брани ове тезе пред свима који их побијају.

Његове тезе привукле су свеопшту пажњу. Биле су читане, па поново читане и понављане у свим крајевима. Настало је велико узбуђење на универзитету и у целом граду. Ове тезе су показале да право опростење греха и ослобађање од казни није дато ни једном човеку, па чак ни папи. Читава замисао била је лакрдија - уметност изнуђивања новца, поигравајући се празноверјем људи - сотонино лукавство, које има за циљ да упропасти душе оних који буду поверовали његовим лажним обећањима. Такође је било јасно приказано, да је Христово јеванђеље највећа ризница цркве и да се Божја милост, откривена у њему, бесплатно дарује свакоме који је тражи са покајањем и вером.

Лутерове тезе изазвале су расправу, али нико није имао смелости да прихвати тај изазов. Питања која је он поставио проширила су се за неколико дана читавом Немачком, а за неколико недеља одзвањала су читавим хришћанским светом. Многе одане присталице Рима које су у цркви виделе поквареност и оплакивале га, а нису знале како томе да стану на пут, читале су сада ове тезе са великом радошћу и признале су да им кроз њих говори глас Божји. Осећале су да је Господ милостиво пружио своју руку да задржи поплаву покварености која је извирала од Римске столице. Кнезови и судије су се потајно обрадовали, што ће најзад бити обуздана дрска сила која је тврдила да нико не сме да стави приговор против њених одлука.

Али, многи који су волели грех, уплашили су се кад су видели да се руше заблуде и лажи које су умиривале њихов страх. Лукави свештеници ометени у свом делу одобравања престапа, и видећи да њиховим приходима прети опасност, сјединили су се пуни гнева да одбране своја тврђења. Реформатор се суочио са жестокиим тужитељима. Једни су га оптуживали да поступа пренагљено и непромишљено. Други су га оптужили због дрскости, изјављујући да га не води Бог, већ да поступа из поноса и преурањено. „Не знате ли“, одговорио је, „да човек ретко може изнети нову идеју, а да при том не изгледа охол и да не буде оптужен да изазива свађу? — Зашто

[106]

су Христа и све његове ученике предали на смрт? - Зато јер је изгледало да охоло презиру мудрост свога времена у којем су живели и зато што су износили нове истине, а да се нису претходно саветовали са присталицама старих схватања“.

Поново је изјавио: „Све што чиним, чиним не по људској мудрости, већ у сагласности са Божјим саветом. Ако је дело од Бога, ко ће га зауставити? Ако није, ко ће га унапредити? Не моја воља, не њихова, не наша, него само твоја воља, Свети Оче, који си на небу!“

[107] Иако је Лутер отпочео ово дело покренут од Светог Духа, ипак није могао да га настави без жестоких борби. Пребацивања његових непријатеља, извртање његових намера, неправедне и злобне примедбе на рачун његовог карактера и његових побуда, навалили су на њега као поплава и нису били без успеха. Он је био уверен да ће се вође у цркви и народни мудраци радосно придружити њему у корист реформације. Речи охрабрења од оних на високим положајима надахнули су га радошћу и надом. Већ је гледао како светлији дан свиће за цркву. Али, охрабрење се претворило у прекоре и осуђивање. Многи великодостојници цркве и државе били су уверени у истинитост његових теза, али су убрзо увидели да би прихватање тих истина изазвало велике промене. Просветити и реформисати народ, значило би у ствари поткопати ауторитет папства, зауставити хиљаде потока који се сливају у његове ризнице, а то би смањило расипност и раскош римских вођа. Осим тога, научити људе да мисле и раде као одговорна бића и да само од Христа очекују спасење, поткопало би престо врховног свештеника, а то би на крају срушило и њихов сопствени ауторитет. Због тога су одбацили сазнање које им је Бог понудио и устали су против човека кога је Бог послао да их просветли, а тиме су се подигли против Христа и Његове истине.

[108] Лутер је задрхтао када је погледао себе — - један човек, против најмоћнијих сила на Земљи. Понекад је сумњао да је, заиста, покренут од Бога да устане против ауторитета цркве. „Ко сам био ја“, писао је, „да се успротивим папској величини, пред којом дрхте краљеви на Земљи и читав свет? Нико не зна колико је моје срце претрпело у току ове две године и у

какву сам сумњу, па чак и очајање често падао“. Али, он се није сасвим обесхрабрио. Када му је недостајало подршке од људи, гледао је у Бога, и учио је да се ослања на Његову моћну десницу.

Једном пријатељу реформације Лутер је писао: „Јасно је да се Писмо не може разумети ни проучавањем, ни разумом. Твоја прва дужност јесте да почнеш са молитвом. Моли се Господу да ти у својој великој милости подари исправно схватање своје речи. Нема другог тумача Божје речи, осим Писца те речи који је сам рекао: 'Сви ће бити научени од Бога.' Ничем се не надај од свог проучавања и снаге ума; него, једноставно, поуздај се у Бога и вођство његовог Духа. Веруј речима човека који је то искусио“. Овде се налази поука од животне важности за оне који осећају да их је Бог позвао да другима представе свечане истине за ово време. Ове истине изазваће непријатељство Сотоне и људи који воле приче које је он измислио. У борби са силама зла, потребно је нешто више од моћи разума и људске мудрости.

Када су се непријатељи позивали на обичаје и традицију или на тврдње или ауторитет папе, Лутер им се супротстављао Библијом и само Библијом. Ту су били докази који се нису могли побити, зато су робови формализма и празноверја тражили његову крв, као што су Јевреји тражили Христову крв. [109] „Он је јеретик!“, викали су ревнитељи Рима, „дозволити таквом јеретику да живи један сат дуже јесте грех. Нека се одмах подигне ломача за њега!“ Али, Лутер није постао плен њиховог гнева. Бог му је наменио дело које је требало да изврши и Божји анђели су били послати да га заштите. Међутим, многи који су од Лутера примили драгоцену светлост постали су предмет Сотониног гнева и истине ради, неустрашиво су поднели мучење и смрт.

Лутерова учења привукла су пажњу мисаоних људи широм Немачке. Из његових проповеди и списа извирали су зраци светлости који су пробудили и просветлили хиљаде њих. Жива вера заменила је мртви формализам у коме је црква била тако дуго држана. Народ је сваког дана губио поверење у празноверје Рима. Ограде предрасуда биле су оборене. Божја реч којом је Лутер искушавао сваку науку и свако тврђење била

је мач оштар с обе стране, који је себи крчио пут до људског срца. Свуда се будила жеља за духовним напретком. Свуда се осећала глад и жеђ за правдом, каква није била вековима. Поглед народа тако дуго усмераван на људске обреде и људске посреднике, сада је у покајању и вери управљен само на Христа и то распетог.

[110] Ово велико и све распрострањеније интересовање још више је подстакло страх папске власти. Лутер је примио позив да се појави у Риму и одговори на оптужбе за јерес. Овај налог је веома уплашио његове пријатеље. Они су врло добро знали каква му опасност прети у том поквареном граду који је већ био пијан од крви Христових мученика и зато су се противили његовом одласку у Рим, тражећи да буде саслушан у Немачкој.

Овај предлог је најзад био прихваћен и папа је именовao једног изасланика који ће испитати случај. У упутствима достављеним овом службенику, од стране папе, стајало је да је Лутер већ проглашен јеретиком. Изасланику је наређено да га прогони и без одлагања присили на покорност. Ако би Лутер остао упоран и ако изасланик не би могао да га задржи у својој власти, био је овлашћен да га прогони у свим крајевима Немачке и да искључи и прокуне све оне који су повезани с њим. И даље, да би потпуно искоренио ову заразну јерес, папа је дао упутства своје изасланику да, осим цара, искључи све, без обзира на њихово црквено и државно достојанство, који не би били вољни да ухвате Лутера и његове присталице и да их предају освети Рима.

Овде се открио прави дух папства. У целом том документу нема ни трага од хришћанских начела, чак, ни обичне људске праведности. Лутер је био далеко од Рима и није имао прилике да свој став објасни, или одбрани. Ипак, пре него што је његова ствар била испитана, био је проглашен јеретиком и истог дана опоменут, оптужен и осуђен, и то све од онога који се назива светим оцем, јединим врховним непогрешивим ауторитетом цркве и државе!

[111] Аугзбург је изабран као место саслушања и реформатор је кренуо тамо пешице. Неки су озбиљно страховали за његов живот. Чуле су се јавне претње да ће му бити постављена заседа и да ће га на путу ухватити и убити, па су га његови пријатељи

молили да се не излаже таквом ризику. Чак су га молили да за неко време напусти Витемберг и потражи заштиту од оних који су били вољни да га штите. Али, он није хтео да напусти место које му је Бог одредио. Упркос олуји која је беснела свом силом, он је морао наставити да верно брани истину. Његове речи биле су: „Ја сам као Јеремија, човек против кога свако виче, али што ми непријатељи више прете, то је моја радост већа...Они су већ озлогласили моју част и моје добро име. Све што ми је остало јесте моје бедно тело, нека им и то; тиме ће ми скратити живот за неколико часова. Али, душу ми не могу узети. Онај који жели да свету објави Христову реч, мора сваког часа да буде готов да умре“.

Вест о Лутеровом доласку у Аугзбург учиниле су велико задовољство папином изасланику. Бунтовни јеретик који је побудио пажњу готово целог света био је сада у власти Рима, и папин изасланик је одлучио да не допусти да му измакне. Реформатор се није побринуо да осигура себи гарантно писмо. Његови пријатељи су га молили да се не појави пред папиним изаслаником без гарантног писма, и сами су предузели све да му од цара прибаве такву гаранцију. Изасланик је намеравао да Лутера, ако је икако могуће, присили на порицање, а ако му то не успе, да га спроведе у Рим где би доживео судбину Хуса и Јеронима и зато је преко својих посредника покушавао да Лутера наговори да дође пред њега без гарантног писма и да се тако препусти његовој милости. Реформатор је то одлучно одбио. Није се појавио пред папиним изаслаником све док није добио документ којим му је цар гарантовао своју заштиту.

Присталице Рима одлучиле су да Лутера на дипломатски начин придобију привидном благонаклоношћу. У дијалогу с њим, папин изасланик био је врло љубазан, али је тражио да се Лутер безусловно покори ауторитету цркве и порекне сваку тачку свог учења без доказивања, или било каквог питања. Он није добро проценио карактер човека с којим је имао да преговара. У свом одговору Лутер је нагласио своје поштовање према цркви, своју тежњу за истином, спремност да одговори на све замерке у погледу свог учења и да своје учење потчини одлуци неких водећих универзитета. Али, је истовремено

[112]

подигао свој глас против кардиналовог поступка којим је од њега захтевао порицање, а није му доказао никакву заблуду.

[113] Једини одговор био је: „Пореци, пореци“. Реформатор је доказао да је његово становиште основано на Светом писму и одлучно је изјавио да се не може одрећи истине. Када је папин изасланик видео да су Лутерови докази необориви, изгубио је сваку власт над собом и гневно узвикнуо: „Пореци, или ћу те послати у Рим, где ћеш доћи пред судије којима је наређено да се упознају са твојим случајем. Искључићу тебе и све твоје следбенике и све оне који ти помажу, или ће ти убудуће помагати и избацићу их из цркве“. И на крају је рекао оholим и гневним гласом: „Пореци, или се више не враћај“.

Реформатор је отишао са својим пријатељима остављајући кардинала и његове присталице да се гледају потпуно збуњени неочекиваним резултатом састанка.

Лутерови напори у овом сукобу нису били безуспешни. Велики скуп који је присуствовао овој расправи имао је прилику да упореди ова два човека и да пресуди какав их дух води и снагу и истинитост њихових гледишта. Значајне ли разлике! Реформатор, једноставан, понизан, одлучан, стајао је у Божјој сили, са истином на својој страни; а папин представник, уображен, дрзак, охол и неразуман, без иједног доказа из Светог писма, а ипак је бесно викао: „Пореци, или ћу те послати у Рим да те казне!“

[114] Иако је Лутер прибавио гарантно писмо, присталице Рима ковале су заверу да га ухвате и баце у тамницу. Међутим, његови пријатељи, видећи да је његово даље задржавање у овом граду бескорисно, настојали су да се он без икаквог одлагања врати у Витемберг и то уз највећу опрезност и у највећој тајности. Тако је Лутер пре свитања, на коњу и у пратњи само једног водича којег му је обезбедио судија, напустио Аугзбург. Испуњен мрачним слутњама пролазио је тихо неосветљеним улицама града. Будни и свирепи непријатељи радили су му о глави. Хоће ли избећи постављене замке? То су били часови душевног страха и озбиљне молитве. Дошао је до малих врата на излазу из града. Била су за њега отворена и он је заједно са водичем прошао кроз њих без сметњи. Кад су се нашли изван градских зидова, бегунци су пожурили. Сотона и његови

посланици били су поражени. Човек за кога су мислили да је у њиховој власти, нестао је, измакнувши им попут птице из замке птичареве.

Та вест о Лутеровом бекству, изасланика је запрепастила и разгневила. Очекивао је да ће бити похваљен због своје мудрости и одлучности у погледу свог поступка према овом узнемиравачу цркве, али његова нада била је изневерена. Свом гневу дао је одушка у једном писму, упућеном Фридриху, изборном кнезу Саском, у којем је Лутера горко оклеветао, тражећи од Фридриха да реформатора пошаље у Рим, или да га из Саске протера.

У својој одбрани Лутер је захтевао да му легат, или папа докажу његове заблуде из Светог писма и најсвечаније се закleo да ће се одрећи своје науке уколико се установи да је она у супротности са Божјом речју. Изразио је своју захвалност Богу што га је удостојио да пострада због тако свете ствари. Те су речи оставиле дубок утисак на кнеза и он је одлучио да се заузме као Лутеров заштитник. Одбио је да га пошаље у Рим, или да га истера са свог подручја.

Изборни кнез видео је да је морал у друштву веома пао. Потребна је била велика реформа. Компликовани и скупи поступци да се сузбију, или казне злочини су непотребни, ако свако призна и покори се Божјим наредбама и захтевима једне просветљене савести. Видео је да Лутер ради баш на томе, и потајно се радовао што се у цркви почео осећати бољи утицај.

Изборни кнез је, такође, приметио да Лутер има велики успех и као професор на универзитету. Из свих подручја Немачке стизали су студенти на Витембершки универзитет да чују његова учења. Младићи, угледавши град први пут, подизали су руке к небу и хвалили Бога што је учинио да светлост светли из тог града као из Јерусалима у старо доба.

Лутер је до сада само делимично напустио заблуде Римокатолицизма. Али када је упоређивао света пророчанства са папиним одлукама и наредбама, био је запрепашћен. „Читам папине декрете“, писао је он, „и не знам да ли је папа сам антихрист, или његов посланик. Толико је у тим декретима Христ лажно приказан и чак разапет“. Ипак, Лутер је у то

[115]

време још увек подржавао Римску цркву и није ни помишљао да ће се икада одвојити од ње.

Реформаторови списи и његова учења допрли су до сваке нације у хришћанском свету. Дело се проширило у Швајцарској и Холандији. Поједини примерци његових списа прокрчили су себи пут до Француске и Шпаније. У Енглеској су његова учења примљена као реч живота. Истина је продрла исто тако у Белгију и Италију. Хиљаде њих су се пробудили из свог духовног мртвила у живот радости који пружају нада и вера.

[116] Рим се све више љутио због Лутерових напада, а неки од његових фанатичких противника изјавили су међусобно, да онај који би убио тог бунтовног монаха, не би тиме згрешио. Једног дана приближио се реформатору неки странац са скривеним пиштољем испод огртача и упитао га зашто се свуда креће сам. „Ја сам у Божјој руци“, одговорио је Лутер, „Он је моја снага и штит. Шта ми може човек?“ Чувши ове речи, странац је побледео и побегао од њега као од присуства небеског анђела.

Рим је желео да уништи Лутера, али Бог је био његова одбрана. Његова учења свуда су радо слушана — у манастирима и колибама, у дворовима племића, на универзитетима и у царским палатама; на све стране устајали су племенити људи да подупру његово дело.

У једном спису упућеном цару и немачком племству у корист реформације хришћанства, Лутер је писао о папи: „Страшно је гледати онога који се сматра Христовим намесником да живи у већој раскоши него сам цар. Зар тиме показује сличност са сиромашним Исусом и скромним Петром? Папа је, кажу они, господар света! Али Христос, чијим се намесником он сматра, рекао је: 'Моје царство није од овога света'. Може ли власт једног намесника бити већа од оне коју има његов господар?“

[117] Овако је писао о универзитетима: „Бојим се да ће универзитети постати широка врата пакла, ако се тамо марљиво не буде објашњавало Свето писмо и усађивало у срца младих. Никоме не саветујем да своје дете шаље тамо, где Свето писмо није мерило живота. Свака институција у којој се стално не проучава Божја реч, мора постати изопачена“.

Овај спис се муњевитом брзином раширио по целој Немачкој и учинио велики утицај на народ. Читав народ био је покренут и многи су се скупили под заставу реформације. Лутерови противници, горећи од жеље за осветом, подстицали су папу да против њега предузме одлучне мере. Издат је декрет да се његова учења одмах осуде. Реформатору и његовим присталицама дат је рок од шездесет дана, после којих је требало да сви буду искључени, ако не опозову своје учење.

То је била страшна криза за реформацију. Вековима је римским осудама, искључењима, убрзо следило истребљење. Лутер није био слеп за буру која је требало да се сручи на њега, али је био постојан, пун поуздања да ће Христос бити његов помоћник и штит. Са вером и храброшћу мученика, писао је: „Шта ће бити, не знам, нити желим да знам. Нека ударац падне где хоће, ја се не плашим. Ниједан лист не пада са дрвета без воље нашег Оца; колико више се Он брине о нама! Лако је умрети за Реч, кад је Реч, која је постала тело, умрла за нас. Ако умremo с њим, с њим ћемо и живети; пошто прођемо кроз оно што је Он прошао пре нас, бићемо тамо где је и Он и живећемо заувек с њим.“

Када је папска посланица стигла Лутеру, он је рекао: „Ја је презирем и одбацујем као безбожну и лажну. У њој се осуђује сам Христос. Радујем се што страдам због оног што је боље и претежније од свега. Сад осећам већу слободу јер знам да је папа антихрист, и да је његов престо - престо самог Сотоне.“

[118]

Ипак, реч римског папе још је имала моћ. Тамнице, мучења и мач, били су моћна оруђа којима се могло нагнати на покорност. По свему је изгледало да се реформаторов рад приближавао своме крају. Слаби и празноверни дрхтали су од папског декрета, и мада је постојала општа наклоност према Лутеру, многим се чинило да је живот исувише драгоцен да би га ризиковали за ствар реформације.

Али, Лутер је јавно спалио папску булу заједно са канонским законима, декретима и главним списима који су подупирали папску власт. Тим поступком, он је храбро објавио своје коначно одвајање од Римске цркве. Он је прихватио своје искључење и објавио је свету да између њега и папе мора од сада да буде рат. Велика борба је управо почела. Ускоро после

тога објављена је нова папска була и искључење којим се пре претило, било је коначно проглашено против реформатора и свих оних који би прихватили његово учење.

[119] Противљење је судбина свакога кога Бог употреби да нарочите садашње истине објави свом времену. У Лутерове дане постојала је садашња истина - истина у то време од посебне важности; постоји и садашња истина за цркву данашњице. Али, већина данас не чезне за истином више од паписта, који су се противили Лутеру. Постоји иста склоност као и у прошлим вековима да се прихвате људске традиције и теорије уместо речи Божје. Они који износе истину за ово време не треба да очекују да ће бити примљени са већом наклоношћу, него реформатори у ранијим вековима. Велика борба између истине и заблуде, између Христа и Сотоне, све ће се више заостравати до краја светске историје.

Поглавље VII - Лутер Пред Државним Сабором [120]

На престо Немачке ступио је нови цар, Карло V, и изасланици Рима су пожурили да владару честитају и приволе га да своју власт употреби против реформације. С друге стране, изборни кнез Саски, коме је Карло у великој мери дуговао своју круну, молио је цара да ништа не предузима против Лутера док га не саслуша. Цар је на тај начин дошао у тежак положај и неприлику. Паписте је једино могао задовољити царски декрет којим се Лутер кажњава смрћу. Изборни кнез је одлучно изјавио да ни његово царско величанство, нити ико други, није доказао да су реформаторови списи побијени, зато он тражи да се доктору Лутеру да гарантно писмо, да би се могао бранити пред судом учених, побожних и непристрасних судија.

Пажња свих странака била је сада управљена на сабор немачких држава који је сазван у Вормсу убрзо после ступања Карла V на престо. Народни сабор је требало да размотри важна политичка питања, али је све изгледало неважно у поређењу са случајем монаха из Витемберга. Карло је претходно наредио изборном кнезу да Лутера доведе са собом на сабор, обећавајући му своју заштиту и слободу да расправља о спорном питању са меродавним особама. Лутер је нестрпљиво очекивао да ступи пред цара. Његово здравље је тада било погоршано, ипак је писао изборном кнезу: „Ако не могу да дођем здрав у Вормс, нека ме пренесу тамо болесног какав јесам. Јер, ако ме цар зове, не смем да сумњам да ме зове сам Бог. Ако намеравају да против мене употребе силу, што је вероватно, јер ме не зову да би били поучени, ја своју ствар предајем у Божје руке. Још увек живи и влада Онај који је тројицу Израиљаца избавио из огњене пећи. Ако не буде Његова воља да ме спаси, мој живот не вреди много. Побринимо се само да јеванђеље не буде изложено презиру безбожника и пролијмо радије своју крв у његову одбрану, него да им допустимо да тријумфују. Ко зна да ли ће више мој [121]

живот, или моја смрт, послужити спасењу моје браће? Од мене можете очекивати све, осим бекства и одрицања. Бежати не могу, а још мање, одрећи се“.

Вест да ће Лутер доћи на сабор у Вормс изазвала је у граду велико узбуђење. Алеандер, папски изасланик, коме је специјално био поверен задатак да сузбије реформацију, веома се узнемирио и разбеснео. Видео је да ће резултат бити катастрофалан за папску ствар. Водити истрагу о случају који је папа већ осудио, значило би не уважавати папин ауторитет. Плашио се да би снажни и речити докази овог човека могли одвратити многе кнезове од папе. Зато је код Карла V најенергичније уложио приговор против Лутеровог доласка у Вормс. Он је упозорио, преклињао и претио, док цар није попустио и написао изборном кнезу да Лутер, ако не жели да се повуче, мора остати у Витембергу.

[122] Незадовољан овом победом, Алеандер је радио свом расположивом снагом и лукавством да издејствује Лутерово осуђење. Истрајношћу која би била достојна једног бољег циља, оптужио је Лутера пред кнезовима, прелатима и другим члановима сабора, због устанка, побуне, безбожности и богохулности. Али, жестина и страст коју је изасланик показивао, откривали су да га дух мржње и освете гони, а не ревност за веру. Већинско мишљење сабора било је да Лутер није крив.

Алеандер је са удвострученом ревношћу наваљивао на цара, истичући да је царева дужност да изврши папски едикт. На крају, побеђен изасланиковом наметљивошћу, Карло му је наредио да изнесе свој случај пред сабор. Рим је имао мало адвоката, осим Алеандера, који су били способни и образовани да бране његов случај. Пријатељи реформатора су са забринутостју очекивали резултат Алеандеровог говора.

Велико узбуђење је настало када је изасланик изашао пред народни сабор у раскоши и са узвишеношћу. Многи су се сетили призора суђења нашем Спаситељу, када су Ана и Кајафа, пред Пилатом тражили смрт оног који „отпађује народ“.

Свом силом учености и речитости Алеандер се напрезао да побије истину. Он је против Лутера подизао оптужбу за оптужбом, називајући га јавним непријатељем цркве и државе,

живих и мртвих, свештеника и лаика, црквених сабора и хришћана појединачно. „У Лутеровим списима има толико заблуда“, изјавио је, „да би се због њих могло спалити сто хиљада јеретика.“

[123]

На крају говора настојао је да изврне руглу и подсмеху све присталице реформиране вере: „Ко су сви ти Лутерани? Руља дрских и безобразних учитеља, покварених свештеника, развратних монаха, неразумних адвоката и пропалих племића, заједно са простим народом који су они завели и изопачили. Колико је узвишенија католичка странка по бројности, интелигенцији и моћи! Једногласна одлука ове часне скупштине отвориће очи простима, указати неопрезнима на опасност, учврстити неодлучне и ојачати слабе.“

Таквим оружјем били су нападани браниоци истине у свим временима. Ти исти аргументи износе се још увек против оних који се усуђују да се успротиве укорењеним заблудама, истичући јасна учења Божје речи. „Ко су ти проповедници нових учења?“, узвикују они који желе популарну религију. „Они су необразовани, малобројни и из најсиромашнијих сталежа. А ипак, тврде да имају истину и да су Божји изабрани народ. Они су незналице и обманути. Колико је већа у бројности и утицају наша вероисповест! Колико се великих и учених људи налази у нашим црквама! Колико више моћи је на нашој страни!“ Ови докази имају велики утицај на свет, али ни данас нису уверљивији него што су били у данима реформатора.

Реформација се није завршила с Лутером, како то многи мисле. Она се наставља до завршетка историје света. Лутерово велико дело састојало се у томе да обасја друге светлошћу којом је Бог обасјао њега. Ипак, он није примио сву светлост која је требало да буде дарована свету. Од оног времена до данас, увек је нова светлост обасјавала странице Светог писма и увек су се откривале нове истине.

[124]

Легатов говор оставио је дубок утисак на сабор. Лутер није био присутан да јасним и уверљивим истинама Божје речи надјача папског првака. Није начињен ни покушај да се реформатор одбрани. Тамо се показала општа тежња да се Лутеранско „кривоверје“ искорени из царства. Рим је имао

најбољу прилику да одбрани свој случај. Говорио је највећи од његових говорника. Све што је могао да каже у своју одбрану, рекао је. Али, привидна победа била је знак пораза. Од сада, разлика између истине и заблуде, биће толико јаснија, колико њихова борба буде отворенија. Никада више од тог дана Рим неће стајати тако сигурно као што је стајао.

Већина у скупштини била је вољна да жртвује Лутера папиним захтевима, али многи који су видели и жалили због постојеће покварености у цркви, пожелели су укидање злоупотребе коју је трпео немачки народ као последицу римске покварености и похлепе за добицима. Изасланик је представио папску власт у најлепшем светлу. Тада је Господ покренуо једног члана сабора да дâ прави опис последица папске тираније. С племенитом одлучношћу, војвода Георг Саски је устао и са застрашујућом прецизношћу навео обмане и гадости папства и њихове ужасне последице. На крају је рекао:

„То су само неке од злоупотреба које говоре против Рима. Одбачен је сваки стид и само један циљ се непрестано следи: новац! још више новца! тако да су управо они људи чија је дужност да подучавају истину, говорили ништа друго до лаж, и нису их људи само подносили већ и награђивали. Јер што су веће њихове лажи, то је већи добитак. Ово је мутни извор из којег је отицало тако много покварених потока на све стране. Разузданост и похлепа иду руку под руку. На жалост, свештенство представља узрок саблазни која толике сироте душе гура у вечну пропаст. Мора да се изврши општа реформа!“

Бољи и снажнији приказ папских злоупотреба, не би ни сам Лутер могао да изнесе, а чињеница да је говорник био реформаторов одлучан непријатељ, дала је његовим речима још већи утицај.

Да су очи присутних на овој скупштини биле отворене, угледали би у својој средини Божје анђеле како у таму заблуде уносе зраке светлости, отварајући умове и срца за примање истине. Снага божанске истине и мудрости владала је, чак, и противницима реформације, и тако је припремљен пут великом делу које је требало да се изврши. Мартин Лутер није био

присутан, али се у скупштини зачуо глас Онога који је био већи од Лутера.

Сабор је сада затражио да се доведе реформатор. Упркос молбама, протестима и претњама Алеандера, цар је коначно пристао и Лутер је позван да дође пред сабор. С позивом је предато и писмо којим му се гарантује сигуран повратак. Позив му је у Витемберг однео један гласник, коме је било наређено да прати Лутера до Вормса. [126]

Лутерови пријатељи су се уплашили и ражалостили. Познавајући предрасуде и непријатељство испољено према њему, бојали су се да, чак, ни гарантно писмо неће поштовати, па су га молили да свој живот не излаже опасности. Он је одговорио: „Паписти у Вормсу, сигурно не желе да мене виде, већ моју осуду и смрт. Није важно. Не молите се за мене, већ за реч Божју...Христос ће ми дати свог Духа да победим Сотонине слуге. Ја сам их презирао у свом животу и победићу их својом смрћу. Њихов циљ у Вормсу је да ме приморају да се одрекнем. Ево какво ће бити моје одрицање: Пре сам рекао да је папа Христов намесник, а сада кажем да је противник Господа и апостол ђавола.“

На овај опасан пут Лутер није кренуо сам. Осим царског посланика, његова три најоданија пријатеља, одлучила су да га прате. Мноштво студената и грађана, којима је јеванђеље било драгоценост, са сузама су се опраштали од њега кад је одлазио. Тако су реформатор и његови сапутници кренули из Витемберга.

На путу су запазили да су умови људи потиштени због мрачних слутњи. У неким градовима нису им указиване никакве почести. Кад су се зауставили да преноће, један пријатељски расположен свештеник изразио је своју бојазан за Лутера показујући му на портрет једног италијанског реформатора који је био осуђен на мученичку смрт ради истине. Следећег дана су сазнали да су Лутерови списи осуђени у Вормсу. Царски посланици објављивали су царски декрет и позивали народ да преда судијама забрањене списе. Гласноша је са забринутошћу упитао реформатора да ли још увек жели да настави пут. Он је одговорио: „Наставићу, иако знам да бих у сваком граду могао да будем оптужен.“ [127]

У Ерфурту је Лутер дочекан с поштовањем. Опкољен масом поштовалаца, ушао је у град у којем је у својим млађим данима често просио комадић хлеба. Убедили су га да одржи проповед. Било му је забрањено, али гласник му је дозволио и монах чија је дужност некада била да у манастиру обавља најниже послове, попео се сада на проповедаоницу, и људи су слушали његове речи као без даха. Христос је пред њима био уздигнут изнад папе, изасланика, императора и краљева. Лутер ничим није указивао на опасност која му је претила. Није тражио да постане предмет њихових симпатија, или размишљања. Гледајући на Христа, заборавио је на себе. Сакрио се иза Мученика са Голготе, настојећи једино да представи Христа као откупитеља грешника.

[128] Настављајући своје путовање, реформатор је свуда био предмет најживљег интересовања. Радознала маса окупљала се око њега, а пријатељски гласови упозоравали су га на намере римокатолика. „Бићеш жив спаљен“, говорили су они, „и твоје тело ће претворити у пепео као што су учинили са Јаном Хусом.“ Лутер је одговорио: „Кад би дуж целог пута од Вормса до Витемберга, палили ватру чији би пламени језици допирали до неба, ја ћу, ипак, ићи тим путем у име Господа, изаћи ћу пред њих, ући ћу у чељуст тој звери, сломићу јој зубе, признавши Господа Исуса Христа“.

Вест о његовом приближавању Вормсу проузроковала је велику узнемиреност. Његови пријатељи бојали су се за његову сигурност, његови непријатељи страховали су за свој успех. Упорно су се трудили да га одврате да не уђе у град. Паписти су га наговарали да оде у дворац једног пријатељски расположеног витеза где може да се све реши на пријатељски начин. Пријатељи су покушавали да у њему пробуде страх, описујући опасности које му прете. Сви њихови напори остали су безуспешни. Лутер је непоколебљиво изјавио: „Када би у Вормсу било толико ђавола колико има црепова на крововима, ипак бих ушао у град.“

При његовом уласку у Вормс, мноштво народа је кренуло према градским вратима да му пожели добродошлицу. Такво велико мноштво није се сакупило ни кад је сам цар јавно улазио. Било је велико одушевљење, а усред мноштва један

продоран и тужан глас запевао је једну погребну песму да Лутера подсети на судбину која га чека. „Бог ће бити моја одбрана“, рекао је он силазећи с кола.

Цар је одмах сазвао свој савет да размотре како да поступи са Лутером. Један од бискупа, строги паписта, изјавио је: „Дуго смо већали о том предмету. Ваше царско величанство треба да се већ једном реши тог човека. Није ли Сигисмунд послао Јана Хуса на ломачу? Ми нисмо дужни нити да дамо, нити да поштујемо гарантно писмо јеретика.“ „Не“, рекао је цар, „ми морамо одржати своје обећање.“ Било је тако одлучено да ће реформатор бити саслушан. [129]

Цео град је желео да види тог необичног човека. Он је имао само неколико сати за одмор, док су се племићи, кнезови, свештеници и грађани гурали око њега. Чак и његови непријатељи су увидели да је његово држање било чврсто и храбро, његово лице имало је љубазан и радостан израз, свечана и дубока озбиљност његових речи давала му је силу којој се ни његови непријатељи нису могли одупрети. Једни су гледали на њему божанску силу, а други су понављали речи фарисеја упућене Христу: „Ђаво је у њему.“

Следећег дана је Лутер био позван да изађе пред сабор. Један царски службеник је одређен да доведе Лутера у саборну дворану. Ипак, он је тамо стигао уз тешкоће. Свака улица била је препуна гледалаца који су били жељни да виде монаха који се усудио да се одупре папском ауторитету.

При самом уласку у дворану његових судија, један стари генерал, јунак у многим биткама, љубазно му је рекао: „Јадни калуђеру! Јадни калуђеру! Ти сада мораш да пружиш отпор, већи него што сам га ја, или било који војсковођа, морао пружити у нашим најкрвавијим биткама. Али ако је твоје дело праведно и ако си сигуран у њега, иди напред у име Божје и не бој се ништа! Он те неће напустити“. [130]

Најзад је Лутер стајао пред сабором. Цар је седео на престолу. Био је окружен најугледнијим личностима царства. Никада се ни један човек није појавио пред величанственијим сабором него што је био овај пред којим је Мартин Лутер требало да одговара због своје вере.

Сама чињеница да се он појавио, била је знак победе за истину. Папа је осудио тог човека и сада се тај исти човек налази пред судом. Та чињеница била је лично одупирање папском врховном ауторитету. Реформатору којег је папа проклео и искључио из сваког људског друштва, била је осигурана заштита и омогућено му је да буде саслушан од стране највећих великодостојника нације. Рим му је заповедио да ћути, али он је био спреман да говори хиљадама пажљивих слушалаца из свих крајева хришћанског света.

Пред тако моћном и славном скупштином, изгледало је, као да се реформатор скромног порекла, збунио и уплашио. Неки кнезови, видевши његово узбуђење, приближили су му се љубазно и један од њих му је шапнуо: „Не бој се оних који убијају тело, а душу не могу убити“. Други је рекао: „Кад вас изведу пред управитеље и царева имена мојега ради, Дух Оца вашег, даће вам што ћете говорити“. Тако су великани овог света употребили Христове речи да охрабре Његовог слугу у часу искушења.

[131] Лутера су довели до одређеног места, насупрот царског престола. Дубока тишина завладала је препуном скупштином. Тада је устао један царски службеник, показао на збирку Лутерових списа и позвао реформатора да одговори на два питања: да ли признаје да су то његови списи и да ли је вољан да се одрекне мишљења које је изнео у њима. Лутер је на прво питање одговорио да признаје да су те књиге његове. „Што се тиче другог питања“, рекао је он, „пошто је то питање вере и спасења душа, и пошто се тиче Божје речи, која је највеће и најдрагоценије благо на небу и на Земљи, поступио бих неразумно ако бих одговорио пре него што размислим, јер бих можда тврдио мање него што прилике налажу, или више него што истина захтева, и на тај начин би сагрешио против Христових речи: „И ко се год одрекне мене пред људима, и ја ћу се њега одрећи пред Оцем својим који је на небесима“. Зато понизно молим царско величанство да ми да времена да размислим како бих могао одговорити, а да не сагрешим против Божје речи“.

Подневши тај захтев, Лутер је поступио мудро. На овај начин уверио је сабор да не поступа покренут страшћу, или

личним побудама. Таква смиреност и савлађивање самога себе, која се није очекивала од човека који се, показао тако смелим и непопустљивим, ојачало је његову снагу и оспособило га да после тога одговара разумно и одлучно, мудро и достојанствено, што је изненадило и разочарало његове непријатеље и укорило њихову дрскост и охолост. [132]

Следећег дана требало је да изађе пред сабор и да да свој коначни одговор. Реформатору је за тренутак срце клонуло гледајући силе које су се удружиле против истине. Његово поуздање се поколебало док му се чинило да се његови непријатељи умножавају пред њим и силе таме надвладевају. Облаци су се нагомилали око њега и чинило му се да су га одвојили од Бога. Чезнуо је за сигурношћу да ће Господ над војскама бити с њим. У душевном страху бацио се лицем на земљу, и из његовог сломљеног срца отели су се вапаји које је само Бог могао потпуно да разуме. У својој беспомоћности, његова душа се чврсто везала за Христа, моћног избавитеља. Он се с Богом није борио за своју сопствену сигурност, већ за успех истине; и надвладао је. Био је оснажен уверењем да се неће појавити сам пред скупштином. Мир је поново завладао његовом душом, и он се радовао што му се пружа прилика да уздигне Божју реч пред народним владарима. Да би сачувао реформатора да се не поузда у сопствену силу и да изненада не насрне у пропаст, Бог је у својој мудрости дозволио да Лутер сазна каква му опасност прети. Бог је припремио свога слугу за велико дело које је било пред њим.

Када се приближио тренутак његовог наступа, Лутер је приступио столу на коме се налазило Свето писмо, положио своју леву руку на свету Књигу и подигавши десницу к небу обећао је да ће остати веран јеванђељу и слободно исповедати своју веру, па макар је морао запечатити и својом крвљу. [133]

Када се поново појавио пред државним сабором, његово лице није одавало ни трага страха или збуњености. Миран и спокојан, узвишене храбрости и племенитости, стајао је као Божји сведок пред великанима ове земље. Царски службеник затражио је да чује његову одлуку да ли је вољан да се одрекне свога учења. Лутер је одговорио пригушеним и понизним гласом, без жестине и узбуђења. Његово држање било је учтиво

и смерно, али, ипак, показивао је чврсто поуздање и радост, што је изненадило сабор.

Објаснио је да сва његова дела нису истог карактера. У некимa расправља о вери и добрим делима, па су их чак и његови непријатељи признали, не само безопасним, него и корисним. Одрећи се њих, значило би одбацити истину коју сви признају. Друге књиге састоје се из списка који откривају покварености и злоупотребе папства. Одрећи се ових дела значило би ојачати римску тиранију и отворити широм врата многим и већим безакоњима. У трећој врсти својих књига устаје против неких личности које су браниле јавна зла. Што се тиче тих списка, признаје да је често био оштрији него што то доликује. Не тврди да је без погрешке, али се ни тих књига не може одрећи, јер би такав поступак охрабрио непријатеље истине, и они би искористили прилику да Божји народ тлаче са још већом окрутношћу.

[134] „Али ја сам само човек, а не Бог“, наставио је он, „бранићу се као што се Христос бранио: 'Ако сам говорио зло, докажете ми у чему сам погрешио' Због тога вас заклињем милошћу Божјом, узвишени царе, и све који сте присутни, да ми из списка пророка докажете да сам у заблуди. Чим будем у то уверен, одрећи ћу се својих заблуда и први ћу зграбити своје списе и бацићу их у ватру. Ово што сам сада рекао, показаће да сам размотрио и оценио опасности којима се излажем; али ја се не плашим, већ се радујем што је јеванђеље и данас као и некад узрок немира и борби. То је карактер и судбина Божје речи. Исус је рекао: „Ја нисам дошао да донесем мир на Земљу, него мач“. Бог је диван и страшан у својим саветима. Будимо опрезни како се не бисмо у својим настојањима да зауставимо неслоге, нашли како се боримо против свете Божје речи и навукли на себе страшну поплаву непремостивих опасности, садашње невоље и вечну пустош. Могао бих да наведем много примера из Божјих пророчанстава. Могао бих да говорим о фараону, о цару вавилонском и о царевима израиљским који никад нису успешније радили на својој пропасти, него управо онда када су наизглед мудрим саветима мислили да учврсте своје царство. Бог премешта брда, а они то не знају“.

[135] Лутер је говорио немачки; сада су од њега тражили да

исте речи понови на латинском. Иако исцрпљен пређашњим напором, одазвао се молби, и исти говор је поновио са истом јасноћом и енергијом. У томе га је водило Божје провиђење. Ум многих кнезова био је толико заслепљен заблудама и празноверјем да приликом првог говора нису могли да схвате моћ Лутерових доказа, али приликом поновног излагања јасно су схватили изнешена гледишта.

Они који су упорно затварали очи пред светлошћу и одлучили да се не дају осведочити истином били су разјарени Лутеровим речима. Кад је Лутер престао да говори, представник државног сабора је гневно рекао: „Ви нисте одговорили на постављено питање. Од вас се тражи да дате јасан и одређен одговор. Хоћете ли да се одрекнете или не?“ Реформатор је одговорио: „Пошто ваше величанство и кнезови захтевају једноставан одговор, даћу га овако: Све док не будем уверен доказима из Светог писма и јасним разлозима, јер ја не верујем ни папама, ни црквеним саборима пошто су често грешили и противречили сами себи, не могу изабрати друго, него да се држим Божје речи која је господар моје савести. Ја не могу, нити ћу икада било шта порећи, јер није ни безбедно ни поштено поступати против своје савести. То је мој став, не могу другачије, нека ми Бог помогне! Амин!“

Тако је овај праведни човек стајао на сигурном темељу Божје речи. Небеска светлост обасјавала је његово лице. Његову величину и чистоту његовог карактера, мир и радост који су извирали из његовог срца сви су јасно видели кад је откривао силу заблуде и сведочио у прилог вере која побеђује свет.

Цео сабор је од изненађења за тренутак занемео. Сам цар и многи кнезови били су задивљени. Римокатолици су били поражени, њихова ствар се појавила у најнеповољнијем светлу. Они су настојали да задрже своју власт, не позивајући се на Свето писмо, већ претњама, тим поузданим аргументима Рима. Представник сабора је рекао: „Ако се не одрекне, цар и држава видеће шта треба да учине с тврдоглавим јеретиком“.

Лутерови пријатељи који су с великом радошћу слушали његову племениту одбрану, задрхтали су на ове речи; али

[136]

реформатор је мирно рекао: „Бог нека ми буде помоћник, јер се ја не могу ничега одрећи“.

Стајао је чврст као стена, док су најжешћи таласи световне силе ударили узалудно о њега. Једноставна снага његових речи, његово неустрашиво држање, његов мир, и непроменљива одлучност изражена у свакој речи и поступку, оставили су дубок утисак на овај скуп. Било је јасно да га не могу наговорити ни обећањима, ни претњама да се покори захтевима Рима.

[137] Папске присталице су се љутиле кад су виделе да један обичан калуђер презире власт пред којом су дрхтали краљеви и кнезови. Били су нестрпљиви и желели су да он у смртном мучењу осети њихов гнев. Али Лутер, иако свестан опасности која му је претила, свима је говорио мирно и достојанствено како доликује једном хришћанину. У његовим речима није било ни охолости, ни срџбе, ни извртања. Сасвим је изгубио из вида себе, заборавио је на велике личности које су га окруживале, осећајући само једно: да се налази у присуству Онога који је виши од папе, кардинала и краљева. Христос је говорио кроз Лутерово сведочење са снагом и узвишеношћу која је на махове испуњавала како пријатеље тако и непријатеље страхопоштовањем и дивљењем. Дух Божји, присутан на овом сабору, деловао је на срца државних вођа. Неколико кнезова отворено је признало праведност Лутерове ствари. Многи су били осведочени истином, али на неке утисак није био трајан. Било је и таквих који нису одмах изразили своје уверење, али су касније, пошто су сами проучили Свето писмо, постали неустрашиви помагачи реформације.

Изборни кнез Фридрих гледао је врло забринуто на Лутеров долазак пред државни сабор, и с дубоким убеђењем слушао је његов говор. С радошћу и задовољством посматрао је његову храброст, одлучност и уздржљивост, и одлучио је да га брани са још већом енергијом. Упоредио је стране у сукобу, и видео да је мудрост папе, краљева и кардинала била посрамљена снагом истине. Папство је доживело пораз чије ће се последице осећати међу свим народима, и у свим вековима.

Када је папин легат видео какав је утисак створила Лутерова одбрана, уплашио се као никада пре за сигурност римске

власти, и одлучио је да употреби сва средства која су му стајала на располагању да уништи реформатора. Са свом речитошћу и дипломатском вештином којом се одликовао, покушао је да прикаже младом цару како би лудо и опасно било ако би пријатељство и моћ римске столице жртвовао за ствар једног незнатног калуђера. [138]

Његове речи нису остале без дејства. Сутрадан после Лутерове одбране, цар Карло V је на сабору објавио да ће наставити политику својих претходника да подржава и штити католичку веру. Пошто је Лутер одбио да се одрекне својих заблуда, против њега и његовог јеретичког учења биће примењене најоштрије мере. Ипак, гарантно писмо које је добио мора се поштовати, и пре него што се против њега предузму мере, мора му бити дозвољено да се сигурно врати својој кући.

„Чврсто сам одлучио да идем стопама својих претходника“, писао је цар. Одлучио је да не скрене са стазе традиција, па ни због правде и истине. Хтео је као његови очеви да подупре папство са свим његовим злочинима и злоупотребама. Заузевши такав став, одбио је да прихвати видело које ни његови очеви нису прихватили, као ни да изврши дужности које ни они нису испунили.

Изгледало је да он осећа да промена верских ставова није у складу са достојанством једног цара. И данас има много таквих који се придржавају обичаја и предања својих отаца. Кад им Бог пошаље додатну светлост, одбијају да прихвате јер је нису прихватили њихови очеви. Ми не живимо у време наших отаца, зато и наше дужности и одговорности нису исте. Бог нас неће похвалити ако уместо да истражујемо Реч истине, гледамо на пример наших отаца да би по њему одређивали наше дужности. Наша одговорност је већа него наших предака. Ми смо одговорни за светлост коју су они примили и предали нам у наслеђе, а исто тако и за додатну светлост која сада светли над нама из Божје речи. [139]

Исус је рекао неверним Јеврејима: „Да нисам дошао на свет и да им нисам говорио, не би греха имали, а сада немају изговора за свој грех.“ Јован 15, 22. Иста божанска сила говорила је преко Лутера цару и немачким кнезовима. Кад

је светлост засјала из Божје речи, Господњи Дух је последњи пут позивао многе чланове сабора. Као што је Пилат, много година раније, допустио да охолост и честољубље затворе његово срце речима Спаситеља света; као што је плашљиви Феликс замолио весника истине: „Иди за сада, а кад будем имао времена, позваћу те“; као што је охоли Агрипа признао: „Још мало па ћеш ме наговорити да будем хришћанин“, а ипак је одбацио вест послату с неба, — тако је и Карло V одлучио да одбаци светлост истине прожет световном охолошћу и мислећи да му то налаже државничка мудрост.

[140] Неколико папиних присталица је захтевало да се не испоштује Лутерово гарантно писмо. „Рајна“, рекли су, „треба да прими његов пепео, као што је пре сто година примила пепео Јана Хуса“. Гласови о плановима против Лутера брзо су се раширили и изазвали велико узбуђење у граду. Реформатор је стекао много пријатеља који су одлучили, познавајући подмуклу окрутност Рима према свима који би се усудили да открију његову поквареност, да га штите да он не падне као његова жртва. Стотине племића обавезало се да ће га штитити. Многи су царску одлуку жигосали као знак слабости царске власти и њеног потчињавања Риму. На вратима кућа и на јавним трговима појавили су се плакати; једни су бранили, а други осуђивали Лутера. На једноме од њих биле су написане речи: „Тешко теби, земљо, када ти је цар дете.“ Опште одушевљење у целој Немачкој за Лутера уверило је цара и државни сабор да би свака неправда учињена Лутеру изложила опасности мир царства, а и сигурност самог престола.

Фридрих Саски показао је мудру уздржљивост прикривајући пажљиво своја права осећања према реформатору, али је и у исто време неуморном пажњом пратио сваки његов покрет и сваки покрет његових непријатеља. Било је и много таквих који нису скривали своју наклоност према Лутеру. Посећивали су га кнезови, грофови, господа, проповедници и обичан народ и дивили му се као да је нешто више од човека. Чак и они који нису веровали његовој науци, дивили су се његовој племенитој честитости која га је гонила да радије себе изложи смртној опасности, неголи да се огреши о своју савест.

Уложени су били озбиљни напори да се Лутер наговори на компромис са Римом. Племићи и кнезови упозорили су га, ако настави упорно да се држи свога мишљења насупрот мишљења цркве и сабора, да ће убрзо бити прогнан из царства и остављен без заштите. На то је Лутер одговорио: „Христово јеванђеље се не може проповедати без тешкоћа. Зашто да ме страх и претње одвоје од Бога и од божанске Речи која је једина истина? Не, радије бих дао своје тело, своју крв и свој живот“.

[141]

Поново су наваљивали на њега да се покори царевој пресуди, па се нема више чега бојати. „Немам ништа против тога“, одговорио је он, „да цар, кнезови и чак најједноставнији хришћани испитају и оцене моје књиге, али под условом да то учине на темељу Божје речи. Само њу су дужни људи да слушају. Моја савест се ослања на Свето писмо, и ја се потчињавам том ауторитету“.

На други покушај да га наговоре, он је одговорио: „Пристајем да се одрекнем свог гарантног писма. Предајем у руке цару своју личност и свој живот, али Реч Божју - никада!“ Изјавио је да је спреман да се покори одлуци једног општег сабора, али под условом да тај сабор суди по Светом писму. Пријатељи и непријатељи су се најзад уверили да је бескористан сваки даљи покушај измирења.

Да је реформатор попустио само у једној тачки, Сотона и његови сарадници би однели победу, али његова непоколебљива одлучност била је средство за ослобађање цркве, и почетак новог и бољег доба. Утицај овог човека који је имао храбрости да у религиозним питањима мисли и ради самостално деловао је на цркву и на свет, не само у његово време, већ и у свим будућим поколењима. Његова одлучност и верност крепиће у последње време све оне који ће морати да прођу кроз слично искуство. Божја моћ и величина били су уздигнути изнад људских одлука, изнад силне Сотонине моћи.

[142]

Ускоро после тога Лутер је добио наређење од цара да се врати кући. Реформатор је знао да ће после те наредбе брзо доћи и његова осуда. Претећи облаци су се нагомилали над његовом стазом; па ипак, његово срце је било пуно радости и хвале када је напуштао Вормс. „Сам ђаво“, рекао је он, „чувао је папску тврђаву, али је Христос начинио у њој велики продор,

и Сотона је морао признати да је Бог јачи од њега“. На путу из Вормса Лутер је дочекиван још одушевљеније, него кад је тамо путовао. Црквени великодостојници поздрављали су калуђера који је био под папиним проклетством, а грађанске власти указивале су поштовање човеку кога је цар осудио.

[143] Ускоро после његовог одласка из Вормса, папске присталице успеле су да наговоре цара да изда против њега едикт. У том едикту Лутер је био проглашен као „Сотона у људском облику, одевен у калуђерске хаљине“. Била је издата наредба да се предузму мере како би се спречио његов рад чим буде истекао рок његове заштите. Свакоме је било забрањено да му пружи уточиште, храну или пиће, да га подупре или помаже речима или делима, јавно или тајно. Требало је да буде ухваћен и предат властима. И његови следбеници треба да буду ухапшени, а њихово имање заплењено. Његови списи треба да се униште и најзад, сви они који се усуде да раде против ове наредбе треба да деле његову судбину. Државни сабор је одобрио царев декрет. Римокатолици су били одушевљени. Сматрали су да је судбина реформације запечаћена.

Бог је у овом часу опасности припремио пут спасења за свог слугу. Једно будно око пратило је Лутерово кретање, и једно верно и племенито срце донело је одлуку да га спасе. Било је јасно да ће Рим бити задовољан само онда када буде чуо да је Лутер мртав. Једино средство да га сачувају од чељусти лава било је да га сакрију. Бог је дао Фридриху Саском мудрост да створи план како да реформатора спасе. Сарадњом верних пријатеља спроведен је план изборног кнеза, и Лутер је био сакривен и од пријатеља и од непријатеља. На повратку своме дому, изненада је био ухваћен, отргнут од своје пратње и одведен брзо кроз шуму у кулу Вартбург — усамљену тврђаву саграђену на врху једног брда. Његово одвођење и сакривање учињено је тако тајанствено да и сам Фридрих дуго времена није знао где је одведен. Важно је било да се то не зна. Докле год изборни кнез није знао где је Лутер сакривен, он није могао ни дати било какво обавештење о њему. Он је знао да је реформатор безбедан, и то му је било доста.

Прошло је пролеће, лето и јесен; дошла је зима, а Лутер је још увек био заточеник. Алеандер и његови приврженици

тријумфовали су, уверени да ће се светлост јеванђеља ускоро угасити. Али уместо тога, реформатор је своју светиљку пунио из резервоара истине, да би њено видело светлело још јачим сјајем.

У пријатељској сигурности у Вартбургу, Лутер се у почетку осећао срећан, видећи да је избављен од опасности и бојне вреве. Али, није могао дуго да подноси спокојство и одмор. Навикнут на активан живот и тешку борбу, није могао лако да подноси неактивност. У овим данима усамљености лебдело му је пред очима стање цркве и он је очајно узвикнуо: „Јао, зар у овим последњим данима Божјег гнева нема никога ко би стао као зид пред Господа и спасао Израиља!“ Затим је почео да размишља о себи и уплашио се да не би због свога повлачења из борбе био окривљен као плашљивац. Осим тога, пребацивао је себи за немарност и угађање самоме себи. Ипак, у исто време чинио је и више него што би се могло очекивати од једног човека. Његово перо није никад било незапослено. Његови непријатељи који су себи ласкали да су га ућуткали, зачудили су се и збунили очевидним доказима да је он још активан. Мноштво трактата излазило је из његовог пера и кружило по целој Немачкој. Осим тога учинио је за своје сународнике велико дело тиме што је превео Нови завет на немачки језик. Са висине свог стеновитог Патмоса, више од годину дана настављао је да проповеда јеванђеље и жигосе грехе и заблуде свога времена.

Бог је уклонио свога слугу из јавног живота не само зато да га сачува од гнева његових противника и да му осигура једно мирно време за ове важне послове, него је то учинио још из важнијих разлога. У самоћи и скровитости планинског уточишта Лутер је био далеко од сваког земаљског ослонца и људске хвале. На овај начин био је сачуван од охолости и самопоуздања, који тако често прате успех. Ово страдање и понижење припремили су га да сигурним кораком иде вртоглавим висинама, на које је изненада био пренет.

Када се људи радују слободи коју им истина доноси, склони су да узвисе оне којима се Бог послужио да сломи ланце заблуда и сујеверја. Сотона покушава да одврати људске мисли и осећања од Бога и да их упути на људе; на тај начин их

заводи да поштују оруђе, а да занемаре Руку која управља свим догађајима провиђења. Често верске вође, које на такав начин бивају хваљене и слављене губе из вида зависност од Бога и падају у самопоуздање. Као последица тога, настоје да завладају умом и савешћу људи који су склони да у њих гледају као у вође, а не на Божју реч. Дело реформе је често задржавано због духа попустљивости њених присталица. Бог је хтео да дело реформације сачува баш од ове опасности. Желео је да ово дело нема знак човека, него да прими печат Божји. Људи су гледали на Лутера као на тумача истине; зато је он био удаљен, да би сви погледи били управљени на вечног Аутора истине.

Поглавље VIII - Напредак Реформације

[146]

Лутеров тајанствени нестанак изазвао је запрепашћење у целој Немачкој. Са свих страна распитивали су се за њега. Чак су и његови непријатељи више били узбуђени због његове одсутности, него што би били његовом присутношћу. Кружиле су најневероватније гласине, и многи су веровали да је убијен. Настала је велика жалост, не само међу његовим добрим пријатељима, већ и међу хиљадама оних који нису заузели отворени став за реформацију. Многи су се свечано заклињали да ће осветити његову смрт.

Римокатолици су са ужасом видели до којег је степена нарасла мржња против њих. Иако испрва радосни због наводне Лутерове смрти, сада су желели да се сакрију од гнева народа. Они који су били бесни на њега када је био на слободи, сада, када је заробљеник, били су испуњени страхом. „Једини начин да се спасемо“, рекао је један, „јесте да запалимо своје бакље и пођемо да тражимо Лутера широм земље, док га не вратимо народу који га жели“. Царски едикт је изгледао немоћан. Папски представници били су огорчени видећи да овај едикт привлачи много мање пажње него Лутерова судбина.

Вести да је на сигурном, иако заробљеник, умириле су страховања људи, а то је још више изазвало њихово одушевљење према њему. Његови су се списи читали са већом ревношћу него икада раније. Све већи број људи приступао је делу храброг човека који је у тако страшним препиркама бранио Божју реч. Реформација је стално напредовала. Семе које је Лутер посејао свуда је ницало. Његова одсутност учинила је оно што његова присутност не би могла учинити. Други су радници осећали нову одговорност, сад кад је њихов велики вођа био уклоњен. Са новом вером и озбиљношћу, они су ишли напред да учине све што је у њиховој моћи, да дело које је тако племенито отпочело, не буде спречено.

[147]

Али, Сотона није био беспослен. Он је сада предузео оно што је предузимао и у сваком другом реформаторском покрету: обманути и уништити људе подмећући им фалсификат на место истинског дела. Као што је било лажних Христоса у првом веку хришћанске цркве, тако су устали лажни пророци у шеснаестом веку.

Неколицина људи, снажно дирнутих узбуђењем што је владало у верском свету, умислили су да су примили посебно откривење с неба и тврдили како су од Бога одређени да пронесу до краја реформацију коју је тек слабо отпочео Лутер. У ствари, они су рушили оно што је Лутер саградио. Одбацили су темељна начела реформације — Божју реч, као једино правило вере и живота, а на место тог непогрешивог вође ставили су променљиво, несигурно мерило личних осећања и утисака. Тим чином одбацивања великог детектора заблуде и неистине, био је отворен пут Сотони да управља умовима како му најбоље одговара.

[148] Један од ових пророка је тврдио да прима упутства од анђела Гаврила. Један студент који се удружио с њим, напустио је своје студије, изјављујући да је од самог Бога примио способност да тумачи Свето писмо. И други који су по својој природи били склони фанатизму, придружили су им се. Рад ових занесењака изазвао је велико узбуђење. Лутерове проповеди свуда су пробудиле људе, где се осећала потреба за реформом, а сада су неке стварно поштене душе биле заведене тврдњама нових пророка.

Вође покрета вратиле су се у Витемберг и изнеле захтев Меланхтону и његовим сарадницима. Рекли су им: „Ми смо од Бога послани да учимо људе. Примили смо посебне објаве од самога Бога и зато знамо шта ће се збити. Ми смо апостоли и пророци и позивамо се на доктора Лутера да потврди истинитост наших речи“.

Реформатори су се зачудили и збунили. Такву ствар нису никада раније доживели и нису знали како да поступе. Меланхтон је рекао: „У тим људима заиста су необични духови, али какви су то духови? С једне стране, будимо на опрезу да не гасимо Духа Божјега, а с друге да не будемо заведени духом Сотоне“.

Род новог учења ускоро је постао очигледан. Умови људи су били одвраћени од Божје речи и испуњени предрасудама против ње. У школама је настала забуна. Студенти, презирући сваку суздржљивост, напустили су своје студије. Људи који су мислили да су овлашћени да оживе и управљају дело реформације, довели су га управо до самог руба пропасти. Римокатолици су сада поново стекли самопоуздање и радујући се узвикивали: „Још један ударац и све ће бити наше“ [149]

Лутер је у Вартбургу чуо шта се догађа и са дубоком забринутости је рекао: „Увек сам очекивао да ће нам Сотона послати ово зло“. Он је разумео прави карактер тих такозваних пророка и увиђао је опасност која је претила делу истине. Противљење папе и цара није му проузроковало толику збуњеност и бригу, колико је сада осећао. Из редова тобожњих пријатеља реформације, устали су њени најгори непријатељи. Управо оне истине које су донеле мир његовом узнемиренем срцу, постале су узрок раздора у цркви.

У делу реформе Лутер је био гоњен Божјим Духом напред, више него што је сам мислио да иде. Он није намеравао да заузме та становишта која је заузео, или да направи тако темељне промене. Он је био само оруђе у рукама безграничне моћи, а ипак, он је често стрепио због последица свога дела. Једном је рекао: „Ако бих знао да ће моја наука да нашкоди једном једином човеку, ма колико он био незнатан и неук — што у ствари не може да буде, јер је она право јеванђеље — радије бих се десет пута суочио са смрћу, и одрекао бих је се“.

Сада је цео један град и то град Витемберг брзо тонуо у пометњу. Науке које је Лутер учио нису проузроковале ово зло, али широм Немачке његови непријатељи су оптуживали њега. Са горчином у души понекад се питао: „Хоће ли такав бити крај овог великог дела реформације?“ Док се борио са Богом у молитви, мир је поново преплавио његово срце. „Дело није моје, већ Твоје“, рекао је, „Ти нећеш допустити да оно буде искварено празноверјем и фанатизмом“. Помисао да остане далеко изван борбе у таквој једној кризи, постала му је неподношљива. Одлучио је да се врати у Витемберг. [150]

Без оклевања пошао је на овај опасан пут. Царство је прогласило да је ван закона. Непријатељи су могли слободно

да му одузму живот. Пријатељима је било забрањено да му помогну, или да га штите. Царска власт предузела је најоштрије мере против његових присталица, али он је видео да је дело јеванђеља у опасности и у име Господње, још једном је кренуо у битку за истину.

Са великом опрезношћу и понизношћу, али, ипак, одлучан и чврст, отпочео је свој рад. „Речју“, рекао је, „морамо побити и избацити оно што је заузело место и утицај насиљем. Ја нећу употребити силу против празноверја и неверја. Нека не буде никакве присиле. Ја се залажем за слободу савести. Слобода је суштина вере“. Ступивши на проповедаоницу, са великом мудрошћу и благошћу поучавао је, опомињао и корио и силом јеванђеља вратио је заведене људе на пут истине.

[151] Лутер није хтео да се састане са фанатичима узрочницима великог зла. Знао је да су то људи нагле и необуздане нарави који, иако су тврдили да су посебно просветљени с Неба, нису могли да поднесу ни најмању противречност, па чак, ни најљубазнији савет. Приписујући себи највиши ауторитет, захтевали су да се њихови захтеви признају без икаквог питања. Међутим, пошто су они захтевали разговор с њим, он је пристао да их прими и том приликом тако је успешно разоткрио њихове тежње, да су варалице сместа напустиле Витемберг.

Фанатизам је био неко време заустављен, али после неколико година, избио је са још већом жестином и са још страшнијим последицама. О вођама у том покрету Лутер је рекао: „За њих је Свето писмо само мртво слово, и они сви вичу, Дух! Дух! Али будите уверени да ја нећу да идем тамо, куда их води њихов дух. Нека ме Бог у својој милости сачува од цркве у којој нема никог, осим светаца. Ја желим да будем у заједници са понизнима, немоћнима, болеснима који познају и осећају своје грехе и који стално уздишу и вичу Богу из дубине својих срца, како би стекли његову утеху и подршку“.

Тома Минцер, најактивнији међу овим фанатичима, био је човек значајних способности, које би му, да су биле правилно усмерене, омогућиле да чини добро. Али, он није научио ни прва начела праве вере. Он је уобразио да га је Бог одредио да реформише свет, заборављајући као и многи занесењаци да са том реформом треба да отпочне од себе. Честољубиво је

тежио само за положајем и утицајем и није хтео да буде други, па чак, ни одмах до Лутера. Оптуживао је реформаторе да су, заменивши папство ауторитетом Библије, успоставили само друкчији облик папства. Он се сматрао позваним од Бога да уклони зло и сматрао је да су манифестације Духа средства којима то треба да буде извршено, и да онај који има Духа, поседује праву веру, иако он, можда, никада није видео писану реч.

[152]

Фанатични учитељи, препустили су се својим утисцима, називајући сваку своју мисао гласом Божјим, и као последица тога, они су одлазили у велике крајности. Неки су, чак, спалили своје Библије узвикивајући: „Слово убија, али Дух оживљава!„. Људи по природи воле нешто чудновато и све што ласка њиховој охолости, тако да су многи били спремни да приме Минцерова учења. Он је убрзо одбацио сваки ред у јавном богослужењу и изјавио да слушати кнезове значи покушавати служити Богу и Велијару.

Умови људи који су већ почели да збацују са себе јарам папства, такође су постали нестрпљиви под ограничењима грађанске власти. Минцерова револуционарна учења, тврдећи да имају божанско одобрење, водила су их да се отргну сваком ограничењу и дају маха својим предрасудама и страстима. Уследили су страшни призори побуне и насиља, а немачка поља су била натопљена крвљу.

Душевне патње које је Лутер доживео тако давно у својој ћелији у Ерфурту, сада су га обузеле двоструком снагом кад је видео да се последице фанатизма приписују реформацији. Папски великодостојници су објављивали и многи су веровали да је Лутерово учење било узрок побуне. Иако је та оптужба била без икакве основе, она је реформатору проузроковала велику невољу. Да се небеско дело, тако понижава и приказује као најнижи фанатизам, то му је изгледало теже него што је могао да поднесе. С друге стране, вође ове побуне мрзеле су Лутера, јер он, не само да се успротивио њиховом учењу и порицао њихове тврдње о божанском надахнућу, него их је, чак, прогласио и бунтовницима против грађанске власти. Да би му се осветили, прогласили су га подлим варалицом. Чинило се да је изазвао на себе непријатељство и кнезова и народа.

[153]

Римокатолици су се радовали очекујући брзу пропаст реформације и оптуживали Лутера, чак и за такве погрешке које је он са највећом ревношћу настојао да исправи. Фанатична странка, лажно тврдећи да се с њом неправедно поступа, успела је да придобије симпатије великог броја људи. И као што се често дешава онима који пођу странпутицом, почели су да их сматрају мученицима. Тако су управо они који су најенергичније устали против реформације, били сажаљевани и слављени као жртве свирепости и тлачења. То је било Сотонино дело, подстакнуто истим духом побуне који се прво показао на Небу.

[154] Сотона стално настоји да превари људе и да их доведе дотле да грехе називају правдом, а правду грехом. Како је само успешно било његово дело! Како често верне Божје слуге бивају обасипане прекорима и критиком, само зато што неустрашиво устају у одбрану истине! Људи који су у ствари права оруђа Сотонина, бивају слављени и уздизани и, чак, сматрани мученицима, док они који би, због своје верности Богу, требало да буду поштовани и потпомагани, често остају усамљени и увек су под неком сумњом и неповерењем.

Лажна светост и лажно посвећење још увек обавља своје дело обмањивања. У разним облицима показује се исти дух као и у данима Лутера, одвраћајући умове од Светог писма и наводећи људе да се радије поводе за личним осећањима и утисцима, него да се покоравају закону Божјем. Ово је један од најуспешнијих Сотониних проналазака да баци љагу на чистоту и истину.

Лутер је неустрашиво бранио јеванђеље од напада који су долазили са свих страна. Реч Божја се показала као моћно оружје у свакој борби. Том Речју борио се против незаконито приграбљеног ауторитета папе и рационалистичке филозофије учењака, док се чврсто као стена опирао фанатизму који је настојао да се удружи с реформацијом.

Сваки од ових противничких елемената, одбацивао је на свој начин Свето писмо, а уздизао људску мудрост као извор верске истине и спознаје. Рационализам се клања разуму и чини га мерилом вере. Римокатолицизам тврди да папа као врховни свештеник располаже надахнућем које у непрекинутој

линији долази од апостола и за сва времена је непроменљива, чиме пружа прилику свакој врсти разврата и покварености да се сакрију под плаштем апостолског овлашћења. Надахнуће које су Минцер и његови сарадници тврдили да имају, није произашло из вишег извора, него што су умишљеност маште, и његов утицај је рушио сваки ауторитет, био он људски, или божански. Право хришћанство прихвата Божју реч као велику ризницу надахнуте истине и мерило сваког надахнућа.

[155]

После свог повратка из Вартбурга, Лутер је довршио свој превод Новог завета и ускоро после тога предато је јеванђеље немачком народу на његовом језику. Овај превод, примили су са великом радошћу сви који су волели истину, а они који су се определили за традиције и заповести људске, одбацили су га са презиром.

Свештеници су се узнемирили при помисли да ће од сада и обичан народ моћи да расправља са њима о прописима Божје речи и да ће се тако открити њихово незнање. Оружја њиховог телесног расуђивања била су немоћна против духовног мача. Рим је употребио сав свој ауторитет да би спречио ширење Светог писма, али декрети, анатеме и мучења су се показали узалуднима. Што су више осуђивали и забрањивали Библију, то је већа била чежња народа да дозна шта она у ствари учи. Сви који су могли да читају, ревно су проучавали Божју реч за себе. Они су је носили са собом и читали, и нису били задовољни, све док велики део нису научили напамет. Видећи с каквом благонаклоношћу је био примљен Нови завет, Лутер је одмах отпочео с преводом Старог завета и објављивао га је у деловима, како је који био довршен.

Лутерови списи били су једнако добродошли у селу као и у граду. Ноћу су сеоски учитељи на глас читали малим групама окупљеним око огњишта. Код сваког оваквог напора, понеко се осведочио у истину и примивши реч, са радошћу је радосну вест преносио другима.

[156]

Тако су се испуниле надахнуте речи: „Речи твоје кад се јаве, просветљују и уразумљују прости.“ Псалом 119, 130. Проучавање Светог писма учинило је промену у умовима и срцима људи. Папска власт је држала своје поданике под гвозденим јармом незнања и понижења. Сујеверно поштовање

форми савесно је чувано, али у свој тој служби мало су суделовали срце и разум. Лутерово проповедање износило је јасне истине Божје речи, затим сама Реч, стављена у руке обичног народа, подигла је његове успаване снаге и очистила и оплеменила, не само његову духовну природу, него је и разуму дала нову снагу и одважност.

Могли су се видети људи свих сталежа како са Библијом у руци бране учења реформације. Паписти који су проучавање Светог писма препустили свештеницима и монасима, сада су их позивали да иступе и побију нова учења. Али не познавајући ни Писма, ни силе Божје, свештеници и монаси, били су потпуно поражени пред онима које су прогласили необразованима и јеретицима. „На несрећу“, рекао је један католички писац, „Лутер је своје следбенике уверио да њихова вера мора да се темељи искључиво на Светоме писму“. Народ се масовно сакупљао да слуша како људи скромног образовања бране истину и о њој расправљају са ученим и речитим теолозима.

[157] Срамно незнање ових великих људи показало се кад су њихови аргументи били побијени једноставним учењем Божје речи. Жене и деца, радници и војници, боље су познавали Свето писмо од учених доктора и свештеника.

Када је римско свештенство видело како се њихова паства смањује, позвали су у помоћ судије и на сваки могући начин покушавали да поврате своје слушаоце. Али, људи су у новим учењима нашли оно што је испуњавало потребе њихових душа и окренули су се од оних који су их тако дуго хранили безвредним љускама празноверних обреда и људских предања.

Кад се распалило прогонство против учитеља истине, они су се држали Христових речи: „А кад вас протерају у једном граду, бежите у други.“ Матеј 10, 23. Светлост је свуда продираола. Бегунци би понегде нашли отворена гостољубива врата где би боравили и они су проповедали Христа понекад у цркви, или ако би им то било забрањено, онда у приватним кућама, или под ведрим небом. Свако место где би се нашао неко спреман да слуша, налазио се посвећени храм. Истина објављена са таквом енергијом и сигурношћу, ширила се неодољивом снагом.

Узалуд су у помоћ позиване црквене и грађанске власти да сломе „кривоверје“. Узалуд су се служиле тамницама, мучењем, ватром и мачем. Хиљаде су верника запечатали крвљу своју веру, па, ипак, је дело ишло напред. Прогонство је допринело још већем ширењу истине, а фанатизам који је Сотона настојао да с њом сједини, само је помогао да се јасније могла уочити разлика између сотонског дела и дела Божјег. [158]

[159]

Поглавље IX - Протест Кнезова

Једно од најплеменитијих сведочанстава које је икада објављено у прилог реформације, био је протест хришћанских кнезова Немачке на сабору у Шпајеру. Храброст, вера и одлучност ових Божјих људи донеле су каснијим вековима слободу мисли и савести. Њихов протест дао је реформираној цркви назив „протестанти“; та начела су суштина протестантизма.

За реформацију је дошао мрачан дан, пун претњи. У царству је једно време владала верска толеранција. Божанско провиђење је обуздавало супротне елементе да би јеванђеље могло да се утврди, али Рим је сада прикупио сву своју снагу да уништи истину. У Шпајеру су паписти отворено показали своје непријатељство према реформаторима и према свима онима који су им били наклоњени. Меланхтон је рекао: „Ми смо гађење и смеће света, али Христос ће погледати доле на свој сиромашни народ и заштитиће га“. Евангелистичким кнезовима, присутним на овом сабору, било је забрањено, чак и проповедање јеванђеља у њиховим кућама. Али, народ Шпајера био је жедан Божје речи и, упркос забрани, хиљаде је долазило на јутарњу и вечерњу службу која се још увек одржавала у капели Саског изборног кнеза.

[160]

То је убрзало кризу. Царском одлуком сабору је објављено да резолуција која даје слободу савести проузрокује многе нереде и да је због тога цар одлучио да је укине. Овај самовољни чин изазвао је огорчење и запрепашћење евангелистичких хришћана. Један је рекао: „Христос је поново пао у руке Кајафе и Пилата“. Римокатолици су постали још необузданији. Један папски верски занесењак изјавио је: „Турци су бољи од Лутерана; јер Турци држе постове, а Лутерани их скрнавe. Ако морамо да бирамо између Светог Божјег писма и старих заблуда цркве, ми ћемо одбацити оно прво“. Меланхтон

је рекао: „Сваки дан, пред пуном скупштином, Фабер баца по који нови камен против јеванђелиста“.

Верска толеранција била је законом успостављена, и евангелистичке државе су одлучиле да бране своја права. Лутер који се још увек налазио под проклетством вормског едикта, није могао да дође у Шпајер, али њега су заступали његови сарадници и кнезови које је Бог подигао да бране његово дело у овој опасности. Племенитог Фридриха Саског, пређашњег Лутеровог заштитника, уклонила је смрт. Али војвода Јохан, његов брат и наследник, радосно је примио реформацију; и мада мирољубив, показивао је велику енергију и храброст у свим питањима која су била од верског интереса.

Свештеници су захтевали да се државе које су примиле реформацију, безусловно покоре римској управи. Реформатори су с друге стране, тражили слободу која им је раније била призната. Нису желели да пристану да Рим под своју контролу поново врати државе које су тако радосно прихватиле Божју реч. Сабор је најзад изјавио да тамо где реформација још није спроведена, вормски едикт треба да се строго примењује, а да у евангелистичким државама у којима би претила опасност од побуне, нека се не уводе никакве нове реформе, нека се не проповеда о спорним питањима, нека се не спречава служба мисе и нека се не допусти ни једном римокатолику да прими лутеранство.

[161]

Да је ова наредба ступила на снагу, реформација се не би могла ширити у местима где још није допрла, нити би се учврстила онде где је већ постојала. Слобода говора била би забрањена. Обраћења не би била дозвољена. Од пријатеља реформације се тражило да се одмах покоре тим забранама и ограничењима. Изгледало је да се наде света гасе. Поновно успостављање римске хијерархије неизбежно би проузроковало враћање и старих злоупотреба и лако би се нашла прилика да потпуно буде уништено дело које је већ било пољуљано фанатизмом и раздорима.

Када се евангелистичка странка састала ради саветовања, један другог су гледали збуњено и запрепашћено. Питали су се: „Шта да чинимо?“ Питања од пресудног значаја била су на коцки. Када би се руководили амбицијом и себичношћу, они

би прихватили тај декрет. Њима је привидно било допуштено да држе своју веру. Зар они не би требали да буду задовољни тиме? Да ли да ступе у борбу за слободу савести целог света? Да ли да се изложе освети Рима?

[162] Никада ови људи нису били у тежим околностима. Ипак су прошли кроз овај тест неокаљаних начела. Кад се рашчистила магла која је лебдела над њиховим умовима, увидели су какав би био резултат овог декрета. Да ли да својим утицајем допринесу да се поново успостави ломача и мучење? Да ли да се супротставе напредовању истине и Божјем Духу у делу позивања људи Христу? Могу ли да одбију послушност Спаситељевој заповести: „Идите по целој свету и проповедајте јеванђеље сваком створењу“? Марко 16, 15. Да ли да пристану на то да они који би желели да се одрекну заблуда немају права на то? Усуђују ли се да, улазећи у небеско царство, спрече друге да уђу? Радије би жртвовали своје кнежевине, своје титуле, своје животе „

„Одбацимо овај едикт“, рекли су кнезови. „У питањима савести већина нема никакву власт“. Посланици су изјавили да захваљујући декрету о толеранцији Немачка ужива мир, али укидање декрета испунило би царство немирима и поделама. „Државни сабор нема друго право“, рекли су они, „осим да сачува религиозну слободу до сазивања новог сабора“. Заштита слободе савести је дужност државе и ту је граница њеног ауторитета у стварима вере. Свака световна власт која покушава да одређује, или намеће верске прописе, жртвује онај принцип за који су се тако племенито борили евангелистички хришћани.

[163] Паписти су одлучили да слома оно што су називали „дрском тврдоглавошћу“. Покушали су да изазову раздор међу присталицама реформације и да застраше све оне који се још нису отворено изјаснили у њену корист. Најзад су кнезови позвани пред сабор. Они су затражили да им се да један рок, али узалуд. Они који су још увек одбијали да жртвују слободу савести и право личног мишљења добро су знали да ће убудуће бити предмет критике, осуде и прогонства. Један од реформатора је рекао: „Ми се морамо одрећи Божје речи, или ћемо бити спаљени“.

Краљ Фердинанд, царев заступник на сабору, видео је да ће едикт изазвати озбиљне раздоре ако не буду наговорили кнезове да га приме и подупру. Покушавао је да то постигне вештим уверавањем, знајући добро да би употреба силе учинила такве људе још одлучнијима. Преклињао је кнезове да прихвате едикт, уверавајући их да би такав чин био веома угодан цару. Али, ови верни људи познавали су један ауторитет виши од земаљских владара и мирно су одговорили: „Ми ћемо се покорити цару у свему што би могло допринети миру и прослављењу Бога“.

Краљ је, најзад, изјавио пред целим сабором да им не преостаје друго, него да се покоре већини. Рекавши то, напустио је скупштину не дајући реформаторима прилику да му одговоре. Узалуд су слали посланике с молбом да се врати. На њихове приговоре, једино је одговарао: „Ствар је готова, остаје једино да се покорите“.

Царска странка била је уверена да ће се хришћански кнезови држати Светог писма као већег ауторитета од људских наука и прописа; а знали су и да ће прихватање овог начела на крају срушити папство. Али су се заносили надом да је слабост на страни реформације, док је моћ на страни папе и цара. Да су реформатори рачунали на људску потпору, били би заиста слаби, као што су то мислили паписти. Али, иако малобројни и завађени са Римом, они су, ипак, били јаки. Против одлуке сабора позвали су се на Божју реч, а против одлуке немачког цара позвали су се на Цара над царевима и Господара над господарима. [164]

Пошто је Фердинанд одбио да уважи уверење њихове савести, кнезови су одлучили, не водећи рачуна о његовој одсутности да без одлагања изнесу пред државни сабор свој протест. Састављена је свечана изјава и предата сабору: —

„Ми протестујемо овим писмом, пред Богом нашим јединим Створитељем, Бранитељем, Откупитељем и Спаситељем који ће нам једном бити судија, као и пред свим људима и створењима, да ми, себе ради и свога народа ради, не дајемо никакав пристанак, нити на било који начин подржавамо предложени декрет у било чему што противречи Богу, Његовој речи, нашој савести и спасењу наших душа...Ми не можемо

[165] да признамо да, када Свемогући Бог позове једног човека к Његовом познању, да тај човек нема слободу да прими то познање. Нема правога учења, осим онога које се придржава Божје речи. Господ забрањује учење неког другог веровања. Свето писмо мора да се објашњава помоћу других јаснијих његових текстова и тако је ова Света књига лако разумљива хришћанину у свему што му је потребно и дата је да просвећује. Зато смо одлучили, Божјом милошћу, да сачувамо чисто проповедање Његове речи, онако како се налази у списима Старога и Новог завета, не додајући ништа. Ова Реч је једина истина. Она је поуздано правило науке и живота, она не може да погрешити, ни да превари. Онај који зида на овом темељу стајаће насупрот свих сила пакла, а све људске таштине које се противе њој, пашће пред Божјим лицем. Зато одбацујемо јарам који нам се намеће“.

Остављен је дубок утисак на сабор. Већина је била испуњена чуђењем и узнемиренешћу због смелости протестаната. Будућност им је изгледала бурна и несигурна. Раздори, свађе и крвопролића изгледали су им неминовни. Али, реформатори сигурни у праведност своје ствари и уздајући се у десницу свемогућег Бога, били су испуњени храброшћу и одлучношћу.

[166] Протест је одбацио права грађанским владарима да доносе законе у стварима које се тичу душе и Бога, изјавивши заједно са пророцима и апостолима: „Већма се треба покоравати Богу неголи људима“. Он је, такође, одбацио самовољни ауторитет цркве и поставио непогрешиво начело да свако људско учење треба да се потчини Божјим пророчанствима. Протестанти су одбацили јарам људске превласти и уздигли Христа као највишег у цркви и Његову реч као најузвишенију на проповедаоници. Сила савести је уздигнута изнад државе и ауторитет Светог писма изнад видљиве цркве. Протестанти су још више потврдили своје право да слободно износе своја уверења о истини. Они неће само веровати и покоравати се Божјој речи, него и проповедати оно што она износи и порицали су право свештеницима и световној власти да их у томе спречавају. Протест у Шпајеру био је свечана изјава

против религиозне нетрпељивости и одлучна одбрана права сваког човека да може служити Богу по својој савести.

Декларација је направљена. Она се урезала у памћење хиљаде њих и записана је у небеске књиге, одакле је никакви људски покушаји не могу избрисати. Цела евангелистичка Немачка примила је овај протест као израз своје вере. Свако је у овој изјави видео обећање о једном новом и бољем времену. Један од кнезова рекао је протестантима у Шпајеру: „Нека вас Свемогући, који вам је дао милост да га признате отворено, слободно и без страха, сачува у тој хришћанској одлучности до дана вечности“.

Да је реформација, постигавши извешан успех, пристала да се прилагоди приликама да би задобила наклоност света, изневерила би Бога и саму себе, и тако би постала узрок сопствене пропасти. Искуство ових раних реформатора садржи поуку за све будуће векове. Сотонина тактика против Бога и његове Речи није се променила; он се још увек противи као и у шеснаестом веку да Божја реч буде правило живота. И у нашим данима постоји велико одступање од Библијске науке и њених прописа и зато је потребно да се вратимо великом протестантском начелу — Библија и само Библија треба да је правило вере и дужности. Сотона још увек ради кроз свако средство којим може управљати да уништи верску слободу. Антихришћанска сила коју су протестанти у Шпајеру одбацили, сада са обновљеном снагом настоји да успостави своју изгубљену врховну власт. Иста непоколебљива оданост Божјој речи коју су показали реформатори у оно доба кризе за реформацију, једина је нада за реформу данас.

Било је знакова да су протестанти у опасности. Исто тако било је и знакова да је божанска рука испружена да штити верне. Отприлике у то време Меланхтон је пожуривао свог пријатеља Гринеуса, улицама Шпајера према Рајни, наваљујући на њега да се што пре пребаци преко реке. Гринеус, сав запањен, желео је да зна разлог свог изненадног бега. Меланхтон му је испричао: „Један старац озбиљног и свечаног изгледа, мени непознат, појавио се испред мене и рекао ми: „За који тренутак, доћи ће овде судски чиновник послат од Фердинанда да ухапси Гринеуса“. На обали Рајне Меланхтон

је чекао, док нису воде раздвојиле његовог омиљеног друга, од оних који су тражили његов живот. Кад га је угледао на другој обали рекао је: „Он је истргнут из чељусти оних који су жедни невине крви“.

[168] Гринеус је био у присном односу с једним водећим католичким учитељем, али запрепашћен једном његовом проповеди, он му је пришао и замолио га да се више не бори против истине. Паписта је прикрио свој гнев, али је одмах отишао краљу и добио од њега овлашћење да може да ухапси протестанта. Када се Меланхтон вратио својој кући, рекли су му да су после његовог одласка, претражили кућу од крова до темеља, тражећи Гринеуса. Он је био сигуран да је сам Бог спасио његовог пријатеља пославши свог светог анђела да га опомене.

Било је потребно да се реформација изнесе пред великане земље на још величанственији начин. Краљ Фердинанд је одбио да саслуша евангелистичке кнезове, али њима је била дата могућност да своју ствар изнесу пред царем и окупљеним достојанственицима цркве и државе. Да би смирио несугласице које су узнемиравале царство, Карло V је сазвао сабор у Аугсбургу, изјавивши да има намеру да му лично председава. Тамо су позване и протестантске вође.

[169] Реформацији су претиле велике опасности, али њени браниоци предали су свој случај Богу и заветовали су се да ће одлучно бранити Јеванђеље. Одлучили су да сабору представе своју веру, једним систематским излагањем својих погледа, поткрепљеним доказима из Светог писма; а задатак је био поверен Лутеру, Меланхтону и њиховим сарадницима. Овако припремљено признање, протестанти су прихватили као тумачење своје вере и сакупили су се да на тај важан документ ставе своја имена. Било је то свечано и тешко време. Реформатори су се бојали да се њихова ствар не помеша са политичким питањима. Сматрали су да реформација не треба да врши ни један други утицај, осим оног који произилази из Божје речи. Када су хришћански кнезови приступили да потпишу своју вероисповест, Меланхтон се умешао и рекао: „На теолозима и свештеницима је да предлажу ове ствари, а ауторитет великих људи ове земље сачувајмо за нешто друго“.

„Боже сачувај“, рекао је Јохан Саски, „да ме ви искључите. Ја сам одлучан да испуним своју дужност без обзира на своју круну. Ја желим исповедати Господа. Мој кнежевски шешир и плашт ми нису толико драги колико крст Исуса Христа“. Рекавши то, ставио је свој потпис на документ. Један други кнез, узимајући у руке перо, рекао је: „Ако то тражи част Исуса Христа, готов сам одрећи се свог имања и свог живота. Радије ћу се одрећи својих поданика и своје кнежевине, радије ћу отићи из своје домовине са штапом у руци, него да прихватим другу науку него што је ова коју садржи ова изјава“. Таква је била вера и неустрашивост ових Божјих људи.

Најзад је дошао час да изађу пред цара. Карло V, седећи на свом престолу, окружен изборним кнезовима и војводама примио је протестантске реформаторе. Било је прочитано признање њихове вере. У овој скупштини јасно су биле изнесене истине јеванђеља и откривене заблуде папске цркве. С правом је тај дан назван „највећим даном реформације и једним од најславнијих у историји хришћанства и човечанства“.

Прошло је тек неколико година од када је монах из Витемберга стајао сам пред државним сабором у Вормсу. Сада су на његовом месту стајали најплеменитији и најмоћнији кнезови царства. Лутеру је било забрањено да дође у Аугсбург, али он је био присутан својим речима и молитвама. „Ја се веома радујем“, писао је он, „што сам доживео овај час кад је Христос јавно уздигнут од стране тако угледних исповедника вере, на овом славном скупу“. Овде се испунило оно што је Писмо казало: „говорићу о откривењима твојим пред царевима“.

У Павловим данима, Јеванђеље за које је он био у оковима, било је објављено кнезовима и племићима царског града. Тако је и у овој прилици, оно што је цар забранио да се проповеда са проповедаонице, било објављено у палати, оно што су многи сматрали као незгодно да слушају слуге, слушали су са чуђењем великаши и господари царства. „Краљеви и великаши били су слушаоци, крунисани кнезови били су проповедници, а проповед је била величанствена Божја истина“. „Од апостолских дана“, каже један писац, „није било већег дела, ни величанственијег исповедања Исуса Христа“.

[170]

[171] „Све што су Лутерани рекли — истина је, и ми не можемо то порећи“, рекао је један папски бискуп. „Можете ли разумним доказима оборити вероисповест коју су саставили кнез и његови савезници?, запитао је други доктора Ека. „Списима апостола и пророка — не“, гласио је одговор, „али списима отаца сабора, могу“. „Схватам дакле“, одговорио је испитивач, „Лутерани су утемељени на Светом писму, а ми смо изван њега“. Неки од немачких кнезова били су придобијени за реформирану веру. Сам цар је изјавио да су протестантски наводи, права истина. Њихова вероисповест била је преведена на многе језике, проширена у целој Европи и многи су је милиони у каснијим нараштајима признали као свој израз вере.

Божји верни градитељи нису радили сами. Док су „власти силе и зли духови на високим местима“ склопили савез против њих, Господ није напустио свој народ. Да су њихове очи биле отворене, могли су видети исто толико јасне знаке Божје присутности и помоћи, као што је то дато једном старом пророку. Када је Јелисијев слуга показао своме господару непријатељску војску која их је опколила и спречавала сваку могућност бекства, пророк је молио: „Господе, отвори му очи да види“ (2 Царевима 6, 17.) И где, гора беше пуна бојних кола и огњених коња, небеске чете су стајале да бране Божјег човека. Исто тако су анђели бдили над радницима у делу реформације. Бог је заповедио његовим слугама да граде и никаква противничка сила није могла да их отера од зидова.

[172] Из тајног места молитве дошла је сила која је уздрмала свет великом реформацијом. Тамо, у светом поуздању, положили су слуге Божје своје ноге на стену Божјих обећања. За време борбе у Аугсбургу, Лутер је сваки дан, најмање три сата провео у молитви и то у време које је било најповољније за учење. У тајности своје собе, могло се чути како излива своју душу пред Богом речима пуним обожавања, страха и наде, као да разговара са пријатељем. „Ја знам да си ти наш Отац и Бог“, рекао је, „и да ћеш ти расути прогонитеље своје деце, јер си ти заједно с нама у опасности. Цела ова ствар је твоје дело и ми смо га отпочели само зато што си нас ти приморао. Одбрани нас дакле, о Оче!“ Меланхтону који је био потиштен од терета брига и страха, писао је: „Милост и мир у Христу! У Христу

кажем, а не у свету. Амин! Мрзим, све већом мржњом, твоју претерану забринутост која те тако тешко нагриза. Ако је дело неправедно, оставимо га; а ако је праведно, зашто да сумњамо у обећања Онога који нам налаже да мирно спавамо? Христос неће напустити дело правде и истине. Он живи и влада; чега онда да се бојимо?“

Бог је чуо вапаје својих слугу. Он је дао кнезовима и свештеницима милост и храброст да одбране истину насупрот владавини таме овога света. Господ каже: „Ево, ја стављам у Сиону камен угаони, изабрани и скупоцени, и ко у њега верује неће се постидети“. (1 Петрова 2, 6) Протестантски реформатори су градили на Христу и врата паклена нису их могла надвладати.

Поглавље X - Каснији Реформатори

Док је Лутер отварао до тада затворену Библију немачком народу, Тиндал је био подстакнут Божјим Духом да то исто учини за Енглеску. Он је био марљив студент Светог писма и неустрашиво је проповедао своја уверења, упорно изјављујући да се све науке морају испитати Божјом речју. Његова ревност је изазвала противљење паписта. Учени католички доктор који је започео разговор са њим, узвикнуо је: „Боље је бити без Божјег закона, неголи без папских“. Тиндал је одговорио: „Ја се супротстављам папи и свим његовим законима, и ако ми Бог сачува живот, учинићу да ће за неколико година, младићи који управљају плугом, боље знати Свето писмо него ви“.

Намера коју је имао, да се људима дају новозаветни списи на њиховом сопственом језику, сада се учврстила и он је одмах започео тај посао. Протеран из свог дома, отишао је у Лондон, и тамо је једно време радио на миру. Али, опет га је папско насиље приморало да бежи. Изгледало је као да је цела Енглеска затворена за њега, па је одлучио да уточиште потражи у Немачкој. Ту је почео да штампа Нови завет на енглеском језику. Два пута је рад био прекидан, али кад му је штампање било забрањено у једном граду, он је отишао у други. Најзад је отишао у Вормс, где је неколико година раније Лутер бранио јеванђеље пред сабором. У овом старом граду било је много пријатеља реформације и Тиндал је тамо наставио свој рад без сметњи. Ускоро је било довршено три хиљаде примерака Новог завета, а исте године изашло је и друго издање.

Са великом озбиљношћу и истрајношћу наставио је свој рад. Иако су енглеске власти будно чувале своје луке, ипак је Божја реч на разне начине тајно уношена у Лондон и одавде се ширила у све крајеве. Паписти су покушавали да прикрију истину, али узалуд. Једног дана бискуп Дурхама купио је од једног књижара, Тиндаловог пријатеља, целу његову залиху Библија са намером да их уништи, сматрајући да ће то много

допринети да се спречи дело. Али напротив, новцем добијеним од продатих Библија купљен је материјал за ново, боље издање које, иначе, не би могло бити обелодањено. Кад је Тиндал, касније био ухапшен, понуђена му је слобода под условом да открије имена оних који су му помогли да покрије трошкове око штампања Библије. Он је одговорио како је Дурхамски бискуп учинио више него ико други, јер му је плативши високу цену за преостале књиге, омогућио да храбро настави рад.

Тиндал је издајством пао у руке својих непријатеља и био више месеци кажњен затвором. На крају је своју веру посведочио мученичком смрћу, али „оружје“ које је он припремио омогућило је другим борцима да кроз векове наставе борбу све до наших дана.

У Шкотској је Јеванђеље добило поборника у личности Цона Нокса. Овај истинољубив реформатор није се бојао људи. Огањ мучеништва који је пламтео око њега, само је још више распаљивао његову ревност. Док му је тиранинова секира претећи висила над главом, чврсто је стајао, јако ударајући и на леву и на десну страну, како би уништио идолопоклонство. Држао се свог циља, молећи се и бијући битке Господње, све док се Шкотска није ослободила.

[175]

У Енглеској је Латимер са проповедаонице подржавао да Библију треба читати на народном језику. „Писац Светог писма“, говорио је, „јесте сам Бог и ово Писмо се одликује силом и вечношћу свог Аутора. Нема краља, ни цара који нису дужни да му се покоравају. Чувајмо се странпутица људских предања, пуних камења, корова и ишчупаног дрвећа. Допустимо да нас води прави пут Божје речи. Нас се не тиче шта су наши очеви чинили, чинимо оно што је требало да они чине“.

Бернс и Фрит, верни Тиндалови пријатељи, устали су да бране истину. Ридли и Крамер пошли су за њима. Ове вође енглеске реформације били су образовани људи и већина њих били су врло поштовани у римској заједници због своје ревности и побожности. До њиховог супротстављања папству дошло је зато што су упознали заблуде свете столице. Упознавши тајне Вавилона, имали су већу силу да сведоче против њега.

[176] „Да ли знате“, говорио је Латимер, „ко је највреднији бискуп у Енглеској? Видим како слушате и очекујете да га именујем. Рећи ћу вам. То је ђаво. Он је увек у својој бискупији. Нећете га никад затећи беспослена. Кад год га потражите, увек је код куће, увек је за плугом. Нећете га наћи лења, то вам јемчим. Тамо где ђаво станује, његова је парола: доле са књигама, а горе са кандилима; доле Библија а горе бројаница; доле светлост Јеванђеља, а горе светлост свећа, па макар и усред поднева; доле Христов крст, а горе чистилице које испражњава џепове; на страну бриге око одевања сиромашних и немоћних, а горе са украшавањем и кићењем ликова од дрвета и камена; доле с Богом и Његовом најсветијом речју, а горе с традицијом, људским саборима и заслепљеним папом. О, да су наши прелати тако марљиви да сеју семе добре науке, као што је Сотона марљив да сеје кукољ и плеву“.

Велико начело које су подржавали Тиндал, Фрит, Латимер и Ридли, био је — божански ауторитет и довољност Светог писма. Они су одбацили ауторитет папе, сабора, отаца и краљева да управљају савешћу у питањима вере. Библија је била њихово мерило и њоме су испитивали сваку науку и свако тврђење.

Вера у Бога и Његову Реч, давала је потпору овим светим људима када су полагали своје животе на ломачама. „Буди храбар“, довикнуо је Латимер своме пријатељу који је с њим делио мученичку смрт, пре него што је пламен ућуткао њихов глас, „Божјом милошћу, ми ћемо данас запалити у Енглеској такву бакљу, која се, верујем, никада неће угасити“.

[177] Енглеска црква, следећи стопе Рима, прогонила је отпаднике од државне вере. У седамнаестом веку хиљаде је побожних пастора збачено са својих положаја. Људима је било забрањено, под претњом велике казне затвора и прогонства да присуствују било којим верским састанцима, осим оних које је одобрила црква. Оне верне душе које нису хтеле да одустану од сакупљања да би се поклонили Богу, биле су приморане да се састају у тамним пролазима, неосветљеним таванима, а по лепом времену и у шумама у пола ноћи. У дубоком заклону шуме, у храму који је начинио сам Бог, састајала су се расејана и прогоњена Божја деца да изливају своје душе у молитви и захваљивању. Међутим, и поред све своје опрезности многи

су страдали због своје вере. Затвори су били пуни. Породице су биле растављене. Многи су прогнани у туђе земље. Ипак је Бог био са својим народом и прогонства нису могла ућуткати њихово сведочанство. Многи су прешли океан до Америке где су положили темељ грађанској и верској слободи која представља бедем и славу наше земље.

Као и у апостолске дане, прогонства су још више помогла ширењу јеванђеља. У одвратној подземној тамници препуној разузданика и преступника, Џон Буњан је удисао атмосферу неба, и ту је он написао своју дивну алегорију о путовању побожног путника из земље пропасти у небески град. Више од две стотине година овај глас из тамнице у Бедфорду, говорио је са узбудљивом силом људским срцима. Буњаново „Путовање хришћанина“ и „Обилна милост“, довели су многе грешнике на пут живота.

Бакстер, Флавел, Алеин и други људи са талентом, образовањем и дубоким хришћанским искуством, храбро су стали у одбрану „вере која је једном предана светима“. Дело које су извршили ови људи, забрањивано и стављано изван закона од стране владара овог света, не може никада пропасти. Флавелова дела „Извор живота“, и „Метода милости“, показала су хиљадама како могу да предају своју душу Христу. Бакстеров „Преображени пастор“, послужио је на благослов многим који су желели оживљење Божјег дела, а његов „Вечни одмор светих“, упознао је многе са „одмором који још остаје Божјем народу“.

[178]

Сто година касније, у данима велике духовне таме, појавили су се Вајтфилд и Веслејеви као Божји носиоци светлости. Под управом званичне цркве, енглески народ је доспео у стање верског опадања које се једва разликовало од незнабоштва. Природна религија била је омиљени предмет студирања свештенства и она је обухватала већину њихове теологије. Виши сталежи ругали су се побожности и поносили су се што су изнад онога што су називали фанатизмом. Нижи сталежи су утонули у незнање и пороке, а црква није имала ни храбрости ни вере да задржи даље пропадање истине.

Вајтфилд и браћа Веслеј били су припремљени за свој рад дугим и дубоким личним осведочењем о свом сопственом

[179] изгубљеном стању, и да би били способни да све поднесу као добри Христови војници, требало је да прођу кроз огњену пећ ругања, подсмевања и прогонства и то како на универзитету, тако и кад су ступили у службу. Њихови безбожни другови назвали су њих и мали број њихових симпатизера подругливим надимком „методисти“, именом које се данас сматра часним, именом једне од највећих верских заједница у Енглеској и Америци.

Као чланови Енглеске цркве били су веома одани њеном начину богослужења, али Господ им је у својој Речи показао један виши идеал. Свети Дух гонио их је да проповедају Христа и то Христа распетог. Сила Вишњег пратила је њихов рад. Хиљаде њих су се увериле у истину и истинско обраћење. Било је потребно да се ове овце заштите од грабљивих вукова. Али, Веслеј није мислио да оснује нову цркву, већ их је организовао као методистички савез.

Ови проповедници су наилазили на тешко и тајанствено противљење од стране државне цркве, али Бог је у својој мудрости тако управљао догађајима да је реформа почела изнутра. Да је дошла споља, не би продрла баш онде где је била тако потребна. Али, пошто су проповедници пробуђења били црквени људи и радили у крилу цркве, где год им се пружала прилика, истина је могла да нађе приступ и тамо где би јој иначе врата остала затворена. Неки од свештеника били су отржењени из своје моралне омамљености и постали су ревни проповедници у својим парохијама. Цркве које су биле окамењене формализмом пробудиле су се на духовни живот.

[180] Људи са разним даровима обављали су дело које им је поверено. Они се нису слагали у свакој тачки науке, али су сви били гоњени Божјим Духом и сједињени у намери да придобију душе за Христа. Разлике између Вајтфилда и браће Веслеј претиле су неко време да доведу до расцепа, али пошто су се научили кротости у Христовој школи, узајамна попустљивост и милосрђе су их помирили. Нису имали времена да се препиру док су свуда владале заблуде и преступи, а грешници срљали у пропаст. Заједно су радили и заједно су се молили и њихово пријатељство је јачало док су сејали семе јеванђеља у иста поља.

Слуге Божје су морале да иду неравним путем. Утицајни и образовани људи употребили су све своје силе против њих. После неког времена, многи свештеници су показали отворено непријатељство и врата цркава била су затворена чистој вери и онима који су је објављивали. Свештеничка хајка, оптужујући их са проповедаонице, подстрекивала је елементе таме, незнања и безакоња. Чудом Божје милости Џон Веслеј је више пута умакао смрти. Кад се гнев светине дигао против њега и кад је изгледало да је немогуће да се избави, један анђео у људском облику стао је поред њега, гомила је узмакла и Христов слуга је отишао неповређен са места опасности.

Методисти тих раних дана — како народ, тако и проповедници — подносили су поруге и прогонства, како од чланова цркве, тако и од отворених неверника који су били разјарени против њих. Извођени су пред судове који су то били само по имену, јер правда није имала места у судницама оног времена. Често су трпели насиље од својих прогонитеља. Руља је ишла од куће до куће, уништавајући покућства и добра, пљачкајући шта год је хтела и зверски злостављала људе, жене и децу. У неким случајевима су преко јавних огласа позивани они који би желели да учествују у разбијању прозора и пљачкању методистичких кућа, да се сакупе у одређено време на одређеном месту. Ово отворено гажење људских и божанских закона, остало је некажњено. Систематски су били прогоњени сви они чија је једина кривица била што су настојали да обрате грешнике од пута пропасти и да их доведу на пут светости.

На оптужбе подизане против њега и његових другова, Џон Веслеј је рекао: „Неки тврде да је наука ових људи лажна, погрешна и занесењачка, да је нова и до сада нечувена; да су квекери, фанатици и паписти. Сва ова тврђења су већ сасечена у корену, јер је непобитно доказано да је свака грана овог учења, тачно учење Светог писма, како га тумачи наша сопствена црква. Према томе, ако је Писмо истинито, ово учење не може бити лажно, ни погрешно. Други кажу: њихово учење је сувише строго, они чине пут к Небу претерано уским. И ово је, заиста, првобитни приговор, неко време скоро и једини, и он представља скривену основу за хиљаде других

[181]

[182] који се појављују у разним облицима. Али, зар они пут у Небо чине ишта ужим, него што га је учинио наш Господ и његови апостоли? Зар је њихова наука строжа од Библије? Размотримо неколико јасних стихова: 'Љуби Господа Бога својега свим срцем својим, свом мишљу својом, свом душом својом и свом снагом својом и ближњега својега као самога себе!' Лука 10, 27. 'За сваку празну реч коју људи изговоре даће рачун на дан суда' Матеј 12, 36. 'Било да једете, или пијете, или што друго чините, чините све на славу Богу' 1 Коринћанима 10, 31. Ако је њихово учење строже од овога онда их треба укорити, али ви сте у својој савести осведочени да то није тако. Може ли неко да буде за једну јоту мање тачан, а да тиме не изопачи Божју реч? Може ли се управитељ Божјих тајни наћи веран, ако проневери један део светог блага? Не; он не може ништа да умањи, ништа да ублажи, он је приморан да објави свим људима: 'Ја не могу Свето писмо снизити према вашем укусу. Ви се морате уздићи до њега, или ћете заувек пропасти'. Популарни узвикују: 'Ови људи немају милосрђа!' Да ли им заиста недостаје милосрђе? У ком погледу? Зар они не хране гладне и не одевају голе? Не, — не у томе; у том погледу им ништа не недостаје, него су они немилосрдни у свом расуђивању: мисле да се нико неће спасти ако не иде њиховим путем“.

Слични су и данашњи аргументи против оних који проповедају истине Божје речи за ово време.

[183] Међу реформаторима цркве, част треба да се да онима који су стајали у одбрану једне истине која је била игнорисана, чак, и код протестаната — онима који су подржавали правоснажност четврте заповести и обавезност Библијске суботе. Када је реформација разагнала таму која је почивала на целом хришћанском свету, они који су држали суботу донели су светлост многим земљама. Популарни историчари су најнеправедније поступали према оној групи хришћана који су поштовали суботу. Жигосани су као полујевреји, или обележавани као празноверни и фанатични. Аргументи које су износили из Писма у доказивању своје вере наилазили су на изговор онда, као и данас, са речима: Свети Оци! стара предања, ауторитет цркве.

Лутер и његови сарадници извршили су племенито дело за Господа, али будући да су изашли из Римске цркве где су веровали и заступали њена учења, није се могло очекивати да ће распознати све њене заблуде. Њихов је посао био да раскину окове Рима и дају Библију свету, али постојале су важне истине које нису открили и значајне заблуде којих се нису одрекли. Већина њих је наставила да празнује недељу и друге папске празнике. Они заиста нису сматрали да недеља поседује божански ауторитет, али су веровали да треба да буде држана као опште прихваћени дан богослужења.

Међутим, неки између њих су празновали суботу као четврту заповест. Таква је била вера и пракса Карлстата, а било је и других који су се ујединили с њим. Џон Фрит који је био Тиндалов сарадник у превођењу Библије и мученик за своју веру, овако каже у погледу суботе: „Јевреји имају Божју реч за доказ своје суботе, јер је она још увек седми дан и заповеђено им је да држе седми дан светим. А ми немамо Божју реч за нас, већ против нас, јер не држимо седми дан као што то Јевреји чине, већ први дан, који Божји закон није наредио“.

[184]

Сто година касније Џон Траск је признао обавезу праве суботе и користио реч и перо у њену одбрану. Ускоро је позван да положи рачуне прогонитељској сили енглеске цркве. Он је изјављивао да је Свето писмо довољно као водич праве вере и тврдио је да грађанске власти не смеју управљати савешћу у стварима које се тичу спасења. Он је изведен на суђење пред озлоглашени суд „Звездани дом“ где се одржала дуга расправа у погледу суботе. Траск није хтео да одустане од савета и заповести Божјих да би послушао људске заповести. Осуђен је на бичевање по табанима на стубу срама и после тога утамничен. Ова окрутна казна је извршена и после неког времена његов дух је сломљен. Претрпео је патње у затвору годину дана и онда се одрекао. О, да је издржао, добио би круну мученика!

Траскова супруга је, такође, држала суботу. За њу су чак и њени непријатељи изјављивали да је жена обдарена многим врлинама на које би се сви хришћани требали угледати. Она је била учитељица у школи, призната по марљивости и

[185] запажена по својој бризи за сиромаше. „Ово“, говорили су њени непријатељи, „она извршава због своје савести, јер верује да мора доћи једног дана на суд због свега што је учинила у телу. Одлучила је да не следи уобичајено правило, радије ће радити против, него за свој лични интерес“. Ипак се за њу тврдило да поседује дух неупоредиве упорности у придржавању личних схватања која су је кварила. У ствари, она је одлучила да се покори Божјој речи, а не људским традицијама. На крају је ова племенита жена ухваћена и бачена у тамницу. Њена оптужба била је да је учила само пет дана у седмици и одмарала се у суботу, пошто се знало да је то чинила због послушности према четвртој заповести. Она није била оптужена за злочин; мотив њеног поступка био је једини разлог оптужбе.

Њени прогонитељи су је често посећивали и употребљавали своја најлукавија уверења да је наведу да се одрекне своје вере. Као одговор, она их је молила да докажу из Писма да је она у заблуди, и ако је недеља заиста свети дан, та се чињеница мора налазити у Божјој речи. Узалуд је тражила Библијско сведочанство. Наговарали су је да угуши своја уверења а да поверује да је истинито оно што тврди црква.

[186] Није хтела да купи слободу порицањем истине. Божја обећања су поткрепила њену веру: „Где, ђаво ће неке од вас стављати у тамницу да се искушате. Буди веран до саме смрти и даћу ти венац живота.“ Откривење 2, 10. Скоро шеснаест година ова немоћна жена трпела је невоље и велике муке као затвореник. Само Божја књига може посведочити шта је претрпела током тих мучних година. Верно је сведочила за истину; њено стрпљење и храброст нису клонули све док је смрт није ослободила.

Њено име је, као злобно, искључено на Земљи, али је почашћено у небеским књигама. Она је убројана међу оне који су били прогнани, клеветани, искључени, ухапшени и мучени „којих не беше достојан свет“. „Ти ће ми бити благо, вели Господ над војскама, у онај дан кад ја учиним.“ Малахија 3, 17.

Господ је у свом провиђењу сачувао историју неколицине који су патили због своје послушности четвртој заповести; али има много оних о којима свет не зна ништа, а који

су због исте истине поднели прогонство и мученичку смрт. Они који су угњетавали ове Христове следбенике називају се протестантима, али они су се одрекли основног начела протестантизма — Библија и само Библија, као правило вере и живота. Сведочанство Писма, они су с презиром одбацили. Овај дух још увек живи и он ће све више и више расти што будемо ближи крају времена. Они који светкују библијску суботу, чак и сада су од већег дела хришћанског света, проглашавани као својеглави и тврдоглави, и није далеко време када ће се поново показати дух прогонства против њих.

У седамнаестом веку, у Енглеској, било је неколико цркава које су држале суботу, а било је и стотине светковатеља суботе расејаних по целој држави. Кроз њихов рад, ова истина је рано посејана у Америци. Мање од пола века, после искрцавања путника до Плимута, светковатељи суботе из Лондона, послали су једног између себе да подигне заставу суботње реформе у новом свету. Овај мисионар је држао, да су Десет заповести, онако како су предате на гори Синај, моралне и непроменљиве и да је сила Антихриста која је смишљала да „промени времена и законе“, изменила суботу са седмог на први дан. У Њупорту, Роуд Ајланд, неколицина чланова цркве је прихватила ово гледиште, ипак, остајући још неколико година у цркви са којом су претходно били повезани. На крају су се појавиле тешкоће између поштовалаца суботе и светковатеља недеље, и они први били су приморани да изађу из цркве, како би на миру могли држати свети Божји дан. Убрзо после тога они су се удружили у једну организацију, формирајући тако прву цркву оних који светкују суботу у Америци. Ови светковатељи суботе су себи ласкали да могу да буду послушни четвртој заповести и у исто време да остану повезани са онима који поштују недељу. Био је то благослов за њих и за касније генерације, што се такав савез није могао одржати. Јер да се он наставио, то би на крају проузроковало да се светлост свете Божје суботе угаси у мраку.

Неколико година касније основана је црква у Њу Џерсију. Један ревно светковатељ недеље, пошто је укорио једнога који је радио на тај дан, замољен је да докаже веродостојност недеље из Писма. Трагајући за тим, он је уместо тога нашао божанску заповест о светковању седмог дана и одмах почео

[187]

да га светкује. Његовим радом је нарасла црква светковатеља суботе.

[188] После тог времена рад се постепено проширио, све док хиљаде њих нису почеле да светкују суботу. Међу баптистима седмог дана у овој земљи било је људи познатих по свом таленту, учености и побожности. Они су извршили једно велико и добро дело док су двеста година стајали у одбрану древне суботе.

У овом веку је неколицина њих заузела узвишенији став о овој истини, један од њих је Елдер Ј. В. Мортон. Његови радови и списи у прилог суботе, многе су привели њеном светковању. Он је био послан као мисионар на Хаити од стране реформираних пресбитеријанаца. До његових руку је дошло једно од суботарских издања, и кад је пажљиво проучио тај предмет, он је постао осведочен да четврта заповест захтева светковање седмог дана — суботе. Не чекајући да узме у обзир своје личне интересе, одмах је одлучио да послуша Бога. Вратио се кући и обзнанио своју веру. Осуђен је због јереси и искључен из Реформне Презбитеријанске цркве, а да му није било допуштено ни да изложи разлоге за своје становиште.

Поступак презбитеријанског сабора у осуђивању Елд. Мортонa без икаквог саслушања, доказ је духа нетрпељивости који још увек постоји, чак и међу онима који за себе тврде да су протестантски реформатори. Бесконачни Бог, чији је престо на Небу, спушта се да би се обратио свом народу: „Дођите сада, и хајдемо заједно да расуђујемо“ Исаија 1, 18.

[189] Али слаби, погрешиви људи поносито одбијају да расуђују са својим ближњим. Они стоје спремни да осуде оног који прихвата ма коју светлост, коју они нису прихватили — као да се Бог собом заклео да ником неће дати више светлости, него што је њима дао. Ово је поступак који следе противници истине у сваком добу. Они заборављају изјаву Писма: „Светлост се расипа на праведника“ Псалам 97, 11. „А пут је праведнички као светло видело које све више светли док не буде прави дан.“ Соломун 4, 18. Жалосно је кад народ, тврдећи да су реформатори, престану са реформацијом.

Ако би такозвани хришћани пажљиво и с молитвом упоредили своја гледишта са Писмом, стављајући на страну сву

поноситост мишљења и тежњу за превлашћу, бујица светлости би се просула на цркве које сад лутају кроз таму лажног учења. Господ открива свом народу њихова лажна учења и недостатке карактера, том брзином коју они могу да поднесу. Од века до века Он је подизао људе и оспособљавао их да обаве једно посебно дело, потребно у њихово време. Али, никоме од њих није поверио сву светлост која је требало да буде дата свету. Мудрост не умире с њима. Божја воља није била да рад реформе престане с Лутеровим животом. Није била Његова воља да смрћу браће Веслеј, хришћанска вера постане укалупљена. Дело реформе је прогресивно. „Иди напред“ — је заповест нашег великог Вође, — напред до победе.

Нећемо бити прихваћени и почашћени од Бога радећи исти посао који су радили наши очеви. Ми не освајамо место које су они освојили у развијању истине. Да бисмо били прихваћени и признати као што су они били, ми морамо увећати светлост која сија над нама, као што су они увећали светлост која је сијала над њима; морамо радити као што би они радили када би данас живели. Лутер и браћа Веслеј били су реформатори у свом времену. Наша је дужност да наставимо дело реформе. Ако занемаримо и не обазиремо се на светлост, она ће постати тама; степен таме биће пропорционалан степену одбачене светлости.

Пророк каже да ће се у последњим данима знање умножити. Постоје нове истине које треба да буду откривене понизним истраживачима. Учења Божје речи морају да се ослободе заблуда и празноверја којима су била оптерећена. Учења која нису потврђена Светим писмом су се опширно проповедала и многи су их искрено прихватили; али кад се истина открије, свакоме постаје дужност да је прихвати. Они који допусте да их светски интереси, тежња за популарношћу, или охолост свог мишљења, раставе од истине, мораће да дају одговор Богу за своју немарност.

[191]

Поглавље XI - Два Сведока

Забрањивање Библије под влашћу Рима, ужасне последице те забране и коначно узвишење Божје речи, живописно су приказане пророчким пером. Јовану, прогнаном на Патмос, дато је виђење о 1260 година, током којих је папској сили било допуштено да гази Божју реч и угњетава његов народ. Анђео Господњи рече: „и град свети (праву цркву) газиће четрдесет и два месеца. И даћу двојици својих сведока, и прорицаће хиљаду и двеста и шездесет дана обучени у вреће.“ Откривење 11, 2.3. Овде споменути периоди су исти - једнако представљају време у којем су Божји верни сведоци били скривени.

Два сведока представљају Стари и Нови завет Светог писма. Оба су важна сведочанства о пореклу и вечности Божјег закона. Оба су, такође, сведоци плана спасења. Символи, жртве и пророчанства Старога завета упућују на Спаситеља који ће доћи. Јеванђеља и посланице Новог завета говоре о Спаситељу који је дошао управо онако како су га прорекли симболи и пророчанства.

„Ови су две маслине и два жишка што стоје пред Господаром земаљским“ Откривење 11, 4. Псалмиста каже: „Реч је твоја жижак нози мојој и видело стази мојој.“ Псалам 119, 105.

[192]

Папска власт је настојала да сакрије од народа Реч истине, и постави пред њих лажне сведоке да побију њена сведочанства. Кад је Библија била забрањена од црквених и световних власти, кад је њено сведочанство било изопачено и када је учињен сваки напор који су људи и демони могли да измисле да одврате ум људи од ње, када су они који су се усудили да објаве њене свете истине били гоњени, издавани, злостављани, бацани у тамничке ћелије и мучени због вере, или присиљени да беже у планинске тврђаве, пећине и јаме — тада су, заиста, верни сведоци прорицали обучени у вреће.

Али, људи не могу некажњено да газе Божју реч. У погледу своја два сведока Господ је објавио: „И ако им ко неправду учини огањ излази из уста њихових и појешће непријатеље њихове и ко буде хтео да им учини нажао, онај ваља да буде убијен.“ Откривење 11, 5. Значење ове страшне претње је објављено у завршном поглављу књиге Откривења: „Јер сведочим свакоме који чује речи пророчанства књиге ове! Ако ко дода овоме, Бог ће наметнути на њега зла написана у књизи овој. И ако ко одузме од речи књиге пророштва овога, Бог ће одузети његов део од књиге живота, и од града светог, и од онога што је написано у књизи овој.“ Откривење 22, 18, 19.

Таква су упозорења које је дао Бог да би људе сачувао од било каквог мењања оног што је Он открио и наредио. Ове озбиљне претње односе се на све оне који својим утицајем наводе људе да олако гледају Божји закон. Оне треба да нагнају на страх и дрхтање све оне који дрско изјављују да није важно да ли смо послушни Божјем закону, или не. Сви који уздижу своја сопствена мишљења изнад писане речи, сви који би изменили јасна значења писма да одговарају њиховим сопственим уверењима, или ради прилагођавања свету, преузимају на себе страшну одговорност. Писана реч, Божји закон, мериће карактер сваког човека и осудити све оне који овај непогрешиви испит прогласе лаким.

[193]

Упркос томе што су Господњи сведоци били обучени у вреће, они су наставили да проричу током целокупног раздобља од 1260 година. И у најмрачнијем периоду било је верних људи који су волели Божју реч и ревновали за Његову част. Овим је оданим слугама дата мудрост, сила и власт да објаве Његову истину током целог овог времена.

„И кад сврше сведочанство своје, онда ће звер што излази из бездана учинити с њима рат и победиће их и убиће их. И тела њихова оставиће на улици града великога који се духовно зове Содом и Египат где и Господ наш разапет би.“ Откривење 11, 7. 8.

Требало је да ови догађаји буду остварени близу краја тог периода у којем су сведоци сведочили у врећи. Посредством папства, Сотона је дуго управљао силама које су владале у цркви и држави. Страшне последице су нарочито биле

видљиве у земљама које су одбиле светлост реформације. Стање моралног пропадања и подмитљивости било је слично стању Содоме непосредно пре њеног уништења, као и идолопоклонству и духовној тами која је владала Египтом у Мојсијево време.

[194] Ни у једној земљи тај дух непријатељства према Христу и истини се није изразитије приказао, него у лакоумној и безбожној Француској. Нигде се Јеванђеље није суочило са огорченијим и окрутнијим противљењем. По париским улицама је Христос, заиста, био разапет у личности његових светаца. Свет се још увек са згражавањем и ужасом присећа призора тог најкукавичкијег и подлог напада — Вартоломејског покоља. Француски краљ, наговорен од римских свештеника и црквених достојанственика, дао је своје одобрење за ово страховито дело. Звоно на палати, звонећи у поноћ, дало је знак за почетак покоља. Хиљаде протестаната који су мирно спавали у својим кућама, верујући у часну реч њиховог краља, извучени су напоље без упозорења и хладнокрвно поубијани.

Сотона, у лику римских ревнитеља, водио је ову руљу. Као што је Христос био невидљиви вођа свог народа када га је изводио из египатског ропства, тако је и Сотона био не приметни вођа својих поданика у овом страшном покољу. Три дана је трајао масакр; изгинуло је више од тридесет хиљада људи. Ове последице су веома обрадовале војске таме. Римски бискуп, учествујући у ђаволском весељу, прогласио је празник који је требало да се светкује широм његове власти, како би се прославио овај догађај.

[195] Исти господарски дух који је подстакао покољ Вартоломејске ноћи, предводио је, такође, и у призорима Француске револуције. Изгледало је да Сотона тријумфује. Упркос раду реформатора, он је успео да задржи широке масе у непознавању Бога и Његове речи. Сада се појавио под новом маском. У Француској се подигла атеистичка сила која је отворено прогласила рат против владавине Неба. Људи су одбацили сва ограничења. Божји закон погажен је ногама. Они који су учествовали у најгорим хулама против Неба и у најодвратнијем злу, били су највише уздизани. Прељуба је законски била допуштена. Изгледало је да Земљу преплављује богохуљење и

поквареност. У свему, највеће поштовање је указано Сотони, док је Христос, као оличење истине, чистоте и несебичне љубави, био разапет. Библија је јавно била спаљена. Дан одмора је уклоњен. Римокатолицизам је наредио клањање киповима; а сада су се почасте одавале најсрамнијим стварима. Дело које је започело папство, довршио је атеизам. Папство је сакрило библијске истине од људи, а атеизам је научио људе да одбаце и Библију и њеног Аутора. Семе које су свештеници и достојанственици сејали, сада је донело свој зао род.

Заиста је страшно било стање неверне Француске. Реч истине лежала је мртва на њеним улицама, а они који су мрзели ограничења и захтеве Божјег закона, клицали су. Али, прекршај и побуна носе своје сигурне последице. Несрећна Француска пожњела је у крви жетву коју је посејала. Рат против Библије и Божјег закона растерао је мир и радост из људских срца и домова. Нико није био сигуран: онај који је данас тријумфовао, сутра је већ био осумњичен и осуђен. Завладао је насиље и страх. Сва је земља била испуњена злочинима које перо не може описати.

Божји верни сведоци нису требали дуго да остану ућуткани. [196] „Дух живота од Бога уђе у њих, и сташе оба на ногама својима, и страх велики нападе на оне који их гледаху.“ Откривење 11, 11. Свет је стајао запрепашћен величином кривице која је била последица одбацивања светих пророчанстава и људи су били радосни што могу још једном да се врате вери у Бога и Његову реч.

О два сведока пророк даље објављује: „И чуше глас велики с неба који говори: изиђите амо, и изиђоше на небо на облацима и видеше их непријатељи њихови.“ Откривење 11, 12. Од Француске револуције Божја реч је поштована као никада пре. Библија је преведена на скоро све језике света и раширена по свим деловима земаљске кугле. Пошто је бачена у пакао, она је уистину уздигнута до Неба.

[197] Поглавље XII - Бог Указује Част Понизнима

Они који су примили велике благослове Реформације, нису наставили стазом на коју је Лутер тако племенито ступио. С времена на време неколико верних људи устајало је да објаве нове истине и разоткрију дуго неговане заблуде. Али, већина је као Јевреји у Христове дане, или паписти у Лутерово доба, била задовољна да верује као што су њихови очеви веровали и живе као што су и они живели. Зато се религија наново дегенерисала у формализам, а празноверја и заблуде које би биле уклоњене да је црква наставила да ходи у светлости Божје речи, задржале су се и неговале. Тако је дух реформације постепено угушен; све док се и у протестантским црквама није појавила, скоро исто тако велика потреба за реформом, као што је то било и у Римској цркви у време Лутера. Постојало је исто духовно мртвило, исто уважавање људског мишљења, исти светски дух, исто замењивање учења Божје речи људским теоријама. Охолост и расипност били су гајени под плаштом религије. Цркве су се исквариле уједињујући се са светом. Тако су деградирана велика начела за која су Лутер и његови сарадници толико урадили и због њих толико претрпели.

[198] Када је Сотона видео да није успео да прогонством уништи истину, поново је прибегао истом плану компромиса који је довео до великог отпада и формирања римске цркве. Он је навео хришћане да се сједине, сада не са паганима, него са онима који су се служењем богу овога света, доказали као идолопоклоници. Сотона више није могао да ускрати Библију људима — она је свима била доступна, али је навео хиљаде да прихвате погрешна тумачења и неосноване теорије, не истражујући Свето писмо за себе да сазнају истину. Он је изопачио учења Библије, а предања која су упропастила милионе, пустила су дубоко корење. Црква је подупирала и бранила ова предања, уместо да се бори за веру једном предату светима.

И док су били сасвим несвесни свог стања и опасности, црква и свет су се убрзано приближавали најсвечанијем и најзначајнијем раздобљу у историји Земље — раздобљу откривења Сина човечијег. Већ су знаци које је сам Христос обећао — Сунце помрачено по дану и Месец по ноћи— објавили да је Његов долазак близу. Кад је Христос упутио своје следбенике на ове знаке, Он је прорекао, такође, стање световности и отпадништва и упозорио на последице оне који одбијају да се пробуде из своје „немарљиве безбрижности“. „Имаш име да си жив, а мртав си...Ако ли не узастражиш, доћи ћу на тебе као лупеж, и нећеш чути у који ћу час доћи на тебе.“ Откривење 3, 1. 3.

Онај који зна крај од почетка и који је надахнуо пророке и апостоле да пишу будућу историју цркава и народа, спремао се да изврши другу реформу сличну оној у Лутеровим данима. Господ је подигао људе да истражују Његову Реч, испитају темељ на којем је хришћански свет градио и покрену озбиљно питање: Шта је истина? Градимо ли на стени, или на несигурном песку? [199]

Бог је видео да многи од Његовог такозваног народа, нису градили за вечност; и у својој бризи и љубави послао им је вест опомене, како би их пробудио из њиховог мртвила и припремио за долазак њиховог Господа. Опомена није могла да буде поверена ученим докторима теологије, или популарним проповедницима јеванђеља. Да су они били верни стражари који су марљиво и с молитвом истраживали Писмо, знали би које је време ноћи. Пророчанства Данила и Јована открила би им велике догађаје који су требали да се одиграју. Да су верно следили већ дату светлост, била би им послата звезда небеског сјаја да их води у сваку истину.

У време првог Христовог доласка, свештеници и књижевници Светога града којима су била поверена Божја пророчанства, могли су препознати знаке времена и објавити долазак Обећаног. Михејево пророчанство означило је место Његовог рођења. Михеј 5, 2. Данило је најавио време Његовог доласка. Данило 9, 25. Бог је поверио ова пророчанства јеврејским вођама; зато се нису могли оправдати што нису

знали и објавили народу да је Месијин долазак близу. Њихово незнање било је последица грешне немарности.

[200] Бог није послао своје гласнике у царске палате на скупове филозофа, или у рабинске школе, како би обзнанио предивну чињеницу да ће се ускоро појавити на Земљи Откупитељ људи. Јевреји су подизали споменике убијеним пророцима Божјим, док су својом послушношћу великим људима Земље, одавали почаст слугама Сотоне. Обузети својим честољубљем и борбама за положај и власт међу људима, сасвим су изгубили из вида божанске почести које им је понудио Цар Неба.

Са каквим је дубоким и смерним занимањем требало да јеврејске вође истражују место, време и околности највећег догађаја у историји света — долазак Сина Божјег да изврши спасење човека! О, зашто народ није стражио и чекао како би могао бити међу првима који ће пожелети добродошлицу Откупитељу света! Али, гле, у Витлејему два уморна путника из назаретских брда, пролазе целом дужином уске улице до источног краја града, узалуд трагајући за местом одмора и склоништем за ноћ. Ниједна врата нису отворена да их приме. У бедној надстрешници припремљеној за стоку, најзад су нашли уточиште и тамо је рођен Спаситељ света.

Небески анђели су видели славу коју је Син Божји делио са Оцем пре него што је постојао свет, и унапред се са великим занимањем радовали Његовом појављивању на Земљи, као најрадоснијем догађају за све људе. Анђели су били послати да однесу радосне вести онима који су били спремни да их приме и који би их радосно објавили становницима Земље. Христос се понизио узевши на себе људску природу. Он треба да претрпи бесконачну тежину бола док буде полагао своју душу као цену за грех. Ипак, анђели желе да се, чак, и у свом понижењу Син Свевишњег појави пред људима у достојанству и слави која доликује Његовом карактеру. Хоће ли се велики људи Земље окупити у главном граду Израела да поздраве Његов долазак? Хоће ли га легије анђела представити скупу чекалаца?

[201] Један анђеоски посетилац Земљу како би видео ко је спреман за добродошлицу Исусу, али не примећује никакав знак очекивања. Не чује ни један глас хвале, или тријумфа да је

близу доба Месијиног доласка. Анђео неко време лебди изнад изабраног града и изнад храма где се вековима откривала Божја присутност, али, чак, и ту је иста равнодушност. Свештеници, у својој раскоши и гордости, приносе оскрнављене жртве у храму. Фарисеји држе народу гласне говоре и изговарају хвалисаве молитве на угловима улица. Нема доказа да очекују Христа и нема припреме за Кнеза живота.

Изненађен, небески весник се управо спрема да се са срамним извештајем врати на Небо, кад открива групу пастира који ноћу чувају своја стада и који посматрају звездано небо размишљајући о пророчанствима, о Месији који треба да дође на Земљу и чезну за доласком Откупитеља. То је скуп којем може да буде поверена небеска порука. Изненада појави им се анђео Господњи и објави им радосну вест. Небеска слава преплављује целу пољану; безбројно мноштво анђела се појави и као да је радост сувише велика да би је могао објавити само један небески весник, мноштво гласова запевало је песму коју ће једног дана певати спашени из свих народа: „Слава на висини Богу, а на земљи мир, међу људима добра воља“.

[202]

О, колико велика поука је ова дивна историја о Витлејему! Како она укорава нашу неверност, гордост и лицемерје. Како нас она упозорава да пазимо, како не би нашом злочиначком равнодушношћу, такође пропустили да разликујемо знаке времена и због тога да не познамо дан нашег похођења. „Онима који Га чекају“ Христос ће се „други пут јавити без греха на спасење.“ Јеврејима 9, 28.

Исус шаље свом народу вест опомене како би их припремио за свој долазак. Пророку Јовану откривено је завршно дело у великом плану откупљења човека. Јован види анђела „где лети посред неба, који имаше вечно јеванђеље да објави онима који живе на земљи и свакоме племену и језику и колени и народу и говораше великим гласом: Бојте се Бога и подајте му славу, јер дође час суда његова; и поклоните се ономе који је створио небо и земљу и море и изворе водене.“ Откривење 14, 6. 7.

Анђео представљен у пророчанству који објављује ову вест, симболизује класу верних људи, који послушни утицајима Божјег духа и учењима Његове речи, објављују ову опомену становницима Земље. Ова вест се није могла поверити верским

[203] вођама народа. Они су пропустили да сачувају своју везу са Богом и одбацили су светлост са Неба. Због тога нису убројани међу оне које описује апостол Павле: „Али ви, браћо, нисте у тами да вас дан као лупеж застане. Јер сте ви сви синови видела и синови дана: нисмо ноћи ни таме.“ 1 Солуњанима 5, 4. 5.

Стражари на зидовима Сиона треба први да прихвате вест о Спаситељевом доласку, први да подигну свој глас како би објавили да је Он близу, први да опомену људе да се припреме за Његов долазак. Али они су почивали сањајући о миру и сигурности, док је народ спавао у својим гресима. Исус је видео да је његова црква као неродно смоквино стабло, прекривено обилним лишћем, а, ипак, без драгоценог плода. Постојало је хвалисаво држање религиозних форми, док је дух праве понизности, покајања и вере — који једини може да пружи службу прихватљиву за Бога — недостајао. Уместо духа милосрђа, показивали су охолост, формализам, хвалисање, себичност, окрутност. Отпадничка црква затворила је своје очи пред знацима времена. Бог је није напустио, није Он одступио од своје верности, него је она одступила од Њега и одвојила се од Његове љубави. Пошто она није испунила дате услове, ни Бог није испунио обећања која јој је дао.

[204] Љубав према Христу и вера у Његов долазак постала је хладна. То је сигурна последица немарљивости у поштовању и унапређењу светлости и предности које Бог даје. Уколико црква не буде следила Његово отворено провиђење, прихватајући сваки зрак светлости, обављајући сваку откривену дужност, вера ће се неизбежно дегенерисати у држање форме, а дух живе побожности ће нестати. Ова истина се више пута понављала у историји цркве. Бог тражи од свог народа дела вере и послушности која одговарају додељеним благословима и предностима. Послушност захтева жртву и подразумева крст. Зато, толико пута, такозвани Христови следбеници нису хтели да приме светлост са Неба и као Јевреји у старо доба, нису знали време свог похођења. Лука 19, 44. Због њихове охолости и неверства, Господ их је заобишао и открио своју истину људима понизнијег живота који су послушали сву светлост коју су добили.

Један честит, поштен земљорадник који је наведен да посумња у божанску веродостојност Светог писма, али који је, ипак најискреније желео да упозна истину, био је човек од Бога изабран да објави близину Христовог другог доласка. Као и многи други реформатори и Вилијам Милер се од ране младости борио са сиромаштвом и тако научио велике поуке о раду и самоодрицању. Његов ум је био активан, добро развијен и жељан знања. Иако није уживао предност вишег школског образовања, ипак су га његова љубав према учењу и навика пажљивог размишљања као и оштрог запажања учиниле човеком здравог расуђивања и широких погледа.

Поседовао је беспрекоран морални карактер и завидну репутацију и био је опште цењен због свог поштења, штедљивости и добронамерности. У детињству је примао религиозне утиске, али је у раној младости запао у друштво деиста и био наведен да прихвати њихова мишљења којих се држао око дванаест година. Међутим, у тридесет четвртој години, Свети Дух је утиснуо у његово срце осећај о његовом грешном стању. Он у свом досадашњем веровању није нашао обећање о срећи иза гроба. Будућност му је изгледала тамна и тмурна. Говорећи касније о својим осећањима из овога времена рекао је:

„Помисао о уништењу била је хладна и обесхрабрујућа, а одговорност за грех доносила је свима сигурну пропаст. Небеса су била као бакар над мојом главом, а земља као гвожђе под мојим ногама. Вечност — шта је то? А смрт — чему она? Што сам више покушавао да то разумем, све сам мање схватао. Што сам више мислио о томе, моји закључци били су све више непоуздани. Покушавао сам да не мислим, али нисам могао да савладам своје мисли. Био сам истински несрећан, али нисам схватао разлог. Гунђао сам и жалио се, али нисам знао на шта.

Знао сам да сам негде погрешио, али нисам знао где и како наћи оно што је право. Јадиковао сам, али без наде“.

У овом стању налазио се неколико месеци. „Изненада“, каже он, „у мој ум се живо утиснуо карактер Спаситеља. Чинило ми се да, можда, постоји једно биће, тако добро и пуно сажалења које би могло да плати цену као откуп за наше преступе и затим спасе нас од казне за грех. Одмах сам осетио колико би морало бити драго такво биће и помислио сам како бих му се могао препустити у руке и веровати у Његово милосрђе. Али се појавило питање; како се може доказати да такво биће постоји? Пронашао сам да изван Библије не могу наћи никакав доказ о постојању таквог Спаситеља, или чак и будућег живота“.

[207] Видео сам да Библија говори баш о таквом Спаситељу какав је мени потребан. Чудио сам се како може једна књига, ако није надахнута од Бога, да износи начела тако савршено прилагођена потребама палог света. Био сам приморан да признам да Свето писмо мора бити Божје откривење. Оно је постало моја радост, а у Исусу Христу сам пронашао Пријатеља. Спаситељ ми је постао први између десет хиљада, а Свето писмо које ми је раније било тамно и противречно, сада је постало „светиљка нози мојој и светлост стази мојој“. Мој ум је постао сталожен и задовољан. Нашао сам да је Господ Бог, Стена усред океана живота. Сада је Библија била главни предмет мог проучавања и могу рећи да сам је истраживао са великим дивљењем. Пронашао сам да ми ни пола тога никада није било речено. Чудио сам се зашто раније нисам видео њену лепоту и славу, и нисам схватао како сам је могао одбацити. Открио сам све за чиме сам од срца чезнуо и лек за сваки бол своје душе. Изгубио сам вољу за читање било чега другог и управио сам срце да добијем мудрост од Бога“.

Он је сад јавно признао своју веру у религију коју је некада презирао, али његови неверни пријатељи нису се устезали да му изнесу све оне доказе које је он сам раније тако често наводио против божанског ауторитета Светог писма. Он тада није био спреман да им одговори, али је дошао до закључка: ако је Библија Божје откривење, онда у њој не сме бити противречности и пошто је дата човеку за проучавање, мора да

је прилагођена његовом разумевању. Одлучио је да сам проучи Свето писмо и утврди да ли се могу довести у међусобни склад његове привидне противречности.

Настојећи да се ослободи свих предрасуда, упоређивао је, [208] без икаквог коментара, Писмо са Писмом, служећи се при томе једино наведеним паралелним местима и конкордансом. Наставио је своје проучавање на правилан и систематски начин, почињући са књигом Постанка и читајући стих по стих није хтео да иде даље док му смисао разних стихова није био тако јасан да га више ништа није збуњивало. Ако је нашао било шта нејасно, био му је обичај да то упоређује са сваким другим текстом који би се на неки начин односио на разматрано питање. Свака реч имала је своје значење у контексту целог библијског текста и ако би се разумевање тог стиха слагало са сваким сличним стихом, он више није представљао тешкоћу. Тако је, кад би се сусрео са тешко разумљивим стихом, нашао објашњење у неком другом делу Писма. Док је проучавао, искрено се молио за божанско просветљење, да оно што се пре чинило нејасно његовом разуму, буде учињено јасним. Искусио је истинитост речи псалмисте: „Речи твоје кад се јаве просветљују и уразумљују прости.“ Псалам 119, 130.

После две године пажљивог истраживања био је уверен да је Библија сама свој тумач, да је она систем откривених истина, тако јасно и једноставно датих, да обичан човек, макар и луд, путујући кроз њу, није могао погрешити у томе да: „Све је писмо од Бога дано, и корисно за учење, за карање, за поправљање, за поучавање у правди.“ 2 Тимотијева 3, 16; да „пророштво не би од човечије воље, него научени од Светога Духа говорише свети Божји људи.“ 2 Петрова 1, 21; да што се написа „за нашу се науку написа да трпљењем и утехом писма над имамо.“ Римљанима 15, 4.

Са великим занимањем проучавао је књигу пророка Данила [209] и Откривење, користећи исте принципе тумачења као и у другим списима и пронашао је на своју велику радост, да се пророчки симболи могу разумети. Небески анђели водили су његов ум и откривали његовом разуму пророчанства која су одувек била нејасна Божјем народу. Његов труд био је награђен откривањем карике за кариком великог ланца истине. Корак

по корак пратио је велике путоказе пророчанства, све док није дошао до озбиљног закључка, да ће за неколико година Син Божји доћи по други пут, у сили и слави, и да ће се догађаји повезани са тим доласком и свршетком искушавања људи, одиграти око 1843. године.¹

[210] Под дубоким утиском ових значајних истина, осетио се дужним да упозори свет. Очекивао је да ће се сусрести са противљењем безбожника, али је био уверен да ће се сви хришћани радовати надајући се сусрету са својим Спаситељем, кога су тврдили да љубе. Једино се бојао да ће многи у својој великој радости у очекивању славног ослобођења које ће ускоро наступити, прихватити ту науку не испитујући довољно Свето писмо које доказује ту истину. Зато је оклевао да своје уверење јавно изнесе како не би, ако је сам у заблуди и друге довео у заблуду. То га је подстакло да још једном провери доказе својих закључака и да пажљиво испита сваку тешкоћу која би могла да искрсне. Уверио се да сви приговори нестају пред светлошћу Божје речи, као што магла нестаје пред сунчевим зрацима. После пет година оваквог проучавања, потпуно се уверио у исправност свог становишта.

Сада му се новом снагом наметала дужност да и друге упозна са оним што Свето писмо, како је он веровао, јасно учи. Рекао је: „Када сам ишао на рад, у ушима ми је стално одјекивало: Иди и кажи свету у каквој се опасности налази. Следећи библијски стих непрестано ми је био у мислима: ’Кад речем безбожнику: безбожниче, погинућеш. А ти не проговориш и не опоменеш безбожника да се прође пута својега; тај ће безбожник погинути за своје безакоње; али ћу крв његову искати из твоје руке. Ако ли ти опоменеш безбожника да се врати са свога пута, а он се не врати са свога пута, он ће погинути за своје безакоње, а ти ћеш сачувати душу своју“. Језекиља 33, 8. 9. Осећао сам, ако би безбожници били успешно опоменути, многи од њих би се покајали; а ако их не опоменем, да ће се њихова крв можда тражити из моје руке!“

¹ Становиште Вилијама Милера и објашњење његовог разочарења, види додатак, белешка 1

Почео је износити своја гледишта приватно, кад год би имао прилику, молећи се да неки проповедник осети њихову снагу и посвети се њиховом објављивању. Али није могао одагнати уверење да је објављивање опомене његова лична дужност. У мислима су му стално одјекивале речи: „Иди, и објави то свету; њихову крв тражићу из твоје руке“. Чекао је девет година и тај терет није престао да притиска његову душу, све док 1831. године није први пут јавно изнео разлоге свог веровања. [211]

Као што је Јелисије био позван да остави своје волове у пољу и прими плашт посвећења за пророчку службу, тако је и Вилијам Милер био позван да остави свој плуг и открије људима тајне Божјег царства. Са стрепњом је отпочео то дело водећи своје слушаоце корак по корак кроз пророчка раздобља до другог Христовог појављивања. При сваком напору добијао је нову снагу и храброст, јер је опажао широко интересовање које су изазвале његове речи.

Иако је био мало образован, он је постао mudar, зато што се повезао са Извором мудрости. Поседовао је јаку менталну снагу сједињену са истински добрим срцем, хришћанском понизношћу, мирноћом и самоконтролом. Био је човек праве вредности који је био цењен и поштован где год се ценила честитост карактера, морална особина и врлина. Био је уљудан и љубазан према свима, спреман да саслуша мишљење других и да измери њихове аргументе. Без жестине, или узбуђења, испитао је све теорије и учења Речју Божјом, и његово здраво расуђивање и интимно познавање Светог писма, оспособили су га да побије заблуду и разоткрије лаж.

Господ у својој великој милости не пушта судове на Земљу, а да прво не упозори становнике кроз своје слуге. Пророк Амос каже: „Јер Господ Бог не чини ништа, не откривши тајне своје слугама својим пророцима.“ Амос 3, 7.212 Кад је безакоње претпотопног света покренуло Бога да излије потоп на Земљу, Он их је прво упознао са својом намером, како би они имали прилику да се одврате од својих злих путева. Током сто двадесет година одјекивало је у њиховим ушима упозорење да се покају, како се не би гнев Божји показао у њиховом уништењу. Али, порука им је изгледала као празна прича и нису јој веровали. Из неверства напредовали су ка подсмеху [212]

и презиру, исмејавали су опомену као нешто најневероватније и недостојно њихове пажње. Охрабрени у својој безбожности, они су се изругивали Божјем веснику, олако су узели његова преклињања и чак га оптужили због његовог наслућивања. Како се усуђује један човек да стоји насупрот свих великих људи Земље? Ако је Нојева вест истина, зашто је цео свет не увиди и не поверује? Тврђење једног човека насупрот мудрости хиљада! Они неће поверовати опомени, нити ће потражити уточиште у барци.

Ругачи су указивали на природне појаве - на непроменљиви редослед годишњих доба, на плаво небо с кога никада није падала киша, на зелена поља натапана благом ноћном росом - и викали су, „Зар он не прича бајке?“ Презриво су изјавили да је проповедник правде дивљи занесењак, и наставили су још пожудније да се одају задовољствима, продужујући још упорније у својим злим путевима, него икад раније. Али, њихово неверство није спречило проречени догађај. Бог је дуго подносио њихову поквареност, дајући им довољно прилика за покајање; али у одређено време Његови су судови походили оне који су одбили Његову милост.

[213]

Христос изјављује да ће постојати исто неверство у вези Његовог другог доласка. Као што људи у Нојевим данима „не осетише док не дође потоп и не однесе све, тако ће“, по речима нашег Спаситеља, „бити и долазак Сина човечјега.“ Матеј 24, 39. Када се такозвани Божји народ уједињује са светом, живећи као што и они живе, и придружујући им се у забрањеним задовољствима; када луксуз овога света постане луксуз цркве; када звоне свадбена звона и сви гледају у будућност очекујући још многе године светског благостања — тада, изненада као кад муња севне с небеса, доћи ће крај њиховим блештавим замислима и варљивим надама.

Као што је Бог послао свог слугу да упозори свет на долазећи потоп, тако је послао и изабране веснике да објаве близину дана последњег суда. Али, као што су се Нојеви савременици подсмевали предсказивањима усамљеног проповедника правде, тако су се многи у Милеровим данима понашали према његовим речима упозорења.

У свом раду за протестантске цркве Вилијам Милер и његови сарадници наишли су на дух мржње и противљења који је био само незнатно мање жесток од оног који је Лутер искусио од Рима. Кроз римокатолике у Лутерово време и кроз протестанте у Милерово време, прихваћене су и поштоване бајке, лажне теорије, људске форме и обичаји, уместо учења Речи истине. У шеснаестом веку Римска црква је забрањивала Свето писмо људима; у деветнаестом веку када су Библије свуда раширене као јесење лишће, протестантске цркве уче да један важан део Свете Речи — и то онај део који износи на видело истине, нарочито важне за наше време — је запечаћен и неразумљив. [214]

Проповедници и народ објавили су да пророчанства Данила и Јована представљају збирку тајни коју нико не може разумети, или објаснити. Али, сам наслов књиге Откривење, противречи овим тврђењима: „Откривење Исуса Христа које даде њему Бог да покаже слугама својим што ће скоро бити, и показа, пославши по анђелу својему слуги својему Јовану; који сведочи реч Божју и сведочанство Исуса Христа, и шта год виде. Благо ономе који чита и онима који слушају речи пророштва и држе што је написано у њему, јер је време близу.“ Откривење 1, 1 - 3.

Пророк каже: „Благо ономе који чита“ — има неких који неће да читају — благослов није за њих. „И онима који слушају“ — има, такође, неких који одбијају да слушају све што се тиче пророчанстава; благослов није за ову врсту људи. „И који држе што је написано у њему“ — — многи не примају опомене и савете Откривења. Ниједан од таквих нема право на обећани благослов. Сви они који презиру садржај пророчанстава, и ругају се свечаним симболима датим у њима, сви који одбијају да реформишу свој живот и да се припреме за долазак Сина човечјег, остаће без благослова.

Како се пред надахнутим сведочанствима проповедници усуђују да уче да је Откривење тајна коју људски ум не може да објасни? Она је откривена тајна, отворена књига. Проучавање Откривења упућује мисли на Данилова пророчанства и обоје представљају најважнију поуку дату од Бога људима, у погледу догађаја који ће се збити на завршетку историје света. [215]

Јовану су били откривени дубоки и узбудљиви призори о искуству цркве. Он је видео стање, опасности, сукобе и коначно избављење Божјег народа. Он бележи завршне поруке које треба да пожању земаљску жетву — снопове жита за небеску житницу, а свежњеве плевеве за ватру последњег дана. Откривене су му веома важне ствари, нарочито за последњу цркву, да би они који се буду обратили од заблуде ка истини били упућени у погледу опасности и сукоба који су пред њима. Нико не треба да буде у тами у погледу догађаја који долазе на Земљу.

Одакле онда оволико раширено незнање у погледу једног важног дела Светог писма? Зашто ово опште опирање истраживању његових учења? То је резултат промишљених напора кнеза таме да би прикрио од људи оно што разоткрива његове обмане. Из тог разлога је Христос — Откровитељ, предвидео рат који ће се водити против проучавања Откривења и изрекао благослов за све оне који читају, слушају и држе речи пророчанства.

[216] Они који су веровали да је Адвентни покрет од Бога ишли су напред као Лутер и његови сарадници, са својим Библијама у рукама и са неустрашивом непоколебљивошћу суочили су се са противљењем великих светских учитеља. Многи од којих је народ очекивао упутства у духовним стварима показали су непознавање и Писма и силе Божје. Али, ипак, њихово велико непознавање учинило их је још одлучнијим. Пошто нису могли подржати свој став Писмом, били су принуђени да се позову на изреке, учења људи и предања отаца.

Али, бранитељи истине прихватили су само Божју реч као једино сведочанство. „Библија и само Библија“ била је њихова лозинка. Слабост свих аргумената изнесених против њих открила је Адвентистима снагу темеља на којем су стајали. А у исто време то је разљутило њихове противнике који су, из потребе за јачим оружјем, прибегли личном вређању. Озбиљни доктори теологије ругали су се Вилијаму Милеру као неуком и слабом противнику зато што је објаснио виђења Данила и Јована, и жигосали су га као човека луцкастих идеја, коме су визије и снови хоби. Најочигледније тврдње о библијским чињеницама, којима се није могло супроставити, среле су се са узвицима: јерес, незнање, глупост, дрскост.

Многе цркве су биле отворене за непријатеље Адвентне вере, док су биле затворене за њене пријатеље. Мишљење које је изразио доктор Ек у погледу Лутера, сада је надахнуло проповеднике и народ да одбију да слушају Адвентисте. Папски првак је рекао: „Изненађен сам понизношћу и скромношћу којом часни доктор Лутер наступа супротстављајући се сам, преузвишеним оцима, тврдећи тако да о овим стварима зна више од узвишених бискупа, сабора, доктора и универзитета. Било би несумњиво изненађујуће да је Бог сакрио истину од тако много светаца и мученика, све до појаве часног оца“. Тако су учили велики и мудри људи у Нојевим данима, тако су умовали противници Вилијама Милера, а тако и надаље умују они који се супротстављају објави Адвентне вере и заповестима Божјим.

[217]

Када је Лутер био оптужен да проповеда новотарије, изјавио је: „Ово нису новотарије што ја проповедам, већ тврдим да су доктрине хришћанства изгубили из вида они, чија је нарочита дужност била да их сачувају — учени и бискупи. Заиста несумњам да је истина, ипак, пронашла место у неколицини срца... Сиромашни земљорадници и једноставна деца данас више разумеју о Исусу Христу него папа, бискупи, или доктори“. Када је Вилијам Милер био оптужен за не показивање обзира према докторима теологије, он је показао на Реч Божју као на мерило којим се морају испитати сва учења и теорије. И знајући да је истина на његовој страни, он је неустрашиво наставио свој рад.

У свако доба, Бог је позивао своје слуге да подигну своје гласове против заблуда и греха који су преовладавали у мноштву. Ноје је позван да сам стоји и опомиње претпотопни свет. Мојсије и Арон су били сами насупрот цара, принчева, врача, мудраца и египатског мноштва. Илија је био сам када је сведочио против отпадничког цара и одметнутог народа. Данило и његови другови стајали су сами насупрот наредбама моћног владара. Обично се већина нађе на страни заблуде и лажи. Чињеница да доктори теологије имају свет на својој страни, није доказ да су на страни истине и Бога. Широка врата и широки пут привлаче мноштво, док уска врата и узан пут тражи само неколицина.

[218]

Када би проповедници и народ стварно желели да знају истину, они би поклонили Адвентном учењу озбиљну и Богоугодну пажњу коју оно захтева и видели би да је оно у складу са Писмом. Да су се ујединили са њеним заступницима у њиховом раду, као последица настало би такво буђење Божјег дела, какво свет није никада видео. Као што су Вајтфилд и браћа Веслеј, били нагнани Духом Светим, да пробуде формалне и светољубиве цркве свог времена, тако је и Вилијам Милер био покренут да објави Христов долазак и потребу за припремом. Његов једини преступ био је што је отворио свету „најпоузданију пророчку реч“, како каже апостол Петар, „и добро чините што пазите на њу као на видело које светли у тамном месту.“ 2 Петрова 1, 19. Он је износио истину људима, не грубо, већ блаже и уверљивије него што су то чинили други реформатори.

Противљење са којим се суочио било је врло слично ономе које су искусили браћа Веслеј и њихови сарадници. Нека се данашње популарне цркве сете, да су људи које у својим сећањима они поштују, претрпели исту мржњу, презир и злоупотребу, и од штампе и са проповедаонице, као и Вилијам Милер.

[219]

Зашто је учење и проповедање о другом Христовом доласку тако непријатно црквама? Када је Исус објавио својим ученицима да се мора одвојити од њих, рекао је: „Идем да вам приправим место. И кад одем и приправим вам место, опет ћу доћи, и узећу вас к себи да и ви будете где сам ја.“ Јован 14, 2. 3. Када се вазнео са Маслинске горе, милостиви Спаситељ, предвидео је усамљеност и жалост својих следбеника, па им је послао анђеле да их теше и обећао да ће опет доћи лично, исто као што је и отишао на Небо. Док су ученици стајали пажљиво гледајући горе како би погледом ухватили последњи пут онога кога су волели, њихова пажња била је привучена речима: „Људи Галилејци! што стојите и гледате на небо? Овај Исус који се од вас узе на небо тако ће доћи као што видесте да иде на небо.“ Дела 1, 11. Њихова нада је опет оживела због анђеоске вести. Ученици „вратише се у Јерусалим са великом радошћу и бијаху једнако у цркви хвалећи и благосиљајући Бога.“ Лука 24, 52, 53. Они се нису радовали зато што се Исус

одвојио од њих и што су остављени да се боре са невољама и искушењима света, него због анђеоског обећања да ће Он поново доћи.

Они који заиста љубе Спаситеља, не могу, а да не поздраве са радошћу вест утемељену на Божјој речи, да онај на коме почива сва њихова нада у вечни живот поново долази, не да би био вређан, презрен и одбачен као приликом Његовог првог доласка, него да у сили и слави избави свој народ. Објава Христовог доласка сада треба да буде велика, радосна вест, као што је била и пастирима Витлејема. Не може бити уверљивијег доказа да су се цркве одвојиле од Бога, него што су љутина и мржња коју је изазвала ова вест послата са Неба.

[220]

Они који не љубе Спаситеља, желе да Он не дође и радо примају сведочанство неверних слугу: „Неће мој господар још за дуго доћи.“ Матеј 24, 48. Док одбијају да истражују Писма, како би се уверили да ли је то тако, они прихватају сваку бајку која ће долазак Христов одгодити у далеку будућност, или га учинити духовно испуњеним у разорењу Јерусалима, или да се то догађа приликом смрти.

Упорно је Вилијам Милер тражио да му, ако је његово учење лажно, то докажу из Светог писма. У писму, упућеном хришћанима свих цркава, он је писао: „Шта смо ми то веровали, а што нам није заповеђено да верујемо речју Божјом коју ви и сами признајете за правило, и то једино правило наше вере и живота? Шта смо то урадили да нас тако отровно оптужите, не само са проповедаоница већ и преко штампе? Шта вам је дало право да нас, Адвентисте, искључите из ваших цркава и заједница? Ако грешимо, молимо вас, покажите нам где смо погрешили. Покажите нам из Речи Божје да смо у заблуди. Довољно смо имали поруга; оне нас не могу никад уверити да смо погрешили. Једино Реч Божја може изменити наше погледе. Наши су закључци промишљено и уз молитву донешени, уз доказе из Светог писма“.

После извесног времена тврдио је: „Поштено сам одмерио приговоре који су изнесени против ових ставова, али нисам видео никакве аргументе подржане Писмом, који према мом мишљењу обезвређују моју позицију. Не могу никако, савести своје ради, одустати од тражења мога Господа, или

[221]

од саветовања мојим ближњима, кад имам прилику да буду припремљени за тај догађај“.

У писму једном пријатељу и блиском сараднику он је говорио овако: „Не видим да би оштетило моје ближње, чак и под претпоставком да се догађај неће одиграти у одређено време, јер је заповеђено од нашег Спаситеља да га очекујемо, да стражимо и да будемо спремни. Тада, ако бих икако могао у складу с речју Божјом, наговорити људе да верују распетог и васкрслог Спаситеља који долази, осећам да би то допринело њиховој вечној доброту и срећи. Ни на крај памети ми није да узнемиравам наше цркве, проповеднике, црквене издаваче, или да одступам од најбољих библијских коментара, или препоручених правила за проучавање Писма. Чак ни до данас, моји противници нису могли показати где сам одступио од ма којег правила постављеног од наших старих стандардних писаца протестантске вере. Ја сам само тумачио Писмо у сагласности са његовим правилима“.

[222] Уместо аргумената из Писма, противници Адвентне вере, радије су изабрали подсмех и поруге. Непромишљени и безбожни, охрабрени ставом религиозних учитеља, обратили су се погрдним епитетима, простим и богохулним шалама, у свом напору да обаспу увредама Вилијама Милера и његов рад. Седокоси човек који је напустио свој удобан дом, да о свом трошку путује од града до града и од села до села, радећи без престанка да представи свету свечану опомену близине суда, био је жигосан као фанатик, лажов и шпекулантски варалица.

Време, средства и таленти коришћени су у клеветању и оцрњавању Адвентиста, побуђујући предрасуде против њих и излажући их јавном презиру. Проповедници су били заокупљени сакупљањем штетних извештаја, бесмислених и зловних измишљотина и делили их са проповедаоница. Озбиљни су напори уложени да би се људски умови одвратили од теме о Другом доласку. Али, настојећи да униште Адвентизам, популарни проповедници су поткопали веру у Божју реч. То се чинило да се покаже како је грех проучавати пророштва која се односе на Христов долазак и крај света, и такво проучавање је нешто чега би се људи морали стидети. Ово учење је људе начинило неверним и многи су себи узели

слободу да ходе у својим сопственим појудама. Тада су творци зла, за све то оптуживали Адвентисте.

Припадници Веслеја су се суочили са сличним оптужбама од лењих, безбожних проповедника који су стално спречавали њихов рад и настојали да униште њихов утицај. Они су били жигосани као немилосрдни, оптужени су за гордост и таштину, зато што нису поштовали популарне учитеље свога времена. Оптужени су за скептицизам, неуредан живот и презирање ауторитета. Џон Веслеј је неустрашиво вратио ове оптужбе онима који су их измислили, показујући да су они сами одговорни за ова зла за која су оптуживали Методисте. На сличан начин могу и оптужбе против Адвентизма бити побијене. [223]

Велика борба између истине и заблуде водила се из векова у векове, још од човековог пада. Бог и анђели и сви који су се сјединили с њима позивали су и подстицали људе на покајање и светост, док су се Сотона, његови анђели и људи надахнути његовим духом, супротстављали сваком напору корисном за спасење палог рода. Вилијам Милер је уздрмао Сотонино царство и велики непријатељ, није само настојао да сузбије резултате вести, него и да уништи самога весника. Док је Вилијам Милер износио практичну примену истина Писма својим слушаоцима, подигао се гнев такозваних хришћана против њега, исто као што се гнев Јевреја подигао против Христа и његових апостола. Чланови цркве побудили су ниже слојеве и у неколико случајева непријатељи су смишљали да му одузму живот док би напуштао место састанка. Али, свети анђели били су у мноштву, и један анђеол у људском облику, узео је за руку Господњег слугу и безбедно га извео од побеснеле руље. Његов посао још није био завршен и Сотона и његови изасланици били су осујећени у својој намери.

Упоређујући своја очекивања са резултатима на који је религиозни свет, у ствари, прихватио његове проповеди, Вилијам Милер је рекао: „Истина је, али не и чудно, иако смо упознати са стањем и корупцијом садашњег доба, наишао сам на велико противљење са проповедаоница и од такозване религиозне штампе. Ја сам био средство које је кроз проповедање Адвентне науке потпуно показало да су, не мали [224]

број наших теолошких учитеља, прикривени неверници. Не могу ни за тренутак поверовати како је негирање васкрсења, или Христовог повратка на Земљу, или будућег судњег дана, ништа мање безбожно сада, него што је то било у дане безбожне Француске. А, опет, ко још не зна да су ове ствари постале тако уобичајене на проповедаоницама и у штампи? И која од ових питања нису јавно оспоравана са наших проповедаоница и од писаца и издавача јавних новина?

Заиста смо запали у чудна времена. Очекивао сам, наравно, да ће учења о Христовом брзом доласку наићи на противљење безбожника, богохулника, пијанаца, коцкара и сличних, али нисам очекивао да ће се проповедници јеванђеља и професори теологије на јавним местима ујединити са горе описаним карактерима у исмејавању озбиљног учења о другом доласку. Многи који нису били професори теологије мени су потврдили ове чињенице и рекли да су се запањили гледајући тај приказ.

[225] То су неке од последица које су настале проповедањем овог озбиљног и узнемирујућег учења, међу фарисејима данашњег времена. Да ли је могуће да су такви проповедници и чланови послушни Богу, и да се моле и страже за Његово славно појављивање, док се у исто време придружују овим ругачима у њиховим несветим и безбожним примедбама? Ако Христос заиста дође, где ће се они наћи? И какав ће страشان рачун положити у том ужасном часу!“

Много је Божјих слугу који трпе противљење и прекоре од својих савременика. Сада, као и у време нашег Спаситеља, људи граде гробнице и певају хвале мртвим пророцима, док прогањају живе веснике Свевишњег. Безбожници и неверни су презрели Вилијама Милера, али његов утицај и рад су били благослов овом свету. Његовим проповедањем хиљаде се грешника обратило. Залутали су се вратили на прави пут и многи су били наведени да проучавају Писмо и пронађу у њему лепоту и славу која је до тада била непозната.

Пророчанство прве анђеоске вести представљено у Откривењу 14, нашло је своје испуњење у Адвентном покрету од 1840 — 1844. И у Европи и у Америци, људи вере и молитве били су дубоко дирнути кад им је пажња била скренута на пророчанства. И трагајући кроз надахнути запис, видели су убедљив доказ да је близу крај свих ствари. Божји Дух је покренуо своје слуге да дају опомену. На све стране ширила се вест вечног јеванђеља: „Бојте се Бога и подајте му славу, јер дође час суда његова.“ Откривење 14, 7.

Где год су дошли мисионари, послата је радосна вест о Христовом брзом повратку. У разним земљама појавиле су се издвојене групе хришћана које су искључиво кроз проучавање Писма, дошле до уверења да је Спаситељев долазак близу. У неким деловима Европе, где су закони строго забрањивали проповедање Адвентне науке, била су покренута мала деца да је објаве, и многи су слушали озбиљну опомену.

Вилијаму Милеру и његовим сарадницима било је дато да проповедају вест у Америци и светлост распламсана њиховим радом засветлила је и у удаљеним земљама. Сведочанство Писма, упућујући на Христов долазак 1843. године, пробудило је широк интерес. Многи су се уверили да су аргументи из пророчких раздобља тачни, и жртвујући понос свог мишљења, радосно су примили истину. Неки проповедници су ставили на страну своја секташка гледишта и непријатељства, напустили своје плате и своје цркве, и ујединили се у објављивању Исусовог доласка. Међутим, свега неколико проповедника прихватило је ову поруку и зато је она, углавном, поверена понизним лаицима. Сељаци су напустили своја поља, механичари своје алате, трговци своју робу, стручњаци своје положаје; а ипак је број радника био мали у поређењу са послом који је требало обавити. Стање безбожне цркве и свет утонуо у зло, оптеретио је душе истинских стражара и они

су добровољно поднели тежак рад, оскудицу и патњу како би могли позивати људе на покајање за спасење. Иако им се Сотона противио, дело је напредовало и хиљаде њих су примили Адвентну истину.

[228] Свуда се чуло испитујуће сведочанство, опомињући грешнике, световњаке и чланове цркве, да избегну долазећи гнев. Као Јован Крститељ, Христов претеча, проповедници су ставили секиру код корена дрвета и захтевали од свих да донесу род достојан покајања. Њихови потресајући позиви били су у оштрој супротности са обећањима мира и сигурности која су се чула са популарних проповедаоница. И где год се вест објавила, народ је био покренут. Једноставно, отворено сведочанство Писма, праћено силом Светог Духа, донело је тежину убеђења, којем се само неколицина могла сасвим одупрети. Професори теологије били су пробуђени из своје лажне сигурности. Видели су свој отпад, своју световност и неверство, свој понос и себичност. Многи су тражили Господа са покајањем и понизношћу. Њихова љубав која је тако дуго била управљена према земаљским стварима, сада је управљена ка Небу. Дух Божји почивао је на њима и смерна и понизна срца, они су се придружили гласном покличу: „Бојте се Бога и подајте му славу, јер дође час суда његова“.

Грешници су плачући питали: „Шта нам ваља чинити да се спасемо?“ Они чији су животи били обележени непоштењем, настојали су да поправе своју неправду. Сви који су у Христу нашли мир, чезнули су за тим да и друге виде како суделују у овим благословима. Срца родитеља обраћала су се својој деци, а срца деце својим родитељима. Ограде охолости и неприступачности биле су уклоњене. Чула су се искрена признања, а чланови породица трудили су се око спасења оних који су им били најближи и најмилији. Често се чуло искрено посредовање за друге. Свуда су се душе у дубоком душевном болу бориле с Богом. Многи су се борили целу ноћ у молитви за осведочење да су им њихови греси опроштени, или за обраћење својих рођака или суседа. Ова искрена, одлучна вера, постигла је свој циљ. Да је народ Божји наставио да буде одлучан у молитви, упућујући своје молбе на престо милости, поседовао би много богатије иксуство, него што га сад има.

Тако је мало молитве, тако је мало стварне осведочености у грех, и недостатак живе вере многе лишава милости тако обилно омогућене кроз Нашег милостивог Откупитеља.

Сви су се слојеви окупљали на Адвентним састанцима. [229] Богати и сиромашни, високог и ниског сталежа — сви су из разних разлога чезнули да чују за себе учење о Другом доласку. Господ је задржавао дух противљења, све док његове слуге нису објасниле разлог за своју веру. Понекад је оруђе било слабо, али је Божји Дух давао силу својој истини. На овим скуповима осећало се присуство светих анђела, и сваког дана су се многи прикључивали верницима. Док су понављани докази Христовог скорог доласка, огромно мноштво је без даха слушало свечане речи. Изгледало је да су се небо и земља приближили. Божја сила се осетила, како над старима и младима, тако и над онима средњих година. Људи су се враћали својим кућама са песмама хвале на уснама и весели гласови одзвањали су кроз ноћ. Нико, ко је посећивао ове састанке никада не може заборавити ове призоре од најдубљег интереса.

Објављивање Христовог доласка у одређено време изазвало је велико противљење свих сталежа, од проповедника за проповедаоницом до најбезумнијег дрзника против Неба. „О дану и часу не зна нико“² чуло се како од лицемерног проповедника, тако и од безобразног ругача. Они су затворили своје уши за јасно и складно објашњење текста од стране оних који су указивали на завршетак пророчког раздобља и на знаке које је сам Христос предказао као обележје Његовог доласка. Многи који су тврдили да љубе Спаситеља, изјавили су да [230] немају ништа против проповедања о Његовом доласку, али приговарају одређивању времена. Божје свевидеће око читало је њихова срца. Они нису желели да чују о Христу који долази да суди свету по правди. Они су били неверне слуге. Њихова дела не би могла поднети Божје испитивање срца и зато су се бојали да сусретну свог Господа. Као и Јевреји у време Христовог првог доласка, они нису били спремни да поздраве Исуса. Сотона и његови анђели ликовали су и ругали се у лице

²Види Додатак, белешка 2

Христу и светим анђелима, зато што Његов такозвани народ има тако мало љубави према Њему да не жели Његов долазак.

Неверни стражари су задржавали напредак Божјег дела. Пошто је народ почео да се буди и распитује о путу спасења, ове вође су стале између њих и истине, настојећи да умире њихова страховања лажним тумачењима Божје речи. У овом су се послу ујединили Сотона и непосвећени проповедници, вичући: „Мир, мир“, када Бог није рекао — мир. Многи су, као фарисеји у Христове дане, одбили да уђу у царство Небеско, а спречавали оне који су хтели да уђу. Крв ових душа ће се тражити из њихових руку.

[231] Где год је била објављена вест истине, најпонижнији и најпреданији у црквама, први су је примили. Они који су самостално проучавали Библију, нису могли, а да не виде небиблијски карактер популарних мишљења о пророчанствима. И где год народ није био преварен утицајем проповедника који су погрешно приказивали и извртали веру, и где год је Реч Божја истраживана самостално, требало је само упоредити Адвентно учење са Светим писмом и одмах би се утврдио његов божански ауторитет.

Многи су били прогоњени од своје неверне браће. Да би задржали свој положај у цркви, неки су одлучили да ћуте о својој нади, али други су осећали како им верност Богу не одобрава да скривају истине које им је Он поверио. Многи су били искључени из цркве, само зато што су изразили своју веру у Христов долазак. Онима који су подносили кушање своје вере, биле су врло драгоцене речи пророка: „Браћа ваша, која мрзе на вас и изгоне вас имена мојега ради, говоре: нека се покаже слава Господња. И показаће се на вашу радост, а они ће се посрамити.“ Исаија 66, 5.

Божји анђели су са најдубљим интересовањем посматрали резултате опомене. Када су цркве као целина одбиле поруку, анђели су се жалосно окренули од њих. Ипак, у црквама су били многи који нису били испробани у погледу адвентне истине. Многи су били заведени од стране супружника, родитеља или деце, и били су наведени да верују како је грех, чак и слушати такве јереси какве уче Адвентисти. Анђелима

је било наређено да верно чувају ове душе, јер ће још једна светлост са Божјег престола засјати над њима.

Они који су примили вест, очекивали су са неизрецивом чежњом долазак свог Спаситеља. Време, у којем су очекивали да Га сусретну, било је близу. Овом часу приближавали су се мирно и свечано. Почивали су у пријатној заједници с Богом, залогом мира који ће им у будућој слави бити дат у део. Нико, ко је искусио ову наду и веру, не може заборавити ове драгоцене часове очекивања. Већина од њих је оставила светске послове, неколико седмица раније. Верници су пажљиво испитали сваку мисао и осећање свог срца, као кад би били на својој самртној постељи, где би, за неколико часова, затворили своје очи за земаљске призоре. Нису се шиле хаљине „узнесења“³, већ су сви осећали потребу унутрашњег осведочења да су спремни да сретну Спаситеља. Њихове беле хаљине биле су чистота душе, карактери очишћени од греха у Христовој крви помирења. [232]

Бог је намеравао да испита свој народ. Његова рука је покрила грешку у рачунању пророчких раздобља.⁴ Адвентисти нису открили грешку, нити су је открили њихови најученији противници. Ови су рекли: „Ваше рачунање пророчких раздобља је исправно. Неки велики догађај ће се ускоро збити, али то није оно што господин Милер предвиђа; то је обраћење света, а не други Христов долазак“.

Прошло је време ишчекивања, а Христос се није појавио да ослободи свој народ. Они који су са искреном вером и љубављу тражили свога Спаситеља, искусили су горко разочарење. Ипак, Господ је извршио своју намеру: испитао је срца оних који су изјавили да чекају његово појављивање. Међу њима је било много оних који су били покренути, не вишим мотивом од страха. Њихово исповедање вере није утицало на њихова срца и животе. Када се очекивани догађај није испунио, ове особе су изјавиле да нису разочаране, да никада нису ни веровали да ће Христос доћи. Они су били међу првима који су се ругали болу правих верника. [233]

³Види додатак, белешка 3

⁴Види додатак, белешка 1

Али, Исус и сва небеска војска гледали су са љубављу и саосећањем на искушане и верне, а ипак, разочаране. Кад би се могла подићи завеса која одваја видљиви свет од невидљивог, угледали би анђеле како се приближавају овим непоколебљивим душама и штите их од Сотониних стрела.

Цркве које су одбациле Прву анђеоску вест, одбациле су светлост са Неба. Та вест је послата с милошћу да их пробуди да виде своје право стање световности и отпада и да се припреме за сусрет са својим Господом. Бог је увек захтевао да Његов народ буде одвојен од света, тако да не би био заведен од своје верности према Њему. Он је избавио Израил из египатског ропства, како се не би покварили идолопоклонством које их је окруживало. Деца овога света су деца таме. Њихова пажња није управљена на Сунце Правде, него је управљена на њих саме и на земаљско благо. Заслепљени богом овога света, немају право схватање славе и величине правога Бога. Док уживају у његовим даровима, заборављају на захтеве Дародавца. Такви су изабрали да ходају у тами и кнез силе таме их води. Они не воле и не уживају у небеским стварима, јер не препознају њихову вредност и лепоту. Они су се отуђили од Божје светлости и њихово разумевање онога што је право, истинито и свето, постаје тако конфузно да им се ствари Божјег Духа чине као лудост.

Прва анђеоска вест била је дата да одвоји Христову цркву од поквареног утицаја света. Али за мноштво, чак и такозване хришћане, везе које су их везивале за земљу, биле су јаче од привлачности Неба. Они су изабрали да слушају глас световне мудрости и окренули су се од вести истине која испитује срце.

Петар, надахнут Светим Духом, описао је начин на који ће вест о Христовом другом доласку бити примљена: „И ово знајте најпре да ће у последње дане доћи ругачи који ће живети по својим жељама и говорити: где је обећање доласка његовог? јер од како очеви помреше, све стоји тако од почетка створења. Јер навалице неће да знају да су небеса била од пре и земља из воде и усред воде Божјом речју. Зато тадашњи свет би водом потопљен и погибе. А садашња небеса и земља том истом

речи задржана су те се чувају за дан страшнога суда и погибли безаконих људи.“ 2 Петрова 3, 3 — 7.

Они који су погинули у потопу имали су прилику да га избегну. Сви су били позивани да нађу уточиште у барци, али су многи одбили опомену. Исто тако, када је Прва анђеоска вест била дата, сви који су је чули били су позвани да је прихвате и да учествују у благослову који следи из њеног прихватања, али многи су презрели и одбацили позив. Један се окренуо свом имању, други својој трговини и нису марили за опомену. Надахнуће изјављује, да кад су претпотопни становници одбацили Нојеве речи, Свети Дух је престао да се бори са њима. Тако и сада, када људи презиру опомене које им Бог у својој милости шаље, Његов Дух после неког времена престаје да буди осведочење у њиховим срцима. Бог даје светлост да људи пазе на њу и да је слушају, а не да је презиру и одбацују. Светлост коју Он шаље постаје тама онима који се не базирају на њу. Када Божји Дух престане да утискује истину на срца људи, свако слушање је узалудно, а исто тако је узалудно и сво проповедање.

[236]

Када су цркве презреле Божји савет и одбациле Адвентну вест, Господ је одбацио њих. После првог анђела следио је Други објављујући: „Паде, паде Вавилон град велики јер отровним вином курварства својега напоји све народе.“ Откривење 14, 8. Адвентисти су разумели да је ова вест била објава моралног пада цркава, јер су одбациле Прву вест. Објава о „Паду Вавилона“ била је дата у лето 1844. године и као резултат тога, око педесет хиљада се повукло из тих цркава.

Израз Вавилон долази од речи Бабел и означава збрку. Примењује се у Светом писму на разне облике лажне, или отпале религије. Али, вест која објављује пад Вавилона мора да се односи на неко религиозно тело које је једном било чисто, а после се искварило. То не може бити Римска црква, како се овде мисли, јер је та црква у палом стању већ много векова. Али, како је прикладан тај симбол кад се односи на Протестантске цркве. Све оне изјављују да њихова учења потичу из Библије, а ипак су подељене у готово безброј секти. Јединство за које се Христос молио, не постоји. Уместо једног Господа, једне вере, једног крштења, постоји безброј противречних веровања

и теорија. Религиозна вера појављује се тако побркано и нескладно да свет не зна у шта да поверује као у истину. Бог није у свему томе; то је дело човека — дело Сотоне.

У Откривењу 17. поглавље Вавилон је приказан као жена — слика која се употребљава у Светом писму као симбол цркве. Честита жена представља чисту цркву, а покварена жена, отпалу цркву. Вавилон је, каже се, блудница и пророк ју је видео пијану од крви светаца и мученика. Вавилон, тако описан, представља Рим, ту отпалу цркву која је тако окрутно прогонила Христове следбенике. Али блудница — Вавилон је мати ћеркама које следе њен пример покварености. Тако су представљене оне цркве које се придржавају учења и предања Рима и следе њена светска мерила, а чији је пад објављен у Другој анђеоској вести.

[237]

Близак однос цркве са Христом приказан је сликом брака. Господ је сјединио свој народ са собом свечаним заветом, обећавајући да ће бити њихов Бог, а они се обавезују да ће бити његови и само његови. Павле је рекао обраћајући се цркви: „Јер вас обрекох мужу једноме, да девојку чисту изведем пред Христа.“ 2 Коринћанима 11, 2. Али, кад су се њено поверење и љубав одвратили од Њега и кад је пошла за таштином и допустила да је љубав према светским стварима одвоји од Бога, тада је изгубила право на предности у овом нарочитом и светом односу. Апостол Јаков назива оне који су се прилагодили свету, „прељубочинци и прељубочинице.“ Јаков 4, 4.

Исповедање религије је постало популарно у овом свету. Владари, политичари, адвокати, доктори и трговци су се прикључили цркви да би стекли поштовање и поверење друштва и да би унапредили своје светске интересе. Они тако настоје да покрију све своје неправедне послове под именом хришћанства. Различита религиозна тела ојачана богатством и утицајем ових крштених светских људи, покушавају да постигну још већу популарност и финансијску подршку. Величанствене цркве, раскошно украшене подигнуте су у познатим улицама. Верници се одевају у скупу модерну одећу. Висока плата даје се талентованом проповеднику да забавља и привлачи народ. Његове проповеди не смеју да дирну популарне грехе, него морају да буду благе и угодне ушима.

[238]

Тако су модерни грешници уписани у црквене књиге, а модерни греси прикривени испод лажне побожности. Бог гледа на ове отпале цркве и проглашава их кћерима блуднице. Да би осигурали наклоност и потпору великих људи на Земљи, они су прекинули свој свечани завет верности и оданости Цару Неба.

Велики грех због којег је оптужен Вавилон је тај што је „отровним вином напојио све народе“. Ова чаша отрова коју она пружа свету, представља лажна учења која је она прихватила као резултат њене незаконите везе са великим људима Земље. Пријатељство са светом квари њену веру и својом странпутицом она врши покварен утицај на свет поучавањем учењима која се супротстављају најједноставнијим тврдњама Божје речи.

Најистакнутије међу овим лажним учењима је учење о земаљском миленијуму — хиљадугодишњици духовног мира и просперитета, у коме ће се свет обратити пре Христовог доласка. Ова „сиренина песма“ је уљуљкала хиљаде душа у сан над понором вечне пропасти.

[239]

Учење о природној бесмртности душе је отворило пут за подмукло деловање Сотоне кроз модерни спиритизам. Поред римских заблуда о чистилишту, молитвама за мртве, призивању светаца и других заблуда које су се рашириле из тог извора, оно је навело многе протестанте да одбаце васкрсење и суд, и довело је до уздизања гнусне јереси о вечном мучењу и опасне заблуде о општем спасењу.

Још опасније и раширеније од свега овога је мишљење да је Божји закон укинут на крсту и да је први дан седмице, недеља, сада свети дан, уместо суботе, четврте заповести.

Када верни учитељи тумаче Реч Божју, подижу се учени људи, проповедници, који тврде да разумеју Свето писмо и јасно учење осуђују као јерес и тако одвраћају оне који истражују истину. Да свет није тако безнадно опијен вином Вавилона, мноштво би се осведочило и обратило помоћу јасних, оштрих истина Божје речи. Грех непокајаности света лежи пред вратима цркве.

Бог је послао свом такозваном народу вест којом би се исправила зла која су их одвојила од Његове наклоности. Стање

јединства, вере и љубави завладало је међу онима који су из сваке хришћанске заједнице прихватили Адвентно учење. Да су цркве примиле исту истину, исти благословени резултати би се остварили. Али, Вавилон је с презиром одбацио последње средство које је Небо имало у резерви за његово враћање у првобитно стање, и тада се са још већим жаром окренуо да тражи пријатељство овога света.

Они који су проповедали Прву вест нису очекивали, нити су имали циљ да проузрокују поделе у црквама, или да формирају одвојене организације. „У целом свом раду“, каже Вилијам Милер, „никада нисам желео, или мислио да остварим неки посебан интерес у корист једне, или на штету друге од постојећих верских заједница. Радио сам за добро свих, претпостављајући да ће се сви хришћани радовати очекивању Христовог доласка и да они који нису могли разумети ову истину као што сам је ја разумео, неће мање волети оне који прихвате ову науку. Нисам ни помишљао да ће икада бити потребни неки одвојени састанци. Мој једини циљ била је жеља да се душе обрате Богу, да обавестим свет о долазећем суду и да своје ближње подстакнем да изврше припрему срца која ће их оспособити да у миру сусретну свог Господа. Већина оних који су се обратили мојим радом била је повезана са различитим постојећим црквама. Кад би појединци пришли к мени и распитивали се о својим дужностима, ја сам им увек говорио да иду тамо где ће се осећати као код куће. Саветујући их, никада нисам био наклоњен ни једној верској заједници“.

[240]

Једно време, многе цркве су поздрављале његов рад, али када су се одлучиле против Адвентне истине, желеле су да угуше сваку расправу о овом предмету. Они који су прихватили то учење, нашли су се у положају велике збуњености и кушања. Они су волели своје цркве и нису били склони да се одвоје од њих. Али, када су били исмејавани и угњетавани и кад им је било ускраћено право да говоре о својој нади, као и да присуствују проповедима о Господњем доласку, многи су се, после свега, подигли и збацили јарам који им је био наметнут.

[241]

У данима реформације, благ и побожан Меланхтон је изјавио: „Не постоји друга црква, осим скупа оних који имају Реч Божју и који су њоме очишћени“. Видећи да су цркве

одбациле сведочанство Божје речи, Адвентисти их више нису могли поштовати као део Христове цркве која је „стуб и тврђа истине“. И кад се вест, „Паде Вавилон“, почела објављивати, они су сматрали да је оправдано раскинути своје раније везе.

После одбацивања Прве вести у црквама се збила жалосна промена. Кад се истина презре, заблуда је примљена и поштована. Љубав према Богу и вера у Његову реч је охладнела. Цркве су ожалостиле Духа Божјег и он се у великој мери повукао од њих. Речи пророка Језекиље веома су прикладне: „Сине човечији, ови су људи ставили у срца своја гадне богове своје, и метнули су преда се о што се спотичу на безакоње своје; траже ли ме заиста?...Ја, Господ, одговорићу му кад дође за мноштво гадних богова његових.“ Језекиља 14, 3. 4. Људи се можда не клањају идолима од камена и дрвета, али сви који љубе ствари овога света и уживају у неправедности, поставили су идоле у своја срца. Већина такозваних хришћана поред Господа служи другим боговима. Охолост и раскош су гајени, идоли су постављени у светињу и њена света места су оскрнављена.

[242] Давно је Господ објавио својим слугама о Израилју: „Јер који воде тај народ, они га заводе, а које воде, они су пропали.“ Исаија 9, 16. „Пророци пророкују лажно и свештеници господаре преко њих, и народу је мојему то мило. А шта ћете радити на послетку?“ Јеремија 5, 31. „Јер од малога до великога сви се дадоше на лакомство, и пророк и свештеник, сви су варалице.“ Јеремија 6, 13. Јеврејска црква, којој је једном Господ био тако високо наклоњен, постала је чуђење и прекор јер је занемарила да искористи благослове који су јој поклоњени. Охолост и неверство су је одвели у пропаст. Али, ове речи из Светог писма не односе се само на стари Израил. Карактер и стање многих хришћанских цркава по имену, овде су приказани. Иако поседују далеко веће благослове него што је даровано Јеврејима, они иду стопама тог народа. А што је већа светлост и привилегије, већа је и кривица оних који дозвољавају да прође неискоришћена.

Призор који је апостол Павле описао о такозваном Божјем народу у последњим данима је жалосна, али верна слика популарних цркава нашег времена. „Имају обличје побожности,

а силе су се њене одрекли, који више маре за сласт него за Бога, саможиви, среброљубци, хвалише и поносити“ 2 Тимотијева 3, 2 - 7. — — ово су само неки детаљи из страшног описа који је Павле дао. С обзиром на честа и запањујућа открића криминала, чак и међу онима који служе у светим стварима, ко се усуђује да устврди да не постоји ни један грех од оних које је апостол Павле набројао, који није прикривен под плаштем такозваног хришћанства? [243]

„Јер шта има правда са безакоњем?, „Како се слаже Христос с Велијаром?“, „Или како се слаже црква Божја с идолима? Јер сте ви црква Бога живог, као што рече Бог: уселићу се у њих, и живећу с њима, и бићу им Бог, и они ће бити мој народ. Зато изађите између њих и одвојте се, Говори Господ, и не дохватајте се до нечистоте, и ја ћу вас примити, и бићу вам Отац, и ви ћете бити моји синови и кћери, говори Господ Сведржитељ.“ 2. Коринћанима 6,14-18.

У време објаве Прве анђеоске вести, народ Божји био је у Вавилону, и много правих хришћана се још увек налази у њеном заједништву. Није мали број оних који никада нису увидели посебне истине за ово време и који су незадовољни својим садашњим стањем и чезну за чистом светлошћу. Они узалуд траже Христов лик у цркви. Док се цркве одвајају све више и даље од истине и удружују све више са светом, доћи ће време када они који се боје и славе Бога, неће моћи више да остану повезани са њима. Они који „не вероваше истини, него волеше неправду“, биће препуштени да приме „силу преваре“ и да „верују лаж“. 2. Солуњанима 2, 11. 12. Тада ће се опет открити дух прогонства. Али, светлост истине сијаће над свима онима чија су срца отворена да је приме. И сва Божја деца која су још у Вавилону послушаће позив, „изађите из ње, народе мој“.

Поглавље XVI - Време Оклевања

Када је 1843. година ⁵ потпуно прошла необележена Исусовим доласком, они који су у вери очекивали Његов долазак били су неко време у сумњи и збуњености. Али, иако разочарани, многи су наставили да истражују Свето писмо, поново испитујући доказе своје вере. Пажљиво су проучавали пророчанства да би добили већу светлост. Сведочанство Библије у прилог њиховог става изгледало је јасно и убедљиво. Знаци који нису могли да буду погрешни, упућивали су да је Христов долазак тако близу. Иако верници нису могли да објасне своје разочарење, ипак су били уверени да их је Бог водио у њиховом прошлом искуству.

Њихова вера била је ојачана директним и јасним изјавама Светог писма које су разјасниле време оклевања. Још 1842. Дух Божји покренуо је Чарлса Фича да начини пророчку карту коју су Адвентисти, углавном, сматрали испуњењем заповести дате пророку Авакуму „пиши утвару да буде разговетна на плочама“. Нико, међутим, тада није видео време оклевања које је поменуто у овом пророчанству. После разочарења, потпуно значење овог стиха постало је очигледно. Пророк каже: „Пиши утвару, и да буде разговетно на плочама да се лако чита, јер ће још бити утвара до одређенога времена, и говориће шта ће бити до послетка и неће слагати; ако оклева, чекај је, јер ће сигурно доћи и неће одоцнити.“ Авакум 2, 2. 3.

Један део Језекиљевог пророчанства био је вернима исто тако извор снаге и утехе: „Опет ми дође реч Господња говорећи: Сине човечји, каква је то прича у вас о земљи што говорите: протежу се дани, и од утваре неће бити ништа? Зато им реци: овако вели Господ Господ... близу су дани и реч сваке утваре...јер ћу ја Господ говорити, и што речем збиће се; неће се више одгађати...Гле, дом Израилев говори: утвара коју тај види, до ње има много времена, и за далеко време тај

⁵Види додатак, белешка 4

пророкује. Зато им реци: Овако вели Господ, Господ: неће се више одгађати ниједна моја реч; реч коју речем збиће се, говори Господ Господ.“ Језекиљ 12, 21 - 25. 27. 28.

Они који су чекали радовали су се што је Онај који зна крај од почетка, погледао кроз векове и видевши унапред њихово разочарење, дао им речи охрабрења и наде. Да није било у Светом писму таквих места која су им показивала да су на правом путу, њихова вера би се угасила у том часу искушења.

У параболи о десет девојака у Матеју 25. поглавље, искуство Адвентиста је описано догађајима источњачке свадбе. „Тада ће бити царство небеско као десет девојака које узеше жишке своје и изиђоше на сусрет женику... а будући да женик одоцни, задремаше све и поспаше“. Распрострањени покрет под објавом Прве вести подудара се са изласком девојака, док је пролажењем очекиваног времена, разочарењем и закашњењем, представљено закашњење женика. Кад је одређено време прошло, прави верници су још увек били уједињени у вери да је крај свих ствари близу. Али, ускоро је постало очигледно да су у некој мери изгубили своју ревност и оданост, и пали у стање приказано у параболи о заспалим девојкама за време оклевања. [246]

Отприлике у ово време појавио се фанатизам. Неки верници који су тврдили да су одушевљени вешћу, одбацили су Божју Реч, као јединог непогрешивог вођу. Тврдили су да их Свети Дух води и предали су се својим сопственим осећањима, утисцима и машти. Неки су показивали слепу и занесењачку ревност, оптужујући све који нису одобравали њихов став. Њихове фанатичне идеје и деловање нису наишле на одобравање код већине Адвентиста, ипак, они су допринели да се срамоти дело истине.

Сотона је на овај начин покушао да се успротиви Божјем делу и уништи га. Народ је био веома покренут Адвентним покретом; хиљаде грешника се обратило, а верни људи предали су се раду објављујући истину, чак и у време оклевања. Кнез зла губио је своје поданике, и да би нанео срамоту Божјем делу, он је настојао да заведе оне који су исповедали веру и да их одведе у крајности. Тада су његова оруђа спремно вребала сваку заблуду, сваки недостатак, сваки невешти поступак и

износили пред народ у преувеличаном светлу, да би тако омразили Адвентисте и њихову веру. Уколико је већи број светине навео да исповедају Адвентну веру, док је његова сила владала над њиховим срцима, утолико је он имао веће преимућство скрећући пажњу на њих, као на представнике целе заједнице верника.

[247] Сотона је опадач браће и његов дух инспирише људе да траже погрешке и мане Божјег народа да би их изнели у јавност, док њихова добра дела и не спомињу. Он је увек активан када Бог ради за спасење душа. Када синови Божји долазе да се јаве пред Господом, Сотона долази такође међу њих. У сваком пробуђењу он је спреман да доведе оне који су непосвећеног срца и неуравнотеженог ума. Када они прихвате неке тачке истине и добију место са верницима, Сотона ради преко њих да уведе теорије које ће преварити неопрезне. Није никакав доказ да је неко хришћанин, ако се налази у друштву са Божјом децом, па чак и у Божјој кући, или за столом Господњим. Сотона је у лицу оних које може да употреби као своја оруђа, често присутан на најсвечанијим скуповима.

Велики варалица изјављиваће било шта да би стекао присталице. Ако би он и тврдио да је обраћен, ако би и могао да уђе у Небо и придружи се анђелима, он не би променио свој карактер. Док би искрени обожаватељи приклонили главе у слављењу свог Створитеља, он би смишљао невоље против Божјег дела и народа, проналазећи средства да заведе душе, узевши у обзир најуспешнији метод сејања кукоља.

[248] Сотона се бори за сваки педаљ земље преко које Божји народ корача на свом путу према небеском граду. У целој историји цркве, ни једна реформација није се спровела и напредовала без сусрета са озбиљним препрекама. Тако је било и у Павловим данима. Где год би апостол подигао цркву, било је неких који су тврдили да прихватају веру, а ипак су уносили јерес, која би, да је била прихваћена, на крају потиснула љубав према истини. Лутер је претрпео велике тешкоће и невоље због поступака фанатичних особа, које су тврдиле да је Бог говорио непосредно преко њих, и које су ради тога, поставиле сопствене идеје и мишљења, изнад сведочанства Светог писма. Многи којима је недостајала вера и искуство,

али који су били веома задовољни собом и који су волели да слушају и проповедају нешто ново, били су обманути претварањем ових нових учитеља и они су се удружили са оруђима Сотоне да сруше оно што је Лутер подстрекнут од Бога, саградио. Веслејеви, а такође и други који су својим утицајем и вером били свету од великог благослова, наилазили су на сваком кораку на Сотонину злобу која је претерано одушевљене, неуравнотежене и непосвећене гурала у сваки могући фанатизам.

Вилијам Милер није био наклоњен овим утицајима који су водили фанатизму. Он је изјавио, као и Мартин Лутер, да се сваки дух мора испитати Речју Божјом. „Сотона“, рекао је Милер, „има у наше време над некима велику моћ. А како ћемо знати чијег су они духа? Библија одговара: По родовима њиховим познаћете их...Многи духови су изашли у свет, и нама је наређено да кушамо духове. Дух који нас не упућује да живимо умерено, праведно и побожно, није Христов дух. Све више сам осведочен да Сотона много ради у овим дивљим покретима. Многи међу нама који се претварају да су потпуно посвећени, следе предања људи, а очигледно не знају о истини више од оних који се не претварају да знају истину. Дух заблуде одвешће нас од истине, а Дух Божји ће нас водити у истину. Али, ви кажете: човек може бити у заблуди и мислити да има истину. Шта онда? Ми одговарамо: Дух и Реч се слажу. Ако човек просуђује себе према Божјој речи и нађе савршени склад у целој Речи, тада мора веровати да има истину. Али, ако нађе да дух који га води није у сагласности са читавим садржајем Светог писма или Божјег закона, тада нека опрезно хода да не би био ухваћен у Сотонину замку. Често сам био више уверен у нечију унутрашњу побожност када сам видео сузне очи, влажне образе и речи кајања, него у сво хвалисање у хришћанству“.

[249]

Непријатељи Реформације стављали су сва зла фанатизма управо на оне који су се најревносније борили против њега. Противници Адвентног покрета поступали су на сличан начин. Нису се задовољили тиме да криво представљају и увеличавају заблуде екстремиста и фанатика, него су ширили неповољне гласине које нису ни најмање личиле на истину. Ове особе

су биле подстицане предрасудом и мржњом. Њихов мир био је поремећен објављивањем да је Христос на вратима. Они су се бојали да би то могло да буде истина, али ипак су се надали да то није тако, и то је био разлог њихове борбе против Адвентиста и њихове вере.

[250] Чињеница да се неколико фанатика увукло у редове Адвентиста, није разлог да закључимо да покрет није од Бога, као што и присуство фанатика и варалица у цркви у време Павлово и Лутерово, није било довољно оправдање да се одбаци, или исмеје њихов рад. Нека се Божји народ пробуди из сна и озбиљно започне дело покајања и реформације, нека истражује Свето писмо да упозна истину каква је у Исусу, нека се потпуно посвете Богу - тада докази неће недостајати да је Сотона још увек будан и активан. Са сваком могућом преваром он ће открити своју моћ, позивајући у помоћ све пале анђеле свога царства.

Објављивање Адвентне вести није створило фанатизам и поделу. Он се појавио у лето 1844. када су Адвентисти били у стању сумње и збуњености у погледу свог стварног положаја. Проповедање Прве вести 1843. и поноћног поклича 1844. директно је усмерено да потисне фанатизам и неслогу. Они који су учествовали у тим свечаним покретима били су сложни, њихова срца била су испуњена љубављу једног према другоме и према Исусу кога су очекивали да ускоро виде. Једна вера, једна блажена нада, уздигла их је изнад контроле сваког људског утицаја и показала се као штит против Сотонских напада.

Поглавље XVII - Поноћна Вика

[251]

„А будући да женик закасни, задремаше све и поспаше. А у поноћи стаде вика: Ето женика где иде, излазите му на сусрет. Тада усташе све девојке оне и украсише жишке своје.“ Матеј 25, 5 — 7.

У лето 1844. Адвентисти су открили грешку у свом ранијем рачунању пророчког периода и заузели према њему исправан став. У Данилу 8, 14, 2300 дана за које су веровали да досеже до Другог Христовог доласка, требало је према њиховом мишљењу, да истекне у пролеће 1844. Али, сада се видело да се овај период продужио до јесени исте године ⁶ и мисли Адвентиста биле су усредсређене на ову тачку као на време Господњег појављивања. Објављивање вести о овом времену био је други корак испуњења параболе о свадби, чија се примена најјасније види у искуству Адвентиста. Као што се у параболу вика подигла у поноћ, најављујући приближавање женика, тако се и у испуњењу пророчанства, између пролећа 1844. када су прво претпостављали да ће се завршити 2300 дана и јесени 1844. када се, заиста, навршило 2300 дана, како је то касније утврђено — подигла вика са истим речима Светог писма: „Ето женика где иде, излазите му на сусрет“.

Као талас плиме покрет се проширио земљом. Од града до града, од села до села и до удаљених подручја, вест се проносила, све док се Божји народ који га је чекао није потпуно пробудио. Фанатизам је пред овом поруком ишчезао као рани мраз пред сунцем. Верници су још једном пронашли своје становиште, нада и храброст надахнула је њихова срца. Дело је било слободно од оних крајности које се увек појављују када је људско узбуђење без надзора Речи и Духа Божјег. По свом карактеру дело је било слично ономе из времена понизности и искреног враћања Господу, које је у старом Израиљу настајало после опомена и укора упућеним преко Његових слугу. Оно

[252]

⁶Види додаток, белешка 1

је носило својства која обележавају Божје дело у сваком веку. Било је мање заносне радости, а више дубоког испитивања срца, признавања греха и остављања света. Припрема за сусрет са Господом била је главна брига душе. Било је истрајних молитава и потпуног посвећења Богу.

Описујући то дело Вилијам Милер је рекао: „Нема великог изражавања радости; оно је изгледа задржано за будућу прилику, када ће се цело Небо и Земља радовати неисказаном радошћу и пунином славе. Нема клицања; оно је сачувано за поклич са Неба. Певачи су ућутали; они су чекали да се придруже анђеоском мноштву, небеским хорovima. Никаква доказивања нису потребна, нити су употребљена. Сви су осведочени да имају истину. Нема супротности у осећањима, сви су једнога срца и једне мисли“.

[253] Од свих великих религиозних покрета, још од апостолских дана, ниједан није био слободнији од људских несавршености и Сотонских превара као овај у јесен 1844. Чак и сада, четрдесет година после грешке, сви који су учествовали у том покрету и који су чврсто стајали на темељу истине, још увек осећају свети утицај тог благословеног дела и сведоче да је то било од Бога.

На позив: „Ето женика где иде, излазите му на сусрет“, чекаоци су устали, „и украсише жишке своје“. Они су проучавали Божју реч са интересом који је до сада био непознат. Анђели су били послати са Неба да подигну оне који су постали обесхрабрани и да их припреме да прихвате вест. Дело се није ослањало на мудре и учене људе, већ на силу Божју. Не најдаровитији, већ најпонижнији и најоданији су били ти који су први чули позив и послушали га. Земљорадници су напустили своја поља, занатлије свој алат и изашли су са сузама у очима и са великом радошћу да дају опомену. Они који су раније предводили у делу, били су међу последњима који су се придружили покрету. Цркве су, углавном, затварале своја врата овој вести и велики број оних који су имали живо сведочанство прекинули су везе са њима. Божјим провиђењем ова вика се ујединила са Другом анђеоском вешћу и дала је силу овом делу.

Поноћна вика није се ширила толико аргументима, иако је доказ из Светог писма био јасан и уверљив. Њу је пратила неодољива сила која је покретала душу. Нису постојале сумње, нити питања. Приликом Христовог победоносног уласка у Јерусалим, народ који се са свих страна земље сакупио да прослави празник, похрлио је ка Маслинској гори, и када се помешао са мноштвом које је пратило Исуса, освојило га је одушевљење тог часа, и помогао је да поклич буде јачи: „Благословен који иде у име Господње!“ Матеј 21, 9. На сличан начин су и неверници који су долазили на састанке Адвентиста — неки из радозналости, а неки просто да се наругају — осетили убедљиву силу која је пратила вест: „Ето женика где иде!“

[254]

У то време постојала је вера која је добијала одговоре на молитве — вера која је ценила награду. Дух милости се, попут пљуска на жедну земљу, спустио на оне који су искрено проучавали. Они који су очекивали да ускоро стану лицем к лицу са својим Искупителем, осећали су свету радост која се не може описати. Сила Светога Духа која омекшава и потчињава, растопила је срца, док је Божја слава као талас за таласом, прекрила вернике.

Они који су примили вест приближавали су се пажљиво и свечано времену када су се надали да ће срести свога Господа. Свакога јутра осећали су да је њихова прва дужност да се осведоче да их Бог прима. Њихова су срца била присно сједињена и они су се много молили заједно и једни за друге. Често су се састајали на усамљеним местима да разговарају са Богом и глас њихових усрдних залагања у молитви уздизао се к Небу са поља или шумарака. Сигурност да уживају Спаситељеву наклоност, сматрали су важнијом од своје свакодневне хране, а ако би облак помрачио њихове умове, нису мировали док га нису уклонили. Пошто су осетили доказ опраштајуће милости, чезнули су да виде Онога кога је њихова душа љубила.

Али, поново им је било одређено разочарење. Очекивано време је прошло, а њихов Спаситељ се није појавио. Са непоколебљивим поверењем гледали су на Његов долазак, а сада су се осећали као и Марија када је дошавши на Спаситељев гроб и нашавши га празног, плачући узвикнула:

[255]

„Узеше Господа мојега, и не знам где га метнуше.“ Јован 20, 13.

Осећање страхопоштовања и бојазан да би вест могла бити истинита, задржавали су неко време неверни свет. Када је очекивано време прошло, овај страх није одједном нестао, па се нису усудили да тријумфују над разочаранима. Али, када нису видели знакове Божјег гнева, опоравили су се од страха и почели су изнова са својим исмејавањем и ругањем. Велики број оних који су исповедали веру у скори Господњи долазак, одрекао се своје вере. Неки који су били самоуверени, били су у своме поносу толико повређени да су желели да нестану са света. Они су се тужили на Бога као Јона, и радије су желели смрт, него живот. Они који су своју веру заснивали на мишљењима других, а не на Божјој речи, били су сада спремни да промене своје погледе. Ругачи су слабиће и кукавице придобили у своје редове, а онда су се сви сјединили и изјавили да сада не треба више страховати, или чекати. Време је прошло, Господ није дошао и свет може остати исти хиљадама година.

[256]

Озбиљни и искрени верници жртвовали су све за Христа и осећали су Његову присутност као никада пре. Они су, како су веровали, дали последњу опомену свету и очекујући да ће ускоро бити примљени у друштво свог божанског Учитеља и небеских анђела, у великој мери се повукли од неверног мноштва. Са жарком чежњом су се молили: „Да, дођи Господе Исусе, дођи брзо!“ Али Он није дошао. А сада, опет преузети тежак терет брига овога живота и подносити исмевање и ругање света, било је заиста тешко искушење вере и стрпљења.

Ово разочарење, међутим, није било тако велико као оно које су доживели Христови ученици у време првог Христовог доласка. Када је Исус тријумфално ушао у Јерусалим, Његови следбеници су мислили да он намерава да ступи на Давидов престо и ослободи Израил од његовог угњетача. С великим надама и радосним очекивањем утркивали су се да свом Цару искажу што веће поштовање. Многи су своје горње хаљине простирали као тепих на Његов пут или бацали пред Њега палмине гране. У свом одушевљењу ујединили су се у радосном покличу: „Осана Сину Давидову!“ Кад су фарисеји

узнемирени и љути због оваквог изражавања радости, тражили да Исус укори своје ученике, Он је одговорио: „Ако они ућуте, камење ће повикати.“ Лука 19, 40. Пророчанство се мора испунити. Ученици су испуњавали Божју намеру, па, ипак, морали су да доживе горко разочарење. После само неколико дана они су били очевици Његове мученичке смрти и морали су да Га положи у гроб. Њихова се очекивања нису испунила ни у најмањој појединости, а њихове наде умрле су са Исусом. Све док њихов Господ није победоносно васкрсао из гроба, нису могли схватити да је све то било проречено у пророчанствима и „да је требало Христос да пострада и васкрсне из мртвих.“ Дела 17, 3. На сличан начин се испунило пророчанство Прве и Друге анђеоске вести. Прва и Друга анђеоска вест су дате у право време и извршиле су дело које је Бог намеравао да изврши преко њих.

[257]

Свет је посматрао, очекујући да — ако време прође и Христос се не појави — цео систем Адвентизма падне. Али, док су многи притиснути тешким искушењем, напустили своју веру, било је оних који су остали чврсти. Они нису могли открити ни једну грешку у свом рачунању пророчких одсека. Најдаровитији њихови противници нису успели да поруше њихов став. Истина, постојала је грешка у њиховом чекању догађаја, али чак ни то није могло да уздрма њихову веру у Божју реч. Када је Јона на улицама Ниневије објављивао да ће град у року од четрдесет дана бити уништен, Бог је прихватио понизност Ниневије и продужио њихово време испита; ипак, Јонина вест била је од Бога послата, а Ниневија је испитана по Његовој вољи. Адвентисти су веровали да их је Бог на сличан начин водио да упозоре свет о долазећем суду и без обзира на њихово разочарење, они су били уверени да су стигли до најважније кризе.

Сматрало се да се параболом о рђавом слуги односи на оне који су желели да одгоде Господњи долазак: „Ако ли тај рђави слуга рече у срцу своме: неће мој господар још задуго доћи; и почне бити своје другаре, а јести и пити с пијаницама; доћи ће господар тога слуге у дан кад се не нада, и у час кад не мисли. И расећи ће га напола, и даће му плату као и лицемерима.“ Матеј 24, 48 — 51.

[258]

Осећања оних који су се чврсто држали Адвентне истине изражена су речима Вилијама Милера: „Кад бих имао могућност да поново прођем кроз живот са истим доказима које сам и онда имао, ако бих хтео да будем поштен пред Богом и људима, учинио бих исто што сам учинио. Надам се да сам очистио своје хаљине од крви душа. Осећам да сам се, колико је било у мојој моћи, ослободио сваке кривице у погледу њихове осуде“. „Иако сам се два пута разочарао“, писао је овај Божји човек, „ипак, још нисам потиштен или обесхрабрен. Моја нада у Христов долазак јака је као и увек. Ја сам чинио само оно, што сам после много година озбиљног разматрања сматрао својом светом дужношћу да чиним. Ако сам погрешио, то је било из хришћанске љубави према мојим ближњима и у уверењу о мојој дужности према Богу. Једну ствар знам, проповедао сам само оно што сам веровао, и Божја рука била је са мном, Његова сила се показивала у раду и многа добра су учињена због тога. Многе хиљаде, по свим људским проценама, проповедањем времена су биле подстакнуте да проучавају Свето писмо, и на тај начин кроз веру у проливену Христову крв, измирили су се с Богом. Никада се нисам осмехом удварао охолома, нити сам клонуо због мрштења света. Ни сада нећу да купујем њихову наклоност, нити ћу да изазивам њихову мржњу прекорачујући своју дужност. Нећу никада да тражим свој живот из њихових руку, нити ћу, надам се, одбити да изгубим свој живот, ако то Бог буде одредио у свом добром провиђењу“.

[259]

Бог није напустио свој народ. Његов Дух је још увек био са онима који се нису брзоплето одрекли светлости коју су примили, нити су оптужили Адвентни покрет. Апостол Павле гледајући кроз векове, написао је речи охрабрења и упозорења онима који су у искушењу, чекаоцима у овој кризи: „Не одбацујте, дакле, своје поуздање које има велику награду. Вама је, наиме, потребна истрајност да извршите вољу Божју и примите обећање, јер још мало, врло мало, па ће доћи онај који треба да дође и неће одоцнити. А праведник живеће од вере, ако ли устукне, моја душа неће уживати у њему. А ми нисмо од оних који бојажљиво одступају — на пропаст, него од оних који верују — — да стекну живот.“ Јеврејима 10, 35 - 39.

Народ коме су ове речи упућене био је у опасности да доживи бродолом своје вере. Они су извршили вољу Божју, следили су вођство Светога Духа и Његову реч, а ипак нису могли разумети Његову намеру у свом прошлом искуству, нити су могли распознати стазу пред собом, и зато су били у искушењу да посумњају да их је, заиста, Бог водио. На то време су се, нарочито, односиле речи: „А праведник живеће од вере“. Адвентисти су ходили у виделу, када је јасна светлост поноћне вике засветлила на њиховом путу, када су видели отпечаћена пророчанства и како се брзо испуњавају знаци који су говорили да је Христов долазак близу. Али сада, сломљени неиспуњеним надама, могли су се одржати само вером у Бога и у Његову Реч. Свет који се ругао, рекао је: „Преварени сте. Напустите вашу веру и реците да је Адвентни покрет био од Сотоне“. Али, Божја реч је објавила: „Ако ли одступи, неће бити по вољи моје душе“. Напустити сада своју веру и одрећи се силе Светога Духа која је пратила ову вест, значило би враћати се у пропаст. Павлове речи су их охрабриле да остану чврсти: „Не одбацујте, дакле своје поуздање...вама је, наиме, потребна истрајност...Јер још мало, врло мало, па ће доћи онај који треба да дође и неће одоцнити“. Њихов једини сигуран пут био је да пазе на светлост коју су већ примили од Бога, чврсто се држећи Његових обећања, и да наставе да истражују Свето писмо и стрпљиво чекају и страже, како би примили више светлости.

[260]

Библијски текст који је изнад свега другог био темељ и главни стуб Адвентне вере гласи: „До две хиљаде и три стотине дана и ноћи, онда ће се светиња очистити.“ Данило 8, 14. Ове речи биле су познате свима онима који су веровали у скори Господњи долазак. Хиљаде усана радосно је понављало ово пророчанство као лозинку своје вере. Сви су осећали да од догађаја предсказаних у овоме пророчанству зависе њихова најсветлија очекивања и најдраже наде. Показано је да се ови пророчки дани завршавају у јесен 1844. Заједно са осталим хришћанским светом Адвентисти су сматрали да је Земља или неки део ње, светиња и да очишћење светиње значи чишћење Земље ватром у последњем великом дану. Они су разумели да ће се ово догодити приликом Христовог другог доласка. Отуда и закључак да ће се Христос вратити на Земљу 1844.

Међутим, одређено време је прошло, а Господ се није појавио. Верници су знали да Божја реч не може погрешити, него да је грешка у њиховом тумачењу пророчанства. Али, где је била грешка? Многи су брзоплето пресекли чвор тешкоће, поричући да се 2300 дана завршавају 1844. Ни један разлог нису могли да дају за овакав став, осим да Христос није дошао у очекивано време. Они су тврдили да, ако се пророчки дани завршавају 1844, Христос би тада дошао да очисти светињу чишћењем Земље ватром, али пошто није дошао, ни ти дани се нису могли завршити.

Прихватити овај закључак значило би одрећи се некадашњег рачунања пророчких периода и цело питање увући у збрку. Било је то намерно напуштање ставова који су постигнути молитвом и озбиљним проучавањем Светог писма, мислима просветљеним Божјим Духом и срцима која су пламтела живом силом - ставова који су одолели најоштријим критикама и најогорченијем супротстављању популарних побожњака и световних мудраца, ставова који су стајали чврсто

против удружених снага учености, речитости, изругивања и викања од припадника свих класа. Све ово се жртвовало да би се одржала теорија да је ова Земља светиња.

Бог је водио свој народ у великом Адвентном покрету. Његова сила и слава пратиле су ово дело и Он није хтео да допусти да се ово заврши у тами и разочарењу, и да се осрамоти као лажно и фанатично узбуђење. Он није могао оставити своју Реч обавијену сумњом и несигурношћу. Иако је већина Адвентиста напустила своје раније рачунање пророчког периода и порекла исправност покрета заснованог на њему, неколицина њих нису били вољни да се одрекну тачака вере и искустава која су била поткрепљена Светим писмом и посебним сведочанством Божјег Духа. Веровали су да су у свом проучавању прихватили здрава начела тумачења и да је њихова дужност да чврсто држе до сада усвојене истине и да наставе истим смером Библијског истраживања. Са озбиљном молитвом поново су испитали свој став и проучавали Свето писмо да би открили своју грешку. Пошто нису видели никакву грешку у свом објашњењу пророчких периода, били су наведени да дубље испитају предмет светиње.⁷

[263]

У свом истраживању схватили су да је Мојсије саградио земаљску светињу по Божјој заповести, према узору који му је показан на гори: „Која је симболична слика за садашње време у којој се приносе дарови и жртве“. Да су та два света места била: „обличја небеских ствари“, да Христос, наш првосвештеник, је: „слуга светињама и истинитој светињи коју начини Господ, а не човек“, да „Христос не уђе у рукотворену светињу, слику оне праве светиње, него у само Небо, да се покаже сад пред лицем Божјим за нас.“ Јеврејима 9, 9. 23; 8, 2; 9, 24.

Светиња на Небу у којој Исус служи у нашу корист, јесте велики оригинал, док је светиња коју је Мојсије саградио само копија. Бог је дао свога Духа градитељима земаљске светиње. Уметничка вештина која се приказала при изградњи светиње била је изражај небеске мудрости. Зидови су изгледали попут масивног злата и одсјајивали су на све стране светлост која је долазила од седам жижака златног свећњака. Сто са

⁷Види додаток, белешка 5

[264] постављеним хлебовима и кадиони олтар блистали су као углачано злато. Раскошна завеса извезена сликама анђела у плавој, пурпурној и скерлетној боји сачињавала је таваницу и повећавала лепоту призора. А иза друге завесе налазила се света Шехина, видљиво откривење Божје славе, пред коју нико, осим првосвештеника није могао да уђе и остане жив. Та неупоредива лепота земаљског шатора приказивала је људском визијом славу оног небеског храма где Христос наш првосвештеник служи за нас пред Божјим престолом.

Као што је светиња на Земљи имала два дела: светињу и светињу над светињама, тако и у светињи на Небу постоје два света места. Ковчег у коме се налази Божји закон, кадиони олтар и други предмети за службу који се налазе у светињи на Земљи, такође су копија небеске светиње. Апостолу Јовану је у светом виђењу било допуштено да уђе у Небо и тамо је видео свећњак и кадиони олтар и како се „отворила црква Божја на небу“. Опазио је, такође, „ковчег завета.“ Откривење 4, 5; 8, 3; 11, 19.

Тако су они који су истраживали овај предмет нашли непобитан доказ о постојању светиње на Небу. Мојсије је начинио земаљску светињу према узору који му је Бог показао. Павле изјављује да је овај узор била права светиња која је на Небу. Јован сведочи да ју је видео на Небу.

[265] У небеском храму, у Божјем месту пребивања, Његов престо је установљен на правди и суду. У светињи над светињама је Његов закон — велико мерило правде по коме ће се цело човечанство испитати. Ковчег завета у коме се чувају плоче закона, покривен је поклопцем милости, пред којим Христос износи заслуге своје крви у корист грешника. Овако је представљено сједињење правде и милости у плану људског откупљења. Ово сједињење могла је замислити само неизмерна мудрост, а извршити, једино, неизмерна моћ. То је сједињење које испуњава цело Небо дивљењем и поштовањем. Херувими који са страхопоштовањем гледају на поклопац милости у земаљској светињи представљају занимање којим небеска војска посматра дело откупљења. Ово је тајна милости у коју анђели желе да завире — да Бог може бити праведан док правда покајаног грешника и обнавља свој однос са палом људском

расом; да се Христос понизио да би безбројно мноштво извукао из бездана пропасти и обукао их у чисте хаљине своје правде да би се могли сјединити са анђелима који никада нису пали и заувек пребивати у Божјем присуству.

На крају 2300 дана, 1844. године, ни једна светиња није постојала на Земљи већ много векова. Према томе, изјава: „до две хиљаде и три стотине дана и ноћи, онда ће се светиња очистити“, мора да се односи једино на небеску светињу. Али, зар је небеској светињи потребно чишћење? Вративши се опет Светом писму, ученици пророчанства су схватили да чишћење није представљало одстрањивање физичке нечистоће, јер се то вршило крвљу и, према томе, мора бити очишћење од греха. Апостол овако каже: „Било је дакле потребно да се слике небеских стварности овако чисте, (крвљу животиња), а саме небеске стварности бољим жртвама од ових (штавише драгоценом Христовом крвљу).“ Јеврејима 9, 23. Да би даље [266] стекли више знања о чишћењу приказаном у пророчанству, било је неопходно разумети службу небеске светиње. Ово се могло научити само из службе у земаљској светињи, јер Павле каже да свештеници који су своју службу обављали у земаљској светињи, служили су „слици и сенци небеских ствари.“ Јеврејима 8, 5.

Служба земаљске светиње састојала се из два дела. Свештеници су сваки дан служили у светињи, док је поглавар свештенички једном годишње обављао у светињи над светињама нарочито дело помирења за очишћење светиње. Дан за даном покајани грешник је доносио своју жртву на врата шатора. Стављајући руке на главу жртве, признавао је грехе и на овај начин је симболично пренео грехе са себе на невину жртву. Затим је животиња заклана и крв или месо свештеник је унео у светињу. Тако је грех сликовито пренесен у светињу. Тако се обављало дело преко целе године. Стално преношење греха у светињу је захтевало да се још једна служба одржи да би се греси уклонили. На десети дан седмог месеца, првосвештеник би ушао у унутрашњи део или у светињу над светињама, где је под смртном казном био забрањен улаз у неко друго време. Чишћењем светиње испуњен је пун круг годишњих служби.

На велики дан помирења, два јарца су била довођена на врата шатора и за њих се бацао ждреб: „један ждреб Господу, а други ждреб Азазелу“. Јарац на кога је пао ждреб за Господа, [267] био је заклан као жртва за грех народа. Свештеник је његову крв однео иза завесе и њоме попрскао по поклопцу милости и пред њим. „И тако ће очистити светињу од нечистота синова Израилевих и од престапа њихових у свим гресима њиховим. Тако ће учинити и у шатору од састанка који је међу њима усред нечистота њихових.“ 3. Мојсијева 16, 8. 16.

„И метнувши Арон обе руке своје на главу јарцу живоме, нека исповеда над њим сва безакоња синова Израилевих и све преступе њихове у свим гресима њиховим и метнувши их на главу јарцу нека га да човеку спремном да га истера у пустињу. И јарац ће однети на себи безакоња њихова у пустињу.“ 3. Мојсијева 16, 21. 22. Јарац за Азазела се није више вратио у Израилев логор, а човек који га је одвео морао је да опере себе и своје хаљине пре него што се врати у логор.

Цела церемонија била је одређена да остави утисак на Израилце о светости Бога и Његовој одвратности према греху и да им покаже да не могу доћи у додир са грехом, а да се не упрљају њиме. Од сваког човека захтевало се да преиспитује своју душу док се обавља служба помирења. Сви послови су остављени и цела заједница Израилја провела је дан у свечаној понизности пред Богом, у молитви, посту и дубоком испитивању срца.

Важне истине које се односе на помирење могу се научити из симболичне службе. Замена је прихваћена уместо грешника, али грех није био уништен крвљу жртве. Овим је само био предвиђен начин како ће грех бити пренесен у светињу. [268] Приношењем крви грешник је признао ауторитет закона, исповедио своју кривицу због престапа и изразио своју жељу за опроштењем кроз веру у Откупитеља који долази. Али, он тиме још није био потпуно ослобођен од проклетства Закона. На дан помирења, првосвештеник, узимајући жртву заједнице, ушао је у светињу над светињама са крвљу ове заједничке жртве и покропио по поклопцу милости, директно изнад Закона, да удовољи његовим захтевима. Тада је као посредник узео грехе на себе и изнео их из светиње. Положивши руке на главу

живог јарца, признао је над њим све грехе и тако их је са себе симболички пренео на јарца. Јарца су затим отерали и тако се сматрало да су заувек греси одвојени од народа.

Оваква служба била је „слика и сен небеских ствари“. Што се чинило у симболичној служби на Земљи, чини се у стварности у служби на Небу. После свог вазнесења наш Спаситељ је отпочео своје дело као наш Првосвештеник. Павле каже: „Јер Христос не уђе у рукотворену светињу која је само слика праве, него у само Небо, да се покаже сад пред лицем Божјим за нас.“ Јеврејима 9, 24. У складу са симболичном службом, Он је отпочео своју службу у светињи на крају пророчких дана — 1844, као што је прорекао пророк Данило, Он је ушао у Светињу над светињама да изврши последњи део свог свечаног рада, чишћење светиње.

Како су у старо време греси народа били сликовито пренесени у земаљску светињу путем крви жртве, тако су и наши греси уистину пренесени у небеску светињу Христовом крвљу. И као што је сликовито чишћење земаљске светиње извршено одстрањивањем греха који су је оскрnavили, тако и право чишћење небеске светиње ће се извршити одстрањивањем, или брисањем греха који су тамо записани. Потребно је прегледати записане књиге да би се одредило ко је покајањем и вером у Христа стекао право да прими у своју корист Његово помирење. Чишћење светиње зато обухвата дело истражног суда. Ово дело мора се извршити пре Христовог доласка да избави свој народ. Јер кад Он дође, Његова плата иде са Њим „да дâ свакоме по делима његовим.“ Откривење 22, 12.

[269]

Тако су они који су следили напредну светлост пророчке речи, видели, да уместо доласка на земљу на крају 2300 дана, 1844. године, Христос је тада ушао у светињу над светињама небеске светиње, у присутности Божјој да изврши коначно дело помирења, припрему за свој долазак.

Увидели су, такође, и то да је жртва за грех указивала на Христа као жртву. Да је поглавар свештенички представљао Христа као посредника, док је јарац за Азазела представљао Сотону, узрочника зла, на кога ће на крају бити стављени греси искрених покајника. Кад је поглавар свештенички путем крви

[270] жртве за грех, одстранио грехе из светиње, положио их је на Азазела. Када Христос, на крају своје службе буде својом крвљу одстранио грехе свога народа из небеске светиње, положиће их на Сотону који при извршењу суда мора сносити коначну казну. Јарац за Азазела био је отеран у пустињу, да се више никад не врати у друштво Израиљаца. Тако ће Сотона заувек бити прогнан из Божје присутности и Његовог народа и биће уништен у коначном уништењу греха и грешника.

Предмет светиње био је кључ који је отворио тајну разочарења, показујући да је Бог водио свој народ у великом Адвентном покрету. Овај предмет је отворио поглед на потпуни низ истина, повезаних и складних, и открио им садашњу дужност јер је расветлио положај и дело Божјег народа.

Кад је очекивано време прошло, 1844. године Адвентисти су још веровали да је Спаситељев долазак веома близу, да су дошли до неког важног критичног тренутка и да је Христово дело посредовања за човека пред Богом завршено. Пошто су упутили опомену о суду који се приближавао, сматрали су да је њихов рад за свет завршен, и више нису осећали терет на души за спасење грешника, а дрско и богохулно ругање безбожника било је за њих још један доказ да се Божји Дух повукао од оних који су одбацили Његову милост. Све ово учврстило их је у њиховом веровању да је време пробе завршено, или, како су се они тада изразили, да су „врата милости затворена“.⁸

Али, са истраживањем предмета светиње појавило се и веће видело. Сада се видела примена Христових речи из Откривења које су упућене цркви баш за ово време: „Тако говори Свети, Истинити, који има кључ Давидов, који отвори и нико не затвори, који затвори и нико не отвори. Знам твоја дела; гле, дадох пред тобом врата отворена, и нико их не може затворити...“ Откривење 3, 7. 8. Овде су изнета на видело отворена и затворена врата. На свршетку 2300 пророчких дана, 1844. године, Христос је пренео своју службу из Светиње у Светињу над светињама. Када је у служби у земаљској светињи, првосвештеник на дан помирења ушао у светињу над светињама, врата светиње су се затворила, док су врата светиње над светињама била отворена. Тако, када је Христос прешао из Светиње у Светињу над светињама у небеској Светињи, врата или служба у првом делу су била затворена, а врата или

⁸Види додаток, белешка 6.

служба другог дела отворена. Христос је завршио један део своје службе као наш посредник да би почео други део; и Он још увек показује своју крв пред Оцем у корист грешника. „Гле“, каже Он, „дадох пред тобом врата отворена и нико их не може затворити“.

Они који вером следе Исуса у великом делу помирења, примају Његово посредовање у своју корист; али они који одбаце светлост која представља Његову службу, губе корист од те службе. Јевреји који су одбацили светлост која им је дата приликом првог Христовог доласка, и одбили да верују у Њега као Спаситеља света, нису могли ни да приме опроштај кроз Њега. Када је Исус, после свог узнесења, ушао путем своје крви у небеску Светињу да би излио на своје ученике благослове свог посредништва, Јевреји су остали у потпуној тами, и наставили су њихове бескорисне жртве и дарове.

[273] Служба симбола и сенки је престала. Та врата кроз која су људи раније налазили прилаз Богу, више нису била отворена. Јевреји су одбили да Га траже на једини начин како су Га тада могли наћи, кроз службу у небеској Светињи. Ради тога нису нашли заједницу с Богом. За њих су врата била затворена. Они нису имали спознају о Христу као правој жртви и једином посреднику пред Богом, те зато нису могли да приме предност Његовог посредовања.

Стање неверних Јевреја показује стање безбрижних и неверних међу такозваним хришћанима који су својевољно одбацили дело нашег милостивог Првосвештеника. У симболичкој служби, када би првосвештеник улазио у светињу над светињама, од свих Израиљаца тражило се да се скупе око светиње и да на најсвечанији начин понизе своје душе пред Богом, како би могли примити опроштење за своје грехе, и како не би били искључени из заједнице. Колико је важније да у овом стварном дану помирења схватимо дело нашег Првосвештеника и знамо дужности које се траже од нас.

Људи не могу некажњено да одбаце опомене које им Бог шаље у својој милости. У Нојеве дане Небо је послало вест свету и спасење људи је зависило од тога како ће примити ту вест. Зато што су одбили опомену Божји Дух се повукао од тог грешног народа и они су изгинули у водама потопа.

У Аврамово време милост је престала да заступа грешне становнике Содома, и сви, осим Лота, његове жене и две кћери, били су уништени ватром, послатом са Неба. Тако је било и у Христово време. Божји Син је рекао неверним Јеврејима онога покољења: „Ето ће вам се оставити ваша кућа пуста.“ Матеј 23, 38. Гледајући на последње дане, иста неизмерна Сила објављује о онима који „љубави истине не примише да би се спасли“, „зато ће им Бог послати силу преваре да верују лажи, да приме суд сви који не верују истини него воле неправду.“ 2 Солуњанима 2, 10 - 12. Пошто одбацују учења Његове речи, Бог повлачи свој Дух, и препушта их обманама које воле.

[274]

Али, Христос још увек посредује у корист човека и светлост ће бити дата онима који је траже. Иако Адвентисти ово у почетку нису разумели, то им је, ипак, касније постало јасно када су почели да разумевају стихове у Писму који су одређивали њихов прави положај.

После истицања времена — 1844. године, уследио је период великог искушења за оне који су се још увек држали Адвентне вере. Њихова једина утеха која је разјаснила њихов прави положај, била је светлост која је управила њихове умове горе према Светињи. Као што је споменуто, Адвентисти су једно кратко време били сједињени у веровању да су врата милости затворена. Тај став је убрзо био напуштен. Неки су се одрекли свога веровања у своје раније рачунање пророчког периода, и приписали су онај моћни утицај Светога Духа који је пратио Адвентни покрет, људском или сотонском деловању. Друга група је чврсто веровала да их је Господ водио у њиховом прошлом искуству, и док су чекали, стражили и молили се да познају вољу Божју, видели су да је њихов велики Првосвештеник отпочео други део своје службе. Следећи Га вером, вођени су тако да разумеју завршни рад цркве, и били су спремни да приме и објаве свету опомену Трећег анђела из Откривења 14. главе.

[275]

[276]

Поглавље XX - Трећа Анђеоска Вест

Када је Христос ушао у Светињу над светињама, небеске светиње, да изврши завршно дело помирења, Он је предао својим слугама последњу вест милости да објаве свету. То је опомена Трећег анђела из Откривења 14. Одмах после објаве те вести, пророк је видео Сина човечјег како долази у слави да пожње жетву земаљску.

Као што је проречено у Светом писму, Христова служба у Светињи над светињама почела је на крају пророчких дана 1844. године. На ово време односе се речи из Откривења: „И отвори се црква Божја на небу и показа се ковчег завета његова у цркви његовој.“ Откривење 11, 19. Ковчег Божјег завета је у другом делу Светиње. Када је Христос ушао тамо да служи у корист грешника, унутрашњи део храма се отворио и показао се Божји ковчег. Божја величанственост и сила се открила онима који су вером гледали Спаситеља у Његовој посредничкој служби. Када је Његова слава испунила храм, светлост из Светиње над светињама је засјала над Његовим народом на Земљи који Га је чекао.

[277]

Они су вером пратили свог Првосвештеника из Светиње у Светињу над светињама и видели су Га како заступа својом крвљу пред Божјим ковчегом. У том светом ковчегу је Божји закон, онај исти који је сам Бог изговорио усред грома на Синају и написао својим прстом на камене плоче. Ниједна заповест није укинута, нити јота или титла промењена. Када је Бог дао Мојсију копију свог закона, Он је сачувао велики оригинал горе у Светињи. Истражујући редом свете прописе, истраживачи истине су нашли у самој средини Декалога, четврту заповест, онако како је први пут објављена: „Сећај се дана од одмора да га светкујеш. Шест дана ради и свршуј све послове своје. А седми је дан одмор Господу Богу твојему; тада немој радити ниједнога посла, ни ти, ни син твој, ни кћи твоја, ни слуга твој, ни слушкиња твоја, ни живинче твоје,

ни странац који је међу вратима твојим. Јер је за шест дана створио Господ небо и земљу, море и што је год у њима; а у седми дан почину, зато је благословио Господ дан од одмора и посветио га.“ 2 Мојсијева 20, 8 - 11.

Божји Дух је утицао на срца оних који су проучавали Његову реч. Они су дошли до уверења да су у незнању преступали четврту заповест, тиме што нису поштовали Створитељев дан одмора. Почели су да испитују разлоге за светковање првог дана седмице на место дана који је Бог посветио. Они нису могли да нађу у Светом писму никакав доказ да је четврта заповест укинута, или да је субота промењена. Благослов којим је у почетку био посвећен седми дан, никад му није одузет. Искрено су тражили да упознају Божју вољу и сада када су видели да су преступници Његовог закона, жалост је испунила њихова срца. Они су одмах доказали своју оданост Богу тиме што су почели да светкују Његову свету суботу.

Многи озбиљни напори учињени су са циљем да поруше њихову веру. Свако је могао да увиди да, ако је земаљска светиња била слика или копија небеске, онда је и Закон који је чуван у ковчегу завета на Земљи, био тачан препис Закона који се налази у ковчегу на Небу, и да прихватање истине о небеској светињи обухвата и признање Божјег закона и обавезу држања суботе — четврте заповести. То је била тајна огорченог и одлучног противљења против складног тумачења Светог писма које је откривало Христову службу у небеској светињи. Како су упорно људи покушавали да затворе врата која је Бог отворио, а да отворе врата која је Бог затворио! Али, Онај „који отвори и нико не затвори, који затвори и нико не отвори“, рекао је: „Гле, дадох пред тобом врата отворена, и нико их не може затворити“ Откривење 3, 7. 8. Христос је отворио врата или службу у Светињи над светињама, светлост је засјала кроз отворена врата небеске светиње и показало се да је и четврта заповест саставни део закона који је у ковчегу. Што је Бог поставио, ниједан човек не може оборити.

Они који су прихватили светлост о Христовом посредовању и непроменљивости Божјег закона, пронашли су да су ове

[278]

[279]

истине представљене у Трећој вести.⁹ Анђео објављује: „овде је трпљење светих који држе заповести Божје и веру Исусову.“ Ова тврдња долази после свечане и страшне опомене: „Ко се год поклони звери и икони њезиној и прими жиг на чело своје или на руку своју и он ће пити од вина гнева Божјега које је непомешано уточено у чашу гнева његова.“ Откривење 14, 9.

10. Да би се ова вест разумела, потребно је протумачити симболе који се овде употребљавају. Шта представљају звер, икона и жиг? Опет су се они који су тражили истину, вратили проучавању пророчанстава.

У књизи Откривења, симболима велике црвене аждаје, звери као рис и звери са два рога као у јагњета представљене су оне земаљске власти које су нарочито умешане у гажењу Божјег закона и прогонству Његовог народа. Њихов рат се наставља до завршетка времена. Божји народ који је представљен светом женом и њеном децом је веома у мањини. У последњим данима постојаће само остатак. Јован говори о њима као о онима који држе „Божје заповести и имају сведочанство Исуса Христа.“ Откривење 12, 17.

[280]

Велике силе којима су се руководили паганизам и папство, симболизоване су аждајом и звери као рис. Кроз те звери, Сотона је вековима уништавао Божје верне сведоке. Под влашћу Рима били су мучени и убијани више од хиљаду година, али папству је на крају одузета његова снага и присиљено је да престане да прогања. Откривење 13, 3. 10. У то време пророк је видео нову силу како се диже, представљену симболом звери са роговима као у јагњета. Појављивање ове звери и начин њеног уздизања указују да сила којом је представљена ова звер не личи на оне које су показане у претходним симболима. Велика царства која су владала светом, стекла су своју власт рушењем и револуцијом и оне су представљене пророку Данилу као грабљиве звери које су се појавиле када су се „четири ветра небеска ударила на великом мору.“ Данило 7, 2. Али, звер са роговима сличним јагњетовим, виђена „где излази из земље“ Откривење 13,11. означава нацију која, уместо да руши друге

⁹Види додаток, белешка 7.

власти да би успоставила своју, диже се на раније незаузетој територији и расте постепено и мирно.

Ово је очигледан симбол уздицања и пораста наше сопствене нације. Рогови слични јагњетовим представљају невиност и благод, а, такође представљају и карактер наше владе који је изражен у њена два основна начела — републиканизам и протестантизам. Хришћанске избеглице које су прве дошле у Америку тражиле су уточиште од краљевског тлачења и свештеничке нетрпељивости и одлучиле су да успоставе власт на широком темељу грађанске и религиозне слободе. Ова начела су тајна наше моћи и напретка као нације. Милиони из других земаља потражили су наше обале и Сједињене Државе су се уздигле у ред најмоћнијих нација у свету.

Али, страшни записи пророчке оловке откривају једну промену у овом мирном призору. Та звер која има рогове као јагње, говори гласом аждаје и „сву власт прве звери чињаше пред њом.“ Дух прогонства који су испољили незнабоштво и папство, опет ће се открити. Пророчанство објављује да ће ова сила рећи „онима што живе на Земљи да начине икону звери.“ Откривење 13, 14. Икона је направљена према првој звери или звери као рис која је приказана у Трећој анђеоској вести. Ова прва звер представља Римску цркву, једно црквено тело обучено у цивилну силу, које има моћ да казни све отпаднике. Икона зверина представља једно друго религиозно тело обучено сличном силом. Формирање ове иконе је дело оне звери чије мирно уздицање и блага изјава, показују тако изразит симбол Сједињених Држава. Овде ће се наћи икона папства. Кад цркве наше земље, уједињујући се на оним тачкама вере које међусобно држе, утичу на државу да стави на снагу њихове наредбе и подупре њихове установе, тада ће протестантска Америка начинити икону Римске хијерархије. Тада ће на праву цркву навалити прогонство, попут Божјег народа у прошлости. Готово сваки век пружа нам пример шта фанатична приврженост и злоба могу да учине под изговором да служе Богу бранећи права цркве и државе. Протестантске цркве које су ишле стопама Рима стварајући савез са светским силама, показују сличну

[281]

жељу да ограниче слободу савести. У седамнаестом веку хиљаде неконформистичких проповедника, патило је под влашћу енглеске цркве. Кад год светске власти испољавају религиозну пристрасност, као последица настаје прогонство.

[282] Звер са роговима као у јагњета наређује „сви, мали и велики, богати и сиромашни, слободни и робови, да приме жиг на десној руци њиховој или на челима њиховим, да нико не може ни купити ни продати, осим ко има жиг, или име звери, или број имена њезина“ Откривење 13, 16. 17. Ово је жиг на који Трећи анђеоло упозорава. То је жиг прве звери или папства и, према томе, треба га тражити међу главним карактеристикама те силе. Пророк Данило је изјавио да је Римска црква, представљена малим рогом, помишљала да промени времена и законе, Данило 7, 25, док ју је Павле назвао човеком безакоња 2. Солуњанима 2, 3. 4, који ће узвисити себе изнад Бога. Само изменом Божјег закона, папство је могло да себе издигне изнад Бога. Свако ко свесно држи овако промењен закон, одаје тиме највишу част власти која га је променила. Оваква послушност папским законима је знак или жиг верности папи, а не Богу.

Папство је покушало да промени Божји закон. Друга заповест која забрањује обожавање икона, уклоњена је из Закона, а четврта заповест је тако промењена да одобрава светковање првог, уместо седмог дана одмора. Али, паписти, као разлог за изостављање друге заповести, наводе то да је она непотребна, будући да је већ укључена у прву заповест и да они дају закон тачно онако како је Бог одредио да се разуме. Али, то не може бити она промена коју је прорекао пророк. Намерна и промишљена промена је представљена овако: „и помишљаће да промени времена и законе“. Промена четврте заповести тачно испуњава ово пророчанство. Једини ауторитет који је тврдио да полаже право на ову промену је црква. Овде папска моћ отворено поставља себе изнад Бога.

[283] Тако често истицано тврђење да је Христос променио суботу оповргнуто је Његовим властитим речима. У својој проповеди на гори, Он каже: „Не мислите да сам ја дошао да покварим закон или пророке: нисам дошао да покварим, него да испуним. Јер вам заиста кажем: докле небо и Земља стоји,

неће нестати ни најмањег слова, или једне титле из закона док се све не изврши. Ако ко поквари једну од ових најмањих заповести и научи тако људе, најмањи назваће се у царству небескоме; а ко изврши и научи, тај ће се велики назвати у царству небескоме.“ Матеј 5, 17 19.

Римокатолици признају да је промену суботе извршила њихова црква и напомињу да је ова промена доказ ауторитета цркве да успоставља законе у божанским стварима, и изјављују да протестанти светкујући измењени дан одмора признају њену власт. Римска црква се није одрекла свог захтева за превлашћу и када свет и протестантске цркве прихвате дан одмора који је она створила, а одбаце библијску суботу, онда они у суштини признају њену власт. Они се могу позивати на ауторитет отаца и предања за ову промену, али чинећи то, поричу управо оно начело које их одваја од Рима — да је „Библија и само Библија“, вера Протестаната. Паписти могу видети да Протестанти варају сами себе и да намерно затварају, у овом случају, очи пред чињеницама. Док установа недеље наилази на одобравање, они се радују знајући да ће ово на крају довести цео протестантски свет под заставу Рима.

Четврта заповест коју је Рим покушао да стави на страну је једини пропис од Десет заповести који истиче Бога као Створитеља неба и Земље и тако разликује правога Бога од свих лажних богова. Субота је успостављена да подсећа на дело стварања и да управља умове људи на правога и живог Бога. Чињеница о Његовој стваралачкој моћи наводи се у Светом писму као доказ да је Бог Израилев изнад свих многобожачких богова. Да је субота увек била поштована, мисли и осећања човека били би вођени своје Творцу као Бићу достојном слављења и поштовања и никада не би постојао идолопоклоник, атеиста или неверник. [284]

Та установа која истиче Бога као Створитеља знак је Његовог праведног ауторитета над створењима које је Он створио. Промена суботе је знак или жиг ауторитета Римске цркве. Они који схватајући захтеве четврте заповести, изаберу да поштују лажну, уместо праве суботе, одају поштовање управо тој сили која је то заповедила. Промена четврте заповести је промена на коју пророчанство указује и држање

[285]

фалсификоване суботе је примање жига. Али, хришћани прошлих генерација светковали су први дан сматрајући да држе библијски дан одмора. И данас, у црквама, постоје многи који искрено верују да је недеља дан одмора и божанска одредба. Они нису примили жиг зверин. Има правих хришћана у свакој цркви, не изузимајући римокатоличко заједништво. Испит по овом питању неће доћи све док светковање недеље не буде законом наметнуто, а свет буде упућен у погледу дужности према правој суботи. Кад се ово питање отворено изнесе пред људе и они се нађу у положају да бирају између Божјих заповести и људских заповести, тада ће они који остану у преступу, примити жиг зверин.

Најстрашнија претња која је икада упућена смртницима налази се у Трећој анђеоској вести. Мора да је страشان тај грех који изазива Божји гнев непомешан са милошћу. Људи не смеју остати у тами у погледу овог важног предмета. опомена против овог греха даће се свету пре похођења Божјих судова да би сви могли знати зашто ће бити кажњени и да би им се пружила прилика да је избегну.

На крају велике борбе две различите, супротне класе су оформљене. Једна класа, „клања се звери и икони њеној и прима жиг“ и навлачи на себе страшне судове којима прети Трећи анђео. Друга класа, обележена супротно од света „држи заповести Божје и веру Исусову“. Иако ће земаљске силе позвати своје снаге да принуде „све мале и велике, богате и сиромашне, слободне и робове“ да приме жиг зверин, ипак, Божји народ га неће примити. Пророк са Патмоса гледа „оне што победише звер и икону њезину, и жиг њезин и број имена њезина, где стоје на мору стакленоме и имају гусле Божје; и певаху песму Мојсија слуге Божјега, и песму Јагњетову.“ Откривење 15, 2. 3.

[286]

Тако су биле значајне истине које су се откривале онима који су прихватили Трећу анђеоску вест. Кад су поново испитали своје искуство од првог објављивања Другог доласка до истека утврђеног времена 1844, видели су објашњење свога разочарења, и нада и радост је опет оживела у њиховим срцима. Светлост из Светиње разјаснила је прошлост, садашњост и будућност, и знали су да их је Бог водио својим непогрешивим

провиђењем. Сада су се с новом храброшћу и чвршћом вером сјединили у објављивању опомене Трећег анђела.

Дело суботне реформе које ће бити извршено у последњим данима, јасно је изнесено у пророчанству Исаије: „Овако вели Господ: пазите на суд, и творите правду, јер ће скоро доћи спасење моје, и правда ће се моја објавити. Благо човеку који тако чини, и сину човечјему који се држи тога, чувајући суботу да је не оскврни, чувајући руку своју да не учини зла“. „А туђине који пристану уз Господа да му служе и да љубе име Господње, да му буду слуге који год држе суботу да је не оскврне и држе завет мој, њих ћу довести на свету гору своју и развеселићу их у дому својем молитвеном.“ Исаија 56, 1. 2. 6. 7.

Ове речи се односе на хришћанско доба, као што се то види из ових речи: „Господ Господ говори, који сабира прогнанике Израилеве; још ћу њему и друге народе код већ сабраних сабрати.“ Исаија 56, 8. Овде је наговештено прикупљање незнабожаца Јеванђељем. Над онима који ће тада поштовати суботу, изриче се благослов. Тако се обавеза четврте заповести протеже преко распећа, васкрсења и вазнесења Христа, до времена када ће Његове слуге проповедати радосну вест свим народима.

Преко истог пророка Бог заповеда: „Свежи сведочанство, запечати закон мојим ученицима.“ Исаија 8, 16. Печат Божјег закона налази се у четвртој заповести. Само ова заповест од свих десет, објављује име и титулу законодавца. Она га објављује као Створитеља неба и Земље и тако показује да само Њега треба прослављати и обожавати. Поред ове заповести нема ниједне друге у Декалогу која би показивала чијим ауторитетом је дат закон. Када је папска власт променила суботу, скинут је печат са Закона. Исусови ученици су позвани да врате тај печат, уздижући суботу — четврту заповест на њено право место, као успомену на Створитеља и знак Његовог ауторитета.

„Закон и сведочанство тражите“. Док обилују противречна учења и теорије, Божји закон је једино непогрешиво мерило по коме сва мишљења, учења и теорије треба испитати. Пророк

[287]

каже: „Ако ли ко не говори тако, њему нема зоре.“ Исаија 8, 20.

Опет је дата заповест: „Вичи из грла, не устежи се, подигни глас свој као труба, и објави народу мојему безакоња његова и дому Јаковљевој грехе њихове.“ Исаија 58, 1. То није безбожни свет, већ они које Господ назива „мој народ“ — њих треба укорити за преступе. Он каже даље: „Премда ме сваки дан траже и ради су знати путеве моје, као народ који твори правду и не оставља суда Бога својега.“ Исаија 58, 2. Овде је представљена једна класа људи који мисле да су праведни и који наизглед показују велико интересовање за службу Богу, али озбиљан и свечан укор од Онога који испитује срца, доказује им да они газе божанске прописе.

[288] Пророк овако указује на наредбу која је била напуштена: „И твоји ће сазидати старе пустолине, и подигнућеш темеље који ће стајати од колена до колена, и прозваћеш се: који сазида развалине и оправи путеве за насеље. Ако одвратиш ногу своју од суботе да не чиниш што је теби драго на мој свети дан, и ако прозовеш суботу милином, свети дан Господњи славним, и будеш га славио не идући својим путевима и не чинећи што је теби драго, ни говорећи празне речи, тада ћеш се веселити у Господу.“ Исаија 58, 12 - 14. Ово пророчанство се, такође, односи на наше време. Када је римска сила променила суботу, развалина је направљена у Божјем закону. Али, дошло је време да се та божанска установа поново успостави. Развалина ће се сазидати и темељ многим генерацијама ће се подигнути.

Са посебном прикладношћу, суботу можемо назвати темељем многим генерацијама. Суботу посвећену Створитељевим благословом и одмором, светковао је још Адам у својој невиности у светом Едему, али и касније у свом палом, али покајничком стању, када је био истеран из своје срећне домовине. Сви патријарси, од Авеља, па до праведног Ноја, Аврама, Јакова, светковали су суботу. Када је изабрани народ био у египатском ропству, многи су изгубили познање Божјег закона усред идолопоклонства које је тамо преовладало. Али, када је Господ ослободио Израиља, Он је објавио свој закон на величанствен начин који улива страхопоштовање, да би

[289]

сакупљено мноштво знало Његову вољу, бојали Га се и били Му увек послушни.

Од тада па све до данас, сачувано је на Земљи познање о Божјем закону, и субота као четврта заповест се светковала. Иако је човек безакоња успео да погази суботу, ипак је и у раздобљу његове превласти било верних душа скривених на тајним местима које су поштовале Створитељев дан одмора.

Од реформације у свакој генерацији било је сведока за Бога који су уздизали барјак старе суботе. Иако често усред понижења и прогонства, непрекидно се рађало сведочанство о овој истини. Од 1844, у испуњењу пророчанства Треће анђеоске вести, пажња света је позвана на праву суботу и непрекидно расте број оних који се враћају држању Божјег светог дана.

Поглавље XXI - Трећа Вест Одбачена

Када су они који су први прихватили вест Трећег анђела видели лепоту и складну повезаност истина које су се откриле њиховом разуму, пожелели су да светлост која им је изгледала тако драгоцену буде пренесена свим хришћанима и веровали су да ће је они радо примити. Али, истине које би их довеле у сукоб са светом нису биле добродошле многима који су тврдили да су Христови следбеници. Послушност четвртој заповести захтевала је жртву од које се већина, чак и Адвентиста, повлачила.

Када су изнети захтеви о суботи, многи који су претрпели понижење и прогонство због адвентне вере, почели су да расуђују на светован начин. Рекли су: „Ми смо увек држали недељу, наши очеви су је држали и многи добри и побожни људи су умрли блаженом смрћу светкујући недељу. Ако су они били у праву, онда смо и ми. Држање те нове суботе довело би нас у сукоб са светом и онда не бисмо имали никакав утицај на њега. Шта може да учини мала група оних који држе седми дан, на супрот целом свету који држи недељу?“ Сличним аргументима покушавали су и Јевреји да оправдају своје одбацивање Христа. Бог је примио њихове очеве који су приносили жртве, па зашто не би и деца наша спасење настављајући истим смером? Такође и у Лутерово доба паписти су тврдили да су прави хришћани умирали у католичкој вери и да је због тога та религија довољна за спасење. Овакво резонување створило би делотворну препреку сваком напретку у религиозној вери или пракси.

Многи су тврдили да је светковање недеље утемељено учење и широко распрострањен обичај цркве већ много векова. Међутим, показало се да је субота и њено светковање много старије и распрострањеније. Она је светкована од постања света и потврђена је Богом и анђелима. Када су положени темељи Земље и када су певале заједно све звезде јутарње

и сви синови Божји клицали од радости, онда су положени темељи суботе. Јов 38, 6. 7; 1; Мојсијева 2, 1 - 3. Зато ова установа има свако право да захтева наше поштовање, јер није успостављена људским ауторитетима и не ослања се на људска предања. Она је успостављена од искона и заповеђена вечном Божјом речју.

Када је пажња људи била скренута на суботну реформу, популарни проповедници су извртали Божју реч и тумачили је на такав начин како би умирили оне који је истражују. Они који нису за себе истраживали Свето писмо, били су задовољни прихватањем закључака проповедника. Противници су покушавали да сруше истину расправљањем, извртањем чињеница, предањима отаца и ауторитетом цркве. Бранитељи истине су се вратили својим Библијама да одбране непобитност четврте заповести. Понизни људи, наоружани само Речју истине, наишли су и одолели нападима учених људи. Са запрепашћењем и гневом популарни проповедници су увидели да је њихово речито мудровање немоћно против једноставног и јасног расуђивања људи који су имали врло мало школског образовања.

У недостатку доказа из Светог писма који би сведочили у њихову корист, многи су са неуморном истрајношћу постављали питање — — заборављајући да је исто резонување употребљено и против Христа и његових апостола — „Зашто наши веома угледни људи не разумеју ово питање о суботи? Само неколицина верује као ви, и то су необразовани људи. Не може бити да сте ви у праву, а сви учени људи света греше“.

[292]

Да би се оповргли такви докази, било је потребно само навести учења Светог писма и историју Господњег поступања према свом народу у свим временима. Бог ради кроз оне који слушају Његов глас, кроз оне који ће, ако треба, говорити непријатне истине, кроз оне који се не боје да укоравају популарне грехе. Разлог зашто Он чешће не изабира образоване и угледне људе је тај што они верују својим догмама, теоријама и теолошком систему, па не осећају потребу да их Бог поучава. Само они који имају личну везу са Извором мудрости могу да разумеју, или објасне Свето писмо. Људи који имају мало школског образовања су позвани да објаве истину, не зато

што су необразовани, већ зато што нису толико задовољни собом да не дозволе да их Бог поучава. Они уче у Христовој школи и њихова понизност и послушност чине их великима. Поверавајући им познање своје истине, Бог им указује част према којој су земаљске части и људска величина потпуно безначајни.

[293] Док је већина Адвентиста одбацила истине о Светињи и Божјем закону, многи су такође изгубили поверење у Адвентни покрет и прихватили погрешна и противречна мишљења о пророчанствима која се односе на ово дело. Неки су пали у заблуду да поново одређују време. Светлост Треће вести могла је да им покаже да ниједан пророчки период не досеже до Христовог доласка и да тачно време Његовог доласка није проречено. Али, одвративши се од светлости, наставили су и даље да одређују време Господњег доласка, и тако често су били разочарани.

Када је црква у Солуну прихватила погрешне ставове о Христовом доласку, апостол Павле им је саветовао да пажљиво испитају своје наде и очекивања Речју Божјом. Навео им је пророчанства која откривају догађаје који ће се збити пре него што Христос дође, и показао им да немају основе да Га очекују у својим данима. „Нека вас ни један човек не превари никаквим начином“, су његове речи упозорења. Да су наставили да се заносе очекивањима која Свето писмо не одобрава, били би наведени да делују у погрешном смеру. Разочарење би их изложило ругању неверних, били би у опасности да се обесхрабре и падну у искушење да посумњају у основне истине које се односе на њихово спасење. Апостолова опомена Солуњанима садржи важну поуку за оне који живе у последњим данима. Многи Адвентисти су сматрали да не могу бити марљиви и ревни у делу припреме ако своју веру не управе на одређено време Господњег доласка. Али како су се њихове наде увек изнова узбуђивале, а затим бивале уништене, њихова вера је тиме била толико потрешена, да је постало скоро немогуће да велике истине пророчанства оставе дубок утисак на њих. Што се чешће одређује време за Други долазак и што се то опширније објављује, то боље одговара Сотониним циљевима. Јер кад одређено време прође, Сотона покреће своје

заступнике на исмејавање и презир и тако наноси срамоту на прави временски покрет из 1843. и 1844. године. Они који истрају у овој заблуди, на крају ће одредити датум Христовог доласка исувише далеко у будућности. На тај начин ће бити наведени да се ослоне на лажну сигурност и многима ће се отворити очи кад буде исувише касно.

Историја старог Израилља је упадљива илустрација прошлог искуства Адвентиста. Бог је водио свој народ у Адвентном покрету исто као што је децу Израилјеву извео из Египта. У великом разочарењу њихова вера била је испитана попут Јевреја на Црвеном мору. Да су се и даље поверили Руци која их је водила у њиховом прошлом искуству, видели би спасење Божје. Да су сви који су заједнички радили у делу 1844, прихватили Трећу анђеоску вест и објавили је силом Светог Духа, Господ би моћно деловао преко њих и талас светлости поплавио би свет. Годинама раније, становници Земље били би опоменути, последње дело би било довршено и Христос би дошао да избави свој народ.

Није била Божја воља да Израилљ лута четрдесет година по пустињи; Он је желео да их одведе право у Хананску земљу, да тамо буду настањени као свет и срећан народ. Али „не могоше ући за неверство“ Јеврејима 3, 19. Због свог неверства и отпадништва изгинули су у пустињи, а други су били подигнути да уђу у обећану земљу. Исто тако, није била Божја воља да се Христов долазак толико одуговлачи и Његов народ толико много година остане на овом свету греха и жалости. Али, неверство их је одвојило од Бога. Пошто су одбили да изврше дело које им је Он одредио, подигао је друге да објаве вест. Из милосрђа према свету Исус одлаже свој долазак да би грешници имали прилику да чују опомену и да у Њему нађу уточиште пре него што се буде излио Божји гнев.

Сада, као и некада, објављивање истине која укорава заблуде и грехе свога времена, изазваће олују противљења. „Јер сваки који чини зло, мрзи на светлост и не иде к светлости да се не открију његова дела.“ Јован 3, 20. Они који не могу подупрети свој став Светим писмом, одлучују да га по сваку цену бране и злобно нападају карактер и побуде оних који устају у одбрану непопуларне истине. Иако веома неверни

[295]

у погледу сигурне Речи пророчанства, они показују крајњу лаковерност у прихватању оптужби против оних који се усуђују да укорe модерне грехе. Овај дух ће се све више повећавати како се приближавамо завршетку времена.

[296] Шта је онда наша дужност у погледу овога? Хоћемо ли закључити да истину не треба објавити само зато што тако често подстиче људе да се одупру, или избегавају њене захтеве? Не, ми немамо ништа више разлога да задржавамо сведочанство Божје речи зато што она изазива противљење, него што је имао Мартин Лутер. Сам Лутер је изјавио да је био теран, гоњен Божјим Духом да се бори против зла свог времена. На исти начин морају радити они који настављају дело реформе. Божјим слугама овог времена упућена је заповест: „Подигни глас свој као труба и објави народу мојему безакоња његова и дому Јаковљевоу грехе њихове“.

Прави Христови следбеници не чекају да истина постане популарна. Осведочени у своју дужност они добровољно прихватају крст и тако уклањају највећу препреку за примање истине - једини аргумент који људи никада не могу побити. Слабе, неспособне слуге света мисле да је похвално не имати никаква начела у религиозним питањима. Ми треба да бирамо оно што је право, зато што је право, а последице препустимо Богу. Људи начела, вере и храбрости задужили су свет великим реформама. Такви људи морају носити дело реформе за ово време.

Овако говори Господ: „Послушајте ме који знате правду, народе, којему је у срцу закон мој. Не бојте се ружења људскога и од хуљења њихова не плашите се. Јер ће их мољац изјести као хаљину, и као вуну изјешће их црв, а правда моја остаје довека и спасење моје од колена на колена.“ Исаија 51, 7. 8.

Карактер и тежња модерних буђења изазива велику забринутост код мисаоних људи међу свим црквама. Многа буђења која су се појавила у току последњих четрдесет година, нису пружила никакав доказ да су дело Божјег Духа. Светлост која пламти за једно време, ускоро се угаси остављајући гушћу таму него што је била пре. Популарна буђења исувише често изазивају буђење маште, узбуђују осећања и задовољавају интересовање за оно што је ново и узбудљиво. Они који се обраћају на овај начин, мало желе да слушају о библијским истинама, и не показују већи интерес за сведочанство пророка и апостола него што има читалац романа. Религиозна служба их не привлачи ако не показује ништа сензационално. Вест која се обраћа здравом разуму не наилази ни на какав одзив. Јасне опомене Божје речи које се односе на њихово вечно добро, падају као на уши мртваца.

Овакви обраћеници немају обновљено срце, нити промењен карактер. Они се не одричу своје охолости и љубави према свету. Они нису сада спремнији да се одрекну сами себе, да узму на себе крст и пођу за благим и кротким Исусом, него пре свог обраћења. У правом пробуђењу, кад Божји Дух осведочи савест, чује се искрено и забринуту питање: „Шта ми треба чинити да се спасем?“ Ово не траје само један дан. За сваку истински обраћену душу, однос према Богу и према стварима вечности је велико животно питање. Али где је у данашњим популарним црквама дубоко осведочење о греху? Где је дух посвећења Богу? Дух који управља светом, влада и у цркви. Религија је постала разонода неверника и скептика, зато што је толико много оних који носе њено име, а игноришу њена начела. Сила побожности је готово напустила цркве. Заједница срца са Христом сада је ретка појава. Већина чланова цркве не зна за другу везу, осим оне која их повезује са организованим телом такозваних хришћана. Љубав према задовољству и жеђ

за узбуђењем преовлађују свуда. Излети, црквено позориште, црквене забаве, лепе куће, хвалисање — све је то потиснуло мисли о Богу. Имања, богатства и светски послови, закупили су мисли, а ствари од вечног интереса само се узгред спомињу.

Љубитељи задовољства могу имати своја имена записана у црквеним књигама, могу бити узвисивани као световно мудри људи, али они немају никакве везе са Христом с Голготе. Апостол Павле описује једну класу људи који: „више маре за сласти него за Бога; који имају обличје побожности, а силе су се њене одрекли“. О њима он каже: „ових се клони.“ 2. Тимотију 3, 4. 5. Немојте дозволити да вас они заведу, не опонашајте њихове поступке.

[299] Али, упркос веома распрострањеном опадању вере и побожности у црквама, Бог још увек има искрену децу међу њима и пре него што Његови судови буду походили Земљу, многи проповедници и верници ће се одвојити од ових организација и радосно ће прихватити посебне истине за ово време. Непријатељ душа жели да спречи ово дело, и пре него што дође време за такав покрет, он ће подићи у црквама привидно велики религиозни интерес. Они ће клицати да Бог чудесно ради за њих, док ће то, у ствари, бити деловање једног другог духа. Сотона ће, под плаштом вере, проширити свој утицај над земљом. Он се нада да ће завести многе тако што ће их навести да верују да је Бог још увек са црквама.

Многа пробуђења која су се појавила од 1844. године у црквама које су одбациле Адвентну истину, су по карактеру слична оним најраспрострањенијим покретима којима ћемо бити сведоци у будућности. Узбуђења која се појављују добро су прилагођена да доведу у заблуду неопрезне. Ипак, нико не мора да буде преварен. У светлости Божје речи није тешко одредити природу ових религиозних покрета. Историја Божјег поступања према свом народу у прошлости сведочи да се Његов Дух не излива на оне који занемарују, или се супротстављају опоменама послатим преко Његових слугу. А према правилу које нам је дао сам Христос: „по родовима њиховим познаћете их“, јасно је да ови покрети нису дело Божјег Духа.

Библијско учење о обраћењу се готово изгубило из вида. Христос је рекао Никодиму: „Ако се човек не роди поново, не може видети царства Божјег“. Срце мора бити обновљено божанском милошћу, човек мора имати нови живот одозго, или ће његово исповедање побожности бити бескорисно.

Апостол Павле говорећи о свом искуству, износи важну истину о делу које треба да буде извршено приликом обраћења. Он каже: „А ја живљех некад без закона“ — није осећао кривицу, „а кад дође заповест“ — када је закон Божји осведочио његову савест „грех оживе, а ја умрех.“ Римљанима 7, 9. 10. Тада је себе видео као грешника, осуђеног божанским законом. Запазите, Павле је умро, а не Закон. Он даље каже: „Ја грех не познах, осим кроз закон, јер не знадох за жељу да закон не каза: не зажели“ Римљанима 7, 7. „И нађе се да ми заповест би за смрт која беше дата за живот.“ Римљанима 7,10. Закон који обећава живот послушноме, изриче смрт преступнику. „Тако дакле“, каже он „закон је свет и заповест света, праведна и добра.“ Римљанима 7, 12.

Како је велика разлика између ових Павлових речи и оних које данас чујемо са многих проповедаоница! Људи су подучавани да послушност Божјем закону није неопходна за спасење; да треба само да верују у Исуса и биће сигурни. Без закона људи немају осведочење о греху и не осећају потребу за покајањем. Пошто као преступници Божјег закона не виде своје изгубљено стање, они немају потребу за помирителском Христовом крвљу као својом једином надом у спасење.

Божји закон је средство у сваком истинитом обраћењу. Не може бити правог покајања без осведочења о греху. Свето писмо објављује да је „грех — безакоње“ 1. Јованова 3, 4. и да „кроз закон долази познање греха.“ Римљанима 3, 20. Да би увидео своју кривицу, грешник мора да испитује свој карактер према Божјем великом мерилу правде. Да би открио своје недостатке, он мора да погледа у огледало божанских одредаба. Али, док закон открива његове грехе, он не пружа опроштење. Само јеванђеље Христово може дати опроштај. Да би стекао опроштај грешник мора показати покајање према Богу чији је закон преступио и веру у Христа као жртву помирења. Без правог покајања нема правог обраћења. Многи су овде

[300]

[301]

преварени и сувише често се читаво њихово искуство у овом погледу показало као обмана. То је разлог зашто многи који су се ујединили са црквом нису се никад ујединили са Христом.

„Телесно мудровање непријатељство је Богу, јер се не покорава закону Божјем нити може.“ Римљанима 8,7. Приликом новорођења срце је обновљено божанском милошћу и долази у склад са Богом и Његовим законом. Када се у грешнику догоди ова силна промена, онда је он прешао из смрти у живот, из греха у светост, од престајања и побуне у послушност и верност. Престао је стари живот отуђивања од Бога; започео је нови живот помирења, вере и љубави. Тада ће се „правда закона испунити у нама који не живимо по телу него по духу.“ Римљанима 8, 4.

[302] Погрешне теорије о посвећењу или перфекционизму заузимају значајно место у данашњим верским покретима и налазе се међу узроцима који чине савремена пробуђења тако неуспешним. Право посвећење је библијска наука. Апостол Павле је рекао цркви у Солуну „Јер ово је воља Божја да будете свети.“ 1. Солуњанима 4, 3. И он се молио: „А сам Бог мира да посвети вас целе у свачему и цели ваш дух и душа и тело да се сачува без кривице за долазак Господа нашега Исуса Христа.“ 1. Солуњанима 5, .23. Али, посвећење које је сада тако заступљено није оно посвећење које учи Свето писмо. Ове теорије су лажне и опасне у својим практичним резултатима.

Њени заступници уче да је закон Божји тежак јарам и да су вером у Христа људи ослобођени свих обавеза да држе Божје заповести. Међутим, библијско посвећење је прилагођавање вољи Божјој коју постижемо послушношћу Његовом закону кроз веру у Његовог сина. Наш Спаситељ се молио за своје ученике: „Освети их истином својом, реч је твоја истина.“ Јован 17, 17. Нема искреног посвећења, осим кроз послушност истини. И псалмиста изјављује: „Твој закон је истина.“ Псалам 119, 142. Закон Божји је једино мерило моралног савршенства. Христос је у свом животу приказао тај закон. Он каже: „Ја одржах заповести Оца својега.“ Јован 15, 10. И апостол Јован потврђује: „Који говори да у њему стоји и тај треба тако да ходи као што је он ходио“. И опет каже: „Јер је ово љубав Божја да заповести његове држимо.“ 1. Јованова 2, 6; 5, 3. Они који

љубе Бога, волеће и Његове заповести. Истински посвећено срце је у складу са божанским прописима, јер су они „свети, праведни и добри“.

Само онда када се Божји закон стави на страну и тако се [303] остане без мерила праведности и греха, погрешиви смртници могу тврдити да су савршено свети. Али, нека се нико не вара верујући да ће их Бог прихватити и благословити док они намерно крше неку Божју заповест. Грех који свесно чинимо ућуткује глас Светог Духа који нас осведочава и одваја душу од Бога. Исус не може боравити у срцу које не поштује божански закон. Бог ће поштовати оне који Њега поштују. „Сваки који чини грех и безакоње чини, и грех је безакоње“. „Који год у њему стоји не греша, који год греша (прекрши закон) не виде га нити га позна.“ 1. Јованова 3, 4. 6. Иако Јован у својим посланицама тако опширно говори о љубави, он се, ипак, не устручава да открије прави карактер оних који тврде да су свети, а живе у преступу Божјег закона. „Који говори: познајем га, а заповести његових не држи, лажа је и у њему истине нема“ 1 Јованова 2, 4.

Многи верују да се посвећење дешава у једном тренутку. „Само веруј“, кажу они, „и благослов је твој“. Никакви даљи напори се не траже. Али, Библија учи да је посвећење прогресивно. Хришћанин ће осећати подстицаје на грех, али ће бити стално у борби против њега. Овде је потребна Христова помоћ. Људска слабост се удружује са божанском силом и вера кличе: „А Богу хвала који нам даде победу кроз Господа нашега Исуса Христа.“ 1. Коринћанима 15, 57. Апостол Павле саветује своју браћу: „Градите спасење своје са страхом и дрхтањем.“ Филибљанима 2, 12. А о себи каже: „Трчим к биљези к дару горњега звања Божјега у Христу Исусу.“ Филибљанима 3, 14. [304] Постепени кораци у достизању библијског посвећења изнети су у Петровим речима: „Употребите сву добру вољу и покажите у вери својој врлину, а у врлини знање, а у знању уздржање, а у уздржању трпљење, у трпљењу побожност, а у побожности братољубље, а у братољубљу љубав“, „Зато браћо постарајте се још више да своју службу и избор утврдите јер чинећи ово, нећете погрешити никад.“ 2. Петрова 1, 5 – 7. 10. Ово је свакодневно дело које ће се одвијати докле год траје живот.

Лажно посвећење носи у себи дух самоузвишења и самоправедности који је непознат библијској вери. Благост и понизност родови су Духа. Пророк Данило био је пример правог посвећења. Његов дуг живот био је испуњен племенитом службом Господу. Он је небу био „мили човек“ Данило 10, 11 и биле су му указане такве почести какве се ретко указују смртницима. Ипак, његова чистота карактера и непоколебљива оданост била је једнака његовој понизности и скрушености. Уместо да тврди да је свет и чист, овај поштовани пророк поистоветио је себе са заиста грешним Израиљем када је код Бога посредовао за свој народ: „Јер не правде своје ради, него ради велике милости твоје падамо пред тобом молећи се“. „Згрешисмо и безбожни бисмо“. „Јер због грехова наших и безакоња очева наших, Јерусалим и твој народ поста руг у свих који су око нас“. Он каже: „Ја још говорах и мољах се и исповедах грех свој и грех народа својега Израиља.“ Данило 9, 18. 15. 16. 20. А кад се касније Син Божји појавио као одговор на његове молитве да га поучи, рекао је: „Лепота ми се нагрди и не имах снаге.“ Данило 10, 8.

[305]

Они који истински траже да усаврше хришћански карактер, неће никад помислити да су безгрешни. Што више посматрају Христов карактер и што се више приближавају Његовом божанском лику, то ће јасније увидети његово беспрекорно савршенство и све ће више осећати своје слабости и мане. Они који тврде да су без греха, пружају доказ да су далеко од светости. Баш зато што немају истинско познање Христа, они гледају на себе као на оне који одражавају Његов лик. Што је већа удаљеност између њих и њиховог Спаситеља, то праведнији изгледају у својим очима.

Посвећење представљено у Светом писму обухвата цело биће — дух, душу и тело. Павле се молио за Солуњане да „цели ваш дух, душа и тело се сачува без кривице за долазак Господа нашега Исуса Христа“. Он поново пише верницима: „Молим вас дакле, браћо, милости Божје ради, да дате телеса своја у жртву живу, свету, угодну Богу.“ Римљанима 12, 1. Јеврејима је било заповеђено да принесу на жртву само оне животиње које су без болести и недостатака. Тако се и од хришћана захтева да све своје снаге сачувају у најбољем могућем стању за службу

Господу. Петар каже: „Да се сачувате од телесних жеља које војују на душу.“ 1. Петрова 2, 11. Божја реч ће слабо утицати на оне чија је способност ослабљена било којим грешним задовољством. Срце не може очувати посвећеност Богу док се угађа животињским апетитима и страстима на штету здравља и живота. Павле пише Коринћанима: „Да очистимо себе од сваке поганости тела и духа и да творимо светињу у страху Божјем.“ 2 Коринћанима 7, 1, а са родовима Духа — „љубав, радост, мир, трпљење, доброта, милост, вера, кротост“ — сврстава и умереност. Галатима 5, 22. 23.

[306]

А колико њих који се зову хришћанима, упркос овим надахнутим опоменама, слабе своје снаге у потрази за разним добицима и клањањем моди! Колико њих понижава своју Богом даном мужевност ждерањем, пијењем вина, забрањеним задовољствима! А црква уместо да укорава, исувише често подстиче зло, одајући се и сама уживањима, жељи за добитком и љубави према задовољствима, да би напунила своју благајну, што љубав према Христу не може да јој осигура. Када би Исус ушао у данашње цркве и тамо видео несвето светковање и несвету трговину која се спроводи у име вере, зар не би истерао ове оскврнителе као што је истерао мењаче новца из храма?

Апостол Јаков вели да је мудрост која долази одозго „најпре чиста“. Када би Јаков срео оне који узимају име Исусово у своја дуваном задрљана уста, чија су тела и дах прожети овим одвратним мирисом и који њиме трују небески ваздух и све око себе приморавају да удишу тај отров — да је апостол дошао у додир са навиком која је тако супротна чистоти јеванђеља, зар је не би осудио рекавши да је „земаљска, телесна, ђаволска“. Робови дувана могу тврдити да су благословени потпуном посвећеношћу, могу говорити о својој нади на Небо, али Божја реч јасно каже: „Неће у њега ући ништа погано.“ Откривење 21, 27.

„Или не знате да су тела ваша црква Светог Духа који живи у вама, којега имате од Бога, и нисте своји? Јер сте купљени скупо. Прославите, дакле, Бога у телима својим и у душама својим, што је Божје.“ 1. Коринћанима 6, 19. 20. Онај чије је тело храм Светога Духа неће никада бити роб

[307]

неке штетне навике. Његове снаге припадају Христу који га је откупио својом крвљу. Његово власништво је Господње. Како може да буде без кривице ако расипа поверени капитал? Такозвани хришћани годишње троше огромне своте новца на бескорисна и штетна уживања, док душе умиру за Речју живота. Бог се закида у десетку и приносима зато што људи више троше на олтар штетних уживања него што дају за помагање сиромашних, или за ширење Јеванђеља. Када би сви који говоре да су Христови следбеници заиста били посвећени, онда би њихова бескорисно утрошена средства била усмерена у Господњу ризницу и хришћани би били пример умерености, самоодрицања и самопожртвовања. Тада би они били видели свету.

Свет се одао задовољавању својих прохтева. Телесна жеља, жеља очију и понос живота владају масама. Али, Христови следбеници имају светији позив: „Зато изиђите између њих и одвојте се, говори Господ, и не дохватајте се до нечистоте, и ја ћу вас примити, и бићу вам Отац, и ви ћете бити моји синови и кћери, говори Господ Сведржитељ.“ 2. Коринћанима 6, 17. 18.

[308] Предност и дужност сваког хришћанина је да одржи блиско јединство са Христом и има богато искуство у божанским стварима. Тада ће његов живот бити плодан добрим делима. Када читамо о делима побожних људи, ми често сматрамо да су њихова искуства и достигнућа нама недостижна. Али, то није тако. Христос је рекао: „Тиме се прославља мој Отац да доносите много рода“. „Као што лоза не може да доноси род сама од себе, ако не остане на чокоту, тако не можете ни ви, ако не останете у мени“. „Ко остаје у мени, и ја у њему тај доноси много рода.“ Јован 15, 8. 4. 5. Пророци и апостоли нису усавршили хришћански карактер неким чудом. Они су користили средства која им је Бог дао и сви који улажу сличне напоре, постићи ће сличне резултате.

Павле ословљава своју браћу у Коринту са „посвећени у Христу Исусу“ и захваљује Богу што су се у свему обогатили „у свакој речи и сваком знању“, тако да нису назадовали ни у једном дару. 1. Коринћанима 1, 2. 5. 7. У посланици Колошанима Павле описује славне предности дароване Божјој

дечи. Апостол каже: „Тога ради... не престајемо за вас молити се Богу и искати да се испуните познањем воље његове у свакој премудрости и разуму духовноме, да живите пристојно Богу на свако угађање и у сваком добром делу да будете плодни, и да растете у познању Божјему, јачајући сваком снагом по сили славе Његове, и у сваком трпљењу и дугом подношењу с радошћу.“ Колошанима 1. 9 — 11. Такви су родови библијског посвећења.

Црква је изгубила из вида благослове јеванђеља јер [309] је одбацила захтеве Божјег закона. Библијско обраћење и посвећење — коренита промена срца и преображење карактера — велика је потреба данашњих цркава. Пробуђења у којима људи постају чланови цркве без стварног осведочења о греху, без покајања и без признања захтева закона Божјег, узрок су слабости цркве и повод спотицања света.

[310]

Поглавље XXIII - Истражни Суд

„Гледах“, каже пророк Данило „докле се поставише престоли и Старац седе, на ком беше одело бело као снег, и коса на глави као чиста вуна, престо му беше као пламен огњени, точкови му као огањ разгорео. Река огњена излажаше и тецијаше испред њега, хиљаде хиљада службаху му, и десет хиљада по десет хиљада стајаху пред њим; суд седе, и књиге се отворише...И гле, као Син човечји иђаше с облацима небеским, и дође до старца и стаде пред њим, и даде му се власт и слава и царство да му служе сви народи и племена и језици; власт је његова власт вечна која неће проћи, и царство се његово неће расути.“ Данило 7, 9. 10. 13. 14.

Тако је у пророчкој визији приказано отварање истражног суда. Овде описани Христов долазак није Његов Други долазак на Земљу. Он долази пред Старца на Небу да прими власт, славу и царство које ће му бити дато на крају његовог посредничког дела. Овај долазак, а не Његов други долазак на Земљу, проречен је у пророчанству да ће се догодити на крају 2300 дана, то јест 1844. године. Праћен облаком небеских анђела, наш Поглавар свештенички улази у Светињу над светињама и појављује се тамо у присутности Бога да изврши последњи део своје службе у корист човека — да обави дело истражног суда и изврши помирење за све оне који су достојни Његове милости.

[311]

„И суд примише мртви“, каже Јован, „према ономе што је написано у књигама, по делима својим.“ Откривење 20, 12. Божји анђели су верно записали живот свих и биће им суђено према њиховим делима. У погледу овог суда, Петар је опомињао људе Израилља: „Покајте се дакле, и обратите се да се очистите од греха својих, да дођу времена одмарања од лица Господњег, и да пошаље напред нареченога вам Христа Исуса, којег ваља дакле небо да прими до онога времена кад

се све поправи, што Бог говори устима свих светих пророка својих од постања света.“ Дела 3, 19 - 21.

Сам Христос објављује: „Који победи он ће се обући у хаљине беле и нећу избрисати имена његова из књиге живота, и признаћу име његово пред Оцем својим и пред анђелима његовим.“ Откривење 3, 5. Поново каже својим ученицима: „А који год призна мене пред људима, признаћу и ја њега пред Оцем својим који је на небесима. А ко се одрече мене пред људима, одрећи ћу се и ја њега пред Оцем својим који је на небесима.“ Матеј 10, 32. 33.

Пред Богом се свечано испитују животи свих који су веровали у Исуса. Почевши са онима који су први живели на Земљи, наш Заступник затим испитује случајеве сваке следеће генерације и завршава са живима. Свако име се спомиње, сваки случај пажљиво истражује. Нека имена су примљена, а нека одбачена. Од колена до колена, сви они који су се искрено покајали за своје грехе и који су вером признали Исусову крв као своју жртву помирења, имају написано у небеским књигама поред својих имена опроштај, и у последњем делу суда њихови греси ће бити избрисани, а они сами проглашени достојнима вечног живота.

Најдубље интересовање које људи показују при доношењу одлука у земаљским судовима, представља само бледу слику оног интересовања које се показује на небеском суду, кад се имена уписана у књизи живота износе на испитивање пред Судијом целе Земље. Божански Заступник се залаже да свима, између палих синова људских, који су победили вером у Његову крв буде опроштено, да буду опет враћени у Едем и да као сунаследници „прве власти“ Михеј 4, 8, буду крунисани са Њиме. Својим настојањима да људе искуша и превари, Сотона је намеравао да осујети Божански план при стварању човека, али сада се Христос моли да овај план буде остварен као да човек није никада пао. Он за свој народ не тражи само потпуно опроштење и оправдање, него и учешће у својој слави и место на своме престолу.

Док Исус заступа поданике своје милости, Сотона их пред Богом оптужује као преступнике. Велики варалица настоји да их наведе на сумњу, да их подстрекне да изгубе поверење

у Бога, да се одвоје од Његове љубави и да прекрше Његов закон. Он сада показује на несавршеност њиховог карактера, на њихову несличност са Христом која је осрамотила њиховог Откупитеља, и на све грехе на које их је навео да их учине и због тога он тврди да полаже право на њих као на своје поданике.

[313] Исус не оправдава њихове грехе, али показује на њихово покајање и веру, и тражи опроштење за њих, подижући своје рањене руке пред Оцем и пред светим анђелима говорећи: „Познајем их по имену. Урезао сам их на длановима својих руку“. „Жртва је Богу дух скрушен, срца скрушена и сломљена не одбацујеш, Боже.“ Псалам 51, 17. А опадачу свога народа одговара: „Господ да те укори, који изабра Јерусалим. Није ли он главња истргнута из огња?“ Захарија 3, 2. Христос ће ставити свој печат на своје верне да би их могао представити своме Оцу као: „славну цркву, без мане или мрштине или такога чега“. Њихова имена стоје уписана у књизи живота и о њима је написано: „Ходиће са мном у белим хаљинама јер су достојни“.

Оне које је Бог присвојио и признао, свет не признаје и не поштује. Управо та имена која Исусове усне наводе као она која припадају Његовим синовима и кћерима, сунаследницима са Царем славе, поштована међу небеским анђелима, су често изговорена од безбожника са презиром и ругањем. НепокOLEбљиве душе које Исус поштује су ради Њега клеветане, затваране, нападане, прогоњене и убијане. Божји народ мора живети од вере. Они морају гледати на вечност и изабрати божанску славу и награду изнад сваког земаљског добитка или предности. Док се испитивање наставља, они морају очекивати да их свет неће познати „јер њега не познаше“.

[314] Великима и малима, високима и нискима, богатима и сиромашнима биће суђено „према ономе што је записано у књигама, према њиховим делима“. Дан за даном, уноси се тешко бремене записа у небеске књиге. Једном изговорене речи, једном учињена дела не можемо више никада повратити. Анђели Божји записали су и добро и зло. Најмоћнији освајач на Земљи не може поништити извештај ни од једног дана.

Наша дела, наше речи, чак и наше најскривеније побуде — све то утиче на доношење одлуке о нашој судбини, за добро или зло. Иако смо их ми можда заборавили, оне ће изнети своје сведочанство за оправдање или осуду. Она иду пред нас на суд.

Употреба сваког талента пажљиво ће се испитати. Јесмо ли повећали главницу коју нам је Бог поверио? Хоће ли Господ приликом свог доласка примити своје с каматама? Тврдити да верујемо у Христа нема никакву вредност; ништа се не сматра истинитим, осим љубави која се показује кроз дела.

Као што фотографија тачно репродукује црте лица са чудноватом прецизношћу, тако је и карактер верно оцртан у књигама горе. Да су хришћани толико брижни да буду без мане у небеским књигама, као што су брижни да буду без мане на слици, колико би друкчија била њихова животна историја.

Кад би се могао отклонити вео који одваја видљиви свет од невидљивога, и када би људи могли да виде анђеле који бележе сваку реч и свако дело са којима ће се морати сусрести на суду, колике речи које сваки дан изговарамо не бисмо изговорили и колика дела не бисмо учинили. Када се све појединости живота нађу у књигама које никада не садрже лажни запис, многи ће прекасно открити да запис сведочи против њих. Тамо њихова скривена себичност стоји разоткривена. Тамо се налази извештај о неиспуњеним дужностима према нашим ближњима и заборављању Спаситељевих захтева. Ту ће се видети колико често су давали Сотони своје време, мисли и снагу које припадају Христу. Жалостан је извештај који анђели носе на Небо. Разумна створења, тобожњи Христови следбеници, потпуно су обузети стицањем богатства или уживањем земаљских задовољстава. Новац, време и снага, жртвовани су за украшавање и уживање; а само неколико тренутака посвећено је молитви, истраживању Светог писма, понизности душе и признавању греха.

Сотона измишља безброј планова да тако заокупи наше мисли да се не бисмо бавили оним што би требало најбоље да познајемо. Стари варалица мрзи велике истине које нам указују на Жртву помирења и Свемоћног посредника. Он зна да је његов успех у томе да одврати мисли од Исуса и Његове истине.

[316]

Они који желе да буду учесници у благодати Спаситељевог посредовања, не смеју да дозволе да их било шта одврати од њихове дужности да усавршавају светост у страху Божјем. Они часови који су раније проведени у уживањима, украшавању или на стицање добитка, сада треба да се посвете озбиљном и ревном проучавању Речи истине. Предмет Светиње и истражног суда Божји народ треба јасније да разуме. Свако за себе треба да стекне лично познање о положају и делу нашег великог Поглавара свештеничког, иначе ће им бити немогуће да у овом времену имају праву веру, или да заузму положај који им је Бог наменио.

Ми треба да сведочимо о великим истинама које нам је Бог поверио. Небеска светиња је само средиште Христовог рада у корист човека и односи се на сваку душу која живи на овој земљи. Она нам отвара поглед на план спасења, доводећи нас до самог завршетка времена и открива нам тријумфалан свршетак борбе између правде и греха. Од највеће је важности да сви који су примили светлост, и стари и млади, темељито проуче ове предмете и буду спремни да дају одговор свакоме ко их пита за разлог њихове вере.

Христово посредовање за човека у небеској светињи исто је тако важно у плану спасења као и Његова смрт на крсту. Својом смрћу Он је започео дело које је после свог васкрсења отишао да доврши на Небу. Ми морамо вером ући иза завесе где „Исус уђе за нас“. Тамо одсјајује светлост са крста Голготе. Тамо можемо добити јасније разумевање о тајнама откупљења. Спасење човека је извршено безграничном ценом Неба; принесена жртва задовољава све захтеве Божјег прекршеног закона. Исус је отворио пут ка престолу свога Оца и кроз Његово посредовање, искрене жеље свих који дођу Њему у вери, могу бити изнете пред Бога.

[317]

„Ко крије преступе своје, неће бити срећан; а ко признаје и оставља, добиће милост.“ Приче 28, 13. Када би они који крију и оправдавају своје погрешке могли да виде како се Сотона радује над њима, како се руга Христу и светим анђелима наводећи њихове поступке, пожурили би да признају своје грехе и да их одбаце. Сотона непрестано настоји да заведе Христове следбенике са погубним мудровањем да је немогуће

победити мане свог карактера. Али, Исус показује у њихову корист своје рањене руке и модро тело и каже свакоме који хоће да га следи: „Доста ти је моја благодат“. „Узмите јарам мој на себе и научите се од мене; јер сам ја кротак и смиран у срцу и наћи ћете покој душама својим. Јер је јарам мој благ и бреме је моје лако.“ Матеј 11, 29. 30. Нека нико не мисли да су његове мане неизлечиве. Бог ће нам дати веру и милост да их надвладамо.

Сви који желе да њихова имена остану записана у књизи живота, морали би сада, у ових неколико преосталих дана њиховог испитивања, понизити своје душе пред Богом жалећи због греха са искреним покајањем. Мора се дубоко и верно истраживати срце. Мора се одстранити тај лакомислени и ташти дух, коме су се многи који тврде да су хришћани предали. Свима који желе да победе зле склоности које настоје да завладају њима, предстоји тешка борба.

Свечани призори су повезани са завршним делом помирења. Од пресудног значаја су интереси који су ту обухваћени. Сада заседа Суд горе у Светињи. Четрдесет година одвија се ово дело. Ускоро — нико не зна колико брзо — — прећи ће се на случајеве живих. Наши животи ће се испитати у страшној Божјој присутности. У ово време више него у сва друга, потребно је да свака душа прихвати Спаситељеву опомену: „Пазите, стражите и молите се Богу, јер не знате кад ће време настати“. „Стражите дакле...да не дође изненада и да вас не нађе, а ви спавате.“ Марко 13, 33. 35. 36.

„Ако ли не узастражиш, доћи ћу на тебе као лупеж, и нећеш чути у који ћу час доћи на тебе.“ Откривење 3, 3. Како је опасно стање оних који, уморни од своје страже, се окрену привлачностима овог света. Док је послован човек заокупљен стицањем добитка, док онај који воли задовољства тражи уживања, док ћерка моде ставља на себе свој накит — може бити да ће баш у том часу Судија целе Земље изговорити пресуду: „Измерен си на мерила, и нашао си се лак“.

Свака душа која је призвала Христово име има парницу која је у току на небеском Суду. Сада је седмица суђења и одлука изречена над сваким случајем биће коначна.

[319]

Поглавље XXIV - Порекло Зла

Многима је порекло греха и узрок његовог постојања разлог велике збуњености. Занимајући се за ова питања они занемарују истине које су јасно откривене у Божјој речи и које су неопходне за спасење, а чињеница да Свето писмо не даје објашњење се узима као изговор за одбацивање Светог писма.

Немогуће је објаснити порекло греха, или дати разлог за његово постојање. Грех је улез за чије се постојање не може навести разлог. Он је тајанствен, необјашњив; оправдати га значило би, бранити га. Када би се за њега могло наћи оправдање или разлог његовог постојања, онда би он престао бити грех. Наша једина дефиниција греха је она која је дата у Божјој речи; а то је „преступ закона“.

Грех се појавио у ономе који је први до Христа, стајао у највишој Божјој наклоности, и који је међу небеским становницима био највиши по моћи и слави. Пре свог пада, Луцифер је био херувим заклањач, свет и неокаљан. Пророк Божји каже: „Савршен беше на путевима својим од дана кад се роди докле се не нађе безакоње на теби.“ Језекиљ 28, 15. Мир и радост у савршеној послушности вољи Неба, постојао је у целој анђеоској војсци. Љубав према Богу била је највећа, љубав једног према другоме, непристрасна. Такво стање је постојало вековима пре уласка греха.

[320]

Али, дошла је промена над овим радосним стањем. Пророк каже: „Срце се твоје понесе лепотом твојом, ти поквари мудрост своју светлошћу својом.“ Језекиљ 28, 17. Иако је Бог створио Луцифера узвишеним и лепим и уздигао га на висок положај међу анђеоском војском, ипак му је оставио могућност да може изабрати зло. У Сотониној власти је било да ли ће изабрати да злоупотреби дароване способности. Он је могао да сачува Божју наклоност, могао је да буде вољен и поштован од свих анђела, а све своје племените способности могао је да употреби на благослов других и на прослављење свог Творца.

Али, мало по мало, он је почео да тражи славу за себе и да користи све своје снаге да привуче пажњу на себе и стекне углед. Такође је постепено наводио анђеле којима је управљао, да служе њему, уместо да све своје снаге посвете служби свом Створитељу. Оваквим поступањем изопачио је своју машту као и оне који су се безусловно предали његовом ауторитету.

Небески савет је опомињао Луцифера да промени своје поступке. Божји Син га је упозорио и молио да не дозволи себи да тако осрамоти свог Створитеља и проузрокује своју пропаст. Али, уместо да се покори, Сотона је приказао онима који су га волели да је неправедно осуђен, да се његов положај не цени и да је његова слобода ограничена.

То што је Христ сматрао да треба да се поправи и што се усудио да заузме надређен положај, изазвало је у њему дух противљења и он је оптужио Божјег Сина да хоће да га понизи пред анђелима. Погрешним приказивањем Христових речи, извртањем истине и отвореним лажима, Сотона је задобио симпатије анђела и они су се ујединили са њим у побуну против небеског ауторитета.

[321]

Он је до краја одбијао да призна да његов пут заслужује осуду. Када је његово незадовољство постало очигледно и када је било изјављено да заједно са својим присталицама мора да буде заувек изгнан из станова блаженства, велики варалица је за све то оптужио Христа. Сотона и његове присталице су једногласно свалиле сву одговорност за своју побуну на Христа, тврдећи да се никад не би побунили да нису били укорени. Пошто су упорно и пркосно у свом неверству узалудно покушавали да оборе Божју владавину, богохулно тврдећи да су невине жртве насилничке власти, велики бунтовник и све његове присталице били су најзад прогнани са Неба.

Исти дух који је подстакао побуну на Небу, надахнуо је и побуну на Земљи. Сотона је наставио да се служи истим средствима код људи, као и код анђела. Његов дух сада управља децом непокорности. Укоравање греха још увек изазива дух мржње и побуне. Када Бог шаље грешницима поруку упозорења или укора, Сотона их наводи да се правдају и да траже саосећање других. Уместо да своје грешке исправе, они показују огорченост према ономе који их укорава, као да

је он једини узрок њихових потешкоћа. Од дана праведног Авеља, па све до нашег времена, овакав дух се показује према онима који се усуђују да укорје грех.

[322] Сотона је побудио симпатије према себи, приказујући да је Бог неправедно поступио према њему предајући Христу највишу част. Пре него што је био осуђен на изгнанство са Неба, јасно му је показано да је његов пут погрешан и дата му је прилика да призна свој грех и да се покори праведној Божјој владавини. Али, он је изабрао да по сваку цену шири своју побуну. Да би подупро своје оптужбе да је Бог неправедан према њему, лажно је представљао Створитељеве речи и дела.

Сотона је неко време ликовао над небеским анђелима, па и над самим Богом због предности у једном погледу: док Сотона може користити превару и лукавство за остварење својих циљева, Бог не може лагати. Док Луцифер може као змија да бира кривудава пут, да се савија, врти и шуња да би се прикрио; Бог се креће само отвореном и директном путањом. Сотона се замаскирао плаштем лажи и за једно време било је немогуће скинути му маску да би се открила ужасна наказност његовог карактера. Сотони се морало дати време да се потпуно открије кроз своја окрутна, подмукла и зла дела.

Он није био скинут са положаја одмах чим се усудио да се преда духу незадовољства и непокорности, па, чак, ни кад је почео да износи пред верне анђеле своје лажне тврдње. Било му је дозвољено да дуго остане на Небу. Често му је нуђено опроштење под условом да се покаје и покори. Учињени су такви напори какве само Бог може да учини да би га осведочио у заблуду и вратио на прави пут. Да је Луцифер хтео да се врати својој оданости, понизности и послушности, он би поново био постављен као херувим заклањач и Бог би очувао ред на небесима. Али, пошто је тврдоглаво бранио своје поступке и тврдио да му покајање није потребно, постало је неопходно да Господар Неба одбрани праведност и част свог престола; па су Сотона и његове присталице били истерани.

Као што се Сотона на небу служио лажним представљањем Божјег карактера приказујући Бога строгим и насилним, тако је и на Земљи завео људе на грех. А када је у томе успео, тврдио

је да су Божја неправедна ограничења довела до човековог пада, као што су била разлог и његовој побуни.

Али, Вечни је сам објавио свој карактер: „Господ, Господ, Бог милостив, жалостив, спор на гнев и обилан милосрђем и истином. Који чува милост хиљадама; прашта безакоња и неправде и грехе, који не правда кривога.“ 2 Мојсијева 34, 6. 7.

Изагнавши Сотону са неба, Бог је показао своју правду и потврдио част свога престола. Али, када је човек сагрешио предавши се преварама овог одметничког духа, Бог је своју љубав показао тиме што је дао свог јединороднога Сина да умре за пали људски род. У помирењу се открио Божји карактер. Крст је моћан доказ целом свемиру да за кобан пут греха који је Луцифер изабрао, Бог није био ни на који начин одговоран, да није постојало никакво самовољно повлачење Божје милости, нити недостатак у Његовој владавини који би покренули у Луциферу дух побуне.

У борби између Христа и Сотоне откривен је за време [324] Спаситељевог рада на Земљи, карактер великог варалице. Ништа није могло тако потпуно да избрише Сотону из умова и срца небеских анђела и целог верног свемира као његова окрутна борба против Откупитеља света. Дрско хуљење којим се Сотона усудио да захтева да му се Христос поклони; његова дрска смелост којом га је одвео на високу гору и на врх храма; подмукла намера која се видела у подстицању Христа да скочи са огромне висине; његова неуморна злоба којом Га је прогонио од места до места и подстрекивала срца народа и свештеника да одбаце Његову љубав и на крају вичу: „Распни га! Распни!“ — — све је то изазвало чуђење и гнушање свемира.

Сотона је нагнао свет да одбаци Христа. Кнез зла је употребио сву своју моћ и лукавство да уништи Исуса, јер је видео да Спаситељева љубав и милосрђе, Његово сажалење и нежност откривају свету Божји карактер. Сотона је оспоравао све што је Божји Син тврдио и за своја оруђа употребио је људе да би Спаситељев живот испунио невољама и тугом. Лукавство и лажи којима је покушао да спречи Исусово дело; мржња исказана кроз децу непослушности; његове страшне оптужбе против Онога чији је живот био испуњен неупоредивом добротом — све је то потицало из дубоке жеље за осветом.

Притајена ватра зависти и злобе, мржње и освете, букнула је на Голготи против Божјег Сина док је цело Небо у немом ужасу посматрало овај приказ.

[325] Пошто је принео велику жртву, Христос се вазнео на Небо, али није хтео да прими обожавање анђела док није изнео свој захтев пред Оца: „Оче! хоћу да и они које си ми дао буду са мном где сам ја.“ Јован 17, 24. Тада је са Очевог престола дошао одговор са неизмерном љубављу и силом: „Нека му се поклоне сви анђели Божји.“ Јеврејима 1, 6. Никаква мрља није била на Исусу. Пошто је Његово понижење завршено и Његова жртва потпуна, дато Му је име које је изнад сваког имена.

Сада је Сотонина кривица била без оправдања. Његова лажна оптуживања против божанског карактера и Његове владавине, појавиле су се у својој правој светлости. Оптуживао је Бога да тражењем покорности и послушности од својих створења хоће да се узвиси, и изјавио да, Створитељ приморавајући све друге на самоодрицање, не показује сам самоодрицање, нити приноси икакву жртву. Сада се видело да је за спасење палог и грешног човека Владар свемира дао највећу жртву коју само Бог може да учини. Такође се видело да је Луцифер тежећи за чашћу и превлашћу, отворио врата греху, а Христос се, да би уништио грех, понизио и био послушан до саме смрти.

[326] Бог је показао гнушање према начелима побуне. Цело Небо је видело Његову правду која се открила и у осуди Сотоне и у откупљењу човека. Луцифер је тврдио: ако је Божји закон непроменљив и његова казна неизбежна, онда сваки преступник мора заувек да изгуби Божју наклоност. Тврдио је да грешно човечанство не може бити откупљено и да је оно зато његов законити плен. Али, Христова смрт је необорив доказ у прилог човека. Он је поднео казну закона. Бог је био праведан кад је допустио да Његов гнев падне на Онога који је једнак Њему, а човек је могао да прихвати Христову правду и да покајањем и понизним животом победи Сотону, као што је и Син Божји победио Сотонину силу.

Божји закон стоји потпуно оправдан. Он је праведан и оправдава све оне који верују у Исуса. Ништа мање није могло

уверити читав свемир да је Бог праведан, осим овог плана помирења.

У коначном извршењу пресуде видеће се да за грех није постојао разлог. Када Судија целе Земље буде упитао Сотону: „Зашто си се побунио против мене и отимао поданике мога царства?“ Зачетник зла неће моћи да дâ ни један изговор. Сва ће уста бити затворена и сва побуњена војска ће бити нема пред великим Судом.

[327]

Поглавље XXV - Непријатељство Између Човека И Сотоне

„И још стављам непријатељство између тебе и жене, и између семена твојега и семена њезина; оно ће ти на главу стајати, а ти ћеш га у пету уједати.“ 1. Мојсијева 3, 15. Божанска пресуда изречена над Сотоном после човековог пада била је, такође, пророчанство које обухвата све векове до краја времена и указује на велику борбу у којој ће суделовати сва људска поколења која буду живела на Земљи.

Бог објављује: „Стављам непријатељство“. Ово непријатељство није нешто природно. Када је човек преступио божански закон, његова је природа постала зла, и он је дошао у сагласност са Сотоном, а не у непријатељство са њиме. По природи не постоји непријатељство између грешног човека и зачетника греха. Обојица су постали зли због отпада. Отпадник нема мира док не нађе разумевање и подршку оних које је успео да заведе да пођу његовим примером. Из овог разлога удружују се пали анђели и зли људи у једну очајну заједницу. Да се Бог није посебно умешао Сотона и људи би ушли у савез против Неба; и уместо да гаји непријатељство према Сотони, цела људска породица би се сјединила у побуну против Бога.

[328]

Сотона је навео човека на грех као што је анђеле навео на побуну, да би тиме себи осигурао сарадњу у борби против Неба. Између њега и палих анђела, у погледу мржње према Христу, постојало је потпуно јединство. Мада је у свим другим тачкама владала неслога, сви су били чврсто сједињени у своме отпору против врховне власти Господара свемира. Али, када је Сотона чуо изјаву да ће постојати непријатељство између њега и жене, и између његовог потомства и њеног потомства, знао је да ће бити осујећени његови напори да поквари људску природу и да ће на неки начин човек бити оспособљен да се одупре његовој сили.

Милост коју Христос усађује у човекову душу ствара непријатељство према Сотони. Без ове милости која обраћа и обнавља, човек би остао Сотонин роб — слуга који је увек спреман да извршава његове наредбе. Али нови принцип у души ствара борбу тамо где је досада био мир. Снага коју Христос даје оспособљава човека да се одупре насилнику и узурпатору. Ко год мрзи грех, уместо да га воли, ко се год одупире и побеђује страсти које хоће да завладају њиме, показује да у њему делује принцип који долази одозго.

Непријатељство које постоји између Христовог Духа и духа Сотониног најјасније се показало у начину како је свет примио Исуса. Јевреји Га нису одбацили због тога што је дошао без светског богатства, раскоши и величине. Они су видели да Он има силу која може да надокнади недостатак ових спољашњих преимућстава. Али, Христова чистота и светост изазвали су против Њега мржњу безбожника. Његов живот самоодрицања и савршеног посвећења био је стални укор оholом и похотљивом [329] народу. То је изазвало непријатељство против Божјег Сина. Сотона и зли анђели сјединили су се са злим људима. Све снаге отпадништва завериле су се против Поборника истине.

Против Христових следбеника показује се исти дух непријатељства који се показивао и према њиховом Господару. Онај који види одвратан карактер греха и који се снагом одозго одупире искушењу, сигурно ће изазвати гнев Сотоне и његових присталица. Мржња против чистих начела истине, изругивање и гоњење њених заступника, постојаће све дотле док буде греха и грешника. Христови следбеници и слуге Сотонине не могу се сложити. Још није престала саблазан крста. „А сви који побожно хоће да живе у Христу Исусу, биће гоњени.“ 2. Тимот. 3, 12.

Сотонина оруђа непрестано раде под његовом управом да учврсте његов ауторитет и подигну његово царство насупрот Божјем царству. Са том намером покушавају да преваре Христове следбенике и да их одврате од њихове верности Богу. Као њихов вођа, и они изврћу Свето писмо да би постигли свој циљ. Као што је Сотона покушавао да на Бога баци срамоту, тако и његова оруђа покушавају да оклеветају Божји народ. Дух који је Христа предао на смрт покреће зле да униште Његове

следбенике. Све је то проречено у овом првом пророчанству: „И још стављам непријатељство између тебе и жене, и између потомства твојега и потомства њезина“. Такво дело ће се наставити у великој борби између Христа и Непријатељство између човека и Сотоне Сотоне до завршетка времена.

[330] Сотона позива све своје силе, и улази у борбу свом снагом. Зашто он не наилази на веће противљење? Зашто су Христови војници тако успавани и равнодушни? — Зато што не схватају своју опасност. Постоји само мало непријатељство против Сотоне и његових дела зато што влада велико незнање у погледу његове моћи и злобе, као и у погледу универзалности његове борбе против Христа и Његове цркве. У овоме су многи заведени. Они не знају да је њихов непријатељ моћни војсковођа који господари над умовима злих анђела и са добро промишљеним плановима и сплеткама води рат против Христа да би спречио спасење душа. Међу тобожњим хришћанима, па чак и међу самим слугама јеванђеља, мало се спомиње Сотона, осим можда узгредно са проповедаонице. Они не опажају доказе његовог сталног деловања и успеха и они занемарују многе опомене о његовој префињености и изгледа да се и не осврћу на његово постојање.

Док људи не познају његова лукавства, овај будни непријатељ увек их прати у стопу. Он намеће своју присутност у сваки кутак дома, у сваку улицу наших градова, у цркве, скупштине и судове; он збуњује, обмањује и заводи, свуда упропашћује душе и тела људи, жена и деце, разара породице, сеје мржњу, неслогу, свађе и буне и убиства. А хришћански свет изгледа да на све то гледа као на нешто што је Бог одредио и мора тако да буде.

[331] Сотона се непрестано труди да надвлада Божји народ рушењем ограда које га деле од Непријатељство између човека и Сотоне 331 света. Стари Израил је био наведен на грех када је ступио у недозвољене везе са многобошцима. На сличан начин је заведен и савремени Израил. „У којима је бог овога света ослепио мисли да не виде светлост јеванђеља о слави Христовој, који је слика Божја.“ 2. Коринћанима 4, 4. Сви они који нису одлучни Христови следбеници, слуге су Сотонине. У непрепорођеном срцу влада љубав према греху и склоност да

се грех гаји и оправдава. У обновљеном срцу се налази мржња према греху и одлучан отпор против њега. Када хришћани изаберу друштво безбожника и неверника, сами се излажу искушењу. Сотона се прикрива и тајно им навлачи покривало преко очију. Они не могу да виде да је то друштво намењено да им нашкоди, и док се читаво време изједначују са светом у карактеру, речима и делима, они постају све више и више заслепљени. Присност са грехом неминовно ће учинити да грех изгледа мање одвратан. Онај ко за своје друштво бира Сотонине слуге, убрзо престаје да се боји њиховог господара.

Кушач често најуспешније делује кроз оне у које најмање сумњамо да су под његовом контролом. Код многих преовлађује мишљење да све што изгледа као учтивост или углађеност мора у извесном смислу, да је од Христа. Никада није било веће заблуде. Ове особине треба да красе карактер сваког хришћанина, јер оне би извршиле снажан утицај у корист праве религије, али оне морају бити посвећене Богу, иначе постају сила за зло. Многи образовани људи углађеног понашања, који се не би понизили да учине оно што се у јавности сматра неморалним, само су углађена оруђа у рукама Сотоне. Подмукли и варљиви карактер њиховог утицаја и примера чини их опаснијим непријатељима Христовог дела од оних који су непривлачни, неуглађени, груби и понижени.

[332]

Усрдном молитвом и ослањањем на Бога, Соломун је добио мудрост која је зачудила и задивила свет. Али, када се одвојио од Извора своје снаге и пошао напред уздајући се само у себе, пао је као плен кушача. Тада су дивне особине дате овом најмудријем цару, начиниле њега још делотворнијим средством непријатеља душа.

Док Сотона непрестано настоји да заслепи њихове умове у погледу ове чињенице, нека хришћани никад не забораве да: „наш рат није с крвљу и с телом, него са поглаварима и властима и са управитељима таме овога света, са духовима пакости испод неба.“ Ефесцима 6, 12. Надахнуто упозорење одјекује вековима све до нашег времена: Док Сотона непрестано настоји да заслепи њихове умове у погледу ове чињенице, нека хришћани никад не забораве да: „наш рат није с крвљу и с телом, него са поглаварима и властима и са

управитељима таме овога света, са духовима пакости испод неба.“ Ефесцима 6, 12. Надахнуто упозорење одјекује вековима све до нашег времена: „Будите трезни и пазите, јер супарник ваш, ђаво, као лав ричући ходи и тражи кога да прождере.“

1. Петрова 5, 8. „Обуците се у све оружје Божје, да бисте се могли одржати против лукавства ђаволскога.“ Ефесцима 6,11.

[333]

Од Адамових дана, па све до нашег времена, наш велики непријатељ је развијао своју моћ да тлачи и уништава. Он се сада припрема за свој последњи поход против цркве. Сви који настоје да следе Исуса биће увучени у борбу са овим немилосрдним непријатељем. Уколико хришћанин више настоји да се угледа на божански Пример, утолико је сигурније да ће постати мета Сотонских напада. Сви који су активно запослени у Божјем делу и труде се да разоткрију Сотонске преваре и да људе упознају са Христом, биће оспособљени да достигну Павлово сведочанство у којем он говори о служењу Господу „са сваком понизношћу, са много суза и искушења“.

Сотона је нападао Христа најсуровијим и најпрефињенијим искушењима; али је у сваком сукобу био одбијен. Ове битке су вођене ради нас; ове победе омогућавају нам да и ми победимо. Христос ће дати снагу свима који је траже. Сотона не може надвладати ни једног човека без његовог сопственог пристанка. Кушач нема власт над људском вољом, нити може да душу примора на грех. Он може нанети бол, али не може упрљати. Он може проузроковати агонију, али не може опоганити. Чињеница да је Христос победио треба да надахне Његове следбенике да се мушки боре у борби против греха и Сотоне.

Постојање Сотоне и деловање злих духова су чињенице које су потпуно утврђене и у Старом и у Новом завету. Од Адамових дана до Мојсија и кроз све наредне векове до Јована, последњег писца јеванђеља, Сотона се препознаје као активан, лични заступник и зачетник зла, непријатељ Бога и човека. Истина је да су машта и празноверје тим чињеницама додале и свој призив и повезали их са легендама и традицијама незнабожачких, јеврејских, па чак и хришћанских народа. Али, онакве какве су откривене у Божјој речи оне имају најсвечанију и највећу важност. Веза видљивог света са невидљивим, служба Божјих анђела и деловање злих анђела су нераздвојиво испреплетани са људском историјом. Свето писмо нам говори о паду анђела од своје чистоте, о Луциферу, њиховом вођи - узрочнику побуне, о њиховом савезу власти и разним редовима, о њиховој великој интелигенцији, о њиховој подмуклости као и о њиховој завери против мира и среће људи. Али, Свето писмо нас обавештава и о Једном моћнијем од палог непријатеља, о Једном чији ауторитет ограничава и обуздава Сотонину силу, као и о казни припремљеној за зачетника зла.

Док је Христос био на Земљи, зли духови су показивали своју моћ на најупадљивији начин. Зашто је то било тако? — Христос је дошао да изврши план намењен за откупљење човека, ради тога Сотона је одлучио да докаже своје право да влада светом. Он је успео да уведе идолопоклонство у све крајеве земље, осим у Палестину. Исус је дошао у ову земљу која се једина није сасвим предала Сотониној власти да излије на народ светлост са Неба. Овде су две супарничке силе тврдиле да имају врховну власт. Исус је ширио своје руке и са љубављу позивао све који су хтели да у Њему нађу опроштење и мир. Чете таме су схватиле да ће њихова власт ускоро престати ако Христова мисија успе. Сотона је беснео

као везани лав и пркосно показивао своју моћ над телима и душама људи.

Чињеница да су људи били опседнути демонима јасно је приказана у Новом завету. Људи мучени на овај начин нису патили само од болести које долазе због природних узрока. Христос је савршено разумео са ким има посла. Препознао је непосредно присуство и дејство злих духова.

Библијски извештај о исцељењу опседнутих у земљи Гадаринској, упадљив је пример њихове бројности, моћи и злобе као и о Христовој сили и милости. Ови бедни занесењаци које ништа није обуздавало, превијали су се од болова, бацали пену на уста, беснели и испуњавали ваздух својом виком, вршили су насиље над самим собом и представљали опасност за оне који су хтели да им се приближе. Њихова унакажена тела и избезумљени умови пружали су кнезу таме угодан приказ. Један од демона који је владао над овим паћеницима рекао је: „Легион ми је име; јер нас је много.“ Марко 5, 9. У римској војсци легија се састојала од три до пет хиљада људи. [336] Сотонина војска, је такође, постројена у чете, и једна чета којој су припадали ови демони није бројала мање од једне легије.

На Исусову заповест зли духови су напустили своје жртве оставивши их да мирно седе крај Спаситељевих ногу, обуздани, разумни и благи. Демонима је било допуштено да стрмоглаве крдо свиња у море; за становнике оне околине био је ово већи губитак од благослова који им је донео Исус, и они су замолили божанског Лекара да оде оданде. То је управо био успех који је Сотона желео да постигне. Бацивши кривицу због њиховог губитка на Исуса, пробудио је код људи себичан страх и спречио их да слушају Спаситељеве речи. Сотона непрестано оптужује хришћане да су узрок губитака, несреће и патње, уместо да допусти да прекор падне тамо где припада: на њега самога и његова оруђа.

Али, Христове намере нису биле осујећене. Он је допустио злим духовима да униште крдо свиња као укор оним Јеврејима који су ове нечисте животиње гајили ради добитка. Да Христос није задржао демоне, они би бацили у море, не само свиње, него и њихове чуваре и господаре. То што су остали сачувани и чувари и власници било је само због Исусовог милостивог

посредовања за њихово ослобођење. Осим тога допуштено је да се овај приказ догоди да би ученици били сведоци свирепе Сотонине силе и над људима и над животињама. Спаситељ је желео да Његови следбеници имају знање о непријатељу с којим ће се сусрести, да не би били заведени и надвладани неговим лукавством. Такође је Његова воља била да народ онога краја увиди Његову моћ која може сломити Сотонине окове и ослободити његове заробљенике. Иако је Исус отишао, људи који су тако чудесно били ослобођени, остали су да објаве милост свога Добротвора.

[337]

И други слични случајеви су записани у Светом писму. Ђерку једне Сирофеничанке тешко је мучио ђаво, кога је Исус истерао својом речју. Марко 7, 26 - 30. Један „бесни који је био нем и слеп.“ Матеј 12, 22; младић кога је мучио неми дух, који га је „много пута бацао и у ватру и у воду да га погуби.“ Марко 9,17 - 27; лудак кога је мучио „нечисти дух ђаволски“, тако да је реметио суботњи мир у синагоги у Капернауму — све њих је излечио милостиви Спаситељ. Скоро у сваком случају Христос је ословљавао злог духа као интелигентно биће, заповедајући му да изађе из своје жртве и да је више не мучи. Када су верници у Капернауму видели Његову силну моћ, „у све уђе страх, и говораху један другоме говорећи: каква је то реч да влашћу и силом заповеда нечистим духовима, и излазе?“

Они који су опседнути од ђавола, обично су приказани у стању великих патњи, али има и изузетака од тог правила. Да би постигли натприродну моћ, неки су се драговољно предали Сотонином утицају. Они, наравно, нису имали сукоб са демонима. У ову класу су спадали они који су поседовали врачарски дух — Симон врачар, Елима врачар и девојка која је у Филиби ишла за Павлом и Силом.

Нико није у већој опасности од утицаја злих духова, него они који и поред јасних и многобројних сведочанстава Светог писма поричу постојање и деловање ђавола и његових анђела. Докле год смо у незнању у погледу њиховог лукавства, они имају готово незамисливу предност. Многи обраћају пажњу на њихове сугестије мислећи да следе налоге своје сопствене мудрости. То је разлог зашто, док се приближавамо крају времена, када ће Сотона радити са највећом силом да превари

[338]

и уништи, он свуда шири веровање да не постоји. Његова је намера да прикрије себе и начин свога рада.

Велики варалица ничега се толико не боји, колико тога да ми упознамо његове планове. Да би боље сакрио свој прави карактер и намере, учинио је да буде представљен тако да не изазива неко узбуђење, него само смех и презир. Веома је задовољан када себе види насликаног као смешно или одвратно биће, унакаженог — пола животиња, а пола човек. Задовољан је када чује да његово име спомињу у шали и подруживању, они који себе сматрају паметним и добро упућеним.

Пошто се он беспрекорно замаскирао често се поставља питање: „Да ли такво биће заиста постоји?“ Доказ његовог успеха је то што су теорије које износе лаж о најјаснијим сведочанствима Светога писма тако свеопште прихваћене у религиозном свету. И баш зато што Сотона може најлакше да влада умовима оних који нису свесни његовог утицаја, [339] Божја реч нам даје тако много примера његовог злог рада, откривајући нам његове тајне силе, да би смо се чували његових напада.

Сила и злоба Сотоне и његове војске, могла би нас с правом узнемиравати кад не бисмо налазили заштиту и избављење у надмоћној сили нашег Откупитеља. Ми пажљиво осигуравамо своје куће резама и бравама да бисмо сачували своје власништво и свој живот од злих људи, али ретко мислимо на зле анђеле који непрестано покушавају да нам се приближе, а против чијих напада смо немоћни да се бранимо својом снагом. Ако им се допусти, они могу да поремете наше мисли, наруше наше здравље, униште нашу имовину и наш живот. Они се једино радују невољи и уништењу. Страшно је стање оних који одбацују божанске захтеве и попуштају Сотониним искушењима све док их Бог не препусти контроли злих духова. Али, они који следе Христа увек су сигурни под Његовом заштитом. Анђели који се истичу снагом послати су са Неба да их штите. Сотона не може да пробије стражу коју је Бог поставио око свог народа.

Док се народ Божји приближава опасностима последњих дана, Сотона одржава озбиљна саветовања са својим анђелима, у вези најуспешнијег плана за обарање њихове вере. Он види да су популарне цркве већ уљуљкане у сан његовом преварном силом. Пријатним мудровањем и лажним чудима може и даље да их држи под својом контролом. Зато он упућује своје анђеле да постављају замке, нарочито онима који чекају Други Христов долазак и који се труде да држе све Божје заповести.

Велика Варалица каже: „Морамо пазити на оне који скрећу пажњу људи на Јеховину суботу, они ће навести многе да увиде захтеве закона Божјег, а иста светлост која открива праву Суботу открива и Христову службу у небеском Светилишту и показује да се сада одвија завршно дело за спасење човека. Задржите умове људи у тами, док се то дело не заврши, и задобићемо свет, а такође и цркву.

Субота је велико питање које ће одлучити судбину душа. Морамо уздићи „суботу“ коју смо ми начинили. Проузроковали смо да буде прихваћена од светских људи и чланова цркве. Сада морамо навести цркву да се сједини са светом у њеној подршци. Морамо радити знацима и чудесима да заслепимо њихове очи за истину, и навести их да оставе по страни разум и страх Божји, и следе обичаје и традицију.

Ја ћу утицати на популарне проповеднике да скрећу пажњу њихових слушалаца од Божјих заповести. Оно што Писмо објављује као савршен закон слободе, приказаћемо као јарам ропства. Народ прихвата објашњење Писма од њихових проповедника, а не истражују за себе. Тако радећи преко проповедника, могу управљати народом по својој вољи.

[341]

Али, наша најглавнија брига је да ућуткамо ову секту држаоца Суботе. Морамо пробудити гнев народа против њих. Придобићемо велике и светски мудре људе на нашу страну и подстакнути властодршце да спроведу наше намере. Тада ће

недеља коју сам ја успоставио бити наметнута најоштријим и најстрожим законима. Они који је не буду поштовали биће протерани из градова и села и подносиће глад и оскудицу. Кад једном добијемо моћ, показаћемо шта можемо учинити са онима који неће одступити од своје оданости Богу. Ми смо навели римску цркву да наметне тамничење, мучење и смрт онима који су одбили да се покоре њеним декретима, и сада кад доводимо протестантске цркве и свет у склад са овом десницом наше силе, најзад ћемо имати закон да истребимо све који се не покоравају нашој власти. Када буде проглашена смртна казна за преступ наше „суботе“, тада ће многи који се сврставају у држаоце заповести прећи на нашу страну.

[342] Али, пре него што приступимо овим крајњим мерама, морамо употребити сву нашу мудрост и лукавство како бисмо преварили и ухватили у замку оне који поштују праву суботу. Можемо многе одвојити од Христа световношћу, жељама тела и охолошћу. Они се могу сматрати сигурнима зато што верују у истину, али удовољавањем апетиту или нижим страстима које помућују разум и уништавају расуђивање, изазваћемо њихов пад.

Идите, учините власнике имања и новца опијенима бригама овог живота. Представите им свет у његовом најпривлачнијем светлу да би сабирали себи благо овде и усмерили своју наклоност према земаљским стварима. Морамо дати све од себе да спречимо оне који раде за Божје дело да не стекну средства која ће употребити против нас. Задржите новац у нашим редовима. Што више средстава стекну, то ће више нашкодити нашем царству, узимајући од нас наше поданике. Чините да више маре за новац него за изградњу Христовог царства и ширења истине коју мрзимо, и не треба да се бојимо њиховог утицаја, јер знамо да ће свака себична и похлепна особа пасти под нашу власт и, најзад, бити одвојена од Божјег народа.

Кроз оне који имају обличје побожности, али не и њену силу, можемо освојити многе који би нам у супротном нанели много штете. Они који воле задовољства више него Бога, биће наши најделотворнији помагачи. Они из ове групе који су способни и интелигентни, послужиће нам као мамац да

привлаче друге у наше замке. Многи се неће бојати њиховог утицаја, јер исповедају исту веру. Тако ћемо их навести на закључак да су Христови захтеви мање строжији него што су сами некад веровали и да ће прилагођавањем свету извршити већи утицај на људе у свету. Тако ће се они одвојити од Христа; тад неће имати силе да се одупру нашој моћи и убрзо ће бити спремни да исмеју своју пређашњу ревност и преданост.

[343]

Све док се не зада онај велики, одлучујући ударац, наши напори против држаоца Заповести морају бити неуморни. Морамо бити присутни на свим њиховим састанцима. Посебно ће на њиховим великим скуповима наша ствар много претрпети, па морамо показати велику будност и употребити сво наше умеће завођења како бисмо спречили душе да чују истину и да их она импресионира.

Имаћу на том тлу, као моје агенте, људе који ће држати лажна учења помешана са, управо, толиком количином истине да превари душе. Такође ћу чинити да буду присутни и неверници који ће исказивати сумње у погледу Господњих порука упозорења Његовој цркви. Када би народ читао и веровао овим опоменама, имали бисмо јако мало наде да их савладамо. Али, ако успемо да њихову пажњу одвратимо од ових опомена, они ће остати необавештени о нашој сили и лукавству, и ми ћемо их најзад сместити у наше редове. Бог неће допустити да Његове речи буду некажњено омаловажаване. Ако успемо задржати душе заведенима неко време, Божја милост ће се повући и Он ће их предати под нашу потпуну власт.

Морамо проузроковати пометњу и поделу. Морамо уништити њихов страх за сопствене душе, и навести их да критикују, осуђују, оптужују и окривљују једни друге и да негују себичност и непријатељство. Због тих греха је нас Бог протерао из своје присутности и сви који следе наш пример доживеће исту судбину“.

[344]

Свето писмо објављује да једном приликом, кад су анђели Божји дошли да се покажу пред Господом, међу њима је био и Сотона, не зато да се поклони пред Вечним Царем, већ да настави своје злобне намере против праведних. Са истим циљем он је присутан кад се људи окупе да служе Богу.

Премда сакривен од погледа, он ради марљиво да завлада умом оних који служе Богу. Попут искусног генерала, он унапред поставља своје планове. Кад види Божјег весника како истражује Писмо, он запази предмет који ће бити изнесен народу. Тада употребљава сву своју оштроумност и лукавство да тако управља околностима да вест не дође до оних које управо на том предмету вара. Онај коме је највише потребно упозорење биће подстакнут на вршење неког посла који захтева његову присутност, или ће на неки други начин бити спречен да чује речи које би му се могле показати као миомирис на живот.

Сотона, такође, види Господње слуге оптерећене због духовне таме која обавија народ. Он чује њихове усрдне молитве за божанску милост и силу за сламање рановнодушности, безбрижности и немара. Тада са обновљеном ревношћу употребљава своје вештине. Он искушава људе да попусте апетиту, или неком другом облику грешног уживања, и тако умртви њихову моћ схватања да пропусте да чују баш оне ствари које им је најпотребније да сазнају.

[345]

Сотона добро зна да ће сви које може навести да занемаре молитву и истраживање Светог писма бити надвладани његовим нападима. Зато он смишља сваку могућу превару да заокупи њихов ум. Увек је постојала класа која је исповедала побожност, а која је, уместо да напредује у познавању истине, учинила својом религијом тражење погрешке у карактеру, или заблуде у вери код оних са којима се не слажу. Такви су Сотонина десна рука — главни помоћници. Опатача браће није мало, и они су увек активни кад Бог ради и кад му Његове слуге одају право поштовање. Они ће дати погрешан призив речима и делима оних који воле и слушају истину. Они ће представити најозбиљније, најревније, најпожртвованије Христове слуге, као заведене, или као оне који заводе. Њихов је посао да погрешно представе побуде сваког честитог и племенитог дела, да преносе дошаптавања и подстакну сумњу у умовима неискусних. На сваки могући начин они ће настојати да учине да оно што је чисто и праведно буде сматрано погрешним и преварним. И у том делу Сотонини заступници имају свог господара и његове анђеле да им помогну.

Али, нико не мора бити преварен у погледу њих. Лако се може видети чија су они деца, чији пример следе и чије дело врше. „Препознаћете их по родовима њиховим.“ Матеј 7, 16 Они су веома слични Сотони, отровном клеветнику, опадачу браће.

Сотонин план је да доведе у цркву неискрене и непрепорођене елементе који ће подстакнути сумњу и неверство, и ометати све оне који желе да виде да дело Божје напредује и да сами напредују с њим. Многи који немају истинску веру у Бога и у његову Реч, пристају уз нека начела истине и важе за хришћане, те су на тај начин у могућности да уводе своје заблуде као Библијска учења.

[346]

Став да је неважно шта човек верује, је једна од Сотониних најуспешнијих превара. Он зна да истина прихваћена с љубављу посвећује душу оног који је прихвата, зато он стално настоји да је замени лажним теоријама, причама, другим јеванђељем. Од самог почетка Божје слуге иступале су против лажних учитеља, не само као против злобних људи, већ као против оних који су усађивали неистине погубне за душу. Илија, Јеремија и Павле одлучно су се и неустрашиво супротставили онима који су одвраћали људе од Божје речи. То слободоумље које праву веру сматра неважном, није наишло на одобравање ових светих бранитеља истине.

Неодређена и маштовита тумачења Светог писма и многе противуречне верске теорије којих има у хришћанском свету, дело су нашег великог противника чиме он тако збуњује умове да не могу препознати истину. И несклад и подвајање које постоји међу хришћанским црквама у великој се мери може приписати обичају извртања Светог писма да би се подупрла нека омиљена теорија. Уместо да пажљиво истражују Божју реч у понизности срца, како би стекли познање Његове воље, многи настоје да открију само нешто необично или оригинално.

[347]

У намери да подрже лажна учења или нехришћанска дела, они узимају одломке Писма издвојене из контекста и наводе можда половину стиха у прилог свом мишљењу, док би преостали део показао да је смисао сасвим супротан. Змијским лукавством се укопавају иза неповезаних израза сложених тако да одговарају њиховим телесним жељама. Тако многи намерно

изврћу Божју реч. Други, који имају живу машту, узимају слике и симболе Светог писма и тумаче их тако да одговарају њиховој фантазији, не обазирјући се много на сведочанство Писма које је свој властити тумач и тада своје хирове представљају као учење Божје речи.

Кад год се проучавање Писма отпочне без духа молитве, понизности и спремности за учење, и најјаснији и најједноставнији, као и најтеже разумљиви одломци биће искривљени. Папске вође бирају такве делове Писма који најбоље одговарају њиховом циљу, тумаче их како њима одговара и тада то износе народу, док њему ускраћују предност проучавања Библије, и да до разумевања њених светих истина долазе сами. Уколико није цела Библија дата људима управо онако како је написана, за њих би било боље да је уопште немају.

[348] Библија је одређена да буде водич свима који желе да се упознају са вољом свог Творца. Бог је људима дао сигурну пророчку реч. Анђели, па чак и сам Христос, дошли су да Данила и Јована упознају са стварима које треба ускоро да се испуне. Те важне ствари које се тичу нашег спасења нису остављене обавијене тајанственошћу. Оне нису откривене на тај начин да збуне и заведу оне који најискреније траже истину. Господ је преко пророка Авакума рекао: „Пиши утвару, и да буде разговетно на плочама да се лако чита.“ Авакум 2, 2. Божја реч јасна је свима који је проучавају молитвеног срца. Свака уистину искрена душа доћи ће до светлости истине. „Светлост се просипа на праведника.“ Псалам 97, 11. Ниједна црква не може напредовати у светости уколико њени чланови не траже истину искрено као сакривено благо.

Виком слободоумља, људи су заслепљени за лукавства свог непријатеља, док он читаво то време непоколебљиво ради на остварењу свог циља. Кад му успе да Реч истине замени људским нагађањима, Божји закон је стављен у страну, а цркве док тврде да су слободне, у ланцима су греха.

Многима је научно истраживање постало проклетство, њихови ограничени умови толико су слаби да губе равнотежу. Они не могу ускладити своја научна мишљења са тврђењима Писма, и мисле да и Библија треба да се испита њиховим

мерилом — „такозваном науком“. Тако они скрећу с пута вере, обманути од ђавола. Људи теже да буду мудрији од свога Створитеља, људска филозофија настојала је да истражи и објасни тајне које неће бити откривене ни кроз вечна времена. Кад би људи хтели да истражују и разумеју оно што је Бог објавио о себи и својим намерама, добили би такво откривење славе, величанствености и силе Јахвине, да би увидели своје лично незнање и били би задовољни оним што је откривено њима и њиховој деци. [349]

Ремек дело Сотониних обмана јесте подстицати умове људи да истражују и нагађају о ономе што Бог није објавио, и што није наменио за наше разумевање. Тако је сам Луцифер био збачен са Неба. Он је постао незадовољан јер му нису биле поверене све тајне Божјих планова, а у потпуности је занемарио оно што му је било октривено о његовом личном делу на узвишеном положају који му је био додељен. Подстичући исто незадовољство у анђелима под његовим заповедништвом, изазвао је њихов пад. Сада он покушава да испуни људске умове истим духом и да их наведе да занемаре јасне Божје заповести.

Они који нису вољни да прихвате јасне и очигледне истине Библије, непрестано траже угодне приче које ће умирити њихову савест. Што су учења која се износе мање духовна, с мање самоодрицања, мање понизности, то су с већом наклоношћу прихваћена. Ове особе срозавају интелектуалне снаге да би служили својим телесним жељама. Исувише мудри у својим очима да би истраживали Божју Реч у скрушености душе и са искреном молитвом за божанским вођством, они немају никакав штит против заблуда. Сотона је спреман да задовољи тежње њиховог срца, те подмеће своје преваре на место истине. Управо је на такав начин папство стекло своју власт над умовима људи, и одбацивањем истине јер садржи крст, протестанти следе исти пут. Сви који занемарују Божју Реч и теже подобности и политици да се не би разликовали од света, биће остављени да прихвате уместо истине — кривоверство достојно осуде. Апостол Павле говори о класи оних који „љубави истине не примише да би се спасли“. Он каже о таквима: „И зато ће им Бог послати силу преваре, да [350]

верују лажи; да буду осуђени сви који не вероваше истини, него волеше неправду“ 2. Солуњанима 2, 10 – 12. Са таквим упозорењима пред нама, обавезни смо да пазимо која учења прихватамо.

Све могуће заблуде биће прихваћене од стране оних који намерно одбацују истину. Сотона има спремне различите преваре како би досегнуо различите умове и неки који с ужасом гледају на једну превару, радо ће прихватити другу.

Међу најуспешнијим оруђима великог варалице су обмањивачка учења и лажна чудеса спиритизма. Прерушен у анђела светлости он шири своје мреже тамо где је то најмање сумњиво. Када би људи проучавали Божју Реч са искреном молитвом да би разумели њена учења, не би били остављени у тами да прихвате лажна учења. Али пошто одбацују истину, постају плен преваре.

[351] Друго опасно кривоверје је учење које пориче Христово божанство. Људи који немају искуствено познање Исуса, ипак ће се представити веома мудрима, као да је њихово расуђивање изнад сваке сумње и одважно ће објављивати да пре свог Првог доласка на свет, Син Божји није постојао. Ово веровање директно противречи најјаснијим изјавама нашег Спаситеља о себи самоме, па ипак је са наклоношћу прихваћено од широког круга оних који тврде да верују Писму. Са таквим особама је бесмислено расправљати. Никакав доказ, ма како био уверљив, неће уверити оне који одбацују јасно сведочанство Сина Божјег. „А телесни човек не разуме што је од Духа Божјега, јер му се чини лудост и не може да разуме, јер треба духовно да се разгледа.“ 1 Кор. 2, 14. Они који се упорно држе таквих заблуда сведоче о свом властитом непознавању Бога и његовог Сина.

Још једна лукава и штетна заблуда је веровање које се брзо шири да Сотона не постоји као личност, да је то име употребљено у Писму само да представи човекове зле помисли и жеље.

Учење које тако често одјекује са популарних проповедаоница да је Други Христов долазак у ствари Његов долазак сваком појединцу у смртном часу, превара је смишљена да скрене умове људи са Његовог личног доласка на небеским облацима.

Годинама је Сотона говорио: „Ено га у собама“, и многе душе биле су изгубљене прихватањем ове преваре.

Даље, светска мудрост учи да молитва није битна. Људи науке тврде да нема стварног одговора на молитву, да би то било нарушавање природног закона, чудо, а да чуда не постоје. Свемиром, кажу они, владају непроменљиви закони и сам Бог не чини ништа насупрот њима. Тако они представљају Бога ограниченим својим сопственим законима, као да деловање божанских закона може искључити божанску слободу. Такво учење је у супротности са сведочанством Светог писма. Зар нису Христос и апостоли чинили чудеса? Исти милостиви Спаситељ живи и данас, и исто је тако вољан да слуша молитву вере као и кад је видљиво ходао међу људима. Природно сарађује са натприродним. Део је Божјег плана да нам дарује, као одговор на нашу молитву вере оно што нам не би дао да Га за то нисмо молили.

[352]

Небројена су погрешна учења и маштовите идеје које постоје међу хришћанским црквама. Немогуће је оценити зле последице уклањања макар само једног међаша постављеног Божјом Речју. Неколицина оних који се усуђују да то учине, зауставља се након одбацивања само једне истине. Већина наставља да одбацује једно начело за другим, све док не постану сасвим неверни.

А то је циљ који Сотона настоји да оствари. Он ништа толико не жели, колико жели да уништи поуздање у Бога и Његову реч. Сотона стоји на челу велике војске сумњалица и ради свим силама да душе привуче у своје редове. Сумњати почиње да бива мода. Има много оних који сматрају да је врлина стати на страну неповерења, сумње и неверства. Али, испод појаве искрености и понизности откриће се да су такве особе подстакнуте самопоуздањем и охолошћу. Страшна је ствар изгубити веру у Бога или у Његову реч. Неверство јача кад се охрабрује. Постоји опасност у само једном изражавању сумње - посејано је семе које доноси свој род. Сотона ће сваког момента узгајати тај усев. Они који себи дозволе да говоре о својим сумњама, увидеће да оне постају све учвршћеније. Бог никад неће уклонити сваки повод за сумњу. Он неће никад

[353]

учинити чудо да уклони неверство, Он је дао довољно доказа за веру.

Бог са незадовољством гледа на самодовољне и неверне, који увек сумњају у Његова обећања и немају поверења у сигурност Његове милости. Они су неплодна стабла која шире своје мрачне гране надалеко и нашироко, спречавајући да сунчева светлост дође до другог биља и тако узрокују да оно увене и угине под хладном сенком. Животно дело тих особа појавиће се као сведочанство против њих. Они сеју семе сумње и скептицизма које ће донети сигурну жетву.

Христови следбеници мало знају о заверама које им поставља Сотона и његове војске. Али, онај који седи на небесима, надвладаће све те планове за испуњење својих недокучивих намера. Господ допушта да Његов народ прође кроз пећ невоље, не зато што ужива у њиховој невољи и патњи, већ зато што је тај поступак битан за њихову коначну победу. Он их не може, доследан својој сопственој слави, заштити од искушења, јер је сама сврха искушења да их приправи да се одупру свим мамљењима зла.

[354]

Сотона добро зна да је и најслабија душа која се ослања на Христа више него дорасла силама таме, и да би га, и кад би се отворено приказао, она дочекала и одупрла му се. Зато он покушава да борце крста измами из њихове сигурне тврђаве, док он са својом војском лежи у заседи, спреман да уништи све који се усуђују да ступе на његов терен. Ни један човек није сигуран ни за један дан, ни за један час без молитве. Нарочито треба да молимо Господа за мудрост да бисмо разумели Његову Реч. Сотона је стручњак у цитирању Писма, стављајући своје тумачење нада се да ће нас навести на спотицање. Треба да проучавамо Библију са понизним срцем, никад не губећи из вида своју зависност од Бога. Увек треба да смо на опрезу пред замкама Сотоне и непрекидно се у вери требамо молити „Не наведи нас у напаст“.

Поглавље XXVIII - Прва Велика Превара

[355]

Још у самом почетку људске историје, Сотона је почео да улаже напоре да превари наш род. Онај који је на Небу изазвао побуну желео је да наведе сва створења да се уједине са њим у његовом ратовању против Божје владавине. Сотонина завист и љубомора је била изазвана када је видео предиван дом приправљен за свет и срећан пар. Одмах је одлучио да проузрокује њихов пад. Да се Сотона открио у свом правом карактеру, одмах би био одбијен, јер су Адам и Ева били упозорени на овог опасног непријатеља. Али, он је потајно радио прикривајући своју намеру да би што успешније постигао свој циљ.

Употребивши као свог посредника змију која је тада била створење задивљујућег изгледа, обратио се Еви са питањем: „Је ли истина да је Бог казао да не једете са свакога дрвета у врту?“ 1 Мојсијева 3, 1. Да се Ева уздржала да ступи у разговор са кушачем, сигурно би се сачувала од Сотонине замке. Али, она се усудила да преговара са њим и пала је као жртва његовог лукавства. Тако бивају још и данас многи савладани. Они сумњају и критикују Божје захтеве и, уместо да слушају божанске прописе, прихватају људске теорије, иза којих се крију само Сотонини планови.

„А жена рече змији: Ми једемо са свакога дрвета у врту; само рода са онога дрвета усред врта, казао је Бог не једите и не дирајте у њ, да не умрете. А змија рече жени: нећете ви умрети; него зна Бог да ће вам се у онај дан кад окусите с њега отворити очи, па ћете постати као богови и знати што је добро што ли зло.“ 1 Мојсијева 3, 2 — 5. Ева је попустила искушењу, а под њеним утицајем и Адам је био преварен. Они су поверовали речима змије да Бог није мислио онако како је рекао. Посумњали су у свог Створитеља и уобразици да он ограничава њихову слободу и да преступом Његовог закона, могу постићи већу светлост и слободу.

[356]

Али, да ли је Адам после пада у грех сазнао шта је смисао речи: „Јер у који дан окусиш с њега, умрећеш?“ Да ли је њихово значење одговарало ономе у шта га је Сотона навео да верује: да ће постићи узвишеније стање живота? У том случају, преступ би био велико добро, а Сотона би се показао као добротвор људског рода. Међутим, Адам није схватио божанску изјаву. Бог је изјавио да ће због казне за грех, човек морати да се врати у земљу из које је узет: „Јер си прах, и у прах ћеш се вратити.“ 1 Мојсијева 3, 19. Сотонине речи: „отвориће вам се очи“, показале су се истините само у овоме: пошто Адам и Ева нису остали послушни, отвориле су им се очи да увиде своју лудост. Упознали су зло, и окусили горак плод престапа.

[357]

Бесмртност им је обећана под условом послушности Божјим захтевима. То је било изгубљено преступом и Адам је постао подложен смрти. Он није могао пренети своје потомству оно што сам није имао; а за пали род не би било наде да није Бог, жртвовањем свога Сина, омогућио човеку бесмртност. „Јер је плата за грех смрт, а дар Божји је живот вечни у Христу Исусу Господу нашем.“ Римљанима 6, 23. То се не може постићи ни на који други начин. Али, сваки човек може да добије овај непроцењиви благослов, ако испуни услове. Сви „који, устрају у добрим делима тражећи славу, част и бесмртност“, примиће „живот вечни.“ Римљанима 2, 7.

Онај који је обећао Адаму живот у непослушности био је велика варалица. А змијине речи упућене Еви у рају: „Нећете ви умрети“, била је прва одржана проповед о бесмртности душе. Па ипак, ова изјава која се темељи једино на Сотонином ауторитету, понавља се са хришћанских проповедаоница и прихвата од већине људског рода, исто тако спремно као што су је прихватили наши први родитељи. Божанска пресуда: „Која душа згреши, она ће умрети“ (Језекиља 18, 20), тумачи се као да значи: душа која згреши неће умрети, него ће вечно живети. Ми можемо само да се чудимо тој необичној заслепљености која људе чини тако лаковернима према речима Сотоне, а тако неповерљивим према Божјим речима.

Плод са дрвета живота је имао силу да овековечи живот. Да је човеку после његовог пада био дозвољен приступ дрвету

живота, он би живео вечно, и тако би грех постао бесмртан. Али, херувим са пламеним мачем чувао је „пут ка дрвету живота“, и нико од Адамове породице није смео да прекорачи ту границу и узме од рода који даје живот. Зато нема бесмртног грешника.

Али, после човековог пада, Сотона је заповедио својим анђелима да учине нарочите напоре да се распростани веровање у урођену човекову бесмртност; и пошто су навели људе да прихвате ову заблуду, довели су их до закључка да ће грешник живети у вечним мукама. Сада, кнез таме, преко својих оруђа, представља Бога као тиранина пуног освете и тврди да Он, све оне који му нису по вољи, баца у пакао где морају да подносе вечно Његов гнев; и док они трпе неизрециве муке и превијају се од бола у вечном огњу, њихов Створитељ гледа одозго на њих са задовољством. [358]

Тако ђаво заодева у своје сопствене особине Створитеља и Добротвора људског рода. Свирепост је особина Сотоне. Бог је љубав; и све што је створио било је чисто, свето и лепо, док први велики бунтовник није донео грех. Сам Сотона је непријатељ који човека куша на грех, и онда, ако може уништи га. А када је сигуран у своју жртву, радује се пропасти коју је проузроковао. Кад би му било допуштено, он би цео људски род ухватио у своју мрежу. Да се није умешала божанска моћ, ниједан син или кћер Адамова не би му могли утећи.

И данас се Сотона труди да победи људе као што је победио наше прве родитеље, нарушавајући њихово поверење у свог Створитеља и наводећи их да посумњају у мудрост Његове владавине и праведност Његовог закона. Сотона и његови изасланици приказују Бога, чак горим него што су они сами, само да би оправдали своју сопствену злобу и побуну. Велика варалица покушава да свој грозни и свирепи карактер подметне нашем небеском Оцу, а сам да се покаже као онај коме је збацивањем с Неба учињена велика неправда јер није хтео да се покори једном таквом неправедном господару. Он представља пред светом слободу коју они могу да уживају под његовом благом владавином у супротности са ропством које доноси строге наредбе Јехове. На овај начин он успева да одврати душе од њихове верности Богу. [359]

Како се сваком осећању љубави и милосрђа, чак и нашем смислу за праведност, супроти наука да се мртви зли муче огњем и сумпором у вечном паклу, и да се због греха почињених у току кратког земаљског живота морају мучити све дотле, док Бог постоји! Па, ипак, ово учење је углавном садржано у веровању хришћанског света. Један угледни доктор теологије је рекао: „Поглед на паклене муке увек ће повећавати блаженство светих. Видећи друге, који су исте природе и рођени под истим околностима, бачени у такве муке, док су они тако високо почашћени, схватиће колико су срећни“. Један други је рекао: „Док се одлука проклетства буде вечно извршавала над судовима гнева, дим њиховог мучења ће се вечно дизати у присуству судова милости који, уместо да и сами саосећају са овим несрећницима, рећи ће: „Амин, Алилуја! Хвалите Господа!“

[360] Где су на страницама Божје речи изражена таква осећања? Они који су написали цитиране речи могу бити учени, па чак, и искрени људи, али они су преварени Сотонском лажном науком. Он их наводи да погрешно тумаче снажне изразе Светог писма, и да речима дају обележје горчине и злобе, што је својствено њему, а не нашем Створитељу.

Шта би постигао Бог, ако прихватимо да се он наслађује гледајући вечне муке и да ужива у јецају, вици и преклињању мучених створења које држи у ватри пакла? Зар би ови страшни јецаји могли да буду музика у ушима неизмерне љубави? Тврди се да се кажњавањем грешника вечном муком показује Божја мржња према греху који је пореметио мир и ред васионе. О, страшног ли богохуљења! Као да Божја мржња према греху је разлог да Он зло учини бесмртним! Према учењу ових теолога, непрекидно мучење, без икакве наде на милост, распаљује гнев јадних жртава, а како се тај гнев изражава у клетвама и богохуљењу, то оне непрестано повећавају терет своје кривице. Божја слава не постаје већа овим непрекидним умножавањем греха кроз бесконачне векове.

Немогуће је да проценимо зло које је нането лажном науком о вечним мукама. Библијска вера пуна љубави и доброте и богата милосрђем, помрачена је сујеверјем и застрта ужасом. Кад помислимо каквим је лажним бојама Сотона насликао

Божји карактер, зар да нас чуди што се људи боје и страше нашег Створитеља, па Га чак и мрзе? Ужасни појмови о Богу, раширени по свету учењем са проповедаоница, створили су хиљаде и, чак, милионе сумњалица и неверника.

Теорија о вечним мукама је једна од лажних учења које сачињавају вино мрзости Вавилона, којим он опија све народе. Како су Христови проповедници могли да прихвате ову лажну науку и да је објављују са проповедаоница, заиста је тајна. Они су је добили из Рима као и недељу. Истина је да су је проповедали истакнути и добри људи, али светлост о овом предмету није допрла до њих као што је допрла до нас. Они су били одговорни само за светлост која је светлила у њихово време, а ми смо одговорни за светлост која светли у нашем времену. Ако се одвратимо од сведочанства Божје речи и прихватимо лажна учења, зато што су их тако учили наши очеви, онда падамо под осуду изречену над Вавилоном; пијемо од вина његове мрзости. [361]

Велики број људи којима је учење о вечним мукама неприхватљиво одлазе у супротну заблуду. Они виде да Свето писмо представља Бога као биће пуно љубави и самилости и не могу да верују да ће Он допустити да Његова створења буду бачена у вечни огањ пакла. Али, верујући да је душа сама по себи бесмртна, долазе до закључка да ће на крају сви људи бити спасени. Многи сматрају да су претње Библије одређене само зато да страхом приволе људе на послушност, а не да дословно буду извршене. На овај начин грешник може да живи себичним задовољствима, да презире Божје захтеве, па ипак, да очекује да ће на крају бити милостиво примљен. Такво учење које се ослања на Божју милост, а занемарује Његову правду, годи телесном срцу и охрабрује покварене у њиховом безакоњу.

Да би се показало како они који верују у свеопште спасење изврћу Свето писмо да би подупрли своја учења која уништавају душу, довољно је само навести њихове сопствене изјаве. На погребу једног младог човека који није веровао, а који је несрећним случајем погинуо, један универзалистички проповедник изабрао је као текст из Библије извештај који се [362]

односи на Давида: „Јер се утеши за Амноном што погибе“ 2 Самуилова 13, 39.

„Често ме питају“, рекао је говорник, „каква ће бити судбина оних који са овога света одлазе у гресима, умру можда у стању пијанства, одлазе у смрт са црвеним мрљама злочина који нису oprани са њихових хаљина, или погину као овај млади човек, а који нису никада стекли неку верску спознају, или стекли било какво верско искуство. Ми смо задовољни одговором Светог писма које пружа решење за овај тежак проблем. Амнон је био веома грешан, он се није покајао, он се опио, и као пијан био убијен. Давид је био Божји пророк; он мора да је знао да ли ће на другом свету Амнону бити добро или зло. Каква су била осећања његовог срца? „Потом зажеле цар Давид отићи к Авесалому, јер се утеши за Амноном што погибе“.

[363] Какав закључак можемо да изведемо из ових речи? Зар не тај, да вечно мучење у паклу није представљало део његовог веровања. Тако разумемо и ми, и овде откривамо победоносан доказ у корист угоднијих, просвећенијих и племенитијих схватања о коначној општој чистоти и миру. Давид се утешио видећи да је његов син мртав. А зашто? Зато што је пророчким оком могао да гледа у дивну будућност и да види да ће његов син, одвојен од свих искушења, ослобођен од ропства и очишћен од покварености греха, пошто се буде довољно очистио и просветлио, бити примљен у скуп узнесенних и срећних духова. Његова је једина утеха била што је његов мили син узет из садашњег стања греха и невоља и отишао онамо где ће се изливати најузвишенији утицај Светог Духа у његову помрачену душу; где ће се његов дух развијати под утицајем небеске мудрости и дивног заноса бесмртне љубави и на овај начин, поставши светим, моћи ће да ужива мир и друштво небеских наследника.

Овим мислима желимо да изразимо да ми верујемо да небеско спасење не зависи ни од чега што ми можемо да учинимо у овоме животу, нити од неке садашње промене срца, нити од садашње вере или вероисповести“.

Тако овај тобожњи Христов проповедник понавља лаж коју је изрекла змија у рају: „Нећете ви умрети...него ће вам се у онај дан кад окусите с њега отворити очи, па ћете постати

као богови“. Он тврди да ће најодвратнији грешници — убице, лопови и браколумци — бити спремни да после смрти уђу у бесмртно блаженство.

А одакле овај изопачитељ Светога писма изводи свој закључак? Из једне једине реченице која изражава Давидову покорност вољи провиђења. Његова душа „зажеле отићи к Авесалому, јер се утеши за Амном што погибе“. Пошто је оштрина његовог бола временом била ублажена, његове мисли су се обратиле од мртвог сина ка живоме који је побегао у туђу земљу из страха пред праведном казном због злочина. И ово је за њега доказ да је родоскрвни и пијани Аммон пренет у место блаженства одмах после смрти, да би се тамо очистио и припремио за заједницу са безгрешним анђелима. Заиста је ово угодна бајка, погодна да задовољи телесно срце! Ово је Сотонина властита наука и она има много успеха. Зар да нас онда чуди што са оваквим учењем расте и поквареност? Зар не постоји потреба да се искрено боримо за веру једном предану светима. [364]

Поступак овог једног лажног учитеља илуструје поступак многих других. Из датог текста се издваја неколико речи Светога писма које би у много случајева показале да је њихов смисао сасвим супротан тумачењу које им се даје; и ти одвојени стихови се изврћу и употребљавају као доказ за учења која нису заснована на Божјој речи. Сведочанство наведено као доказ да је пијани Аммон на Небу је закључак који је у очигледној противречности са јасним и одређеним изјавама Светога писма, да ни једна пијаница неће наследити Божје царство. На овај начин неверници и скептици претварају истину у лаж. И мноштво је било преварено овим лажним тврдњама, и успавано у колевци телесне сигурности. Кад би било истина да душе свих људи у часу смрти одлазе одмах у Небо, онда бисмо радије желели смрт него живот. Многи, заведени овим веровањем, учинили су крај своје животи. Кад их савладају бриге, тешкоће и разочарања, изгледа им лакше да прекину танку нит живота и да се вину у милину вечног света. [365]

Бог је у својој Речи дао обиље доказа да ће казнити преступнике свога Закона. Погледајмо похођење Његових судова над анђелима који су одбацили свој првобитни положај,

над становицима претпотопног света, над људима Содоме, над неверним Израилем. Њихова историја је записана нама за поуку.

Да видимо шта нас даље Библија учи о безбожнима и непокајанима које овај универзалиста премешта на Небо као свете и срећне анђеле.

„Ја сам Алфа и Омега, први и последњи. Ја ћу жедноме дати из извора живе воде забадава“. Ово обећање важи само за оне који су жедни. Само они који осећају потребу за водом живота и траже је по цену губитка свега другога, добиће је. „Који победи добиће све, и бићу му Бог, и он ће бити мој син.“ Откривење 21, 6. 7. И овде су, такође, постављени услови. Да бисмо наследили све, морамо се супротставити греху и победити га.

[366] „Ниједан блудник, или нечист, или тврдица који је идолопоклоник неће имати удела у царству Христа и Бога.“ Ефесцима 5, 5. „Мир имајте са свима и тежите за светошћу, без овога нико неће видети Господа.“ Јеврејима 12, 14. „Благо онима који творе заповести Његове, да им буде власт над дрветом живота, и да уђу на врата у град. А напољу су пси и врачари и блуници и крвници и идолопоклоници и сваки који љуби и чини лаж.“ Откривење 22,14. 15.

Бог је објавио људима свој карактер: „Господ, Господ, Бог милостив, жалостив, спор на гнев и обилан милосрђем и истином који исказује милост хиљадама, прашта безакоње и неправде и грехе, који не правда кривога.“ 2 Мојсијева 34, 6. 7. Власт и ауторитет божанске владавине биће употребљени да угуше побуну, али, ипак, ће све манифестације у извршавању праведне казне бити у потпуној сагласности са карактером Бога који је милостив, пун стрпљења и доброте.

Бог не присиљава ничију вољу или схватање. Он жели да Га створења његових руку љубе, јер је достојан љубави. Он хоће да Га слушају зато што су осведочени у Његову мудрост, праведност и великодушност. И сви који правилно схватају ове особине љубиће Га јер су лепотом Његовог карактера привучени к Њему.

Начела љубазности, милосрђа и љубави како их је наш Спаситељ учио и примером показао, копија су Божје воље и

Његовог карактера. Христос је рекао да Он није проповедао ништа друго, осим оног што је примио од свога Оца. Начела божанске владавине у потпуном су складу са Спаситељевим налогом: „Љубите непријатеље своје“. Бог врши своју правду над злима за добро свемира, па чак и над онима који су похођени његовим судовима он би их радо усрећио кад би то могао учинити у складу са законима своје владавине и правдом свог карактера. Он их окружује знацима своје љубави, пружа им познање свога закона и прати их понудама своје милости. Али, они презиру Његову љубав, укидају Његов закон и одбацују Његову милост. Непрестано примају његове дарове, али срамоте свог Дародавца. Мрзе Бога јер знају да се Он гнуша на њихове грехе. Господ дуго трпи њихову изопаченост, али на крају ће доћи пресудан час када ће бити одлучена њихова судбина. Хоће ли Он тада привући ове бунтовнике на своју страну? Хоће ли их приморати да чине Његову вољу?

[367]

Они који су изабрали Сотону за свог вођу, и којима је управљала његова сила, нису спремни да ступе у Божју присутност. Охолост, превара, разврат и окрутност укоренили су се у њиховом карактеру. Зар они могу ући у Небо да вечно живе са онима које су на Земљи мрзели и презирали? Истина неће никада бити угодна варалици; кротост неће никада задовољити охولة и поносите; чистота не годи блуднику, а несобична љубав није привлачна собичноме. Судбина злих је одређена њиховим властитим избором. Њихово искључење с Неба је својевољно, и оно је правично.

Као некада воде потопа, тако огањ великог дана објављује Божју пресуду да су зли непоправљиви. Они немају склоности да се потчине божанском ауторитету. Њихова се воља навикла на противљење, и кад је њихов живот завршен, сувише је касно да се ток њихових мисли управи у супротном правцу, сувише касно да се од преступа окрену послушности, и од мржње ка љубави.

Из милости према свету, Бог је у Нојево време уништио његове зле становнике. Из милости је уништио покварене становнике Содома. Кроз обмањујућу Сотонину силу, безаконици задобијају симпатије и дивљење, и тако стално наводе друге на побуну. Тако је било у данима Ноја, као

[368]

и у време Аврама и Лота. Тако је и у нашим данима. Бог ће из милости према свемиру на крају уништити оне који одбацују Његову милост.

Учење о вечном мучењу нема никакве потврде у Библији. У Откривењу Јован описује будућу радост и славу откупљених, и изјављује да је чуо сваки глас на Небу и на Земљи, како даје славу Богу. Неће бити никаквих изгубљених бића у паклу чији би се крици мешали с песмама спасених.

[369] „Јер је плата за грех смрт, а дар Божји је живот вечни у Христу Исусу Господу нашем.“ Римљанима 6, 23. Док је живот наследство праведника, смрт је плата злих. Казна која прети није само привремена смрт коју сви људи подносе, него је то друга смрт која је насупрот вечног живота. Бог не може спасити грешника у његовим гресима, али Он изјављује да ће зли, после претрпљене казне због својих греха, бити као да их никада није ни било. Надахнути писац каже: „Погледаћеш на место његово, а њега нема.“ Псалом 37, 10. Као последица Адамовог греха, смрт је прешла на цео људски род. Сви без разлике одлазе у гроб. Али, захваљујући плану спасења, сви ће изаћи из својих гробова. Онда ће они који нису осигурали себи опроштење за грехе, морати да приме казну за преступ. Они ће трпети казну различиту по трајању и јачини „према делима својим“, и коначно завршити у другој смрти. Покривени срамотом, они ће потонути без наде у вечни заборав.

На заблуди о урођеној бесмртности заснива се учење о свесном стању мртвих после смрти — учење које се, као и оно о вечним мукама, противи учењу Светога писма, логици разума и нашим осећањима човечности. Према овој популарној вери, откупљени на Небу су упознати са свим што се догађа на Земљи, а посебно са животима пријатеља које су оставили за собом. Али, како би мртвима могло бити извор радости да буду очевици греха који су починили њихови вољени и да их гледају како подносе жалости, разочарања и животне бригае? Колико би од небеског блаженства уживали они који би лебдели над својим пријатељима на Земљи? И како је крајње одбојно веровање да чим дах напусти тело, душа непокајаног се одмах предаје пакленом огњу! Какав ужасан страх морају да претрпе они који виде своје пријатеље како неприпремљени

одлазе у гроб да би ушли у вечност јада и греха! Ове мучне мисли отерале су многе у лудило.

Шта каже Свето писмо о овом предмету? Давид изјављује да човек није у свесном стању за време смрти: „Изиђе из њега дах, и врати се на Земљу своју: тај дан пропадну све помисли његове.“ Псалам 146, 4. Соломун сведочи исто: „Јер мртви не знају ништа...И љубави њихове, и мржње њихове, и зависти њихове нестало је; и више немају дела нигда ни у чему што бива под сунцем. Јер нема рада, ни мишљења, ни знања, ни мудрости у гробу у који идеш.“ Проповедник 9, 5. 6. 10.

[370]

Кад је живот Језекиљи као одговор на његову молитву био продужен за петнаест година, захвални цар је хвалио Бога за Његову велику милост. У тој песми он нам наводи разлог зашто се толико радује: „Јер неће гроб тебе славити, неће те смрт хвалити, и који сиђу у гроб не надају се твојој истини. Живи, живи, они ће те славити као ја данас: отац ће синовима јављати истину твоју.“ Исаија 38, 18. 19. Популарна теологија представља умрле праведнике на Небу, где у блаженству славе Бога бесмртним језиком. Али, Језекиља није видео у смрти такву дивну могућност. Са његовим речима слаже се и сведочанство Псалмисте: „Јер мртви не спомињу тебе; у гробу ко ће те славити? „Неће те мртви славити Господе, они који сиђу онамо где је тишина.“ Псалам 6, 5; 115, 17.

Петар, говорећи кроз Светог Духа, на дан Педесетнице је рекао: „Људи, браћо, нека је слободно казати вам управо за старешину Давида да умре и укопан би, и гроб је његов међу нама до овога дана. јер Давид не изиђе на небеса.“ Дела 2, 29. 34. Чињеница да Давид остаје у гробу све до васкрсења доказује да праведници не иду на Небо кад умру. Само васкрсењем, и на темељу чињенице да је Христос васкрсао, Давид може на крају да седне с десне стране Богу.

Павле објављује: „Јер ако мртви не устају, ни Христос не уста. А ако Христос не уста, узалуд вера ваша: Још сте у гресима својим. Дакле, и они који помреше у Христу, изгибоше.“ 1 Коринћанима 15, 16 — 18. Ако су током четири хиљаде година праведни одлазили директно у Небо приликом смрти, како је Павле могао рећи да, ако нема васкрсења, онда и „они који помреше у Христу, изгибоше“?

[371]

Пре него што је напустио своје ученике, Исус им није рекао да ће они ускоро доћи к Њему: „Идем да вам приправим место“, рекао је, „и кад отидем и приправим вам место, опет ћу доћи, и узећу вас к себи.“ Јован 14, 2. 3. А Павле нам даље говори да ће „сам Господ са заповешћу, с гласом арханђеловим, и с трубом Божјом сићи с Неба; и мртви у Христу васкрснуће најпре; а потом ми живи који смо остали, заједно с њима бићемо узети у облаке на сусрет Господу на небо, и тако ћемо свагда с Господом бити“. И онда додаје: „Тако утешавајте један другог овим речима.“ 1. Солуњанима 4, 16 — 18. Како је велика разлика између ових речи утехе и оних наведених од стране проповедника универзалиста! Они су тешили ожалошћене пријатеље уверавањима да је умрли, ма колико био грешан, чим је издахнуо, био примљен међу анђеле. Павле упућује своју браћу на будући Христов долазак када ће окови гроба бити раскинути, и када ће „мртви у Христу“ устати на вечни живот.

[372]

Пре него што ико може да ступи у станове блаженства, негов случај мора бити испитан, и његов карактер и његова дела морају доћи на испит пред Бога. Свима ће се судити према извештају написаном у књигама, и свако ће примити плату према делима својим. Овај суд се не врши у часу смрти. Запазите Павлове речи: „Јер је поставио дан у који ће судити васиономе свету по правди преко човека кога одреди, и даде свима веру васкрснувши га из мртвих.“ Дела 17, 31. Овде апостол јасно каже да је за суд свету одређено једно посебно време, тада још у будућности.

Јуда указује на исти период: „И анђеле који не држаше својега старешинства, него оставише свој стан чува у вечним оковима под мраком за суд великога дана“, а затим наводи речи Еноха: „Где иде Господ с хиљадама светих анђела својих да учини суд свима.“ Јуда 6. 14.

15. Јован каже да је видео „мртваце мале и велике где стоје пред Богом, и књиге се отворише...и суд примише мртваци, као што је написано у књигама, по делима својим.“ Откривење 20, 12.

Али, ако мртви већ уживају блаженство Неба, или се превијају у огњу пакла, зашто је потребан будући суд? Учења

Божје Речи о овим важним питањима нису ни нејасна ни противречна. Њих могу разумети и неуки људи. А који искрени ум може видети било мудрост или праведност у овој теорији о награђивању одмах после смрти? Хоће ли праведници после испитивања њиховог случаја на суду примити похвалу: „Добро, слуго добри и верни!... уђи у радост господара својега“, када се налазе у његовом присуству већ много векова? Хоће ли зли бити позвани с места где се муче да приме пресуду Судије целе Земље: „Идите од мене проклети у огањ вечни?“ Матеј 25, 41. Каквог ли страшног ругања! Срамне ли оптужбе против мудрости и праведности Божје!

[373]

Нигде у Светом писму не налази се тврдња да у тренутку смрти праведни одлазе по своју награду, а зли по своју казну. Патријарси и пророци нису оставили овакво тврђење. Христос и његови апостоли нису о томе дали никакав наговештај. Библија јасно учи да умрли не иду после смрти у Небо, него да они спавају до васкрсења. Истог дана када се прекине сребрно уже и чаша се златна разбије престају све мисли човекове. Они који силазе у гроб су у тишини. Они не знају више ни о чему што се догађа под сунцем. Блаженог ли мира за уморне праведнике! За њих је време, било кратко или дуго, само један тренутак. Они спавају, и Божја труба ће их пробудити у славну бесмртност. Када умрли праведници буду позвани из свог дубоког сна, наставиће да мисле управо тамо где су њихове мисли биле прекинуте. Последње осећање било је самртни страх, последња мисао да подлежу сили гроба. Кад буду васкрсли из гроба, њихова прва радосна мисао одјекнуће у победоносном усклику: „Где ти је, смрти, жалац? Где ти је, гробе, победа?“

Учење о природној бесмртности је припремило пут модерном спиритизму. Ако се мртви налазе у присуству Бога и светих анђела, и имају далеко више знања него што су имали раније, зашто се не би вратили на Земљу да просветле и поуче живе? Како могу они који верују да је човек за време смрти свестан да одбију оно што им долази као божанско видело од стране ових прослављених бића? То је канал који се сматра светим, кроз који Сотона делује да би постигао своје циљеве. Пали анђели који извршавају његова наређења јављају се као весници из света духова. Док тврде да доводе живе у везу с мртвима, Сотона врши свој обмањивачки утицај на њихове умове.

Он, чак, има моћ да изазове пред људима појављивање њихових преминулих пријатеља. Имитација је савршена: исти изглед, речи, глас, поновљени су са чудесном тачношћу. Многи су утешени уверавањем да њихови мили уживају блаженство Неба, и не слутећи опасност, слушају заводничке духове и науке ђаволске.

Када су наведени да верују да се мртви стварно враћају да разговарају с њима, Сотона чини да им се појаве они који су неспремни отишли у гроб. Они тврде да су срећни на Небу, и да тамо, чак, заузимају високе положаје. На овај начин шири се заблуда да нема разлике између праведних и злих. Ти лажни посетиоци из света духова понекад изговарају опомене и упозорења која се покажу тачна. Али, када задобију поверење, они износе учења која директно поткопавају веру у Свето писмо. Са изгледом дубоког интересовања за добробит својих пријатеља на Земљи, они уносе најопасније заблуде. Чињеница да они износе неке истине и да некад могу прорицати будуће догађаје, даје њиховим изјавама изглед поузданости, и њихова лажна учења мноштво прихвата тако спремно, и верују тако слепо, као да су најсветије библијске истине. Божји закон је

одбачен, Дух милости је презрен, крв завета се сматра као нешто несвето. Духови поричу Христово божанство, па, чак, и самог Створитеља изједначују са собом. На овај начин, велики бунтовник, под новом маском, још увек наставља против Бога свој рат који је отпочео на Небу и који траје скоро шест хиљада година на Земљи.

Многи покушавају да спиритистичке појаве објасне приписујући их у потпуности превари и опсенарској вештини самог медијума. Иако је истина да су трикови често били потурани као права појава, било је, такође, и обележја појава натприродних сила. Тајанствено куцање којим је отпочео модерни спиритизам, није био производ људске обмане и вештине, већ директно деловање злих анђела који су на овај начин увели једну од најуспелијих обмана која упропашћује душу. Многи ће се ухватити у замку верујући да је спиритизам само једна људска превара. Када буду доведени лицем к лицу са манифестацијама које морају сматрати натприродним, биће преварени и наведени да их прихвате као велику Божју силу.

Ови људи занемарују сведочанства Светога писма о чудесима која су чинили Сотона и његови анђели. Сотонином помоћи су Фараонови чаробњаци били оспособљени да имитирају Божје дело. Апостол Јован, описујући чудотворну силу која ће се појавити у последњим данима, објављује: „И учини чудеса велика, и учини да и огањ силази с неба на Земљу пред људима. И вара оне који живе на Земљи знацима који јој бише дани да чини.“ Откривење 13,13.14. Овде нису приказане само обичне преваре. Људи су преварени стварним чудима које Сотонини посредници могу чинити, а не која изгледа да чине.

Сама реч врачање сада се презире. Тврђење да људи могу да ступе у везу са злим духовима сматра се као прича из доба мрачњаштва. Али, спиритизам који броји стотине хиљада, па, чак, и милионе обраћеника; који је продро у научне кругове, који се увукао у цркве и наишао на одобравање у законодавним телима, па, чак, и у краљевским дворовима, — — ова велика превара само је оживљавање у новом руху, оног, у старо доба, осуђеног и забрањеног врачања.

Сотона сада обмањује људе, као што је обмануо Еву у Едему, побуђујући жељу за стицањем забрањеног знања.

[376]

„Постаћете као богови“, изјављује он, „и знати што је добро, што ли зло“. Али, мудрост коју даје спиритизам, по опису апостола Јакова, не „долази одозго“, него је „земаљска, људска, ђаволска“ Јаков 3,15.

[377] Кнез зла има мајсторски ум и он спретно прилагођава своја искушења људима различитих сталежа и културе. Он ради „са сваком преваром неправде“, како би задобио контролу над синовима људским, али он може да оствари свој циљ, само ако се они добровољно предају његовим искушењима. Они који се предају његовој сили попуштајући својим злим цртама карактера, једва схватају где ће завршити њихов пут. Кушач изазове њихову пропаст, и тада их употреби да упропасте друге.

Онима који себе сматрају образованим и префињеним, Сотона се представља подстичући њихову машту ка најузвишенијим полетима у забрањена поља, чинећи да имају тако велико мишљење о својој мудрости, да у својим срцима презру Вечнога. Овој класи људи велики варалица представља спиритизам у његовом финијем и интелектуалнијем светлу, и тако успева да привуче многе у своју замку. Онај који се појавио огрнут сјајем небеског серафима пред Христом у пустињи кушања, људима прилази на најпривлачнији начин, као анђео светлости. Он се обраћа разуму представљајући му узвишене теме, одушевљава слушаоце заносним призорима и осваја осећања својим речитим описима љубави и милосрђа. Ово моћно биће које је имало силу да одведе Откупитеља света на највишу гору и да му покаже сва земаљска царства и њихову славу, представиће људима своја искушења на такав начин да изопачи разум свих који нису под заштитом божанке силе. Они

[378] који угађају сопственим склоностима, који су жељни уживања, који су телесни, прилагођен је грубљи облик спиритизма; и многи жељно прихватају учења која им дају слободу да следе склоности телесног срца. Сотона проучава сваки знак слабости људске природе, води рачуна о гресима које је сваки појединац склон да чини, и онда се труди да не пропусти ни једну прилику да задовољи њихове склоности ка злу. Он куша људе да претерују у ономе што је само по себи у складу са законом, и да неумереношћу ослабе своју физичку, менталну

и моралну снагу. Он је уништио и још уништава хиљаде њих путем препуштања страстима, чинећи тако читаву људску природу нечовечном. Када су људи наведени да верују да је жеља највиши закон, да је слобода повлашћеност, и да ће човек само себи самоме полагати рачун, зар је онда чудно што свуда влада толика поквареност и морална изопаченост? Узде самосавлађивања препуштају се пожудама, снаге ума и душе потчињене су животињским нагонима, а Сотона ликујући увлачи у своју мрежу хиљаде оних који тврде да су Христови следбеници.

Али, нико не мора бити заведен лажним тврђењима спиритизма. Бог је дао свету довољно светлости да може да открије замку. Кад не бисмо имали других доказа о правом карактеру спиритизма, за хришћане би требало да је довољно то што ови духови не праве разлику између правде и греха, између најплеменитијих и најчистијих Христових апостола и веома покварених Сотониних слугу. Тиме што Сотона најисквареније људе уздиже као да су на Небу и даје им тамо почасна места, он каже свету: „Није важно колико сте зли, није важно да ли верујете у Бога и Библију, или не. Живите како хоћете. Небо је ваша домовина“.

[379]

Осим тога, лажни духови, који имитирају апостоле, противрече ономе што су прави апостоли написали под надахнућем Светога Духа док су били на Земљи. Они поричу божанско порекло Библије, и тако руше темељ хришћанске наде и уклањају светлост која открива пут према Небу.

Сотона чини да свет верује да је Библија само једна бајка, или књига која одговара добу детињства људског рода, а да је сада треба тек површно ценити, или одбацити као застарелу. А уместо Божје речи он истиче спиритистичке појаве. То је пут који је потпуно под његовом контролом. Овим средствима он може учинити да свет верује шта он хоће. Књигу која осуђује њега и његове следбенике он ставља у сен, управо тамо где он жели да и буде, а Спаситеља света приказује као обичног човека. И као што су Римски стражари који су чували Исусов гроб проширили лажну вест коју су им у уста ставили свештеници и старешине да би оповргли Исусово васкрсење, тако и они који верују у спиритистичке манифестације настоје

да покажу да у животу нашег Спаситеља нема ничег чудесног. После таквих покушаја да Исуса ставе у позадину, они скрећу пажњу на своја властита чуда, објављујући да она далеко надмашују Христова дела.

[380] Пророк Исаија каже: „И ако вам кажу: питајте врачаре и гатаре који шапћу и мрмљају, реците: не треба ли народ да пита Бога својега? Или ће питати мртве место живих? Закон и сведочанство тражите. Ако ли ко не говори тако, њему нема зоре.“ Исаија 8, 19. 20. Кад би људи били вољни да прихвате истину која је тако једноставно изнесена у Светом писму, да мртви не знају ништа, они би у твђењима и деловањима спиритизма видели рад Сотоне са силом и знацима и лажним чудесима. Али, многи, уместо да одбаце лажну слободу, тако драгу телесном срцу, и да се одрекну греха који им је омилио, многи затварају своје очи пред светлошћу, и настављају тим путем без обзира на опомене, док Сотона плете своје мреже око њих, и они не постану његов плен. „Јер љубави истине не примише да би се спасли, зато ће им Бог послати силу преваре, да верују лажи.“ 2. Солуњанима 2, 10. 11.

Они који устају против учења спиритизма нападају, не само људе, него и Сотону и његове анђеле. Они су се упустили у борбу са властима и злим духовима на високим положајима. Сотона неће уступити ниједну стопу свог терена, осим ако буде приморан на повлачење силом небеских гласника. Божји народ треба да буде способан да га, као што је то чинио и наш Спаситељ, дочека речима: „Писано је!“ Сотона може и данас, као и у Исусове дане, да цитира Свето писмо, и он ће извртати његова учења да би подупро своје обмане. Али, јасни библијски наводи ће нас наоружати моћним оружјем у сваком сукобу.

[381] Они који буду стајали у то време опасности морају разумети сведочанство Светога писма у погледу човекове природе и стању мртвих; јер ће се у блиској будућности многи суочити са ђаволским духовима који ће имитирати драге рођаке или пријатеље, и објављивати најопасније јереси. Ови посетиоци ће утицати на наша најнежнија осећања и чиниће чудеса да би подупрли своја тврђења. Морамо бити спремни да им се

супротставимо библијском истином да мртви ништа не знају и да су они који се на тај начин појављују духови ђаволски.

Управо пред нама је „час искушења који ће доћи на сав васиони свет да искуша оне који живе на Земљи“. Откривење 3, 10. Сви они чија вера није чврсто утемељена на Божјој Речи, биће преварени и надвладани. Али, онима који искрено траже познање истине и чине све што је у њиховој моћи да се припреме за сукоб, Бог истине ће бити сигурна заштита. „Јер си одржао реч трпљења мојега, и ја ћу тебе сачувати“, јесте Спаситељево обећање. Он ће радије послати све анђеле са Неба да заштите Његов народ него што ће допустити Сотони да надвлада и једну душу која се узда у Њега.

Пророк Исаија износи страшну обману која ће доћи на зло, и која ће учинити да се сматрају сигурнима од Божјих судова: „Ухватисмо веру са смрћу и уговорисмо с гробом; кад зађе бич као поводањ, неће нас дохватити, јер од лажи начинисмо себи уточиште, и за превару заклонисмо се.“ Исаија 28, 15. У ову описану групу убрајају се и они који се у својој тврдоглавој непокајаности теше уверавањем да за грешника неће бити казне, да ће сви људи, ма како били покварени, отићи на Небо где ће бити као Божји анђели. Али, још сигурнијима се сматрају они који чине завет са смрћу и уговор са гробом, који одбацују истине које је Небо предвидело као заштиту за праведнике у дан невоље, и прихватају лажна уточишта која им Сотона пружа - преварне тврдње спиритизма.

Неописиво чудна је заслепљеност људи овог нараштаја. Хиљаде одбацују Божју Реч као недостојну веровања, а са неограниченим поверењем прихватају Сотонине преваре. Скептици и ругачи са великом галамом оптужују као верске фанатике оне који се боре за веру пророка и апостола, и налазе задовољство у исмејавању свечаних изјава Светога писма о Христу и плану спасења и казни која ће походити све оне који одбацују истину. Они показују дубоко сажалење према онима који су по њиховом мишљењу тако ограничени, слаби и празноверни да могу признати Божја права и бити послушни захтевима Његовог закона. Они показују такву сигурност као да су заиста склопили завет са смрћу и гробом, као да су подigli непрелазну, непробојну ограду између себе и Божје освете.

Ништа не може да пробуди њихов страх. Тако су се потпуно предали кушачу, тако су се тесно сјединили са њим и толико испунили његовим духом да немају снаге ни склоности да се отргну из његове замке.

[383] Сотона се дуго припремао за свој последњи напор да обмане свет. Темел његовог дела био је постављен уверавањем које је дао Еви у Едемском врту: „Нећете ви умрети, него...ће вам се у онај дан кад окусите с њега отворити очи, па ћете постати као богови и знати што је добро, што ли зло“. Мало по мало он је припремио пут за своје највеће дело преваре у развоју спиритизма. Он још није постигао потпуно остварење својих намера; али ће их остварити у последњем остатку времена, и свет ће бити увучен у ову превару. Они су уљуљкани у кобну сигурност и пробудиће их само изливање Божјег гнева.

Господ Бог каже: „И извршићу суд по правилу и правду по мерилима; и град ће потрти лажно уточиште, и вода ће потопити заклон. И вера ваша са смрћу уништиће се, и уговор ваш са гробом неће остати; а кад зађе бич као поводањ, потлачиће вас.“ Исаија 28, 17. 18.

Протестанти сада гледају на римокатолицизам са много више благонаклоности него ранијих година. Постоји све већа равнодушност према учењима која одвајају реформаторске цркве од папске хијерархије. Све више преовлађује мишљење да, после свега, не разликујемо се толико у важним тачкама као што се сматрало, и да само мало попуштање са наше стране ће нас довести у бољи однос са Римом. Било је време када су протестанти високо ценили слободу савести која је била тако скупо плаћена. Учили су своју децу да се гнушају папства и сматрали су пријатељство са Римом неверством према Богу. Али, колико су друкчија осећања која се сада испољавају.

Поборници папства изјављују да је црква оклеветана, и протестантски свет је склон да прихвати ово тврђење. Многи заговарају да је неправедно судити данашњој римокатоличкој цркви по гнусним страхотама и бесмисленостима које су обележавале њену власт за време векова незнања и таме. Они оправдавају њену страшну окрутност приказујући је као резултат дивљаштва оног времена и тврде да је цивилизација променила њена осећања.

Зар су ови људи заборавили тврдњу о непогрешивости коју је ова охола сила истицала у току осам стотина година? Далеко од тога да напусти своју тврдњу, црква је у деветнаестом веку истиче са још већом одлучношћу него икада раније. Док Рим тврди да црква „није ни када погрешила, нити може погрешити“, како се онда може одрећи начела која су у прошлим вековима њоме управљала?

Папска црква се никада неће одрећи своје тврдње о непогрешивости: Она сматра да је била у праву у свему што је учинила кад је прогонила оне који су одбацили њене догме. Зар она не би поновила иста дела кад би јој се пружила прилика? Када би се уклонила ограничења која сада постављају световне

власти, Рим би поново успоставио своју ранију власт, и брзо би оживела њена тиранија и прогонства.

Истина је да има правих хришћана у римокатоличкој заједници. Хиљаде њих у тој цркви служе Богу према светлости коју имају. Њима није дозвољен приступ Његовој Речи и зато они не распознају истину. Они никада нису увидели разлику између живе службе срца и низа уобичајених форми и церемонија. Али, Бог гледа са нежним саосећањем на ове душе које су одгајане у вери која је варљива и недовољна. Он ће учинити да зраци светлости продру кроз густу таму која их окружава. Он ће им открити истину каква је у Исусу, и они ће, ипак, заузети свој став са његовим народом.

[386] Али, римокатолицизам као систем није ни данас више у складу са Христовим јеванђељем, него што је био у ма ком ранијем времену своје историје. Протестантске цркве су у великој тами, јер би, иначе, препознале знаке времена. Римска црква има далекосежне планове и методе деловања. Она се служи свим средствима да прошири свој утицај и повећа своју силу у припреми за жестоку и одлучну борбу да поново задобије контролу у свету, да поново уведе прогонство и да поништи све што је протестантизам учинио. Католицизам напредује у нашој земљи на све стране. Погледајте број њених цркава и капела. Погледајте њене колеџе и средње школе у тако великој мери потпомогнуте од протестаната. Ово треба да узнемири све оне који цене чиста начела јеванђеља.

Протестанти су ступили у везу са папством и потпомагали га. Чинили су компромисе и уступке које су сами паписти изненађујуће гледали и нису схватили. Људи затварају очи пред правим карактером римокатолицизма и опасностима које им прете од његове превласти. Народ наше земље треба да устане и да се одупре напредовању овог најопаснијег непријатеља грађанске и верске слободе.

Многи мисле да је католичка религија непривлачна и да је њено богослужење досадна и бесмислена церемонија. Они се варају. Иако се римокатолицизам заснива на превари, то није груба и невешта превара. Својим церемонијама богослужење Римске цркве, оставља најдубљи утисак. Њена блистава раскош и свечани обреди очаравају чула људи и ућуткују

глас разума и савести. Око је очарано. Предивне цркве, задивљујуће процесиије, златни олтари, ковчези украшени драгуљима, одабране слике и предивне скулптуре, све то побуђује љубав према лепоти. И ухо је очарано. Музика је ненадмашна. Када зазвуче богати тонови оргуља помешани са мелодијама многих гласова, и одјекну кроз високе куполе и колонаде величанствених катедрала, ум се испуњава страхом и поштовањем.

Овај спољашњи сјај, раскош и церемоније који само заваравашу духовну глад грехом оптерећених душа, доказ су унутрашње покварености. Христовој вери није потребна оваква раскош да би јој служила као препорука. У светлости која сија са крста, право хришћанство изгледа тако чисто и дивно да спољашња украшавања само скривају његову праву вредност. Лепота светости и кротки и смерни дух јесте оно што је пред Богом много цењено.

[387]

Сјајни стил није знак чистих и узвишених мисли. Највише уметничке замисли и истанчан укус често проистичу из умова који су у потпуности земаљски и чулни. Њих Сотона често употребљава да би навео људе да забораве на потребе своје душе, да изгубе из вида будућност, вечни живот, да се одврате од свог моћног Помагача и да живе само за овај свет.

Религија спољашњег сјаја привлачна је за непрепорођено срце. Раскош и церемоније католичког богослужења имају заводљиву очаравајућу моћ, којом су многи заведени, тако да гледају на Римску цркву као на сама врата Неба. Само они који чврсто стоје на темељу истине, чија су срца обновљена Божјим Духом, заштићени су од њеног утицаја. Хиљаде оних који немају живог искуства са Христом, биће увучени у ову превару. Обличје побожности без силе управо је оно што они желе. РимокаТолик осећа слободу да греша пошто црква тврди да има право да опрашта грехе. Ономе који воли да попушта самоме себи угодније је да се исповеди другом смртнику, него да своју душу отвори Богу. Људској природи више одговара да чини покору, него да се одрекне греха. Лакше је мучити своје тело врећом од кострети, копривама и оштрим ланцима, неголи разапети телесне жеље. Телесно срце више воли да носи тешке окове, него да прими Христов јарам.

[388]

Постоји упадљива сличност између римске цркве и јеврејске цркве у време Христовог првог доласка. Док су Јевреји тајно газили свако начело Божјег закона, споља су били врло строги у погледу држања његових прописа. Народ су оптерећивали разним захтевима и предањима која су чинила послушност тешком и мучном. Као што су Јевреји тврдили да поштују Закон, тако и римокатолици тврде да поштују крст. Они уздижу симбол Христових мука, а у своме животу се одричу Онога кога тај крст представља.

Паписти стављају крстове на своје цркве, на своје олтаре и на своју одећу. Свуда се види знак крста. Свуда се он јавно поштује и уздиже, док је Христово учење сахрањено под мноштвом бесмислених предања, лажних тумачења и строгих прописа. Спаситељеве речи упућене фанатичним Јеврејима могу се још више применити на римске вође: „Они вежу бремена тешка за ношење и товари на плећа људска, а прстом својим неће да их прихвате.“ Матеј 23, 4. Савесне душе се држе у сталном страху, плашене гневом осветничког Бога, док црквени великодостојници живе у раскоши и чулним задовољствима.

[389]

Сотона наводи на клањање сликама, призивање светаца и величање папе да би одвратио пажњу народа од Бога и Његовог Сина. Да би постигао њихово уништење, Сотона се труди да скрене њихову пажњу са Онога у коме једино могу наћи спасење. Жели да њихову пажњу скрене на нешто што би заменило Онога који је рекао: „Ходите к мени сви који сте уморни и натоварени, и ја ћу вас одморити.“ Матеј 11, 28.

Сотона се стално труди да погрешно представи Божји карактер, природу греха и прави исход велике борбе. Извртањем чињеница он заслепљује умове људи и придобија их као своја оруђа у рату против Бога. Због изопачених појмова о божанским особинама, многобожачки народи су били наведени да верују да су људске жртве потребне за стицање наклоности божанства. Тако су почињене страшне суровости под разним облицима идолопоклонства. Римска црква, уједињујући многобоштво са хришћанством и, слично многобоштву, погрешно приказујући Божји карактер, прибегла је не мање окрутним и страшним поступцима. У данима римске

превласти, постојале су справе за мучење које су служиле за присиљавање људи да прихвате њена учења. Постојала је ломача за оне који се нису слагали са њеним захтевима. Било је много покоља о којима смртници никада неће дознати. Великодостојници цркве научили су од Сотоне, свог учитеља, да измисле таква средства која ће проузроковати највеће могуће муке, а да при томе њихове жртве, ипак, остану у животу. Овај паклени поступак се понављао до крајње границе човекове издржљивости, све док људска природа није попустила у борби, а мученик поздрављао смрт као драгог ослободитеља.

[390]

Таква је била судбина оних који су се противили Риму. Своје присталице црква је дисциплиновала разним казнама као што су бичевање, гладовање и све могуће телесне казне. У настојању да осигурају наклоност Неба, покајници су кршењем природних закона, кршили Божје законе. Били су поучавани да раскину везе које је Бог дао човеку да би улепшао и благословио његов живот на Земљи. По гробљима се налазе милиони жртава које су провеле своје животе у узалудним настојањима да угуше своје природне тежње, да потисну као нешто грешно пред Богом, све мисли и осећања наклоности према својим ближњима.

Ако желимо да разумемо Сотонину крајњу окрутност исказивану стотинама година, и то не међу онима који нису никада чули о Богу, него у самој средини хришћанства, треба само да погледамо на историју римокатолицизма. И кад видимо како Сотона успева да се преруши и оствари своје дело преко вођа цркве, онда можемо боље да разумемо зашто он има тако велику одвратност према Библији. Ономе који чита Библију, Бог ће открити своју милост и љубав. Он ће видети да Бог не ставља на људе ни један од ових тешких терета. Све што Он тражи јесте смерно и понизно срце, скрушен и послушан дух.

Христос нам у своме животу није дао пример да људи и жене треба да се затворе у самостане да би се тако оспособили за Небо. Никада није учио да љубав и саосећање треба да се угушују. Спаситељево срце је пуно љубави. Што се човек више приближи моралном савршенству, то су његова осећања јача, његово запажање греха оштрије, а његово саучешће према невољнима дубље. Папа тврди да је Христов заменик, али

[391]

какве сличности има његов карактер са Спаситељевим? Да ли је Христос икада слао људе у затвор, или на мучење зато што му нису указали поштовање као цару Неба? Да ли се икада чуо Његов глас како осуђује на смрт оне који Га нису прихватили? Кад су Га људи у једном самарјанском селу презрели, апостол Јован је био испуњен гневом и тражио: „Госпoде! Хоћеш ли да речемо да огањ сиђе с неба и да их истреби, као и Илија што учини?“ Исус је са сажалењем погледао на свог ученика и укорио његов оштар дух рекавши: „Син човечији није дошао да погуби душе човечје, него да сачува.“ Лука 9, 54. 56. Какве ли разлике између духа који је показао Христос и духа његовог такозваног заменика.

[392] Римска црква се сада приказује свету као мирољубива. Она покушава да оправда извештај о својим страшним суровостима. Заоденула се у одећу налик Христовој, али се није променила. Свако начело папства које је постојало у прошлим вековима, постоји и данас. Учења успостављена у најмрачнијим столећима, још увек се држе. Нека се нико не вара! Папство које су протестанти сада тако спремни да пригрле и поштују је оно исто које је владало светом у данима реформације када су Божји људи устали, по цену свог живота, да објаве његово безакоње. Она има исту охолост и дрскост да присваја право да господари над царевима и владарима и захтева преимућства која има само Бог. Њен дух сада није ништа мање окрутан и деспотски, него што је био онда када је газила људску слободу и убијала свеце Вишњега.

Папство је управо оно што је пророчанство објавило да ће бити — отпадништво последњег времена. Део његовог плана је да покаже карактер који ће најбоље извршити његову намеру. Али, испод променљивог изгледа камелеона, оно скрива непроменљиви отров змије. „Ми нисмо дужни да одржимо задату реч и обећања јеретицима“, каже оно. Хоће ли ова сила чија се историја у току хиљаду година писала крвљу светаца, сада бити призната као део Христове цркве?

Не истиче се без разлога да је католицизам сада готово као протестантизам. Догодила се промена, али не код римокатолика, већ код протестаната. Католицизам, заиста, личи на протестантизам који сада постоји; али тај протестантизам је

далеко од оног који је био у данима Кранмера, Ридлеја, Нокса и других реформатора.

Док су протестантске цркве тражиле наклоност света, [393] лажно милосрђе им је заслепило Они не виде да није правилно веровати да из свакога зла излази добро, и као неминовна последица тога, они ће на крају веровати да из свакога добра излази зло. Уместо да бране веру „која је једном дата светима“, они се сада извињавају Риму због свог неповољног мишљења о њему и моле за опроштај због своје слепе ревности.

Велики број људи, чак и они који на римокатолицизам не гледају са наклоношћу, не схватају опасност од њене силе и утицаја. Многи истичу да је интелектуална и морална тама која је владала за време средњег века, повољно утицала на ширење његових догми, сујеверја и угњетавања и да већа просвећеност новог доба, свеопшта раширеност знања и све већа слобода у верским питањима чине немогућим да поново оживи нетрпељивост и тиранија. Сама помисао да ће такво стање постојати у ово просвећено доба наишла је на подсмех. Истина је да над овом генерацијом светли велика духовна, морална и верска светлост. Са отворених страница свете Божје Речи изливена је на свет небеска светлост. Али, треба запамтити да што је већа светлост дарована, то је већа и тама оних који је изврћу, или одбацују.

Проучавање Библије уз молитву показало би протестантима прави карактер папства и навело их да га се гнушају и клоне. Али, људи се сматрају тако мудрима да не осећају потребу да понизно траже од Бога да их води у истину. Иако се хвале својом просвећеношћу, ипак не познају ни Свето писмо, ни силу Божју. Они морају нечим да умире своју савест и они [394] траже оно што је најмање духовно и што изискује најмање понижења. Оно што они желе јесте да забораве на Бога, али да изгледа као да Га се још сећају. Папство је врло погодно да изађе у сусрет жељама таквих људи. Оно је приправљено за две групе људи које обухватају скоро цео свет — оне који желе да буду спасени својим личним заслугама и оне који хоће да буду спасени у својим гресима. Ту је тајна његове моћи.

Дан велике духовне таме показао се погодним за успех папства. Али, још ће се показати да је и дан велике духовне

светлости исто тако погодан за његов успех. У прошлим вековима, када су људи били без Божје Речи и без познавања истине, њихове очи су биле заслепљене и хиљаде њих је пало у мреже, јер нису видели замке које су им биле постављене. У овом покољењу има много њих чије су очи заслепљене бљеском људских шпекулација, такозваном „лажном науком“. Они не опажају замку и падају у њу као да су заслепљени. Бог је одредио да се интелектуална снага сматра Створитељевим даром и да се употребљава у служби правде и истине. Али, када се умне способности претерано поштују и положе на олтар Сотони да буду употребљене у служби лажне религије, тада разум може да учини већу штету него незнање.

[395] У покретима који сада напредују у овој земљи да за институције и коришћење цркве осигурају подршку државе, протестанти иду стопама паписта. Шта више, они отварају врата папству да оно у протестантској Америци поново задобије превласт коју је изгубило у Старом свету. А то што овом покрету даје још већи значај јесте чињеница да је његов главни циљ који је разматран — присилно светковање недеље, обичај који потиче од Рима, и за који он тврди да је знак његовог ауторитета.

Дух папства — дух прилагођавања светским обичајима, поштовање људских предања изнад Божјих заповести — продире у протестантске цркве и наводи их да изврше исто дело уздизања недеље које је папство урадило пре њих. Да ли читалац жели да разуме средства која ће бити употребљена у сукобу који долази? Он треба само да проучи извештај о средствима која је Рим употребљавао за исти циљ у прошлим вековима. Да ли жели да зна како ће уједињени паписти и протестанти поступати са онима који одбацују њихове догме? Нека обрати пажњу на дух који је Рим испољавао према суботи и њеним бранитељима.

Царски едикти, људски сабори, црквене наредбе подупрте од стране световних власти, били су кораци помоћу којих је пагански празник добио почасни положај у хришћанском свету. Прва јавна мера принудног светковања недеље био је закон прописан од Константина 321. године после Христа — две године пре него што је прихватио хришћанство. Овај едикт је захтевао

од становника градова да се одмарају у „часни дан сунца“, али сељацима је допуштено да обављају своје пољске радове. Иако је ово био у почетку многобожачки закон, цар га је наметнуо после свог формалног прихватања хришћанства.

Пошто се царска наредба није показала довољно јаком да замени божански ауторитет, римски бискуп је убрзо после тога недељи доделио титулу „Господњи дан“. Један други бискуп који је, такође, тражио наклоност кнезова и био велики Константинов пријатељ и ласкавац, изнео је тврдњу да је Христос пренео суботу на недељу. Као доказ за ову нову науку није наведено ни једно једино сведочанство Светога писма. „Свете хаљине“ у које је лажна субота одевена била је човекова сопствена израда, и она је служила да охрабри људе да газе Божји закон. Сви који су хтели да их свет поштује, прихватили су овај популарни празник.

[396]

Када се папство учврстило, дело уздицања недеље се наставило. Неко време народ је обављао земљорадничке послове недељом кад није био у цркви, док је субота још увек била сматрана седмим даном. Али, постепено и сигурно, промена је остварена. Онима који су имали црквене дужности било је забрањено да се недељом баве грађанским споровима. Убрзо затим, људима свих сталежа под претњом новчане казне за слободне, а казном шибања за робове, наређено је да се недељом уздржавају од свакодневног посла. Касније је наређено да ће богати бити кажњени конфискацијом половине свога имања, а ако остану упорни у преступању недеље, да буду начињени робовима. Нижи сталежи били су кажњавани доживотним протеривањем.

Говорило се и о чудесима која су се догађала у корист те заповести. Између осталог спомињало се и то да се једном сељаку који је у недељу хтео да оре њиву, комад гвожђа чврсто забио у руку када је њиме чистио плуг, и морао је да га носи свуда са собом две године „на своју велику бол и срамоту“.

[397]

Касније је папа дао упутство да свештеник у својој парохији опомиње оне који преступају недељу и тражи од њих да иду у цркву и да се моле, да не би навукли велику несрећу на себе и своје суседе. Један црквени сабор изнео је доказ који се од тога времена тако често наводио, да недеља мора да буде дан

одмора, јер људи који су радили тог дана били су погођени громом. „Очигледно је“, говорили су свештеници „колико је велико Божје негодовање због њиховог презирања овог дана“. Тада је упућен позив да свештеници, проповедници, цареви, кнезови и сви верници „уложе највеће напоре и сву бригу да се овоме дану поново врати част и да убудуће буде побожније светкован због угледа хришћанства.

Пошто су се одлуке црквених сабора показале недовољним, затражено је од световних власти да издају наредбу која ће у народ утерати страх и приморати га да се недељом уздржи од рада. На једном синоду одржаном у Риму, поново су потврђене са још већом силом и свечаношћу све раније одлуке, затим су прикључене црквеном закону и помоћу грађанских власти наметнуте готово читавом хришћанском свету.

[398] Поред свега тога, недостатак библијских доказа у прилог држања недеље био је узрок велике забуне. Народ је оспоравао право својим учитељима да одбаце јасну Јеховину изјаву: „А седми дан је субота Господа Бога твојега“, да би поштовали дан сунца. Да би надокнадио недостатак библијских доказа, Сотона је припремио лукаво средство. Један ревни бранилац недеље који је крајем дванаестог века посетио цркве у Енглеској, наишао је на отпор код верних сведока истине. Његов труд је био безуспешан, те је за неко време напустио Енглеску да би пронашао неки бољи доказ којим би наметнуо своје учење. Кад се вратио, имао је оно што му је било потребно, и у свом каснијем раду он је наишао не велики успех. Са собом је донео свитак папира за који је тврдио да је од самог Бога, а који је садржавао потребну заповест за светковање недеље и застрашујуће претње за непокорне. Овај драгоцен спис — исто тако бедни фалсификат као и сама установа коју је подупирао — тврдило се да је пао с неба и да је нађен у Јерусалиму на олтару светога Симеуна, на Голготи. Понтифексова палата у Риму била је извор одакле је он произашао. Ради пораста моћи и напретка цркве, папска хијерархија је у свим вековима сматрала законитим да се служи преварама и фалсификатима.

Овај свитак је забрањивао рад од деветога сата, тј. од три сата у суботу после подне, па све до изласка сунца у понедељак. Тврдило се да је истинитост овог списка потврђена многим

чудесима. Причало се да су људи који су радили у том времену били погођени парализом. Један млинар који је покушао да меље своје жито видео је да уместо брашна тече бујица крви, а млинарски точак није се окретао упркос јаке водене струје. Једна жена која је ставила тесто у пећ нашла га је непеченог када га је извадила, иако је пећ била јако ужарена. Једна друга жена која је спремила тесто да га пече у суботу у три сата после подне, али је, ипак, одлучила да га остави до понедељка, нашла је, следећег дана, да је божанска сила начинила од теста хлебове и испекла их. Један човек који је у суботу после три сата поподне пекао хлеб приметио је, када га је идућег јутра преломио, да из њега тече крв. Оваквим бесмислицама и празноверним измишљотинама настојали су браниоци недеље да установе њену светост.

[399]

У Шкотској и Енглеској осигурано је веће поштовање недеље тиме што је с њом спојен један део старе суботе. Али, време које се захтевало да се држи светим — разликовало се. Изречен је закон „да се субота има сматрати светом од дванаест сати у подне“, и да ниједан човек од тога часа, па до понедељка ујутро, не сме обављати световне послове.

Али, и поред свих напора да се утврди светост недеље, сами паписти јавно су признали божански ауторитет суботе и људско порекло установе која ју је истиснула. У шеснаестом веку папски сабор јасно је изјавио: „Нека се сви хришћани сећају да је седми дан Бог посветио, и да су га прихватили и светковали, не само Јевреји, него и сви који су тврдили да поштују Бога; иако смо ми хришћани променили њихову суботу у дан Господњи“. Онима који су мењали божански закон, није био непознат карактер њиховог дела. Они су се свесно уздигли изнад Бога.

Јасан приказ политике Рима према онима који поштују суботу дат је у дугом и крвавом прогонству Валденжана. Други су подносили слична страдања због своје верности према истој истини. Усред мрака средњег века свет је изгубио из вида и заборавио на хришћане централне Африке. Током многих векова они су уживали слободу вере. Али, најзад, Рим је дознао за њихово постојање и владар Абисиније је ускоро био заведен да призна папу као Христовог намесника. Дошло је и до других

[400]

уступака. Изашла је наредба која је под претњом најстрожих казни забрањивала светковање суботе. Папска тиранија је ускоро постала тако тежак јарам да су Абисинци одлучили да га скину са свог врата. После страховите борбе римокатолици су били протерани са њихових поседа и стара вера је поново успостављена. Цркве су опет уживале своју слободу и никада више нису заборавиле поуку коју су научиле у погледу преваре, фанатизма и деспотске силе Рима. Биле су задовољне својом усамљеношћу, непознате осталом хришћанском свету.

[401] Афричке цркве су светковале суботу као што ју је светковала папска црква пре свог потпуног отпада. Док су светковале седми дан покуравајући се Божјој заповести, афричке цркве су се уздржавале од рада и недељом, у складу са обичајима цркве. Кад је задобио врховну власт, Рим је погазио Божју суботу да би узвисио свој дан одмора, али цркве у Африци скривене скоро хиљаду година, нису учествовале у овом оптаду. Кад су доведене под власт Рима, биле су приморане да напусте праву суботу и да светкују лажни дан одмора. Али, чим су постигле своју независност, опет су се вратиле послушности четвртој заповести.

Ови записи из прошлости јасно показују непријатељство Рима према правој суботи и њеним браниоцима као и средства која користи за поштовање установе коју је сам успоставио. Божја реч учи да ће се ови призори поновити када се буду паписти и протестанти удружили да уздигну недељу.¹⁰ (Откривење 13, 11. 12) Скоро четрдесет година реформатори суботе су износили ово сведочанство свету. У догађајима који се сада одигравају, види се брзи напредак испуњења пророчанства. Постоји исто тврђење о божанском ауторитету за светковање недеље и исти недостатак библијског доказа као и у данима папске превласти. Тврђење да Божји судови походе људе због њиховог преступања њедељног одмора, поновиће се. То тврђење је већ почело.

Римска црква је чудесна у својој проницљивости и лукавству. Она може да прочита шта ће бити. Она чека своје време јер види да јој протестантске цркве исказују поштовање

¹⁰Види додаток, белешка 8.

тима што прихватају лажну суботу и што се спремају да примене она иста средства која је она сама применила у прошлости. Они који одбијају светлост истине још ће тражити помоћ од ове самозване непогрешиве силе да уздигну установу која потиче од ње. Није тешко претпоставити како ће она спремно доћи да помогне протестантима у овом послу. Ко зна боље од папства како се поступа са онима који су непослушни цркви?

[402]

Хришћански свет ће упознати шта је у ствари римокатоличанство кад буде превише касно да се избегне његова замка. Оно тихо израста у силу. Његова учења врше свој утицај у законодавним скупштинама, у црквама и срцима људи. Широм света оно подиже своје високе и огромне грађевине у чијим ће се тајним подземним просторијама поновити његова пређашња прогонства. Оно потајно и неприметно учвршћује своје снаге да подупре своје сопствене циљеве када дође време за његов ударац. Све што оно жели јесте погоднији положај, а то ће му се ускоро дати. У блиској будућности ми ћемо видети и осетити шта је основна намера Рима. Ко год буде веровао и слушао Божју реч, поднеће ругање и прогонство.

Поглавље XXXI - Сукоб Који Долази

Највећа и најповлашћенија нација на свету су Сједињене Државе. Милостиво провиђење заштитило је ову земљу и излило на њу најодабраније небеске благослове. Овде су прогоњени и угњетавани пронашли уточиште. Овде је поучавана хришћанска вера у својој чистоти. Овај народ је примио велику светлост и неупоредиву милост. Али, на ове дарове узвраћено је незахвалношћу и заборављањем Бога. Бесконачни врши обрачун са народима и кривица им је одмерена према светлости коју су одбацили. Против наше земље сада у небеском записнику стоји страشان запис; али онај злочин који ће напунити меру њене покварености је укидање Божјег закона.

Последњи велики сукоб у борби између истине и заблуде, биће између људских закона и Јеховиних прописа. Ми сада улазимо у ту битку — не у битку између супарничких цркава које се боре за превласт, већ између библијске вере и вере у људске приче и предања. Оруђа која ће се ујединити у овој борби против истине и правде сада су активно на делу.

Света Божја Реч која нам је предата по цену толиког страдања и крви, мало се цени. Библија је свима на дохвату, али је само неколицина оних који је стварно прихватају као вођу у животу. Неверство преовладава до забрињавајућих размера, не само у свету, него и у цркви. Многи су дошли, чак дотле да поричу учења која су сами стубови хришћанске вере. Велика дела о стварању, како нам га износе надахнути писци, пад човека, помирење и непролазност Божјег закона практично су одбачени од великог дела такозваног хришћанског света. Хиљаде њих који се поносе својом мудрошћу и независношћу сматрају да је потпуно поверење у Библију доказ слабости, а да је доказ веће обдарености и учености ако критикују Свето писмо и оспоравају његове најважније истине. Многи проповедници подучавају своје чланове, а многи професори и

учитељи своје ученике да је Божји закон промењен, или укинут и они се ругају онима који су тако безазлени да прихватају све његове захтеве.

Одбацивањем истине људи одбацују њеног Аутора. Гажењем Божјег закона они поричу ауторитет Законодавца. Исто је тако лако начинити идола од лажних учења и теорија као и од дрвета или од камена. Сотона наводи људе да имају погрешну представу о Божјем карактеру, приписујући Му особине које не поседује. Филозофски идол устоличен је на Јеховино место; док правога Бога — онако како је откривен у Његовој речи, у Христу и у делима стварања, поштује само неколицина. Хиљаде њих обожавају природу, док се Бога природе одричу. Иако у другачијем облику, идолопоклонство постоји у данашњем хришћанском свету тако стварно, као што је постојало у старом Израилу за време Илије. Бог многих такозваних мудраца, филозофа, песника, политичара, новинара — бог отмених кругова модерних колеца и универзитета, па чак и неких теолошких установа — мало је бољи од Вала, феничанског бога Сунца.

Ниједна заблуда прихваћена од хришћанског света не [405] подиже се смелије против ауторитета Неба, ниједна се непосредније не супротставља здравоме разуму, и ниједна није опаснија по својим последицама него модерна наука која тако брзо осваја Земљу, да Божји закон није више обавезан за људе. Свака земља има своје законе који захтевају поштовање и послушност; а зар Створитељ неба и Земље нема закон који управља бићима које је створио? Претпоставимо да истакнути проповедници јавно уче да закони који управљају нашим народом и штите права грађана нису обавезни, да они ограничавају слободу народа и да их зато не треба поштовати; колико дуго би овакве људе трпели на проповедаоници? А зар је већа увреда не поштовати законе држава и народа, него газити божанске прописе који су темељ свих влада? Када се уклони мерило праведности, отворен је пут Кнезу зла да успостави своју власт на Земљи.

За народе би било пуно прихватљивије да укину своје законе и допусте људима да раде шта хоће, неголи да Господар свемира поништи свој закон и остави свет без мерила за суђење

криваца или оправдање послушних. Да ли желимо да сазнамо какве су последице укидања Божјег закона? Овај експеримент је већ испробан. Страшни су били призори који су се одиграли у Француској када је завладао атеизам. Тада је свету било показано да отклонити ограничења која је Бог поставио, значи прихватити владавину најсвирепијег тиранина.

[406] Где год се одбаце божански прописи, грех престаје да изгледа грешан, а правда пожељна. Они који одбијају да се покоре Божјој владавини, потпуно су неспособни да владају сами собом. Кроз њихова погубна учења, дух непокорности је усађен у срца деце и омладине која по својој природи не подносе ограничења, и резултат тога је друштво у којем влада безакоње и разузданост. Док се ругају лаковерности оних који се покоравају Божјим захтевима, многи похлепно прихватају Сотонине обмане. Они попуштају телесним жељама и чине грехе који су изазивали судове на незнабошце.

Ако би потпуно уклонили ограде постављене божанским законом и људски закони би ускоро били омаловажени. Пошто Бог забрањује непоштена дела, похлепу, лажи и преваре, људи су спремни да газе Његове прописе као сметњу свом светском напретку; али последице одбацивања ових прописа биле би такве какве они не могу ни да замисле. Ако закон не би био обавезан, зашто би се ико бојао да га преступи? Лична својина не би више била сигурна. Људи би насиљем отимали имања својих ближњих, и најјачи би постао најбогатији. Ни сам живот не би се ценио. Они који омаловажавају заповести Божје, сеју непослушност да би непослушност и пожњели. Брачни завет не би више стајао као свети заклон да штити породицу. Онај који има власт, могао би, ако би пожелео, да на силу отме жену своје ближњему. Пета заповест би била одбачена заједно са четвртом. Деца се не би устезала да одузму живот својим родитељима ако би тиме могла да остваре жеље свога покваренога срца. Цивилизован свет би постао хорда разбојника и убица; а мир, спокојство и срећа би били прогнани са Земље.

[407]

Већ сама наука да су људи ослобођени послушности Божјим захтевима је ослабила силу моралне дужности и отворила бране безакоња на свет. Безакоње, расипност и

поквареност наваљују на нас као силна плима. У породици Сотона је на делу. Његова застава се вије, чак, и у, такозваним, хришћанским домовима. Ту постоји завист, зле претпоставке, лицемерство, отуђивање, расправе, свађе, издаја свете брачне дужности и попуштање страстима. Цели систем верских начела и учења који би требало да сачињава темељ и оквир друштвеног живота, изгледа да је расклимана гомила спремна да се сруши. Најподлији криминалци када падну у затвор због својих злочина, често су обасипани даровима и поклања им се пажња као да су стекли неко завидно одликовање. Њиховој личности и њиховим злочинима даје се највећи публицитет. Штампa објављује гнусне појединости о злочину и тиме наводи и друге на преваре, разбојништва и убиства, а Сотона се радује успеху својих паклених планова. Заслепљеност пороком, безобзирно одузимање живота, страшан пораст неумерености и безакоња у свим облицима и степенима, требало би да подстрекну све оне који се боје Бога да испитају шта се може учинити да се заустави плима зла.

Судови правде су корумпирани. Владари су вођени жељом за добитком и љубављу за чулним уживањима. Неумереност је ослабила способност многих, тако да Сотона има над њима готово потпуну власт. Правници су искварени, подмитљиви и непоуздани. Пијанство, банчење, страст, завист, непоштење сваке врсте налазе се међу онима који прописују законе. „Правда стоји издалека; јер је истина пала на улицу и правда не може да прође.“ Исаија 59, 14.

[408]

Поквареност и духовна тама које су владале под врховном влашћу Рима, биле су неизбежна последица забрањивања Светог писма; али, где да се нађе узрок тако широко распрострањеног неверства, одбацивања Божјег закона и покварености која из тога произилази, под пуним сјајем јеванђеоске светлости у доба верске слободе? Сада када Сотона више не може да држи свет под својом влашћу одузимањем Светог писма, он прибегава другим средствима да би остварио исти циљ. Уништити веру у Библију служи његовој намери исто тако, као и уништити саму Библију. Уводећи веровање да Божји закон није обавезан, он успешно наводи људе да греше као да не знају Његова правила. И сада, као и у ранијим вековима,

он је деловао кроз цркву да подрупе своје намере. Кад су данашње верске заједнице одбиле да слушају непопуларне истине јасно изнесене у Светом писму, оне су нашироко посејале семе скептицизма. Држећи се чврсто папске заблуде о природној бесмртности и свесном стању људи за време смрти, оне су одбациле једину одбрану од обмана спиритизма.

[409] Али, то није све. Када су захтеви четврте заповести изнесени пред народ, популарни учитељи увидели су да је светковање седмог дана — суботе, записано, и као једини излаз да се ослободе дужности коју нису вољни да испуне, они изјављују да закон Божји више не важи. На овај начин они одбацују заједно закон и суботу. Док се дело суботне реформе шири, ово одбацивање божанског закона, како би се избегли захтеви четврте заповести, постаће готово свеопште. На тим верским вођама, чија су учења отворила врата неверовању, спиритизму и презиру Божјег светог закона, почива страшна одговорност за безакоње које постоји у хришћанском свету.

Па, ипак, баш ова класа људи тврди да се поквареност која се брзо шири највише може приписати оскврњивању такозване „хришћанске суботе“ и да би принудно светковање недеље у великој мери поправило друштвени морал. Повезујући реформу у погледу умерености са недељним покретом, они се представљају као они који се залажу за унапређење највиших интереса друштва, а они који одбијају да се уједине са њима оптужени су као непријатељи умерености и реформе. Али, чињеница да је покрет за успостављање заблуде повезан са делом који је сам по себи добар, није доказ у прилог заблуде. Ми можемо да сакријемо отров ако га помешамо са здравом храном, али тиме не мењамо његову природу. Напротив, он постаје још опаснији, јер је сасвим могуће да ће бити узет несвесно. Један од Сотониних изума јесте да са лажју помеша управо толико истине колико је потребно да јој да уверљивост. Вође недељног покрета могу заступати реформе које су потребне људима, начела која су у складу са Библијом; али пошто се међу овим захтевима налазе и они који се противе Божјем закону, Божје слуге се не могу сјединити с њима. Ништа их не може оправдати што уклањају Божје заповести ради људских прописа.

[410]

Двема великим заблудама, заблудом о бесмртности душе и заблудом о светости недеље, Сотона ће преварити људе. Док прва заблуда поставља темељ спиритизму, друга ствара везу пријатељства са Римом. Протестантизам ће још пружити своју руку преко понора да ухвати руку спиритизма, он ће се испружити преко бездана да се рукује са римском силом, и под утицајем овог троструког савеза, наша земља ће поћи стопама Рима у гажењу права савести.

Спиритизам сада мења своју спољашњост покривајући нека од својих обележја којима се може приговорити и која су неморална, и поприма хришћанско обличје. Некада је оптуживао Христа и Библију, сада јавно изјављује да прихвата обоје. Библија је тумачена на начин који је привлачан необновљеном срцу, док су свечане и животне истине приказане безвредним. Представљен је Бог љубави, али Његова правда, Његово жигосање греха, захтеви Његовог светог закона, све се то избегава. Угодне очаравајуће приче освајају осећања оних који нису учинили Божју Реч темељем своје вере. Христос се одбацује исто као и пре, али је Сотона тако заслепио очи народа да не примећују превару.

Пошто се спиритизам све више изједначује са данашњим такозваним хришћанством, он има већу моћ преваре и завођења. Сам Сотона се обратио после савременог поретка ствари. Он ће се појавити у карактеру анђела светлости. Кроз деловање спиритизма чиниће се чудеса; болесни ће бити излечени и дешаваће се многа непобитна чуда. И док ће духови исповедати веру у Библију и изражавати поштовање према недељи, њихово дело ће бити прихваћено као манифестација божанске моћи.

[411]

Разлика између такозваних хришћана и неверника једва се може сада приметити. Чланови цркве воле оно што свет воли и спремни су да се сједине са њима; а Сотона одлучује да их обједини у једно тело и тако ојача своју ствар увлачећи све у редове спиритизма. Паписти који се хвале чудима као поузданим знаком праве цркве, биће лако преварени од ове силе која чини чуда, и протестанти, пошто су одбацили штит истине, биће, такође, преварени. Паписти, протестанти и светски људи ће подједнако прихватити обличје побожности без силе, и у

том уједињењу они ће видети велики покрет за обраћење света и увођење дуго очекиваног миленијума.

[412] Кроз спиритизам Сотона се појављује као добротвор људског рода; он лечи болести народа и проповеда нови и узвишенији систем религиозног веровања, а у исто време ради као рушилац. Његова искушења воде мноштво у пропаст. Неумереност отупљује разум; овоме следе чулна задовољства, свађе и крвопролића. Сотона ужива у рату, јер рат побуђује најниже страсти душе, и онда баца у вечну пропаст своје жртве огрезле у пороку и крви. Његов је циљ да народе раздражи да ратују један против другог, јер тако он може да одврати мисли људи од дела припреме да опстану у дан Божји.

Сотона, такође, делује кроз стихије да сакупи неспремне душе за своју жетву. Он је проучио тајне лабораторија природе и употребљава сву своју моћ да управља стихијама колико му то Бог допушта. Кад му је било допуштено да повреди Јова, како су брзо била збрисана стада, слуге, куће и деца: у тренутку је једна невоља следила другу. Бог је тај који штити своја створења и ограђује их од силе затирача. Али, хришћански свет је презрео закон Јехове, и Господ чини управо оно што је објавио да ће учинити; Он повлачи своје благослове са Земље и уклања своју заштиту од оних који устају против Његовог закона и уче друге и приморавају их да то исто чине. Сотона има контролу над свима који нису под Божјом нарочитом заштитом. Он ће неким омогућити благостање и напредак да би остварио своје намере, а на друге ће навући невоље и навести људе да верују да је Бог тај који их мучи.

[413] Док се приказује синовима људским као велики лекар који може да излечи све њихове болести, он ће донети болест и пропаст на густо насељене градове све док их не доведе до рушевина и пустоши. У незгодама и несрећама на мору и на копну, у великим пожарима, у жестокиим орканима и страшним олујама, у бурама, поплавама, циклонима, таласима плиме и земљотресима, на сваком месту и на хиљаду начина Сотона испољава своју моћ. Он уништава дозрелу жетву, па следи глад и оскудица. Он пушта у ваздух смртоносне заразе и хиљаде умиру од епидемија. Ова похођења су постала све више и више

учесталија и погубнија. Уништеће ће бити над становницима Земље. Пољске звери ће уздисати, а земља ће сахнути.

И тада ће велики варалица убедити људе да су узрочници ових несрећа они који служе Богу. Класа људи која је изазвала негодовање Неба оптужиће за све своје невоље неколицину верних које је Господ послао к њима са порукама упозорења и укора. Биће објављено да нација вређа Бога кршењем недељног одмора; да је овај грех донео несреће које неће престати све док светковање недеље не буде строго наметнуто и да су они који износе захтеве четврте заповести, поткопавајући тако поштовање недеље, они који доносе невољу на народ, спречавајући га да поново буде у божанској наклоности и светском благостању. Тако ће оптужбе изнесене још давно у прошлости против Божјег слуге бити поновљене и засноване на истом темељу: „А кад виде Ахав Илију, рече му Ахав: Јеси ли ти онај што несрећу доносиш на Израилља? А он рече: Не доносим ја несрећу на Израилља, него ти и дом оца твојега оставивши заповести Господње и приставши за Валима.“ 1 Царевима 18, 17. 18. Када лажне оптужбе буду изазвале гнев народа, они ће прогонити Божје посланике на исти начин на који је отпали Израилљ прогонио Илију.

Чудотворна сила која се манифестовала кроз спиритизам употребиће свој утицај против оних који су изабрали да радије слушају Бога него људе. Поруке ће долазити од духова објављујући да их је Бог послао да обавесте оне који одбијају недељу да су у заблуди и да закони земље треба да се поштују као Божји закон. Они ће оплакивати велико зло у свету и подржаваће сведочанство верских учитеља, да је срозавање морала проузроковано оскврњивањем недеље. Велико негодовање ће се подићи против свих оних који одбију да прихвате њихово сведочанство.

Они који поштују библијску суботу биће жигосани као непријатељи закона и реда, као они који руше моралне ограде друштва, узрокујући безвлашће и покавреност, и тиме изазивају на Земљу Божје судове. Њихово уверење савести биће проглашено као тврдоглавост, непопустљивост и презирање ауторитета. Они ће бити оптужени да не поштују власти. Проповедници који поричу обавезност божанског закона

[414]

проповедаће са проповедаонице о дужности да се грађанске власти, као од Бога одређене, морају слушати. Они који држе Божје заповести биће у законодавним дворанама и судовима лажно представљени и осуђени. Њиховим речима ће се дати лажни смисао, а њиховим поступцима биће приписане најгоре побуде.

[415] Протестантске цркве су одбациле јасне, библијске аргументе у одбрану Божјег закона, и оне теже да ућуткају оне чију веру не могу Библијом да оборе. Иако затварају очи пред чињеницом, оне сада прихватају пут који ће их довести до прогонства оних који због савести одбијају да чине оно што остали хришћански свет чини и који не признају захтеве папске „суботе“.

Достојанственици цркве и државе удружиће се да подмите, наговоре, или приморају све сталече да светкују недељу. Недостатак божанског ауторитета биће замењен присилним законским мерама. Политичка поквареност уништава љубав према правди и поштовање према истини, и законодавци да би осигурали наклоност јавности, попустиће популарном захтеву за законским наметањем поштовања недеље. Слобода савести која је ову нацију коштала толико великих жртава, неће се више поштовати. У сукобу који ускоро долази видећемо примером растумачене пророчке речи: „И разгњеви се змија на жену, и отиде да се побије с осталим семеном њезиним, које држи заповести Божје и има сведочанство Исуса Христа.“ Откривење 12, 17.

[416] Наша земља је у опасности. Приближава се време када ће се њени законодавци тако одрећи начела протестантизма, да ће дати подршку римском отпаду. Народ за који је Бог тако чудесно радио, дајући му снагу да одбаци мрски јарам папства, државним актом ће дати снагу изопаченој вери Рима и тако изазвати насиље које само чека на додир да поново крене у окрутност и тиранију. Брзим корацима се већ приближавамо том раздобљу. Када протестантске цркве буду затражиле подршку световних сила, следећи тако пример оне отпале цркве, за супротстављање ономе због чега су њихови преци претрпели најжешћа прогонства — тада ће настати национални отпад који ће завршити једино у националној пропасти.

„Закон и сведочанство тражите. Ако ли ко не говори тако, њему нема зоре.“ Исаија 8, 20. Божји народ је упућен на Свето писмо као заштиту против утицаја лажних учитеља и обмањивачких сила духова таме. Сотона примењује сва могућа средства да људе спречи да стекну знање из Библије, јер њене јасне изјаве откривају његове обмане. На свако оживљавање Божјег дела, кнез таме устаје са још већом активношћу. Он сада улаже своје последње напоре за завршну, очајничку борбу против Христа и његових следбеника. Последња велика превара ускоро ће се показати пред нама. Антихрист ће пред нашим очима чинити чудеса. Фалсификат ће толико личити на истину, да ће бити немогуће разликовати једно од другог, осим помоћу Светога писма. Сведочанством Светог писма морамо испитати свако тврђење и свако чудо.

Они који настоје да буду послушни свим Божјим заповестима, наићи ће на противљење и исмевање. Њихов пут ће постати врло тежак. Они могу опстати само у Богу. Да би издржали искушења која су пред њима, они морају разумети вољу Божју онако како је откривена у Његовој Речи. Они могу поштовати Бога, само онда, ако имају правилно схватање о Његовом карактеру, владавини и намерама, и ако поступају у складу са њима. Нико други, осим оних који су увежбали ум да разумеју библијске истине, неће моћи да издржи у последњем великом сукобу. Свака душа ће бити доведена пред пробу: хоћу ли слушати Бога више него људе? Одлучујући час је већ сада ту. Да ли су наше ноге утемељене на стени непроменљиве Божје речи? Јесмо ли спремни да чврсто станемо у одбрану Божјих заповести и вере Исусове?

Пре свога распећа Спаситељ је рекао својим ученицима да ће бити убијен и да ће васкрснути из гроба; анђели су били присутни да би Његове речи утиснули у умове и срца ученика. Али, ученици су очекивали ослобођење од римског јарма и

нису могли поднети помисао да Онај у кога су полагали све своје наде мора да поднесе срамну смрт. Речи које је требало да запамте, изгубиле су се из њихових умова, и када је време искушења дошло, нашло их је неспремне. Исусова смрт је тако потпуно разорила њихове наде као да их Он уопште није унапред упозорио. Тако је и нама у пророчанствима откривена будућност исто тако јасно као што је била откривена ученицима Христовим речима. Догађаји повезани са завршетком пробе и са делом припреме за време невоље јасно су приказани. Али, хиљаде њих немају разумевање за ове важне истине као да им нису никада биле откривене. Сотона будно пази да им истргне сваки утисак који би их учинио мудрима за спасење, тако да ће их време невоље затећи неспремне.

[419] Када Бог шаље људима тако важне опомене да су представљене анђелима који лете посред неба и објављују их, Он захтева од сваког разумног бића да будно пази на вест. Страшни судови најављени против оних који се клањају звери и њеној икони (Отк. 14, 9 -12) треба све да подстакну на марљиво проучавање пророчанстава да би дознали шта је жиг зверин и како га могу избећи да га приме. Али, маса људи одвраћа своје уши од слушања истине и обраћају их ка причама. Апостол Павле је рекао за последње дане: „Јер ће доћи време кад здраве науке неће слушати.“ 2 Тимот. 4, 3. То време је у потпуности наступило. Мноштво не жели библијску истину, јер се она супротставља жељама грешног срца које љуби свет, а Сотона им пружа обмане које они воле.

Али, Бог ће имати народ на Земљи који ће бранити Библију и само Библију, као мерило свих учења и темељ свих реформи. Мишљења учених људи, научна тврђења, веровање или одлуке црквених сабора, толико бројна и супротна колико је и цркава које их заступају, глас већине — ниједно од овога, нити све заједно, не може се сматрати доказом за или против, ма које тачке вере. Пре прихватања било којег учења или прописа, треба да се уверимо да их подупире оно јасно: „Тако говори Господ“.

Сотона стално настоји да обрати пажњу на човека уместо на Бога. Он наводи људе да гледају на бискупе, пасторе и професоре теологије као на своје саветнике, уместо да сами

истражују Свето писмо да би сазнали своју дужност. Тада, управљајући умовима ових вођа, он може по својој вољи да утиче на мноштво.

Када је Христос дошао да говори речи живота, обични људи су Га радо слушали, па, чак, и многи од свештеника и законика, поверовали су у Њега. Али, поглавар свештенички и вође народа одлучили су да осуде и одбаце Његова учења. Иако им је пропао сав труд да пронађу оптужбе против Њега, иако нису могли, а да не осете утицај божанске силе и мудрости којом су биле надахнуте Његове речи, ипак су се затворили у своје предрасуде: одбацили су најјасније доказе Његове месијанске службе, јер би иначе били приморани да постану Његови ученици. Ови Исусови противници су били људи које је народ од детињства био научен да поштује и да се безусловно клања њиховом ауторитету. „Како то“, питали су они, „да наши законици и учени књижевници не верују у Исуса? Не би ли Га ови побожни људи прихватили да је Он стварно Христос?“ Управо је утицај таквих учитеља навео јеврејску нацију да одбаци свог Откупитеља. [420]

Дух који је покренуо ове свештенике и законике још увек показују многи који исказују велику побожност. Они одбијају да испитају сведочанство Светога писма о нарочитим истинама за ово време. Они указују на своју властиту бројност, благостање и популарност, а са омаловажавањем гледају на бранитеље истине као на малобројне, сиромашне и неомиљене који имају веру која их одваја од света.

Христос је унапред видео да недопуштено присвајање ауторитета које су показали књижевници и фарисеји неће престати са расејавањем Јевреја. Својим пророчким погледом гледао је уздизање људског ауторитета који ће хтети да влада над савешћу, што је за цркву у свим временима било страшно проклетство. Његова страшна оптуживања књижевника и фарисеја, и Његова упозорења народу да не следе ове следе вође, забележена су као опомена будућим генерацијама. [421]

Зашто су људи, поред толико опомена против лажних учитеља, ипак, тако спремни да спасење своје душе повере свештенству? Данас има хиљаде професора религије који не могу да наведу никакав други разлог у прилог тачкама своје

вере којих се придржавају, осим да су тако научени од својих верских вођа. Они пролазе поред Спаситељевих учења готово их не запажајући, а имају безусловно поверење у речи својих проповедника. Али, да ли су проповедници непогрешиви? Како можемо своје душе да поверимо њиховом вођству, ако не знамо из Божје речи да су они носиоци видела? Недостатак моралне храбрости да се одступи са угажене стазе света, наводи многе да иду стопама учених људи. Пошто нису вољни да сами истражују за себе, они постају безнадежно везани ланцима заблуде. Они виде да је истина за ово време јасно изнета у Библији и осећају силу Светога Духа која прати њено објављивање, али, ипак, допуштају да их противљење свештенства одвоји од светлости. Иако су разум и савест осведочени, ове заведене душе се не усуђују да размишљају друкчије од проповедника, и своје лично мишљење, своје вечне интересе жртвују неверовању, охолости и предрасудама других.

[422]

Постоје многи облици људског утицаја кроз које Сотона делује да свеже своје робове. Он за себе осигурава хиљаде њих, тако што их веже финим везама љубави према онима који су непријатељи Христовог крста. Какве год те везе биле: родитељске, синовске, брачне или друштвене, резултат је исти: противници истине владају деспотском силом, и душе држане под њиховом влашћу немају довољно храбрости, или самосталности да послушају своја сопствена уверења о дужности.

Божја истина и слава су неодвојиве. Немогуће је, кад нам је Библија на дохват руке, поштовати Бога с погрешним уверењима. Прва и највећа дужност сваког разумног бића је да сазна из Светог писма шта је истина и онда да хода у светлости и храбри друге да следе његов пример. Непознавање Божје Речи је грех, када нам је дата свака прилика да постанемо мудри. Ми треба из дана у дан да Библију пажљиво проучавамо, одмеравајући сваку њену мисао и упоређујући стих са стихом. Божјом помоћу ми морамо сами да формирамо своје мишљење, јер ћемо пред Богом одговорати сами за себе.

Најјасније откривене истине у Библији завиле су учени људи у сумњу и таму. Они са лажном великом мудрошћу уче да Свето писмо има мистично, тајанствено и духовно значење

које није јасно изражено нашим језиком. Ови људи су лажни учитељи. Оваквим људима је Исус рекао: „Не знате Писма ни силе Божје.“ Марко 12, 24. Језик Библије треба да се тумачи према његовом очигледном значењу, осим ако су употребљени симболи или слике. Христос је дао обећање: „Ко хоће његову вољу да твори, разумеће је ли ова наука од Бога.“ Јован 7, 17. Када би људи хтели да прихвате Библију само онако како је она написана, када не би било лажних учитеља да заводе и збуњују њихове умове, извршило би се дело које би обрадовало анђеле, а хиљаде и хиљаде оних који сада лутају у заблудама дошли би у Христово стадо.

[423]

У проучавању Светог писма треба напрегнути све снаге ума и употребити све своје духовне снаге да бисмо схватили, колико је могуће смртним људима, дубоке ствари о Богу. Али, не смемо заборавити да су послушност и дечја покорност прави дух ученика. Тешка места у Писму се никада не могу савладати истим методама које се користе при испитивању филозофских проблема. Ми се не смемо упустити у проучавање Библије са оним самопоуздањем са којим многи прилазе проучавању у области науке, него са молитвом и поверењем у Бога, и са искреном жељом да упознамо Његову вољу. Морамо доћи са понизним духом спремним за учење, да бисмо постигли познање од великог „Ја сам“. У противном случају, зли анђели ће тако заслепити наш разум и отврднути наше срце да истина неће моћи да утиче на нас.

Многи делови Светог писма које учени људи проглашавају тајном, или прелазе преко њих као преко нечег безначајног, пуни су утехе и поука за онога који се поучава у Христовој школи. Разлог зашто многи теолози немају јасније разумевање Божје Речи јесте што затварају очи пред истинама које не желе да практично спроведу у живот. Разумевање библијских истина не зависи толико од интелектуалне моћи онога који проучава, колико од усмерености на циљ и озбиљне жеље за праведношћу.

[424]

Библија се никада не сме проучавати без молитве. Једино Свети Дух може да нас наведе да осетимо важност оних предмета који се лако могу разумети и да нас сачува од извртања тешко разумљивих истина. Служба је небеских

анђела да припреме наша срца да бисмо разумели Божју Реч, тако да будемо одушевљени њеном лепотом, опоменути њеним саветима, надахнути и ојачани обећањима која се у њој налазе. Молба псалмисте: „Отвори очи моје да бих видео чудеса закона твојега.“ (Псалам 119, 18), треба да буде и наша молба. Искушења често изгледају неодољива јер због занемаривања молитве и проучавања Библије, онај који је подвргнут кушању не може се одмах сетити Божјих обећања и сусрести Сотону са оружјем Светога писма. Али, анђели су стално око оних који су вољни да буду поучени у божанским стварима, и у време велике потребе они ће их подсетити управо на оне истине које су им потребне. Тако, када непријатељ навали као река, Дух ће Господњи подигнути заставу насупрот њему.

[425] Сви они који цене своје вечно добро треба да се чувају од продирања скептицизма. Сами стубови истине биће нападнути. Немогуће их је задржати ван домашаја сарказма и софизма (привидно логичних, нетачних закључака), подмуклих и погубних учења модерног неверства. Сотона прилагођава своја искушења свим сталежима. Необразоване напада ругањем и исмевањем, док против образованих иступа са научним примедбама и филозофским умовањем, једнако прорачунатим да изазове неповерење или потцењивање Светога писма. Чак, се и омладина која има мало искуства, усуђује да сумња у основна начела хришћанства. И ово неверовање младих, ма колико било површно, има свој утицај. Многи су тако заведени да се ругају вери својих родитеља и пркосе Духу милости. Животи многих који су обећавали да ће бити Богу на част и свету на благослов уништени су затрованим дахом неверства. Сви који верују хвалисавим закључцима људског разума и уображавају да могу објаснити божанске тајне и без помоћи Божје мудрости доћи до истине, ухваћени су у Сотонину замку.

Ми живимо у најсвечанијем раздобљу историје овога света. Судбина светине која је преплављивала земљу ускоро ће бити одлучена. Наше лично будуће добро, а такође и спасење других душа зависи од смера којим сада идемо. Ми треба да будемо вођени Духом истине. Сваки Христов следбеник треба озбиљно да се пита: „Господе, шта хоћеш да чиним?“ Ми треба да се понизимо пред Богом у посту и молитви, и да

много размишљамо о Његовој речи, а нарочито о призорима на суду. Сада треба да тражимо дубока и жива искуства са Богом. Немамо ни тренутка за губљење. Око нас се збивају догађаји од животне важности; ми смо на Сотонином зачараном тлу. [426] Не спавајте, Божји стражари! Непријатељ је близу и вреба, спреман сваког тренутка да скочи на вас и учини вас својим пленом, само ако клонете и задремате.

Многи су обманути у погледу свог стварног стања пред Богом. Они себи честитају што нису учинили зла дела, а заборављају на добра и племенита дела која Бог тражи од њих, а која су занемарили да учине. Није довољно да су они стабла у Божјем врту. Бог очекује од њих да донесу род. Он их држи одговорнима за њихов пропуст да изврше свако добро које су могли да учине кроз Његову милост која их је снажила. У небеским књигама они су забележени као они који Земљи сметају.

Кад дође време пробе, показаће се они који су прихватили Божју Реч као своје правило живота. У лето се не види разлика између зимзеленог и другог дрвећа; али кад дођу зимске олује, зимзелено дрвеће остаје непромењено, док друго дрвеће губи своје лишће. Тако се и сада тобожњи хришћани не могу да разликују од правих хришћана, али над нама је управо време када ће разлика постати јасна. Нека се подигне противљење, нека се зачује глас аждаје, нека се распали прогонство, млаки и лицемерни ће се поколебати и одрећи своје вере, али прави хришћани ће стајати чврсто као стена, њихова вера ће бити јача, њихова нада светлија него икада у данима благостања.

„Благо човеку који не иде на веће безбожничко, и на путу грешничком не стоји и у друштву неваљалих људи не седи. Него му је омилио закон Господњи и о закону Његовом мисли дан и ноћ. Он је као дрво усађено крај потока које род доноси у своје време и којем лист не вене; што год ради у свему напредује.“ Псалам 1, 1 — 3. [427]

„Видех другог анђела где силази с Неба који имаше област велику и Земља се засветли од славе његове. И повика јаким гласом говорећи: паде, паде Вавилон град велики, и поста стан ђаволима и тамница свакоме духу нечистоме, и тамница свију птица нечистих и мрских...И чух глас други с неба који говори: изиђите из ње, народе мој, да се не помешате у грехе њезине и да вам не науде зла њезина. „Откривење 18, 1. 2. 4.

У овом библијском стиху објава пада Вавилона поновљена је онако како је учинио други анђеоло (Откр. 14, 8), са додатним спомињањем покварености које су ушле у цркве од 1844. Овде је описано страшно стање верског света. Са сваким одбацивањем истине умови људи постајали су све мрачнији, њихова срца још тврђа, док нису постали утврђени у неверничкој дрскости. Упркос опоменама које је Бог дао, они настављају да газе један од прописа Декалога и прогоне оне који то сматрају светим. Христос је омаловажен потцењивањем Његове речи и Његовог народа. Пошто су цркве прихватиле спиритизам, никаква права ограничења не намећу се телесном срцу и исповедање религије постаје плашт за прикривање најподлијих безакоња. Веровање у приказивање духова отвара врата заводничким духовима и ђаволским наукама. Утицај злих анђела осећа се у црквама широм земље.

О Вавилону у ово време објављено је: „Греси њезини допреше до неба, и Бог се опомену неправде њезине.“ Откривење 18, 5. Она је напунила меру своје кривице и пропаст само што није пала на њу. Али, Бог још увек има народ у Вавилону, и пре похођења Његових судова, ови верни морају бити позвани да изађу да „се не помешају у грехе њезине и да им не науде зла њезина“. Зато је покрет симболизован анђелом који силази с неба, расветљујући Земљу својом славом и вичући моћно са јаким гласом објављујући грехе Вавилона. У вези са његовом вешћу чује се позив: „Изиђите из ње, народе

мој“. Како се те опомене придружују вести трећег анђела оно прераста у гласну вику.

Страшан је крај којем ће свет бити доведен. Замалјске силе, уједињене у борби против Божјих заповести, издаће декрет да ни један човек не може купити ни продати, осим онога који има знак звери. И коначно, ко год одбије да прими знак, биће предан на смрт. (Откривење 13, 15. 17) Реч Божја објављује: „Ко се год поклони звери и икони њезиној, и прими жиг на чело своје или на руку своју, и он ће пити од вина гнева Божјега, које је непомешано уточено у чашу гнева његова. “ Али нико неће бити приморан да осети Божји гнев све док истина не дође у контакт са његовим умом и савешћу и буде одбачена. Постоје многи у црквама наше земље који нису никада, чак и у овој земљи светлости и знања, имали прилике да чују нарочите истине за ово време. Обавеза четврте заповести није им никада била изнесена у правој светлости. Исус чита свако срце и испитује сваку побуду. Декрет неће бити слепо наметнут. Свако ће имати довољно светлости да разумно донесе своју одлуку. Субота ће бити велики испит оданости, јер она је тачка истине која је нарочито оспоравана.

[430]

До сада су они који су износили истине Треће вести, често сматрани само изазивачима узбуне. Пророчанство да ће се црква и држава ујединити да прогоне оне који држе Божје заповести, сматрано је неоснованим и смешним. Са сигурношћу се тврдило да ова земља не може никада постати нешто друго него што је била: бранилац верске слободе. Али, док се о питању принудног светковања недеље нашироко расправља, приближава се догађај у који се тако дуго сумњало и није веровало, а Трећа вест производи утисак који не би могла имати раније.

У свакој генерацији Бог је слао своје слуге да укоре грех, и у свету и у цркви. Али, људи желе да им се говоре миле ствари, а чиста и неулепшана истина није им прихватљива. Многи реформатори су у почетку свога рада одлучили да буду врло опрезни у нападању греха цркве и државе. Надали су се да ће примером чистог хришћанског живота вратити народ учењима Библије. Али, на њих је дошао Божји Дух као што је дошао на Илију и они се нису могли уздржати од проповедања

јасних библијских учења, која нису били склони представити. Они су били покренути да ревно објаве истину и опасност која је претила душама. Говорили су речи које им је Господ дао без страха од последица, и народ је био приморан да слуша опомене

[431] Тако ће вест Трећег анђела бити објављена. Када дође време за гласну вику, Господ ће радити кроз понизна оруђа, водећи умове оних који су се посветили Његовој служби. Радници ће бити више оспособљени помазањем Његовог Духа, неголи образовањем у школама. Људи вере и молитве биће принуђени да пођу напред са светом ревношћу, објављујући речи које им Бог даје. Греси Вавилона биће разоткривени. Страшне последице уједињења цркве и државе, продирање спиритизма, прикривен, али брз напредак папске моћи — све ће бити ракринкано. Ове свечане опомене ће протрести народ. Хиљаде и хиљаде никада нису слушале такве речи. Са чуђењем слушају сведочанство да је Вавилон црква пала због својих заблуда и греха и због одбацивања истине која јој је послата са неба. Људи одлазе својим ранијим учитељима са радозналим питањем: Да ли је то тако? Проповедници им износе приче, проповедају им миле ствари да би умирили њихове страхове и утишали пробуђену савест. Али, многи ће одбити да се задовоље само ауторитетом човека и захтеваће јасно: „Овако говори Господ“. Популарни проповедници, као фарисеји у старо доба, испуњени гневом зато што је дошао у питање њихов ауторитет, изјављују да је вест од Сотоне и подбуњују мноштво које љуби грех да ружи и прогони оне који је објављују.

[432] Како се борба шири на нова поља и умови људи су позвани к погаженом Божјем закону, Сотона је узнемирен. Сила која прати вест само разгневљује оне који јој се противе. Свештеници улажу готово надљудске напоре да заклоне светлост како не би сијала над њиховим стадима. Свим средствима која им стоје на располагању труде се да спрече расправу о овим питањима од животне важности. Црква призива снажну руку грађанске власти, и у овом делу позивају паписте да дођу у помоћ протестантима. Покрет за наметање недеље постаје још смелији и одлучнији. Закон је позван

против оних који држе заповести. Прети им се новчаним казнама и затвором, а некима се нуде утицајни положаји као и друге награде и преимућства, да би их приволели да се одрекну своје вере. Али, њихов непоколебљив одговор је: „Докажите нам Божјом речју нашу заблуду“. Исту молбу изрекао је Лутер под сличним околностима. Они који су доведени пред судове непоколебљиво бране истину, а неки који их слушају, заузимају њихов став да држе све заповести Божје. Тако је светлост донета пред хиљаде оних који, иначе, не би знали ништа о овим истинама.

Савесна послушност Божјој речи биће третирана као побуна. Заслепљени од Сотоне родитељи ће поступати строго и сурово према својој деци која су верна; господари ће вршити притисак на слуге који држе Божје заповести. Љубав ће охладнети, деца ће бити лишена наследства и отерана од куће. Павлове речи: „А сви који побожно хоће да живе у Христу Исусу, биће гоњени“, дословно ће се испунити. 2 Тимот. 3, 12. Када бранитељи истине одбију да светкују недељу као дан одмора, неки од њих биће бачени у затвор, неки ће бити прогнани, а са некима ће се поступати као са робовима. Људској мудрости све ово сада изгледа немогуће. Али, када се Божји Дух буде повукао од људи и они дођу под власт Сотоне који мрзи божанске прописе, настаће необичан развој догађаја. Срце може да буде врло окрутно када се повуче љубав и страх Божји.

Док се олуја приближава, велика група оних који су јавно исповедали веру у Трећу вест, али нису били посвећени кроз њу, напуштају своје становиште и налазе уточиште под заставом сила таме. Уједињујући се са светом и суделујући у његовом духу, дошли су дотле да ствари посматрају готово у истој светлости и када дође проба, они су спремни да изаберу лакшу, популарнију страну. Даровити људи, привлачног понашања који су се некада радовали истини, употребљавају своје снаге да преваре и заведу душе. Они постају најогорченији непријатељи своје некадашње браће. Када су они који држе суботу изведени пред судове да одговарају због своје вере, ови отпадници су најуспешније

[433]

Сотонино оруђе да их клеветају и оптуже, и да лажним извештајима и сумњичењима изазову владаре против њих.

[434] Господње слуге су верно дале опомене гледајући једино у Бога и Његову реч. Они нису хладно прорачунали последице које ће их снаћи. Они нису питали за своје привремене интересе, или настојали да очувају свој углед или своје животе. Ипак, када олуја противљења и прекора навали на њих, они су надвладани запрепашћењем, и неки су спремни да узвикну: „Да смо предвидели последице наших речи, задржали бисмо свој мир „. Они су опкољени тешкоћама. Сотона их напада силовитим искушењима Дело које су преузели на себе изгледа да далеко надмашује њихове способности да га изврше. Прети им се уништењем. Одушевљење које их је подстицало, нестало је. Ипак, они се не могу вратити. Тада осећајући своју потпуну беспомоћност, они беже к Свемогућем тражећи снагу. Они се сећају да речи које су говорили нису биле њихове, него Онога који им је заповедио да објаве опомену. Бог је у њихова срца усадио истину, и они се нису могли уздржати да је не објаве.

Иста искушења искусили су и Божји људи у прошлим вековима. Виклиф, Хус, Лутер, Тиндал, Бакстер и Веслеј захтевали су да се све доктрине испитају Библијом, и изјавили су да ће се одрећи свега што она осуђује. Против ових људи беснело је прогонство неумољивим гневом, па ипак, они нису престали да објављују истину. Сваки период у историји цркве обележен је развојем једне нарочите истине која је прилагођена потребама Божјих људи у то време. Свака нова истина морала је себи да крчи пут упркос мржњи и противљењу; они који су били благословени њеном светлошћу били су искушани и испробани. Господ даје у крајњој нужди посебну истину за Божји народ. Ко се усуђује одбити да то објави? Он заповеда својим слугама да објаве свету последњи позив милости. Они не могу остати неми, осим по цену да изгубе сопствену душу. Христови весници не могу ништа да учине са последицама. Они морају да изврше своју дужност, а последице да препусте Богу.

[435] Док се противљење подиже још жешће, слуге Божје су поново збуњене, јер им се чини да су они изазвали кризу. Али, савест и Божја Реч уверавају их да је њихов пут исправан;

иако се искушења и даље настављају, они су оснажени да их поднесу. Борба постаје све жешћа и оштрија, али њихова вера и храброст расту заједно са непредвидивим случајевима. Њихово сведочанство је: „Ми се не усуђујемо да мењамо Божју Реч, нити да делимо Његов свети закон називајући један део битним, а други небитним да бисмо задобили наклоност света. Господ коме служимо може да нас ослободи. Христос је надвладао земаљске силе; па зар да се плашимо једног већ побеђеног света? “

Прогонство у својим разним облицима је одражај једног принципа који ће постојати толико дуго колико и Сотона и док хришћанство има животну снагу. Ни један човек не може служити Богу, а да против себе не покрене противљење чета таме. Зли анђели јуришаће на њега, узнемирени да његов утицај не отме плен из њихових руку. Зли људи, укорени његовим примером, ујединиће се са злим анђелима у настојању да га одвоје од Бога примамљивим искушењима. Када то не успева, користе се моћном силом да присиле савест.

Али, док се год Исус налази горе у светињи као човеков посредник, обуздавајући утицај Светог Духа осећа се код владара и народа. Он још увек контролише у извесној мери земаљске законе. Да нема ових закона стање у свету би било много горе него што је сада. Док су многи наши владари Сотонина активна оруђа, Бог, такође, има своја оруђа међу водећим људима државе. Непријатељ покреће своје слуге да предлажу мере које би знатно ометале Божје дело. Али, на државнике који се боје Господа утичу свети анђели да се таквим предлозима успротиве необоривим аргументима. На овај начин ће неколицина људи задржати моћну струју зла. Противљење непријатеља истине биће обуздано да Трећа вест може извршити своје дело. Када гласна вика буде објављена, она ће привући пажњу ових водећих људи кроз које Господ сада ради, и неки од њих ће је прихватити, и стајаће с народом Божјим кроз време невоље.

Анђео који се придружује у објављивању Треће вести расветлиће целу Земљу својом славом. Овде је представљено дело које има необичну силу и обухвата читав свет. Адвентни покрет од 1840 — 1844. године био је славно испољавање

силе Божје. Прва вест била је однесена до сваке мисионарске станице у свету, а у овој земљи настало је највеће верско интересовање какво се још од реформације у шеснаестом веку није видело ни у једној земљи. Али, оно ће бити далеко надмашено моћним покретом под гласном виком Треће вести. Дело ће бити слично ономе на дан Педесетнице. Божје слуге озарена лица светим посвећењем журе од места до места да објаве опомену са Неба. Хиљаде гласова широм земље носиће опомену. Чудеса се чине, болесни оздрављају, а знаци и чуда прате верне. Сотона, такође, делује лажним чудима, чак спуштајући ватру с неба наочиглед људи. Тако су становници Земље наведени да заузму став.

Вест ће бити однесена, као што је био и Поноћни поклич 1844, не толико доказивањем, колико дубоким осведочењем Божјег Духа. Докази су били изнесени. Семе је посејано, а сада ће никнути и донети род. Списи које су разносили мисионарски радници извршили су свој утицај, ипак, многи чији су умови били импресионирани списима били су спречени да истину потпуно разумеју, или је послушају. Али, сада зраци светлости свуда продиру, истина се види у свој својој јасноћи и искрена Божја деца кидају везе које су их задржавале. Породичне и црквене везе сада су немоћне да из задрже. Истина им је драгоценија од свега другог. Упркос деловањима удружених против истине, велики број заузима своје место на Господњој страни.

„А у то ће време устати Михајло, велики кнез, који брани твој народ; и биће жалосно време какво није никада било од како је народа, па све до тог времена; и у то ће се време избавити твој народ, сваки који се нађе записан у књизи.“ Данило 12, 1.

Када се објављивање Треће вести заврши, милост више не заступа грешне становнике Земље. Божји народ је завршио своје дело; он је примио позни дажд, или освежење од Господње присутности, и спреман је за час искушења који је пред њим. Анђели журе амо тамо на Небу. Један анђеоски вративши се са Земље, објављује да је његово дело извршено, да је „печат Божји“¹¹ стављен на Његов народ. Тада Исус престаје са својим посредовањем у горњој светињи. Он подиже своје руке и гласно изговара: „Сврши се!“, а све анђеоске чете скидају своје круне док Он свечано објављује: „Ко чини неправду, нека чини још неправду, и ко је поган, нека се још погани и ко је праведан, нека још чини правду; и ко је свет, нека се још свети.“ Откривење 22, 11. Сваки случај је одлучен било за живот или смрт. Христос је извршио помирење за свој народ и избрисао његове грехе. Број Његових поданика је прикупљен; „царство и власт и величанство царства под читавим небом“ ускоро ће бити дато наследницима спасења и Исус ће владати као Цар над царевима и Господар над господарима.

Када Он напусти светињу, тама покрива становнике Земље. У то страшно време праведници морају живети пред светим Богом без посредника. Обуздавање које је било над злима је повучено и Сотона има потпуну власт над коначно непокајанима. Сила која прати последњу опомену разгневила их је и њихов бес се распаљује против свих који су примили вест. Божји народ је тада запао у оне призоре жалости и тескобе које је пророк описао као време Јаковљеве невоље:-

¹¹ Види додаток, белешка 9

„Јер овако вели Господ, чули смо глас дрхтања, страха не мира...сва лица су побледела. Јаох! јер тај дан је велик, такав да ни један није као тај, то је баш време Јаковљеве невоље; али он ће бити избављен од ње.“ Јеремија 30, 5 - 7.

[440] Јаковљева ноћ тескобе када се у молитви хрвао за избављење од Исавове руке, представља искуство Божјег народа у време невоље. 1 Мојсијева 32, 24 - 30. Због преваре коју је извршио да осигура очев благослов намењен Исаву, Јаков уплашен смртним претњама свог брата, побегао је да би сачувао свој живот. После многих година проведених у изгнанству, кренуо је по Божјој заповести на пут да би се са својим женама, децом и стадима вратио у свој родни крај. Приближавајући се граници земље био је испуњен страхом због вести о приближавању Исаву на челу чете ратника, без сумње, у намери да му се освети. Изгледало је да ће Јаковљева ненаоружана и незаштићена пратња пасти као беспомоћна жртва насиља и покоља. Овом терету бриге и страха додато је тешко бреме самопрекора, јер је његов лични грех навукао ову опасност. Његова једина нада била је у Божјој милости; његова једина одбрана мора бити молитва. Ипак, он са своје стране није пропустио ништа да исправи неправду учињену своме брату и да спречи опасност која му је претила. Тако треба и Христови следбеници, док се приближавају времену невоље, све да учине да се пред људима покажу у правој светлости, да разоружају предрасуде и да одврате опасност која прети слободи савести.

Пошто је послао своју породицу на другу страну, да не би били сведоци његове муке, Јаков је остао сам да се моли Богу. Он признаје свој грех и са захвалношћу признаје милост Божју према њему, док се са дубоком понизношћу позива на завет учињен са његовим очевима и на обећање које му је дато у ноћној визији у Ветиљу и у земљи његовог изгнанства. Криза у његовом животу је дошла; све је стајало на коцки. У мраку и самоћи он наставља да се моли и да се понизује пред Богом. Изненада рука се спустила на његово раме. Он помисли да непријатељ хоће да му одузме живот и свом очајничком снагом поче да се хрва са нападачем. Како је дан почео да свиће, странац је употребио своју натчовечанску снагу; на његов

додир снажан човек изгледао је као парализован и плачући као немоћни молилац пао је око врата свом тајанственом противнику. Јаков је сада сазнао да је онај са ким се борио Анђео завета. Иако је био неспособан за борбу и трпео јаке болове, он није напуштао своју намеру. Дуго је подносио немир, грижу савести и невољу због свог греха; сада мора да добије уверење да му је опроштено. Изгледало је као да божански посетилац хоће да оде, али Јаков га је чврсто држао молећи га за благослов. Анђео га је пожуривао: „Пусти ме да идем, јер дан свиће“. Али, патријарх је узвикнуо: „Нећу те пустити док ме не благословиш!“ Какво поуздање, каква одлучност и истрајност је овде показана! Да је то био хвалисави и дрски захтев, Јаков би одмах био уништен, али било је то уверење онога који је признао своју слабост и недостојност, а ипак, имао поверење у милост Бога који држи свој завет. [441]

„Борио се са анђелом и надјача.“ Осија 12, 5. Понизношћу, покајањем и предањем самога себе, овај грешни, заблудели смртник победио је Величанство неба. Он се дршћући, грчевито ухватио за Божја обећања, а срце неизмерне љубави није се могло окренути од грешникове молбе. Као доказ његове победе и за охрабрење других да се угледају на његов пример, његово име које је подсећало на грех, промењено је у друго које подсећа на његову победу. А чињеница да је Јаков победио Бога била је гаранција да ће победити и људе. Он се више није бојао гнева свога брата, јер је Господ био његова заштита.

Сотона је оптужио Јакова пред Божјим анђелима, захтевајући право да га уништи због његовог греха. Он је покренуо Исава да пође на њега; и за време патријарховог дугог ноћног рвања, Сотона је настојао да му наметне осећај кривице да би га обесхрабрио и сломио његово поуздање у Бога. Јаков је доведен скоро до очајања, али је знао да без помоћи с неба мора да погине. Искрено се покајао због свог великог греха и позвао се на милост Божју. Није допустио да буде одвраћен од свог циља, већ је чврсто држао Анђела и износио своју молбу озбиљно са болним вапајем, док није победио. Небески весници били су послани да делују на Исавово срце и његова одлука мржње и освете промењена је у братску наклоност. [442]

Као што је Сотона утицао на Исава да пође против Јакова, тако ће он у време невоље подстакнути зле да униште Божји народ. И као што је оптужио Јакова, тако ће оптуживати и Божји народ. Он убраја свет међу своје поданике, али мала група која држи Божје заповести противи се његовој превласти. Када би је могао збрисати са земље, његова би победа била потпуна. Он види да их свети анђели чувају и на основу тога закључује да су им греси опроштени, али не зна да су њихови случајеви одлучени у небеској светињи. Он тачно познаје грехе на које их је навео и то износи пред Бога у преувеличаној светлости, тврдећи да ти људи заслужују да буду лишени Божје наклоности као и он сам. Он изјављује да Господ не може по правди да опрости њихове грехе, а њега и његове анђеле да уништи. Он полаже право на њих као на свој плен и захтева да буду предани у његове руке да их уништи.

[443] Док Сотона оптужује Божји народ због његових греха, Господ му допушта да их куша до крајњих граница. Њихово поверење у Бога, њихова вера и постојаност биће жестоко окушани. Када гледају у прошлост, њихова нада клоне, јер у целом свом животу могу видети мало добра. Потпуно су свесни своје слабости и недостојности. Сотона се труди да их претраши мишљу да су њихови случајеви безнадежни, и да се мрља њихове нечистоте не може никада опрати. Он се нада да ће толико уништити њихову веру да ће они попустити његовим искушењима и окренути се од своје оданости Богу.

Иако ће Божји народ бити окружен непријатељима који су склони да га униште, ипак, муку коју они подносе није страх од прогонства због истине; они се боје да сваки грех још није окајан и да ће због неке грешке у њима самима пропустити испуњење Спаситељевог обећања: „Ја ћу те сачувати од часа искушења који ће доћи на сав васиони свет“. Када би поуздано знали да су им греси опроштени, не би се устручавали од мучења и смрти, али ако би се показали недостојнима и изгубе своје животе због сопствених карактерних мана, тада би Божје свето име било осрамоћено.

Са свих страна они чују ковање завере и виде активно деловање побуне; и у њима се буди јака жеља, искрена тежња душе да то велико отпадништво буде уништено и да

поквареност злих дође крају. Али, док се моле Богу да заустави дело побуне, они сами себи пребацују што немају више снаге да се успротиве моћној плими зла и да је зауставе. Они осећају: [444] да су све своје способности употребили у Христовој служби и да су напредовали из силе у силу, Сотонине силе би имале мању снагу да утичу на њих.

Они муче своје душе пред Богом указујући на раније покајање за многе своје грехе и позивају се на Спаситељево обећање: „Нека се ухвати за снагу моју да учини мир са мнош; учиниће мир са мнош.“ Исаија 27, 5. Њихова вера не попушта због тога што им на молитве није одмах одговорено. Иако подносе највеће бриге, страх и опасности, они не престају да се моле. Они се хватају за Божју снагу као што се Јаков чврсто држао Анђела, а речи њихове душе су: „Нећу те пустити док ме не благословиш“.

Да се Јаков није претходно покајао што је право прворођеног стекао на превару, Бог не би услишио његову молитву и милостиво сачувао његов живот. Тако у време невоље, ако би Божји народ имао непризнатих грехова који би излазили пред њих док се муче у страху и тескоби, били би надвладани. Очајање би пресекуло њихову веру и они не би имали поуздања да се са Господом боре за избављење. Али, док имају дубок осећај своје недостојности, они немају да открију ни један скривени грех. Њихови греси су на време изнети пред суд и избрисани, и они их не могу дозвати у сећање.

Сотона наводи многе да верују да ће Бог превидети њихово [445] неверство у мањим животним стварима; али Господ показује у своме поступању са Јаковом да Он неће ни у једном случају одобрити, или трпети зло. Сви који се труде да своје грехе оправдају, или прикрију, и допуштају да стоје и даље у небеским књигама непризнати и неопроштени биће надвладани од Сотоне. Уколико је виши и истакнутији положај који заузимају, утолико је тежи њихов случај у Божјим очима и сигурнија победа њиховог великог противника. Они који одлажу своју припрему за дан Божји, неће моћи да је постигну у време невоље, или у неко касније време. Случајеви свих таквих су безнадежни. Ови такозвани хришћани који у овај страшни последњи сукоб уђу неспремни, признаће у свом

очајању своје грехе речима жестоког бола, док ће зли ликовати над њиховом невољом.

Ипак, Јаковљева историја је доказ да Бог неће одбацити оне који су били преварени, искушани и наведени на грех, али који су се поново вратили Њему са истинским покајањем. Док Сотона покушава да уништи ову групу, Бог ће послати своје анђеле да их утеше и заштите у време опасности. Сотонини напади су свирепи и одлучни, његове обмане су страшне, али око Господње је на Његовом народу, и Његово ухо слуша њихову вику. Њихова невоља је велика, чини се као да ће их пламен огњене пећи прогутати; али Онај који чисти извешће их као злато у ватри прочишћено. Божја љубав према Његовој деци за време периода њиховог најтежег кушања је исто тако снажна и нежна као и у данима њиховог највећег благостања, али је њих ради потребно да буду стављени у огњену пећ; све што је земаљско у њима мора бити уклоњено да би могли савршено одсјајивати Христов лик.

[446]

Доба невоље и тескобе које је пред нама захтеваће веру која може поднети умор, одлагање и глад — веру која неће клонути, иако је тешко искушана. Период пробе дарован је свима да би се припремили за то време. Јаков је победио јер је био истрајан и одлучан. Његова победа је доказ силе истрајне молитве. Сви који ће се ослонити на Божја обећања као што се он ослањао, и буду озбиљни и истрајни као што је он био, успеће као што је и он успео. Они који нису вољни да се одрекну сами себе, да се очајнички боре пред Богом и да се дуго и озбиљно моле за Његов благослов неће га добити. Хрвати се са Богом — како мало њих знају шта је то! Како је мало оних који су своју душу изливали пред Богом са тако жарком чежњом, напрежући све снаге. Када се валови очајања које ни један језик не може да опише, сруче на оног који се моли, како се мало њих са непоколебљивом вером држе чврсто Божјих обећања.

Они који се сада тако мало вежбају у вери, у највећој су опасности да подлегну сили Сотонских обмана и декрету да присили савест. Па, чак, и ако издрже пробу, они ће бити строваљени у дубоку жалост и муку у време невоље, јер нису навикли да се поуздају у Бога. Лекције вере које су

занемарили биће приморани да уче под страшним притиском обесхрабрења.

Сада треба да се упознамо са Богом и да окушамо Његова обећања. Анђели записују сваку озбиљну и искрену молитву. Радије треба да се одрекнемо себичних задовољстава, него да занемаримо заједницу са Богом. Највеће сиромаштво и самоодрицање са Његовим одобрењем, боље је од богатства, части, удобности и пријатељства без Њега. Морамо издвојити време за молитву. Ако допустимо да светски интереси закупе наш ум, Бог ће нам можда дати времена тиме што ће нам одузети наше идоле који се састоје од злата, кућа и плодне земље. [447]

Омладина не би била заведена на грех ако би одбила да пође било којим путем, осим оног на коме може да тражи Божји благослов. Када би весници који свету носе последњу свечану опомену, молили за Божји благослов-не хладно, равнодушно и немарно, него срдечно и са вером као Јаков, онда би нашли многа места где би могли рећи: „Бога видех лицем к лицу, и душа се моја избави“. Небо би их сматрало кнезовима, јер би имали снаге да победе у борби са Богом и људима.

Време невоље, какво никада није било, убрзо ће се надвити над нама и биће нам потребно искуство које сада немамо и за које су многи исувише немарни да би га стекли. Чест је случај да очекивану невољу сматрамо већом него што је у ствари, али то није случај са кризом која је пред нама. Ни најживље описивање не може да представи величину тог тешког искушења. И сада, док наш драги Спаситељ врши помирење за нас, ми треба да настојимо да будемо савршени у Христу. Божје провиђење је школа у којој се ми учимо Исусовој кротости и понизности. Господ увек ставља пред нас прави животни циљ, а не пут који бисмо ми хтели да изаберемо, који нам изгледа лакши и угоднији. Нико не може ово дело занемарити, или одгађати, осим по цену најстрашније опасности за своју душу. [448]

Апостол Јован је у визији чуо снажан глас с Неба који узвикује: „Јао становницима земље и мора! јер је ђаво сишао к вама с великим гневом, и врло се расрдио знајући да времена мало има.“ Откривење 12, 12. Страшни су призори који

изазивају овај узвик од небеског гласа. Сотонин гнев расте како се његово време скраћује, и његово дело преваре и уништења достиже свој врхунац у време невоље. Божје велико стрпљење је престало. Свет је одбацио Његову милост, презрео Његову љубав и погазио Његов закон. Зли су прешли границу свог испитивања и Господ повлачи своју заштиту, остављајући их на милост вођи којег су изабрали. Сотона ће имати власт над онима који су се предали његовој контроли и он ће суновратити становнике Земље у једну велику, коначну невољу. Када Божји анђели престану да задржавају немилосрдне ветрове људских страсти, сви елементи сукоба биће пуштени. Читав свет ће бити увучен у пропаст много страшнију, него што је она која је дошла на стари Јерусалим.

[449] Један једини анђеоло уништио је све првенце Египћана и испунио земљу јауком. Када је Давид згрешио Богу пребројавши народ, један анђеоло је проузроковао оно страшно уништење којим је кажњен његов грех. Исту разорну моћ коју су показали свети анђели када је Бог то заповедио, показаће и зли анђели када Он то допусти. Постоје силе, спремне већ сада, које само чекају на Божје допуштење, па да опустошење прошире свуда.

Застрашујући призори натприродног карактера ускоро ће се открити у небесима, као знак моћи демона који чине чуда. Духови ђаволски отићи ће царевима земаљским и читавом свету. Владари и поданици ће подједнако бити преварени. Устаће особе које ће се претварати да су Христос и захтевати титулу и обожавање које припада Откупитељу света. Они ће извести чудотворна излечења и проповедаће да су са Неба добили откривења која противурече сведочанствима Светога писма.

Као завршни чин у великој драми преваре, сам Сотона ће покушати да глуми Христа. Црква је дуго тврдила да на Спаситељев долазак гледа као на испуњење својих нада. Сада ће велики варалица приказати да је Христос дошао. У различитим деловима земље, Сотона ће се показати међу људима као величанствено биће заслепљујућег сјаја, слично опису Божјег Сина, које је дао Јован у Откривењу. (Отк. 1, 13 - 15) Слава која га окружује надмашује све што су икада

смртне очи виделе. Тријумфални поклич се пролама ваздухом: „Христос је дошао!“ „Христос је дошао!“ Задивљени људи падају ничице пред њим, док он подиже своје руке и изговара благослов над њима, као што је Христос благосиљао своје ученике када је лично био на Земљи. Његов глас је благ и пригушен, али мелодичан. Благим, саосећајним тоном он износи неке од оних истих милостивих, небеских истина које је сам Спаситељ изговорио. Он лечи болести народа и тада, представљајући се у карактеру Христа, он тврди да је суботу променио у недељу, и заповеда свима да светкују дан који је он благословио. Изјављује да они који упорно држе светим седми дан, хуле на његово име одбијајући да слушају његове анђеле које им је послао са светлошћу и истином. Ово је силна, скоро неодољива обмана. Као Самарићани које је преварио Симон врачар, мноштво ће, од најмањег до највећег, обратити пажњу на ове враџбине и говорити: „Ово је велика сила Божја“.

Али Божји народ неће бити заведен. Учења овог лажног Христа нису у сагласности са Светим писмом. Његов благослов је изречен над поштоваоцима звери и њене иконе — управо над оном групом за коју Библија каже да ће на њих бити изливен непоштовани гнев Божји. Међутим, Сотони није допуштено да имитира начин Христовог доласка. Свето писмо учи да „као што муња излази од истока и показује се до запада, такав ће бити долазак сина човечјега.“ Матеј 24, 27; да Он „долази с облацима и угледаће га свако око.“ Откр. 1, 7; да ће Он „сићи с неба са повиком, с гласом арханђела и с трубом Божјом.“ 1 Солуњанима 4, 16; да ће Он „доћи у својој слави и сви свети анђели с њим.“ Матеј 25, 31, и да ће „послати анђеле своје с великим гласом трубним, и сабраће изабране Његове.“ Матеј 24, 31. Они који имају љубав према истини биће заштићени од моћне преваре која ће заробити свет. Помоћу сведочанства Светога писма, откриће они прерушеног варалицу.

Време пробе доћи ће на све. Кроз решетање кушањем, откриће се прави хришћани. Да ли је Божји народ сада тако чврсто утемељен на Његовој речи да се неће предати сведочанству својих чула? Да ли би они у таквој кризи прионули Библији и само Библији? Сотона ће, ако је могуће, покушати да их спречи да се припреме да би се могли одржати

у онај дан. Он ће тако подесити околности да им затвори пут, везујући их за земаљско благо и оптерећујући их мучним и тешким бременом, тако да њихова срца отежају бригама овога света и да их дан искушења затекне као лупеж.

Сотона ће наставити да игра двоструку улогу. Појављујући се као делитељ великих благослова и божанских истина, он ће својим лажним чудима држати свет под својом контролом; а у исто време он ће давати маха својој пакости узрокујући невољу и уништење, и оптужиће Божји народ као узрочника страшних поремећаја природе, сукоба и крвопролића међу људима који пустоше земљу. Тако ће он још јаче побудити дух мржње и прогонства против њих. Бог никада не присиљава вољу или савест, али Сотона ће употребити најокрутније мере да завлада савешћу људи и осигура поштовање за себе. И ово дело принуде је увек у корист људских веровања и закона, и пркоси Божјем светом закону.

[452] У последњем сукобу, субота ће бити нарочито спорна тачка у целокупном хришћанском свету. Световни владари и верске вође ујединиће се да наметну светковање недеље; и када благе мере доживе неуспех, биће прописани најокрутнији закони. Заузимаће се за то, да неколицину оних који стоје насупрот институцији цркве и закона земље, не треба трпети. И на крају биће издат декрет којим ће их оптужити као оне који заслужују најоштрију казну, а после одређеног времена даће људима слободу да их побију. Римокатолицизам у старом свету и отпали протестантизам у новом, тежиће истом циљу у вези оних који поштују божанске прописе.

Тада ће Божји народ побећи из градова и села, и скупљајући се по групама становаће у пустим и усамљеним местима. Многи ће наћи склониште у планинским утврђењима. Као хришћани пијемонтских долина, учиниће узвишена места земље својим светињама и захваљиваће Богу за уточишта „на стенама“. Али, многи из свих народа и свих сталежа, велики и мали, богати и сиромашни, црни и бели биће бачени у најнеправедније и најсуровије ропство. Божји миљеници проводе тешке дане, везани у ланце, затворени иза затворских решетака, осуђени на смрт; а неки, по свему судећи, остављени да умру од глади у мрачним и одвратним тамницама. Ниједно

људско ухо није отворено да чује њихове вапаје, ниједна људска рука није спремна да им помогне.

Хоће ли Бог заборавити свој народ у овом часу искушења? [453]
Да ли је Он заборавио верног Ноја када је претпотопни свет похођен казнама. Да ли је Он заборавио Лота када је огањ пао са Неба да прогута градове у равници? Да ли је Он заборавио Јосифа окруженог идолопоклоницима у Египту? Да ли је Он заборавио Илију када му је Језавеља запретила судбином Валових пророка? Да ли је Он заборавио Јеремију у мрачној и суморној јами? Да ли је Он заборавио три храбра младића у огњеној пећи? Или на Данила у лавовској јами? Христос не може заборавити оне који су зеница Његовог ока, откупљени Његовом драгоценом крвљу.

Иако Божји народ трпи оскудицу и, чак, пати у потреби за храном, они нису остављени да погину. Док Божји судови походе земљу и зли умиру од глади и жеђи, анђели снабдевају праведне храном и водом. Исус је својим ученицима изговорио поуку вере: „Погледајте гавране како не сију ни жању, који немају подрума ни житнице и Бог их храни. А колико сте ви претежнији од птица?“ Лука 12, 24. „Не продају ли се два врапца за један динар? па ни један не може пасти на земљу без Оца нашега; а вама је и коса на глави сва избројана. Не бојте се дакле: ви сте бољи од много врабаца.“ Матеј 10, 29 - 31.

Ипак ће по људском схватању изгледати да Божји народ мора ускоро запечатити своје сведочанство крвљу, као што су учинили и мученици пре њих. Они сами почињу да страхују да их је Бог оставио да падну у руке својих непријатеља. То је време ужасне агоније. Дан и ноћ они вапе Богу за избављење. Зли ликују и презриво довикују: „Где је сада ваша вера? Зашто вас Бог не избави из наших руку ако сте заиста његов народ?“ Али, они који чекају сећају се како су поглавари свештенички и законици подругљиво довикивали Исусу који је умирао на голготском крсту: „Другима поможе, а себи не може помоћи. Ако је цар Израилев, нека сиђе сад с крста па ћемо га веровати.“ Матеј 27, 42. Као Јаков, сви се хрвају са Богом. Њихова лица изражавају њихову унутрашњу борбу. Бледило је на сваком лицу. Ипак, они не престају са својим озбиљним, искреним молитвама. [454]

Кад би људи могли гледати небеским погледом, видели би чете анђела који се истичу снагом како окружују оне који су одржали реч Христовог трпљења. Са нежношћу пуном саосећања, анђели су сведоци њихових невоља и слушају њихове молитве. Они чекају на реч свога Заповедника да их истргну из опасности. Али, они морају да чекају, ипак, мало дуже. Божји народ мора пити од те чаше и бити крштен тим крштењем. Управо ово мучно одуговлачење је најбољи одговор на њихове молбе. Док се труде да са поуздањем чекају Господа да делује, они су наведени да искажу веру, наду и стрпљење који су тако мало увежбавани у току њиховог религиозног искуства. Ипак, изабраних ради време невоље ће бити скраћено. Крај ће доћи много брже, него што људи очекују. Пшеница ће бити прикупљена и везана у снопове за Божју житницу; кукољ ће бити, такође, везан у свежњеве за ватру уништења.

[455]

Верни својој дужности, небески стражари и даље страже. У неким случајевима, пре времена назначеног у декрету, непријатељи ће навалити на оне који чекају, да им одузму живот. Али, нико не може проћи поред моћних стражара постављених око сваке верне душе. Неки су нападнути у бежању из градова и села; али, мачеви који су се подигли против њих, ломе се и падају као сламке. Други су одбрањени од стране анђела у облику ратника.

Бог је у сва времена помагао своме народу и ослобађао га преко својих светих анђела. Небеска бића су увек имала активно учешће у животу и раду људи. Појављивали су се у оделима која су блистала као муња, или су долазили обучени као путници. Анђели су се јављали у људском облику Божјим људима. У подне су се одмарали под храстом као да су уморни. Прихватили су гостољубивост људских домова. Ноћу су као водичи служили задоцнелим путницима. Својим рукама су палили ватру на олтару. Отварали тамничка врата и изводили на слободу Божје слуге. Наоружани свим оружјем Неба дошли су да одмакну камен са Спаситељевог гроба.

Анђели су често у људском облику присутни на скуповима праведника, а посећују и скупове злих, као што су отишли у Содом да би начинили извештај о њиховим делима и утврдили да ли су прешли границу Божјег стрпљења. Господу је мила

милост, и ради неколицине њих који му заиста служе, Он задржава несреће и продужава мир мноштву. Колико мало оних који греше против Бога, знају да за свој живот имају да захвале неколицини верних које они уживају да исмејавају и угњетавају.

Мада владари овога света то не знају, ипак, на њиховим саветовањима анђели су често били говорници. Људске су их очи гледале, људске уши слушале њихове молбе; људске су се усне противиле њиховим предлозима и исмејавале њихове савете; људске су их руке вређале и злостављале. У већницама и судницама ови небески весници показивали су тачно познавање људске историје; они су боље заступали потлачене неголи њихови најспособнији и најречитији заступници. Они су осујетили намере и задржали зла која би веома успорила Божје дело и проузроковала велике патње Његовом народу. У часу опасности и невоље нека се никада не заборави да: „анђели Господњи станују око оних који се њега боје и избављају их.“ Псалам 34, 7.

[456]

Са искреном чежњом Божји народ очекује знаке њиховог Цара који долази. Када су стражари упитани: „Које је време ноћи?“ Дат је одлучан одговор: „Долази јутро, али и ноћ“. На облацима, изнад планинских врхова назире се светлост. Ускоро ће бити откривена Његова слава. Сунце правде ускоро ће синути. Јутро и ноћ долазе руку под руку — почетак бескрајног дана за праведне и спуштање ноћи за зле.

Док они који се боре, шаљу Богу своје молбе, завеса која их дели од невидљивог света изгледа да је скоро уклоњена. Небеса пламте са свитањем вечног дана, и слично мелодији анђеоских песама до ушију допиру речи: „Стојте чврсто у својој верности! Помоћ долази!“ Христос свемоћни победник, пружа својим

уморним војницима круну бесмртне славе, Његов глас долази од полуотворених врата: „Гле, ја сам с вама! Не бојте се! Ја сам упознат са свим вашим жалостима; носио сам ваше бриге. Ви се не борите против непобедивих непријатеља. Ја сам извојевао битку у вашу корист, и у моје име ви сте више него победници!“

[457]

Драгоцени Спаситељ ће нам послати помоћ управо онда када нам буде потребна. Пут у Небо посвећен је Његовим стопама. Сваки трн који рањава нашу ногу, ранио је Његову. Сваки крст који смо позвани да носимо, носио је Он пре нас. Господ допушта сукобе да би душу припремио за мир. Ако не би имали олује, ни облак таме, не бисмо могли да ценимо сунчеву светлост. Време невоље је страшно искушење за Божји народ; али то је време за сваког правог верника да подигне поглед и вером он може видети дугу обећања како га окружује.

„Тако они које искупи Господ нека се врате и дођу у Сион певајући, и весеље вечно нека буде над главом њиховом; радост и весеље нека задобију, а жалост и уздисање нека бежи. Ја, ја сам утешитељ ваш, ко си ти да се бојиш човека смртнога и сина човечјега који је као трава? И заборавио си Бога, Творца својега... И заборавио си дан гнева онога који те притешњује кад се спрема да затире? А где је гнев онога који притешњује. Брзо ће се опростити сужањ, неће умрети у јами, нити ће бити без хлеба. Јер сам ја Господ Бог твој, који раскидам море, да валови његови буче; Господ над војскама име ми је. Ја ти метнух у уста речи своје и сеном руке своје заклоних те... Зато чуј ово, невољни и пијани, не од вина. Овако вели Господ твој, Господ и Бог твој, који брани свој народ: ево узимам из твоје руке чашу страшну, талог у чаши гнева својега; нећеш више пити. Него ћу је дати у руке онима који те муче, који говорише души твојој: сагни се да пређемо, и ти си им подметао леђа своја, да буду као земља и као улица онима који прелазе.“
Исаија 51, 11 - 16. 21. - 23.

[458]

Божје око гледајући кроз векове, било је управљено на кризе које Његов народ мора сусрести, када ће земаљске силе бити сврстане против њих. Слично прогнаним заробљеницима, они ће се бојати смрти од глади или насиља. Али, Једини Свети који је пред Израиљем раставио Црвено море, показаће своју моћну силу и вратити их из заробљеништва. „Ти ће ми бити благо, вели Господ над војскама, у онај дан кад ја учиним, и бићу им милостив као што је отац милостив своме сину који му служи.“ Малахија 3, 17. Када би крв Христових верних сведока била проливена у оно време, она не би могла, као крв мученика некада, да буде семе које је посејано да донесе род за Божју

жетву. Њихова верност не би била сведочанство које би друге уверило у истину, јер су се валови милости одбили од окорелих срца да се више никад не поврате. Кад би сада било допуштено да праведни падну као жртве њихових непријатеља, то би значило победу за кнеза таме. Али, Христос је рекао: „Хајде народе мој, уђи у клети своје, и закључај врата своја за собом, прикриј се за час, докле прође гнев. Јер, гле, Господ излази [459] из места својега да походи становнике земаљске за безакоње њихово.“ Исаија 26, 20. 21. Славно ће бити избављење оних који су стрпљиво чекали на Њега и чија су имена записана у књизи живота!

[460]

Поглавље XXXV - Божји Народ Избављен

Када време одређено у декрету против Божјег народа наступи, становници Земље се уједињују да истребе оне који нарушавају њихов мир. Одлучују да преко ноћи изврше одлучни напад који ће заувек ућуткати глас оних који их коре. Чекаоци у својим усамљеним скровиштима још увек моле за божанску заштиту. На све стране групе наоружаних људи, подстрекаване од чета злих анђела, припремају се за смртоносно дело. Са усклицима победе, са ругањем и проклињањем, они полазе да се баце на свој плен.

Али, гле, на Земљу пада густо мрак, тамнији од најтамније ноћи. Тада дуга, одсјајујући славом са Божјег престола, прелази преко небеса и изгледа као да окружује сваку групу која се моли. Гневно мноштво изненада је заустављено. Њихови подругљиви повици замиру. Заборављају на оне који су предмет њиховог убилачког гнева. Са страшним предосећањем они гледају у симбол Божјег завета и чезну да се заштите од Његовог силног сјаја.

[461] Божји народ чује јасан и мелодичан глас, како говори: „Погледајте горе!, и подижући своје очи према небесима, они виде дугу обећања. Црни претећи облаци који су прекривали небески свод разишли су се, и као Стефан, они гледају нетремице у небо и виде Божју славу и Сина човечјег где седи на своме престолу. На Његовој божанској појави примећују трагове Његовог понижења, а са Његових уса на чују молбу коју упућује своме Оцу пред светим анђелима: „Хоћу да и они које си ми дао буду са мношћем где сам ја“. Поново се чује звучан и победоносан глас који говори: Они долазе! Они долазе! Свети, безазлени и неокаљани. „Они су одржали реч мога трпљења и ходиће међу анђелима“, а бледе, дрхтаве усне оних који су се чврсто држали своје вере изричу узвик победе.

Управо је поноћ када Бог исказује своју силу за избављење свог народа. Сунце излази сијајући у својој јачини. Запањујући

знаци и чудеса се ређају брзо једно за другим. Зли гледају са страхом и запрепашћењем на ове призоре, док праведници са свечаном радошћу посматрају знаке свога избављења. У природи изгледа да је све изашло из свог тока. Реке престају да теку. Мрачни, тешки облаци пењу се и сударају. Усред гневних небеса је један ведар простор неописиве славе, одакле долази Божји глас као глас многих вода, говорећи: „Сврши се!“

Овај глас потреса небеса и Земљу. Настаје страشان земљотрес. Изгледа као да се небески свод отвара и затвара. Кроз њега изгледа као да сева слава са Божјег престола. Планине се тресу као трска на ветру, а одваљене стене падају на све стране. Чује се тутњава као од олује која долази. Море удара помамно. Чује се урлање олује као глас демона када креће на уништавање. Цела Земља се диже и надима као морски валови. Њена површина пуца. Изгледа да сами њени темељи попуштају. Планински ланци тону. Настањена острва нестају са својим живим товаром. Морске луке које су по злу постале као Содом прогутане су од разбеснелих вода. Велики грађ, „тежак око таланат“ Отк 16, 21 извршава своје дело уништења. Најпоноснији градови Земље порушени су. Раскошне палате, на које су великани овога света расипали своја богатства да се прославе, распадају се у рушевине пред њиховим очима. Затворски зидови се руше, и Божји народ који је ради своје вере био држан у ропству ослобођен је.

[462]

Гробови су отворени, и „многи од оних који спавају у праху земаљском устају, једни на живот вечни, а други на срамоту и прекор вечни“ Данило 12, 2. Сви који су умрли у вери под поруком Трећег анђела излазе из гробова прослављени да чују Божји завет мира са онима који су одржали Његов закон. А, такође, и они „који га прободоше“, који су се ругали Христовим самртним мукама и исмејавали га, и најогорченији противници Његове истине и Његовог народа, подигнути су да Га гледају у Његовој слави и да виде част која је указана оданима и послушнима.

Густи облаци још увек прекривају небо, али с времена на време кроз њих се пробија сунце излазећи као Јеховино око освете. Жестоке муње севају са небеса увијајући Земљу у пламени огртач. Изнад страшне тутњаве громава, тајанствени

[463] и страшни гласови објављују судбину злих. Изговорене речи не разумеју сви, али лажни стражари их јасно разумеју. Они који су до малочас били тако безбрижни, тако хвалисави и пркосни, који су ликовали у својој свирепости према народу који држи Божје заповести, сада су пренеражени и дрхте од страха. Њихови јауци се чују изнад хуке природних сила. Демони признају Христово божанство и дрхте пред Његовом силом, док људи преклињу за милост и пузе у крајњем страху.

Када су древни пророци у светом виђењу посматрали дан Господњи рекли су: „Трубите у трубу на Сиону, и вичите на светој гори мојој, нека дрхте сви становници Земље, јер иде дан Господњи, јер је близу...А Господ ће пустити глас свој пред војском својом, јер ће око његов бити врло велик, јер ће бити силан онај који ће извршити вољу његову, јер ће дан Господњи бити велик и врло страшан, и ко ће га поднети?“ Јоил 2, 1. 11. „Ридајте, јер је близу дан Господњи; доћи ће као пустош од Свемогућега.“ Исаија 13, 6. „Уђи у стену и сакриј се у прах од страха Господњега и од славе величанства Његова. Поносите очи човечије понизиће се, и висина људска сагнуће се. А Господ ће сам бити узвишен у онај дан. Јер ће доћи дан Господа над војскама на све охولة и поносите и на свакога који се подиже, те ће бити понижени.“ Исаија 2, 10 - 12. „Тада ће бацити човек идоле своје сребрне и идоле своје златне које начини себи да им се клања, кртицама и слепим мишевима. Улазећи у раселине камене и у пећине камене од страха Господњега и од славе величанства Његова, кад устане да потре Земљу.“ Исаија 2, 20. 21.

[464] Кроз пукотину у облацима сјаји звезда чији је сјај четвороструко јачи због таме која је окружује. Она вернима најављује наду и радост, а преступницима Божјег закона строгост и гнев. Они који су за Христа све жртвовали сада су сигурни, скривени као у тајности Господњег шатора. Они су искушани, и пред светом и пред онима који презиру истину, и доказали су своју верност према Ономе који је умро за њих. Дивна промена снашла је оне који су се чврсто држали своје вере пред самим лицем смрти. Они су изненада избављени од мрачне и страшне тираније људи претворених у демоне. Њихова лица, до недавно бледа, забринута и исцрпљена, сада

су озарена дивљењем, вером и љубављу. Њихови гласови се подижу у радосној и победоносној песми: „Бог нам је уточиште и сила, помоћник, који се у невољама брзо налази. Зато се нећемо бојати, ако би се и земља усколебала, и горе се превалиле у срце морима. Нека бучи и кипи вода њихова, неке планине тресу од валова њихових.“ Псалам 46, 1 - 3.

Док се ове речи светог поверења дижу Богу, облаци се разилазе и виде се звездана небеса неизрецивог сјаја, насупрот мрачном и гневном небеском своду с обе стране. Слава неба блиста кроз притворена врата. Тада се на небу појављује рука која држи две преклопљене камене плоче. Рука отвара плоче, и тамо се откривају прописи Десет заповести, као да су писани пламеним пером. Речи су тако јасне да их сви могу читати. Сећања се буде, тама сујеверја и кривоверства нестаје из сваког ума, а десет кратких, разумљивих, ауторитативних Божјих речи, изложено је погледу свих становника Земље. Диван закон! Чудесан догађај!

Немогуће је описати страх и очајање оних који су газили свете Божје захтеве. Господ им је дао свој закон. Они су могли са њиме да упореде свој карактер и упознају своје мане док је још било прилике за покајање и поправљање. Али, они су, да би осигурали наклоност света, уклонили Његове прописе и учили друге да их преступају. Покушали су да присиле Божји народ да оскврни Његову суботу. Сада су они осуђени оним законом који су презрели. Са страшном јасноћом увиђају да немају никаквог изговора. Они су изабрали коме ће служити и коме ће се клањати. „Тада ћете се обратити и видећете разлику између праведника и безбожника, између онога који служи Богу и онога који му не служи.“ Малахија 3, 18.

[465]

Непријатељи Божјег закона, од проповедника, па све до најмањег међу њима, добијају сада ново схватање о истини и дужности. Сувише касно увиђају да је субота из четврте заповести печат живог Бога. Сувише касно увиђају праву природу свог лажног дана одмора и песковитог тла на коме су зидали. Сада им је јасно да су се борили против Бога. Верски учитељи су водили душе у пропаст тврдећи да их воде ка вратима раја. Све до дана коначног обрачуна неће бити познато колико је велика одговорност људи на светим

положајима и како су страшне последице њихове неверности. Само у вечности моћи ћемо да правилно проценимо губитак ма и једне једине душе. Страшна ће бити судбина онога коме ће Бог рећи: Иди од мене, зли слуго!

[466] Божји глас чује се са неба, објављујући дан и час Исусовог доласка и проглашава вечни завет са својим народом. Као тресак најјачег грома проламају се Његове речи земљом. Божји Израилљ стоји и слуша очима упртим горе. Њихова лица су обасјана Његовом славом и сијају као лице Мојсијево када је сишао са Синаја. Зли не могу да гледају у њих. И када је благослов изречен над онима који су поштовали Бога држећи Његову суботу светом, зачу се снажан усклик победе.

Убрзо се на истоку појављује мали црни облак, величине око пола човечије руке. То је облак који окружује Спаситеља и који из далека изгледа као да је увијен у мрак. Божји народ зна да је то знак Сина човечјега. У свечаној тишини они нетремице гледају у њега како се приближава Земљи, постајући све светлији и славнији, све док не постане велики бели облак, чије подножје сјаји као огањ који прождире, а изнад њега је дуга завета. Исус иде напред као моћан победник. Са песмама победе бескрајна пратња светих анђела прати Га на његовом путу. Небески свод изгледа испуњен сјајним бићима, „десет хиљада по десет хиљада, и хиљаде хиљада“. Ниједно перо не може да ослика, ниједан људски ум не може да замисли славу овог призора. Када живи облак дође још ближе, сви могу јасно да виде Исуса. Он не носи трнову круну, већ на Његовом светом челу почива круна славе. Његово лице светли као подневно сунце. На Његовој хаљини и бедру написано је име: „Цар над царевима и Господар над господарима.“

[467] Пред Њим свако лице бледи и на оне које је Бог одбацио, пада тама очајања. Праведни узвикују дршћући: „Ко може опстати?“ Песма анђела престаје, и настаје период страшне тишине. Тада се чује Исусов глас који говори: „Моја милост вам је довољна.“ Лица праведника су осветљена, и радост испуњава свако срце. Анђели опет почињу да певају све гласније и гласније, док се још увек приближавају Земљи.

Цар над царевима се спушта на облаку, окружен огњеним пламеном. Земља дрхти пред Њим, небеса су савијена као

свитак, а свака планина и свако острво су покренути са својих места. Псалмиста каже: „Иде Бог наш, и не ћути; пред Њим је огањ који прождире, око Њега је бура велика. Дозива небо озго и земљу, да суди народу своме. Скупите ми свеце моје, који су учинили са мношвом завет на жртви. И небеса огласише правду његову, јер је тај судија Бог“.

„И цареви земаљски, и бољари, и богати, и војводе, и силни, и сваки роб, и сваки слободњак сакрише се по пећинама и камењарима горским; и говорише горама и камењу: падните на нас, и сакријте нас од лица онога што седи на престолу, и од гнева Јагњетова. Јер дође велики дан гнева Његова, и ко може остати?“ Отк. 6, 15 - 17.

Подругљиво исмејавање је престало. Лажљиве усне су ућуткане. Умукла је звеча оружја и ратна вика „у граји и одело у крв уваљано“. Исаија 9, 5. Ништа се сада не чује, осим гласа молитве и звука плача и нарицања. Са усана оних који су се до недавно ругали, отима се узвик: „Јер дође велики дан гњева Његова, и ко може опстати?“ Зли се моле да падну на њих радије горске стене, него да сусретну Онога кога су презрели и одбацили.

[468]

Они који су се ругали Христу у Његовом понижењу налазе се у тој гомили. Са неодољивом снагом долазе им у сећање речи Мученика када је на заклињање поглавара свештеничког свечано изјавио: „Одселе ћете видети Сина човечјега где седи с десне стране Силе, и иде на облацима небеским.“ Матеј 26, 64. Сада Га они гледају у Његовој слави, и још ће Га видети како седи са десне стране Силе.

Они препознају глас који продире до ушију мртвих. Колико пута их је Његов благ и нежан глас позивао на покајање. Колико пута су га чули у дирљивим молбама пријатеља, брата, Откупитеља! Онима који су одбацили Његову милост не може бити ниједан други глас тако тежак и пун осуде као Онај који је тако дуго преклињао: „Вратите се, вратите се, јер зашто да мрете?“ О, кад би то за њих био глас непознатога! Исус каже: „Што звах, али не хтесте, пружах руку своју, али нико не мари, него одбацисте сваки савет мој, и карања мојега не хтесте примити.“ Приче 1, 24. 25. Овај глас буди сећања која

би они хтели радо да избришу — презрене опомене, одбијене позиве и нецењена преимућства.

[469] Они који су се ругали Његовој тврдњи да је Син Божји, сада су неми. Ту је охоли Ирод који се подсмевао Његовом царском имену и заповедио војницима који су се ругали да Га крунишу као цара. Ту су они исти људи који су безбожничким рукама ставили на Њега пурпурну одору, на Његово свето чело ставили трнов венац, а у Његове руке које се нису опирале, подругљиву палицу, и клањали се пред Њим уз богохулно изругивање. Људи који су ударали и пљували Кнеза живота сада се крију од Његовог продорног погледа и покушавају да побегну од неподношљиве славе Његовог присуства. Они који су Његове руке и ноге приковали клиновима, и војник који је пробо Његова ребра, гледају ове знаке са страхом и грижом савести.

Са ужасном јасноћом сећају се свештеници и законици догађаја на Голготи. Са језом и ужасом сећају се како су сотонском радошћу вртели главама и добацивали му: „Другима поможе, а себи не може помоћи. Ако је цар Израилјев, нека сиђе сад с крста, па ћемо га веровати. Он се уздао у Бога: нека му помогне сад, ако му је по вољи.“ Матеј 27, 42. 43.

Живо се присећају Спаситељеве параболе о виноградарима који су одбили да предају своме господару род винограда који су злостављали његове слуге и Његовог Сина убили. Сећају се, такође, и речи које су сами изговорили: Господар винограда „злочинце ће злом смрти поморити“. У греху и казни ових неверних људи свештеници и старешине виде свој сопствени поступак и своју личну праведну осуду. И сада се подиже крик самртне агоније. Гласније од узвика: „Распни га! Распни га!“ који је одзвањао улицама Јерусалима, разлеже се страшан и очајнички јаук: Он је Син Божји! Он је прави Месија! Они [470] покушавају да побегну од присуства Цара над царевима. Узалуд покушавају да се сакрију у дубоким пећинама земље, које су настале услед поремећаја елемената у природи.

У животу свих оних који одбацују истину има тренутака када се савест пробуди, када сећање износи мучне успомене на лицемеран живот, а душу мучи узалудно кајање. Али, шта је то према грижи савести оног дана када „дође чега се бојите“, када

„погибао ваша као олуја дође.“ Приче 1, 27. Они који су желели да униште Христа и Његов народ, сада су сведоци славе која почива на њима. Усред своје страхоте они чују гласове светих у радосном славопоју како узвикују: „Гле, ово је Бог наш, Њега чекасмо, и спашће нас.“ Исаија 25, 9.

Усред љуљања земље, севања муња и тутњаве громава глас Сина Божјег позива свете који спавају. Он гледа на гробове праведника и тада подижући своје руке према небу, узвикује: „Пробудите се, пробудите се, пробудите се ви који спавате у праху и устаните!“ По свој дужини и ширини земље, мртви ће чути тај глас и они који га чују оживеће. И цела земља ће одзвањати од корака веома велике војске из сваког племена, колена, језика и народа. Они излазе из тамнице смрти, обучени бесмртном славом, кличући: „Где ти је, смрти, жалац? Где ти је, гробе, победа?“ 1 Коринћанима 15, 55. И живи праведници и васкрсли свети сједињују своје гласове у дуг, радостан поклич победе.

Сви излазе из својих гробова исти по расту као кад су били сахрањени. Адам који стоји међу васкрслим мноштвом је висок и величанственог изгледа. По расту само мало нижи од Божјег Сина. Његов стас показује упадљиву супротност према људима каснијих генерација; ту се види колико се људски род дегенерисао. Али, сви устају из свог последњег дубоког сна у свежини и снази вечне младости. У почетку човек је био створен по Божјем обличју, не само по карактеру, него и облику и изгледу. Грех је изопачио божанску слику у човеку и скоро је избрисао. Али, Христос је дошао да опет успостави оно што је изгубљено. Он ће преобразити наше понижено тело и обликовати га према свом дивном телу. Смртно, пропадљиво тело лишено лепоте, некада опогањено грехом, постаје савршено, лепо и бесмртно. Све мане и недостаци су остављени у гробу. Искупљени носе лик свог Господа. О дивног ли откупљења о коме се дуго говорило, дуго му се надало, размишљало са нестрпљивим ишчекивањем, али никада потпуно разумело.

Живи праведници су преображени „уједанпут, у тренућу ока“. На Божји глас они су били прослављени, сада су учињени бесмртнима. И са васкрслим светима су узети да сусретну свог

[471]

Господа у ваздуху. Пријатељи које је смрт дуго растављала опет су сједињени да се више никада не растану. Малу децу свети анђели доносе у наручје њиховим мајкама, и заједно са песмама радости, они се узносе ка Божјем граду.

[472] Са сваке стране бојних кола од облака налазе се крила, а под њима су живи точкови, и како се бојна кола крећу нагоре, точкови узвикују: „Свет“, и крила како они померају вичу: „Свет“, и пратња анђела узвикује: „Свет, свет, свет је Господ Бог Сведржитељ!“ И народ Божји кличе: „Алилуја!“, док се кола крећу ка Новом Јерусалиму.

Пре уласка у свети град свеци су распоређени у празан четвороугаоник, са Исусом у средини. Он висином надмашује и свете и анђеле. Његову величанствену појаву и љупко лице могу видети сви који се налазе у квадрату. На главе победника, Спаситељ својом десницом ставља круну славе. За сваког светог има једна круна која носи Његово име и натпис: „Свет Господу“. Свакој руци се даје победничка палма и блистава харфа. А онда, на знак анђела који даје тон, свака рука вешто дотиче жице на харфи и сваки глас се подиже у захвалној молитви.

Пред откупљеним мноштвом је свети град. Исус широм отвара бисерна врата, и народ који је одржао истину улази у њега. Тамо они виде Божји рај, Адамов дом, док још није згрешио. Тада се чује глас дивнији од сваке музике коју је икада чуло смртно ухо: „Ваша борба је завршена!“ Спаситељево лице зрачи неизрецивом љубављу док поздравља откупљене у „радости њиховог Господара“.

[473] Тамо се изненада ваздухом пролама радостан узвик обожавања. Два Адама само што се нису сусрела. Божји Син стоји са раширеним рукама да дочека оца нашег рода — биће које је Он створио, које је сагрешило против свога Створитеља и због чијег греха Спаситељ носи знаке распећа. Када Адам угледа трагове страшних клинова, он не пада на груди свога Господа, него се понизно баца пред Његове ноге узвикујући: „Достојно, достојно је Јагње што је заклано!“ Спаситељ га нежно подиже и управља његову пажњу на Едем из којег је тако дуго био изгнан.

После његовог изгнанства из Едема, Адамов живот на Земљи био је испуњен тугом. Сваки увели лист, свака принесена жртва, свака мрља на лепом лицу природе, свака мрља у човековом карактеру, подсећала га је стално на његов грех. Страшан је био бол кајања када је видео како се безакоње умножава и када је на своје опомене добијао као одговор само пребацавање да је узрок греху управо он. Са стрпљивом понизношћу подносио је, скоро хиљаду година, казну свога престапа. Искрено се кајао за свој грех и уздао се у заслуге обећаног Спаситеља, и умро је у нади на васкрсење. Божји Син је искупио човеков неуспех и пад, и сада Адам, кроз дело помирења опет добија своју прву власт.

Изван себе од радости, он посматра дрвеће које му је некада пружало радост — исто дрвеће са којег је брао воће када је уживао у савршенству невиности и светости. Види лозе које су неговале његове руке, исто цвеће које је некада са љубављу гајио. Његов ум схвата стварност овог призора; разуме да је то заиста обновљени Едем, само сад још много лепши него када је из њега био изгнан. Спаситељ га води до дрвета живота, бере диван плод и нуди му да једе. Он гледа око себе и види мноштво из своје спасене породице како стоје у Божјем рају. Тада полаже своју сјајну круну пред Исусове ноге и бацивши се на његове груди, загрли Откупитеља. Он додирује златну харфу и небеским сводом одјекује победоносна песма: „Достојно, достојно је Јагње што је заклано и опет живи!“ Адамова породица прихвата мелодију и полажући своје круне пред Спаситељеве ноге, сви се клањају пред Њим обожавајући Га.

[474]

Ово поновно сједињавање посматрају анђели који су плакали када је Адам пао и радовали се када се Исус, после свог васкрсења, вазнео на Небо, отворивши излаз из гроба свима који ће веровати у Његово име. Сада они гледају довршено дело откупљења, и сједињују своје гласове у песми захвалности.

Спаситељеви изабраници били су васпитавани и поучавани у школи искушења. Они су на Земљи ходали уским стазама. Били су прочишћени у пећи невоље. Ради Исуса су подносили противљење, мржњу и клевете. Они су Га следили кроз

мучне сукобе; подносили су самоодрицање и искусили горка разочарења. Из свог сопственог мучног искуства упознали су зло греха, његову моћ, његов терет кривице, његову беду и са одвратношћу гледају на њега. Свест о неизмерној жртви која је принесена за њихово оздрављење чини их малима у њиховим сопственим очима и испуњава њихова срца захвалношћу и хвалом коју они који никада нису пали не могу разумети. Они много љубе јер им је много опроштено. Пошто су били учесници Христових патњи, достојни су да буду учесници у [475] Његовој слави. Божји наследници дошли су из колиба, тамница, са губилишта, са планина, из подземних пећина, и морских дубина. Али, они нису више немоћни, мучени, раштркани и угњетавани. Од сада ће увек бити са Господом. Сада стоје пред престолом, одевени у скупоцене хаљине, какве никада нису носили ни најугледнији људи на земљи. Крунисани су дијадемама славе, какве нису никада стављене на чела земаљских монарха. Дани бола и плача заувек су прошли. Цар славе је обрисао сузе са свих лица; уклоњен је сваки узрок жалости. Под лелујавим палминим гранама одјекују сада јасне милозвучне и складне песме захвалности. Сви гласови прихватају мелодију, док небеским сводом одјекује химна: „Спасење Богу нашем, који седи на престолу и Јагњету!“ А сви небески становници одговарају додајући: „Амин, благослов и слава и премудрост и хвала и част и сила и јачина Богу нашему вавек века.“ Откр. 7, 10. 12.

Тема откупљења тек се почела разумевати. Нашим ограниченим разумом можемо најпажљивије посматрати срамоту и славу, живот и смрт, праведност и милост које су се сусреле на крсту, па ипак, ни највећим напором наших менталних снага не можемо да схватимо његово потпуно значење. Дужина и ширина, висина и дубина откупљујуће љубави тек су нејасно схваћене. План спасења неће откупљени потпуно схватити ни онда када буду гледали као што су виђени, и када буду познали као што су познати; али кроз вечна [476] времена њиховом задивљеном и усхићеном уму непрестано ће се откривати нове истине. Иако је дошао крај земаљским бригама, патњама и искушењима, и узрок тога уклоњен, Божји

народ ће увек имати јасно и право разумевање о цени њиховог спасења.

Христов крст ће бити наука и песма откупљених кроз сву вечност. У прослављеном Христу гледаће распетог Христа. Никада се неће заборавити да је Онај који је могао заповедати свим силама природе, који је, једном речју, могао позвати моћне анђеле да испуне Његову вољу и изврше освету над Његовим непријатељима — Божји миљеник, Величанство неба — поднео увреде и смрт, да би грешници могли бити откупљени. То што је Створитељ свих светова, судија свих људи, оставио своју славу и понизио се из љубави према човеку, заувек ће побуђивати чуђење и дивљење свемира. Док спасени из свих народа посматрају свог Откупитеља и на Његовом лицу виде вечну славу Очево, док гледају Његов престо који је основан од вечности и знају да Његовом царству нема краја, отима им се песма усхићења: „Достојно, достојно је Јагње које је заклано, те нас је помирило са Богом својом драгоценом крвљу“.

Тајна крста објашњава све друге тајне. У светлости која сија са Голготе, Божје особине које су нас испуњавале страхом и поштовањем, изгледају тако лепе и привлачне. Милост, нежност и очинска љубав сједињују се са светошћу, праведношћу и силом. Док посматрамо величанство Његовог високог и узвишеног престола, видимо Његов карактер у [477] Његовим милостивим поступцима и схватамо, као никада раније, значај тог драгог ословљавања: „Оче наш“.

Видеће се да Онај који је неизмеран у мудрости није могао да начини ниједан други план за наше спасење, осим да жртвује свога Сина. Награда за ову жртву је радост што ће Земљу населити октупљена, света, срећна и бесмртна бића. Резултат Спаситељевог сукоба са силама таме је радост откупљених, на славу Бога кроз сву вечност. Вредност људске душе је тако велика да је Отац добио задовољење за плаћену цену, а и сам Христос је задовољан гледајући плодове своје велике жртве.

[478]

Поглавље XXXVI - Опустошење Земље

„Зато ће у један дан доћи зла њезина: смрт и плач и глад, и сажећи ће се огњем; јер је јак Господ Бог који јој суди. И заплакаће и зајаукати за њом цареви земаљски који се њом курваше и беснише, кад виде дим горења њезина. Издалека стојећи од страха мука њезиних говорећи: јаох! јаох! граде велики Вавилоне, граде тврди, јер у један час дође суд твој! И трговци земаљски заплакаће и зајаукати за њом, што њихових товара нико више не купује.“ Откривење 18, 8 - 11 Такви су судови који падају на Вавилон у дан похођења Божјег гнева. Он је напунио меру своје неправде; његово време је дошло; зрео је за уништење.

Када Божји глас врати Његов народ из ропства, тада настаје страшно пробуђење код оних који су изгубили све у великој игри живота. Док је време милости трајало, били су заслепљени Сотониним обманама и оправдавали су свој грешни начин живота. Богати су се поносили својом надменошћу над онима који нису имали толико погодности; али они су своје богатство стекли преступањем Божјег закона. Занемарили су да нахране гладне, да обуку голе, да поступају праведно и да љубе милосрђе. Они су настојали да се узвисе и стекну поштовање код својих ближњих. Сада су лишени свега што их је чинило великим и остављени су сами и без заштите. Они посматрају уништење идола које су волели више него свог Створитеља. Они су своје душе про дали за земаљска богатства и уживања, и нису се трудили да се обогате у Богу. Последница тога је да су њихови животи промашени; њихова уживања су сада претворена у горчину, а њихово благо у трулеж. Оно што су стицали читавог живота, збрисано је у тренутку. Богати оплакују уништење својих раскошних кућа и растурање њиховог сребра и злата. Али њихово јадиковање је ућуткано због страха да ће и сами пропасти са својим идолима.

Зли су испуњени жаљењем, не због свог грешног занемаривања Бога и својих ближњих, већ зато што је Бог победио. Они јадикују што је резултат такав, али се не кају због своје покварености. Употребили би свако средство да победе, само ако би могли.

Свет види управо ону групу људи којој се ругао и подсмевао, и коју је хтео да истреби, како пролази неповређена кроз олују, земљотрес и помор. Онај који је преступницима свога закона огањ који прождире, своме народу је сигуран заклон.

Проповедник који је жртвовао истину да би задобио наклоност људи, сада увиђа карактер и утицај својих учења. Јасно је да га је пратило око Свезнајућега док је стајао за проповедаоницом, ходао улицама, и када је у разним околностима долазио у везу са људима. Свако осећање душе, сваки написани редак, свака изговорена реч, сваки поступак који је људе наводио да почивају у заклону лажи било је посејано семе; а сада у јадним, изгубљеним душама око себе он гледа жетву.

Проповедници и народ увиђају да нису имали правилан однос према Богу. Увиђају да су се бунили против Аутора свих добрих и правичних закона. Уклањање божанских прописа омогућио је пораст хиљада зала: свађи, мржњи, неправедности, све док земља није постала једно огромно попрште сукоба, баруштина покварености. То је приказ који се сада пружа пред онима који су одбацили истину и изабрали да негују заблуду. Ниједан језик не може изразити чежњу коју непослушни и неверни осећају за оним што су заувек изгубили — вечни живот. Људи које је свет обожавао због њихових способности и речитости сада виде ствари у њиховој правој светлости. Увиђају шта су преступањем изгубили, и падају пред ноге оних чију су верност презирали и исмејавали, и признају да их је Бог љубио.

Народ увиђа да је био заведен. Једни друге жестоко оптужују да су их водили у пропаст; али сви се сједињују у најогорченијем проклињању проповедника. Неверни пастори су прорицали само миле ствари. Они су наводили своје слушаоце да учине закон Божји неважећим и да прогоне оне који га

[480]

држе светим. Сада, у своме очајању, ови учитељи признају пред светом своје дело преваре. Мноштво пуно гнева виче: „Ми смо изгубљени, а ви сте узрок наше пропасти“, и окреће се против својих лажних стражара. Управо они који су им се некада највише дивили, изговориће против њих најстрашније клетве. Исте руке које су их некада крунисале ловорикама, подигнуће се да их униште. Мачеви којима је требало да се побије Божји народ, сада су употребљени да униште њихове непријатеље. На све стране је сукоб и крвопролиће.

[481] Знак избављења стављен је на оне „који уздишу и ридају ради свих гадости које су учињене“. Сада пролази анђеоска смрт која је у Језекиљевој утвари представљен као људи са смртним оружјем, којима је заповеђено: „старце и младиће, и девојке и децу и жене побијте да се истребе, али на коме год буде знак, к њему не приступајте; и почните од моје светиње“. Пророк каже: „И почеше од старешина што беху пред домом.“ Језекиља 9, 6. Дело уништења почиње међу онима који тврде да су духовни чувари народа. Прво падају лажни пастири. Никога неће сажалевати, или поштедети. Људи, жене, девојке и мала деца гину заједно.

„Јер гле, Господ излази из места својега да походи становнике земаљске за безакоње њихово, и земља ће открити крви своје, нити ће више покривати побијених својих.“ Исаија 26, 21. „А ово ће бити зло којим ће Господ ударити све народе који би војевали на Јерусалим: тело ће сваком посахнути док још стоји на ногама, и очи ће сваком посахнути у рупама својим, и језик ће сваком посахнути у устима. И у то ће време бити велика сметња међу њима од Господа, и хватаће један другог за руку, и рука ће се једнога подигнути на руку другога.“ Захарија 14, 12. 13. У сулудом сукобу, распаљени својим страстима и страшним изливањем Божјег непомешаног гнева, падају зли становници Земље — проповедници, владари и народ, богати и сиромашни, велики и мали. „И у онај дан ће бити од краја до краја земље побијени од Господа, неће бити оплакани, нити ће се покупити и погрести.“ Јеремија 25, 33.

[482] Приликом Христовог доласка зли су збрисани са лица целе Земље — сатрти духом уста његових и уништени бљеском Његове славе. Христос узноси свој народ до Божјег града

и Земља остаје празна без становника. „Гле, Господ ће испразнити Земљу и опустети је, преврнуће је и расејаће становнике њене“. „Сасвим ће се испразнити Земља и сасвим ће се опленити. Јер Господ рече ову реч“. „Јер преступише законе, изменише уредбе, раскидоше завет вечни. Зато ће проклетство прождрети Земљу, и затрће се становници њезини; зато ће изгорети становници земаљски.“ Исаија 24, 1. 3. 5. 6.

Читава Земља изгледа као пустош. Рушевине градова и села разорених земљотресом, ишчупано дрвеће, голе стене избачене из мора или из саме земље, леже разбацане по њеној површини, док огромни бездани обележавају места одакле су планине ишчупане из својих темеља. Овде ће бити дом Сотони и његовим злим анђелима хиљаду година. Овде ће он бити заробљен да лута тамо - амо уништеним лицем земље, и посматра последице своје побуне против Божјег закона. Хиљаду година може „уживати“ у плоду проклетства које је изазвао. Ограничен само на Земљу, он неће имати привилегију да обилази друге планете и да куша и узнемирава оне који нису пали. У току овог времена, Сотона веома пати. Од свог пада његов живот непрестане активности није му пружао времена за размишљање. Али сада, он је лишен своје силе, и остављен је да размишља о улози коју је имао откако се први пут побунио против владавине Неба, и да са страхом и дрхтањем гледа у страшну будућност, када ће морати да испашта због свег зла што је починио и да буде кажњен за све грехе које је проузроковао.

[483]

Победоносни узвици уздижу се од анђела и откупљених светих, што их Сотона неће више узнемиравати и кушати и што су становници других светова избављени од његове присутности и саблазни.

За време ових хиљаду година између првог и другог васкрсења одржава се суд над мртвим грешницима. Праведници владају као цареви и свештеници Богу, и заједно са Христом они суде злима упоређујући њихова дела са књигом закона, Библијом, и одлучују сваки случај према делима која су учинили у телу. Тада се казна коју зли морају поднети, одређује према њиховим делима и то се уписује поред њихових имена у

књигу смрти. Сотони, а, такође, и злим анђелима суде Христос и Његов народ.

На завршетку хиљаду година Христос се поново враћа на Земљу у пратњи мноштва откупљених и анђела. Док силази са страшном величанственошћу, Он позива мртве зле да устану и приме своју осуду. Они излазе у огромном мноштву, безбројни као песак морски. Каква разлика према онима који су устали у првом васкрсењу! Праведници су били одевени у бесмртну младост и лепоту. Зли носе трагове болести и смрти.

Свако око у том огромном мноштву обазире се да види славу Сина Божјега. Мноштво злих једногласно узвикује: „Благословен је онај који долази у име Господње!“ Они то не узвикују из љубави према Исусу. Сила истине их нагони да изговоре ове речи преко своје воље. Какви су зли отишли у своје гробове, такви излазе из њих: са истим непријатељством према Христу и са духом противљења. Њима се неће више дати ново време пробе у којем би могли да исправе погрешке свог прошлог живота. Тиме се ништа не би постигло. Цео њихов живот, пун престопа није омекшао њихова срца, и кад би им се дало једно друго време пробе, они би га, исто као и прво, провели у избегавању Божјих захтева и изазивању побуне против Бога.

Христос се спушта на Маслинску гору и кад Његова стопала додирну гору, она се дели на двоје и постаје огромна равница. Тада Нови Јерусалим у свом бљештавом сјају силази с Неба. Када се постави на очишћеном и за то приправљеном месту, Христос са својим народом и анђелима улази у свети град.

Сада се Сотона припрема за последњу велику битку за превласт. Док је био лишен своје моћи и удаљен од свог дела преваре, кнез зла је био јадан и утучен. Али, када мртви грешници устану и он види огромно мноштво на својој страни, његове наде опет оживљују, и он одлучује да не напусти велику борбу. Он ће сакупити под своју заставу сву војску изгубљених и преко њих ће покушати да оствари своје планове.

Зли су Сотонини заробљеници. Одбацивањем Христа они су прихватили власт бунтовничког вође. Они су спремни да прихвате његове предлоге и изврше његова наређења. Али, доследан свом ранијем лукавству, он не признаје да је Сотона. Он тврди да је кнез који је законити власник света, коме је одузето наследство на незаконит начин. Он се својим заведеним поданицима представља као Откупитељ, уверавајући их да их је његова моћ подигла из гробова и да се спрема да их избави од најокрутније тираније. Пошто се Христова присутност удаљила, Сотона чини чуда да би подупро своје тврдње. Он слабе чини јакима и све их испуњава својим сопственим духом и енергијом. Предлаже да их поведе преко табора светих и да заузму Божји град. Са ђаволским ликовањем указује на небројене милионе који су подигнути из мртвих и изјављује да је он као њихов вођа способан да поруши град, и поново задобије свој престо и царство.

[486]

У тој огромној множини налази се велики број из нараштаја људи пре потопа који су дуго живели; људи дивовског раста и силног разума, који су предавши се власти палих анђела посветили сву своју способност и знање уздизању себе самих; људи чија су дивна уметничка дела навела свет да обожава њихову генијалност, али чија су свирепост и зли проналасци покварили Земљу и изопачили Божју лик, и тако дали повода Господу да их уклони са подручја свога стварања. Ту су цареви и војсковође који су побеђивали народе; храбри људи који нису никада изгубили битку; поносити и честољубиви ратници, од чијег су приближавања дрхтала царства. Они се ни у смрти нису променили. Када изађу из гроба, ток њихових мисли наставља се управо тамо где је престао. Иста жеља за освајањем које је њима управљала када су пали, покренула их је и сада.

Сотона се саветује са својим анђелима, а затим и са оним царевима, освајачима и моћним људима. Они гледају на снагу и бројност на својој страни и изјављују да је војска унутар града мала у поређењу са њиховом и да може бити савладана. Стварају планове како да се дочепају богатства и славе Новог Јерусалима. Сви одмах почињу да се припремају за битку. Чувени мајстори израђују ратна оруђа. Војсковође, чувене због

својих успеха, сврставају огромну масу ратоборних људи у батаљоне и чете.

На крају је дата наредба за покрет и небројено мноштво полази — војска, какву земаљски освајачи нису никада сакупили, каквој не би биле равне сједињене силе свих векова откако је на Земљи почео рат. Сотона, моћнији од свих ратника, предводи, а његови анђели удружују своје снаге за ову последњу битку. Цареви и ратници су у његовој пратњи, а следи их мноштво у огромним формацијама, свака војска под својим одређеним вођом. Са војничком тачношћу крећу се постројени редови преко разрушене и неравне земљине површине према Божјем граду. По Исусовој заповести, врата Новог Јерусалима су затворена, а Сотонине војске опкољавају град и припремају се за напад.

[487]

Сада се Христос поново показује својим непријатељима. Високо изнад града, на темељу од блиставог злата, налази се престо, висок и узвишен. На том престолу седи Божји Син, а око Њега су поданици Његовог царства. Силу и величанственост Христа не може да опише ни један језик, ниједно перо. Слава вечнога Оца окружује Његовог Сина. Сјај Његове присутности испуњава Божји град и разлива се изван капија преплављујући целу Земљу својим блиставим зрацима.

Најближи престолу су они који су некада били ревни за Сотонину ствар, али који су као главње истргнуте из огња, пошли за Спаситељем у дубокој и искреној оданости. Поред њих налазе се они који су, усред превара и неверства изградили савршени хришћански карактер, они који су поштовали Божји закон када га је хришћански свет прогласио неважећим, и милиони из свих векова који су претрпели мученичку смрт због своје вере. А иза њих је: „Велико мноштво које нико не може избројати од свакога језика и колена и народа и племена... Пред престолом и пред Јагњетом, обучени у беле хаљине и с палмама у рукама њиховим“. Њихова борба је завршена и победа извојевана. Они су завршили трку и досегли награду. Палмова грана у њиховим рукама симбол је њихове победе, а бела хаљина је знак неокаљане Христове праведности, која је сада њихова.

[488]

Откупљени подижу своје гласове у песми хвале која одјекује и одзвања небеским сводовима: „Спасење Богу нашем, који седи на престолу и Јагњету“. Анђели и серафими сједињују своје гласове у обожавању. Пошто су се откупљени осведочили у Сотонину моћ и злобу, увидели су, као никада раније, да их ниједна сила, осим Христове не би могла учинити победницима. У свом том светлом мноштву нема ниједнога који спасење приписује себи, као да је победио својом снагом и добротом. Ништа се не говори о томе шта су они учинили, или пропатили, већ главна мисао сваке песме и садржина сваке химне јесте: „Спасење Богу нашем и Јагњету!“

[489] У присуству сакупљених становника неба и Земље отпочиње коначно крунисање Божјег Сина. И сада, одевен узвишеним величанством и силом, Цар над царевима изриче пресуду над бунтовницима против његове владавине и извршује правду над онима који су преступали Његов закон и тлачили Његов народ. Божји пророк каже: „И видех велики бели престо и Онога што сеђаше на њему, од чијег лица бежаше небо и Земља и места им се не нађе. И видех мртваце мале и велике где стоје пред Богом и књиге се отворише, и друга се књига отвори, која је књига живота, и суд примише мртваци као што је написано у књигама, по делима својим.“ Откривење 20, 11. 12.

Чим се отворе књиге извештаја и Исусово око погледа зле, они ће бити свесни сваког греха који су икада учинили. Они сада јасно виде где су скренули са стазе чистоте и светости и како их је далеко одвела охолост и побуна у преступању Божјег закона. Заводљива искушења која су сами подстицали и попуштали им, злоупотребљени благослови, презирање Божјих весника, одбачене опомене, таласи милосрђа одбијени од стране тврдоглавих и непокајаних срца — све се то појављује пред њима као да је написано пламеним словима.

Изнад престола откривен је крст, и као у панорами се приказују догађаји Адамовог искушења и пада, а затим наредни кораци у великом плану искупљења. Спаситељево скромно рођење, Његов рани живот једноставности и послушности, Његово крштење на Јордану, пост и кушање у пустињи; Његова јавна служба која открива људима скупоцене благослове неба,

дани испуњени делима љубави и милосрђа, ноћи молитве и бдења у самоћи брда; завере из зависти, мржње и пакости као узврат за Његова добротина, страшна и тајанствена душевна борба у Гетсиманији под притиском терета греха целог света; издајство и предаја у руке зликовачкој руљи; страшни догађаји оне ноћи ужаса — Затвореник који не пружа отпор, напуштен од својих ученика које је највише волео, сурово гоњен улицама Јерусалима; извођен са повицима пред Ану и на суд у палати поглавара свештеничког, у Пилатову судницу и пред кукавичког и свирепог Ирода; исмејаван, вређан, злостављан и осуђен на смрт — све је то живо приказано.

[490]

И сада се пред поколебаним мноштвом откривају последњи догађаји — стрпљиви Мученик корача стазом ка Голготи; Кнез неба виси на крсту; охоли свештеници и руља која се руга Његовој самртној муци; натприродна тама; земљотрес, одваљене стене и отворени гробови означавају тренутак када је Искупитељ света издахнуо.

Страшан приказ појављује се управо онако како се одиграо. Сотона, његови анђели и његови поданици немају снаге да се окрену од призора сопствених дела. Сваки саучесник се присећа дела које је извршио. Ирод који је побио невину децу Витлејема да би тако уклонио израиљског Цара; подла Иродијада, на чијој грешној души почива крв Јована Крститеља; колебљиви слуга околности, Пилат; војници који се ругају; свештеници, законци и подивљала маса која виче: „Крв његова на нас и на децу нашу!“ — сви сада посматрају страхоту своје кривице. Узалуд траже да се сакрију од божанског величанства Његовог лица које сија славом сунца, док искупљени стављају своје круне пред Спаситељеве ноге и кличу: „Он је умро за мене!“

Међу искупљеним мноштвом налазе се и Христови апостоли: храбри Павле, ревни Петар, омиљени и љубазни Јован и њихова верна браћа, и с њима огромно мноштво мученика; док се изван зидова заједно са сваком злом и гнусном твари налазе они који су их прогонили, затварали и убијали. Ту је Нерон, чудовиште свирепости и развратности, који сада посматра радост и узвишење оних које је некада мучио и у чијим је најтежим мукама налазио Сотонско задовољство. Ту је

[491]

његова мајка, да буде сведок последица њеног сопственог дела; да види како се зао отисак карактера пренео на њеног сина и страсти које је својим утицајем и примером подстрекивала и развијала у њему, уродили су злочинима од којих се свет згрозио.

Тамо су папски свештеници и великодостојници који су тврдили да су Христови посланици, а ипак, су употребљавали справе за мучење, тамнице и ломаче да владају савешћу Божјег народа. Тамо су охولة папе који су се уздизали изнад Бога и усудили се да измене закон Свевишњег. Ови лицемерни црквени оци морају да положе рачун Богу што би они радо хтели да избегну. Сувише касно они увиђају да је Свемогући љубоморан на свој закон и да ни на који начин неће избрисати кривицу. Сада увиђају да Христос изједначује своје интересе са интересима свога напаћеног народа; осећају силу Његових речи: „Кад учинисте једноме од ове моје најмање браће, мени учинисте“.

Читав покварени свет стоји пред Божјим судом оптужен за највишу издају против владавине Неба. Они немају никога да заступа њихов случај; они су без оправдања, и над њима се изриче осуда вечне смрти.

[492]

Сада је свима јасно да плата за грех није узвишена самосталност и вечни живот, већ ропство, пропадање и смрт. Зли увиђају шта су изгубили својим животом побуне. Они су вечну и од свега претеженију славу презрели када им је била понуђена; а како би је сада желели! „Све ово“, запомаже изгубљена душа „могао сам да имам, али сам сопственим избором све то одбацио далеко од себе. О чудне ли заслепљености! Дао сам мир, срећу и славу у замену за несрећу, срамоту и очај“. Сви увиђају да је њихово искључење из Неба праведно. Својим животом они су изјавили: „Нећемо да над нама влада овај Исус!“

Као изван себе, зли посматрају крунисање Божјег Сина. Они виде у Његовим рукама плоче божанског закона, заповести које су презирали и преступали. Они су сведоци излива дивљења, одушевљења и радости спашених; и док звуци мелодије допиру до мноштва које је изван града, сви једногласно узвикују: „Велика су и дивна дела твоја, Господе

Боже Сведржитељу; праведни су и истинити путеви твоји, Царе светих!“ и падајући ничице, клањају се Кнезу живота.

Сотона изгледа парализован док посматра славу и величанство Христа. Он који је некада био херувим заклањач, сећа се одакле је пао. Сјајни серафим „син зоре“, како се променио, како се покварио! Заувек је искључен из небеског савета где је некада био поштован. Сада види другога где стоји близу Оца заклањачући Његову славу. Видео је круну коју је анђео узвишене појаве и величанственог изгледа положио на Христову главу и зна да је та служба могла бити његова. [493]

Он се подсећа на домовину своје невиности и чистоте, мира и задовољства, што је све имао док није почео да гунђа против Бога и завиди Христу. Његове оптужбе, његова побуна и преваре да би задобио саосећање и подршку анђела, његово упорно одбијање да учини било какав напор да се поново врати када му је Бог нудио опроштај — све то живо излази пред њим. Он гледа унатраг свој рад међу људима и његове последице: непријатељство човека према своме ближњему, страшно уништавање живота, уздицање и пропадање царстава, обарање престола, дуги низ устанака, борби и револуција. Присећа се својих сталних напора да се супротстави Христовом делу и да човека ували у грех све дубље и дубље. Увиђа да су његови паклени напади били немоћни да униште оне који су се поуздали у Христа. Док посматра своје царство и плод свога рада, види само неуспех и пропаст. Он је навео мноштво да верује да ће Божји град бити лаган плен, али он зна да је то лаж. Увек изнова током напредовања велике борбе био је побеђиван и присиљен на повлачење. Он исувише добро познаје моћ и величанство Вечнога.

Циљ великог бунтовника је одувек био да оправда себе и докаже да је божанска владавина одговорна за побуну. Том циљу он је потчинио сву снагу свог дивовског ума. Радио је промишљено, систематски и са зачуђујућим успехом заводећи велике масе да прихвате његову верзију велике борбе која се тако дуго одвија. Хиљадама година је овај вођа завере подметао лаж на место истине. Али је сада дошло време да се побуна коначно угуши, а историја и карактер Сотонин открије. У свом последњем великом напору да Христа свргне са престола, [494]

уништи Његов народ и заузме Божји град, велики варалица је потпуно раскринкан. Они који су се с њим удружили увиђају потпуни неуспех његовог подухвата. Христови следбеници и одани анђели сагледавају пуну меру њихових махинација усмерених против Божје владавине. Он је предмет општег гнушања.

Сотона увиђа да га је његова својеволјна побуна онеспособила за Небо. Он је вежбао своје снаге да ратује против Бога. Чистота, мир и хармонија Неба, сада би му били највеће мучење. Његове оптужбе против Божје милости и праведности сада су умукле. Прекор који је хтео да баци на Јехову пао је у целости на њега. И сада се Сотона клања, и признаје да је његова пресуда праведна.

Свако питање о истини и заблуди које се појавило у дуготрајној борби је разјашњено. Божја праведност је потпуно одбрањена. Пред целим светом је јасно представљена велика жртва коју су Отац и Син принели ради човека. Дошао је час када Христос заузима положај који му с пуним правом припада и прослављен је над свим царствима, силама и сваким именом.

[495]

Он је претрпео крст и поднео срамоту само због радости која је постављена пред њим — — да ће многе синове довести к слави. Иако су бол и срамота били несхватљиво велики, ипак су радост и слава још већи. Он посматра откупљене који су обновљени према Његовом обличју, свако лице одсјајује обличје њиховог Цара. У њиховој савршеној чистоти и ненадмашној радости Он види успех труда своје душе и задовољан је. Тада гласом који допире до сакупљеног мноштва; и праведних и злих, проговара: „Ево откуп моје крви! За њих сам патио, за њих сам умро да би они могли да пребивају у мојој присутности кроз вечна времена“. А од ових који се налазе око престола одевени у беле хаљине уздиже се песма: „Достојно је Јагње заклано да прими силу и богатство и премудрост и јачину и част и славу и благослов.“

Мада је Сотона био приморан да призна Божју праведност и да падне на колена пред Христовом врховном влашћу, његов карактер остаје непромењен. Дух побуне, попут силне бујице, поново избија. Испуњен гневом он одлучује да не преда велику борбу. Дошло је време за последњу очајну битку против Цара

неба. Он жури међу своје поданике и покушава да их надахне својим сопственим гневом и да их одушеви да одмах крену у битку. Али, од свих безбројних милиона које је ујединио у побуну, сада нема ни једнога да призна његову врховну власт. Његова моћ је на крају. Зли су испуњени истом оном мржњом против Бога која надахњује и Сотону. Али, они увиђају да је њихов случај безнадежан и да се не могу борити против Јехове. Њихов гнев се распаљује против Сотоне и оних који су били његови заступници у преварама. Са демонском разјареношћу окрећу се против њих, и тада следи приказ свеопштег сукоба.

[496]

Тада се испуњавају речи пророка: „Јер разгневи се Господ на све народе, разљути се на сву војску њихову. Изручи их уништењу, покољу их предаде.“ Исаија 34, 2. „Пустиће на безбожнике дажд од живог угљевља, огња и сумпора и огњени ветар биће им део из чаше.“ Псалам 11, 6. Од Бога с неба силази огањ. Земља се отвара. Оружје сакривено у њеној дубини избачено је напоље. Пламени који прождиру избијају из сваке отворене провалије. И саме стене су у пламену. Дошао је дан „који гори као пећ.“ Малахија 4, 1. Елементи се топе од жестоке врућине, а тако исто и земља, и дела на њој сагорела су. 2 Петрова 3, 10. Ватра је од Тофета „Приправљена за цара“, вођу побуне, та ломача је „дубока и широка, а дах Господњи као поток сумпорни спалиће га.“ Исаија 30, 33. Површина Земље изгледа као растопљена маса — огромно кључало огњено језеро. То је време суда и пропасти безбожних људи — „дан освете Господње, година плаћања, да би се осветио Сион.“ Исаија 34, 8.

Зли примају своју плату на Земљи. Они ће бити „стрњика, и упалиће их дан који иде, вели Господ над војскама“. Неки су уништени као у тренутку, док се други муче више дана. Сви су кажњени према својим делима. Греси праведника пренесени су на Сотону, зачетника зла, који мора поднети њихову казну. Тако је он приморан да се мучи, не само због своје сопствене побуне, него и за све грехе на које је навео Божји народ. Његова казна ће бити далеко већа од казне оних које је преварио. После умирања оних који су подлегли његовим преварама, он је још увек жив и мучи се. У ватри која чисти зли су последњи уништени, и корен и грана — Сотона је корен, а

[497]

његови следбеници гране. Божја правда је задовољена, а свети и сва анђеоска војска, гласно кажу: Амин.

Док је Земља обавијена ватром Божје освете, праведници бораве сигурно у светом граду. Над онима који су имали удела у првом васкрсењу; друга смрт нема власти. Откр. 20, 6. Док је Бог злима огањ који прождире, своме народу је Он „сунце и штит“ Псалам 84, 11.

„И видех небо ново и Земљу нову; јер прво небо и прва земља прођоше.“ Откр. 21, 1. Ватра која прождире зле чисти земљу. Уклоњен је сваки траг проклетства. Никакав горући вечни пакао неће чувати пред откупљенима страшне последице греха. Остаје само један подсетник: наш Откупитељ ће заувек носити ожилјке свога распећа; на Његовој рађаваној глави, Његовим рукама и ногама, налазе се једини трагови свирепог дела које је грех починио.

[498] „И ти, куло стаду, стено кћери Сионској, теби ће доћи, доћи ће прва власт“. Михеј 4, 8. Царство изгубљено грехом, Христос је повратио, и поседоваће га откупљени заједно са њим. „Земљу ће поседовати праведници и жиВеће на њој довека.“ Псалам 37, 29. Страх да ће учинити да наследство светих изгледа сувише материјално, навео је многе да дају духовно значење управо оним истинама које нас наводе да гледамо на нову земљу као на наш дом. Христос је уверавао своје ученика да Он иде да припреми станове за њих. Они који прихватају учења Божје речи, неће бити у погледу небеских станова сасвим у незнању. Па ипак, апостол Павле најављује: „Оно што око није видело, што ухо није чуло, на шта људско срце није помислило: то је Бог припремио онима који га љубе.“ 1 Коринћанима 2, 9. Људском језику је немогуће да опише награду праведних. Она ће бити позната само онима који је буду видели. Ни један ограничени ум не може схватити славу Божјег раја.

У Библији се наследство спасених назива отацбином. Јеврејима 11, 14 — 16. Тамо велики Пастир води своје стадо на изворе живе воде. Дрво живота рађа свој род сваког месеца, а лишће дрвета на корист је народима. Тамо су потоци који вечно жуборе, бистри као кристал, а поред њих лелујава стабла која бацају своје сенке на стазе које је Господ припремио откупљенима. Тамо се простране равнице уздижу у прекрасне

брежуљке, а Божје горе уздижу своје узвишене врхове. Божји народ, тако дуго путници и луталице, наћи ће свој дом.

Ту је Нови Јерусалим и „имаше славу Божју“. Његова је светлост „као драги камен, као камен јаспис светли.“ Отк. 21, 11 Господ каже: „И ја ћу се веселити ради Јерусалима, и радоваћу се ради народа својега.“ Исаија 65, 19. „Ево шатора [499] Божјег међу људима, и живеће с њима, и они ће бити народ његов и сам Бог биће с њима Бог њихов. И Бог ће отрти сваку сузу од очију њихових, и смрти неће бити више ни плача ни вике ни болести неће бити више, јер прво прође.“ Отк. 21, 3. 4.

У Божјем граду „ноћи неће бити“. Нико неће требати, или желети одмор. Нико се неће умарати у извршавању Божје воље и прослављању Његовог имена. Ми ћемо стално осећати свежину јутра и она неће никада престати. „И неће требати видела од жишка, ни видела сунчаног, јер ће их обасјавати Господ Бог.“ Отк. 22, 5. Светлост сунца ће бити замењена сјајем који није болно заслепљујући, а, ипак, неизмерно надмашује светлост нашег поднева. Слава Божја и Јагњетова испуњава свети град светлошћу која никада неће утрнути.

„И цркве не видех у њему: јер је њему црква Господ Бог Сведржитељ, и Јагње. Отк. 21, 22. Божји народ има преимућство непосредне заједнице са Оцем и Сином. Ми сада видимо „као кроз стакло, нејасно.“ 1 Кор. 13, 12. Ми сада видимо Божју слику као у неком огледалу: у делима природе и у његовом поступању са људима; али онда ћемо Га видети лицем к лицу без тамне копрене међу нама. Стајаћемо у Његовој присутности и гледати славу Његовог лица.

Тамо ће бесмртни умови проучавати са непресушним уживањем чуда стваралачке моћи и тајне откупљујуће љубави. Нема више окрутног, заводљивог непријатеља да куша да забораве Бога. Свака способност ће се развијати, сваки [500] дар повећавати. Стицање знања неће умарати ум нити исцрпљивати животну снагу. Тамо највећи подухвати могу бити извршени, највиша стремљења достигнута, најузвишеније тежње остварене, и још увек ће постојати нови циљеви да се постигну, нова чуда која ће бити предмет дивљења, нове истине да се схвате, нови предмети да покрену снагу ума душе и тела.

И године вечности, како буду одмицале, доносиће богатија и славнија откривења о Богу и Христу. Са увећавањем знања рашће њихова љубав, страхопоштовање и срећа. Уколико ће људи више знати о Богу, утолико ће бити веће њихово дивљење Његовом карактеру. А кад Исус отвори пред њима богатство искупљења и запањујуће резултате у великој борби са Сотоним, срца искупљених прожима све већа побожност, и они узимају своје златне харфе, и десет хиљада пута десет хиљада и хиљаде хиљада гласова уједињују се и ори се у силан хор славе.

„И свако створење, што је на небу, и на земљи и под земљом и што је на мору, и што је у њима, све чух где говоре: Ономе што седи на престоли, и Јагњету благослов и част и слава и власт ва век века!“

Греха и грешника више нема; читав Божји свемир је чист; и велика борба је заувек завршена.

Белешка 1 (ориг. стр. 206) Гледиште Вилијама Милера у вези тачног времена Другог доласка темељило се на пророчанству Дан. 8, 14. „До две хиљаде и триста дана и ноћи, онда ће се светиња очистити“. Да дан симболично у пророчанству представља годину. Погледај 4 Мојсијева 14, 34; Језекиљ 4, 6. Пошто се раздобље од 2300 пророчких дана, ипи буквапних година, протеже дапеко иза завршетка расејавања Јевреја, то се није могло одностити на светињу у том раздобљу. Вилијам Мипер се држао опште прихваћеног гпедишта да је у хришћанској ери Земља светиња, и због тога је закључио да очишћење светиње изнесено у Дан. 8, 14. представља очишћење Земље ватром приликом Христовог другог допаска. Попазна тачка од које се рачунапо 2300 дана је пронађена у Дан. 9, 24 - 27, и она представља објашњење визије из 8. погпавља. Утврђено је да је 70 седмица, ипи 490 година одређено тј. буквапно одсечено и да се односи само на Јевреје. Једини период од којег се 70 седмица може одсећи је 2300 дана, јер је једини период који се спомиње у 8. погпављу. То значи да су 70 седмица део 2300 дана и да та два раздобља морају отпочети у исто време. Анђео је објавио да 70 седмица почиње у време издавања заповести да се Јерусапим опет сазида. Ако би се утврдио датум ове заповести, онда би се нашапа попазна тачка вепоког временског одсека од 2300 дана. Библија нам ставља на распопагање четири текста по којем можемо одредити прави датум.

1. Од времена када је издата наредба, 49 година су бипи сведоци изградње упица и Јерусалимског зида. Дан. 9, 25.

2. Шездесет и две седмице ипи укупно 69 седмица, 483 година, допирапи су до Месије - кнеза, ипи до помазања Христа Светим Духом припиком његовог крштења, при чему реч Месија означава помазаног.

3. Шездесет и две седмице достижу до распећа - када се

укида жртва и принос у средини недеље. Стих 27.

4. Пуних 70 седмица сведочиле су о завету са Даниловим народом. По завршетку овог раздобља Јевреји су престали да буду Божји народ, а јеванђеље је требало да се проповеда незнабошцима.

У седмој глави Јездрине књиге налазимо декрет који тражимо. Персиски цар Артаксеркс, издао је овај декрет 457. године пре Христа. У Јездри 6, 14 каже се да је дом Господњи у Јерусалиму био саграђен „по заповести Кира, Дарија и Артаксеркса царева персијских“. Три цара учинила су једно дело; које је отпочело с Киrom, наставило се с Даријем, а довршено је с Артаксерксом. Свето писмо сматра тај поступак једном заповеди. Да су касније наредбе биле наставак или употпуњавање овог Кировог декрета, погледајте Јездру 6, 1 - 14. Ако се узме 457. година пре Христа као датум наредбе, види се да се испунила свака појединост пророчанства у погледу 70 седмица. Да би читалац увидео разлог Милеровог става у погледу пророчких периода, износимо текст који је објављен у *Advent Herald, Boston*, у марту 1850, као одговор на преписку:

„Птоломејевим каноном установљено је велико пророчко раздобље од 70 седмица. Овај канон ставља седму годину Артаксеркса у 457. годину пре Христа. Тачност канона доказана је подударењем више од двадесет помрачења. Седамдесет седмица рачуна се од издавања наредбе која се односи на обнављање Јерусалима. Између седме и двадесете године Артаксеркса није било наредби. Четири стотине деведесет година, рачунајући од седме године, мора започети 457. године пре Христа и завршити 34. године после Христа. Почињући од двадесете оне морају отпочети 444. године пре Христа и завршити 47. године после Христа. Пошто се 47. године после Христа није догодио ни један догађај који би означио престанак овог периода, не можемо бројати од двадесете године већ гледати на седму годину владавине Артаксеркса. Ако бисмо хтели да побијемо чињеницу да овај период почиње 457. године пре Христа, морали бисмо да докажемо да Птоломејев канон није тачан. Да бисмо то учинили, било би неопходно да прикажемо да је велики број помрачења или еклипса којима је његова тачност изнова доказивана, није било исправно

[503]

израчуната. И такав би резултат пореметио сваки хронолошки датум и препустио утврђивање епоха и проверавање ера на милост и немилост сваком занесењаку, тако да хронологија не би била ништа вреднија од пуког нагађања. Пошто се 70 седмица мора завршити 34. године после Христа, уколико седма година Артаксеркса није била погрешно утврђена — а то се не може променити без неког доказа, постављамо питање: Које сведочанство је означило овај завршетак? Време када су се апостоли окренули незнабошцима подудара се с тим датумом више, него било које друго време. И распеће 31. године н.е. у средини задње седмице, подупрто је мноштвом сведочанстава која се не могу оповртути“.

Пошто 70 седмица и 2300 дана имају заједничку полазну тачку, прорачун Вилијема Милера потврђује се одузимањем 457 година пре Христа од 2300. Одатле следи: 2300 457/1843 н. е.

Али, да бисмо добили 2300 година, потребно је 457 пуних година пре Христа и 1843 пуне године после Христа. Пошто наредба Артаксеркса није ступила на снагу почетком 457. године пре Христа, већ ујесен исте године, из тога следи да се 2300 дана неће довршити 1843, већ ће се продужити до јесени 1844. године. То се јасно види из наредног једноставног дијаграма:

457.п.н.е 2300 крај. 1843.г.

Издавање 2300 Пророчки дани
наредбе истичу 1844. г.

Вилијам Милер и његови сарадници нису у почетку схватили ову чињеницу, па су очекивали Христов долазак 1843; то је био разлог првог разочарења и привидног закашњења. Откривење тачног времена у вези са другим сведочанствима Светога писма, довело је до покрета познатог као Поноћни поклич 1844. године. И до данашњег дана израчунавање пророчког раздобља које је стављено на завршетак 2300 дана у јесен 1844. стоји без приговора.

Тада се поставља питање: ако је рачунање времена Вилијама Милера било исправно, одакле његово разочарење? То је било због његове грешке у погледу догађаја. Пророчанство каже: „До две хиљаде и триста дана и ноћи

[504]

онда ће се светиња очистити“. Милер и његови сарадници погрешно су схватили предмет светиње и њено чишћење. Ту је била тајна њиховог разочарења. Кратко објашњење овог важног предмета које открива шта је светиња и какво је њено чишћење а почиње са завршетком 2300 дана 1844. године — описује испуњење пророчанства Дан. 8, 14. (види поглавље под насловом „Светиња“).

[505] Поставља се још једно питање: Ако је погрешно у погледу догађаја, није ли његово читаво дело била заблуда? Христови ученици су били у великој заблуди када је улазио у Јерусалим, и поздрављали су Га као цара са знамењима победе. Они су мислили да ће Он бити крунисан као цар на Давидовом престолу. Али, нису погрешили што су поступали у складу са својом вером; тако чинећи они су испунили пророчанство Захарије 9, 9. — што не би учинили да су знали да ће Он ићи на суд и у смрт. Али, ово пророчанство је морало да се испуни, да је било неопходно и камење би проговорило. Лука 19, 37 - 40. На сличан начин су Вилијам Милер и његови сарадници испунили и објавили пророчанство (види Отк. 14, 6. 7.) Они га неби објавили да су знали да треба објавити и друге вести пре него што Господ дође. Отк. 14, 8 - 14.

Белешка 2 (ориг. стр. 225) Из контекста се види да се текст Матеј 24, 36. често погрешно употребљава. Једно питање ученика односило се на знак Христовог доласка и крај света. Исус је одговорио на ово питање. У 29 стиху навео је знаке и затим у 33 стиху рекао: „Када све ово видите, знајте да је близу код врата.“ Једна изјава Спаситеља не може се тумачити тако да руши другу изјаву. Иако ни један човек не зна ни дан ни час, ми смо опоменути и од нас се захтева (то је преко потребно) да знамо када је близу, код врата. И осим тога подучени смо да ће по нас бити једнако погубно ако омаловажимо његова упозорења, и одбијемо, или занемаримо знање, као што је то било за оне који су живели у Нојеве дане не знајући када ће доћи потоп. (Мат 24, 37 - 39.) А стихови 44 - 51 показују како ће Христос, када дође, гледати и наградити оне које нађе да страже и уче о Његовом доласку, а како оне који га поричу. „Благо оним слугама које нађе господар кад дође, а они страже“. Лука 12, 37.

Белешка 3 (ориг. стр. 228) Причу да су адвентисти начинили себи одећу у којој ће се узнети „да сусретну Господа на облацима“, измислили су они који су желели да осрамоте дело. Она се тако ширила да су многи у њу поверовали. Али, пажљива истрага доказала је њену лаж. Много година била је нуђена позамашна награда онима који би доказали да је постојао иједан такав пример, али доказ нико није изнео. Ниједан који је желео појављивање Спаситеља, није био толико неупућен у учења Светог писма да би помислио да би одећа коју би он сашио била неопходна за ту прилику. Једина одећа која ће бити потребна светима да би сусрели Господа биће одећа Христове правде. (Види Отк. 19, 8)

[506]

Белешка 4 (ориг. стр. 241) Сматрало се да се 1843. година у којој су адвентисти први пут очекивали Христов долазак, продужује до пролећа 1844. године. Разлог за то је следећи: у стара времена година није почињала усред зиме као сада, већ на први нови месец, после пролећног еквинација (равнодневица иста дужина трајања дана). Према томе, пошто је раздобље од 2300 дана почело у години која се рачунала према старој методи, сматрало се да је неопходно придржавати се те методе до његовог краја. Зато је било израчунато да се 1843. година завршава у пролеће а не у зиму.

Белешка 5 (ориг. стр. 260) Да је Земља светиња, дошло се до закључка из оних библијских стихова који уче да ће Земља бити очишћена и приправљена за вечно место становања светих, као што је то и наумио Створитељ од самог почетка. Адвентисти су то схватали управо онако како су то учили Веслеј и други. Ни они нису помишљали да постоји неко друго место, осим Земље које треба очистити. У Светом писму постоје три стиха која се наводе као доказ да је ова Земља светиња, међутим, ти исти стихови оповргавају то мишљење. То су следећи стихови:
„Одвешћеш их и посадићеш их на гори наследства својега, на месту које си себи за стан спремио, Господе, у светињи, Господе, коју су твоје руке утврдиле.“ 2 Мојсијева 15, 17.

Сасвим јасно се види да овај текст пориче идеју о Земљи као светињи. Како год тумачили овај текст, он учи да народ тада није био у светињи, већ је био на земљи. Онда се отпочело

[507]

са тврдњом да је светиња један део Земље у који је требало да буду одведени — наиме у Палестину. То пориче други текст:

„И написа Исус ове речи у књигу закона Божјега; и узевши камен велики подиже га онде под храстом који бијаше код светиње Господње.“ Исус Навин 24, 26.

Камен и храст су били у Палестини, али су били поред светиње, а не у светињи. А следећи стих још више оповргава и подједнако је уверљив против закључивања које се овде спомиње.

„И доведе их (свој народ) на место светиње своје на ову гору коју задоби десница његова.“ Псалам 78, 54.

Та гора која се спомиње означава гору Морију, на којој је Соломун сазидао храм. Ту видимо да реч светиња није означавала ову земљу већ само храм.

Јосафатова молитва даје праву представу о односу те земље (Палестине) према светињи: „Ниси ли ти, Боже наш, одагнао становнике ове земље испред свога народа Израилја, и дао је заувек семену Аврама, пријатеља свога? Те се населише у њој и саградише ти у њој светињу за име твоје?“ 2 Дневника 20, 7. 8. Ово се подудара са наредбом у 2 Мојс. 25, 8. „Нека ми саграде светињу, да међу њима наставам“. У овој истој књизи се описује светиња, њено дизање и Божје одобравање. Поступак чишћења светиње је описан у 3 Мојс. 16 поглављу. Кад су деца Израилјева освојила Ханан, Соломун је саградио храм у којем се налазила светиња и светиња над светињама. Посуђе које је било направљено у арапској пустињи, за покретну светињу, било је премештено у храм. Тада је то била светиња — место Божје славе на овој земљи. Чак, и делимично познавање учења Светог писма, оправдаће све што је аутор рекао о томе на страницама 260 - 267 ориг.

[508]

Белешка 6 (ориг. стр. 268) Готово сви адвентисти, укључијући и Милера су још једно кратко време после свог разочарења 1844, веровали да је свет примио последњу опомену. С обзиром на опомену коју су дали „јер дође час суда његова“ може се и разумети зашто су тако веровали. Они су мислили да та објава мора значити крај времена. Они нису могли да се оријентишу као што нису могли ни ученици када је њихов Господ, кога су сматрали царем који долази на престо —

био разапет и погребен. У оба случаја они нису могли разумети своје страшно разочарање.

Али веровање да је дело јеванђеља завршено, убрзо је напуштено, осим код неких фанатика који су одбијали савете и поуке. Већина оних који су напустили ово погрешно веровање, а, ипак, остали и даље верни у делу, наставили су да верују да су они који су јасно видели небеску поруку, и упорно је одбијали, били одбачени од Бога. У томе нема фанатизма као што га нема у општем веровању да су они тврдокорни Јевреји који су наставили да одбацују светлост изнесене истине, послане њиховом нараштају, били одбачени од Бога.

Постојала је једна група људи која је убрзо одбацила идеју да су „врата милости затворена“, јер су открили да треба објављивати и друге вести после овог објављивања да је дошао час суда, и да је Трећа анђеоска вест последња вест која се објављује „сваком племену, језику, колени и народу“. Они су увидели да суд заседа на небу пре Господњег доласка; да се суђење праведнима у попуности обавља док је Исус њихов посредник пред Очевим престолом, да се вечни живот даје светима када њихов Спаситељ дође, што је доказ да им је пресуђено и решено. Као што су се наде ученика поново пробудиле и било им је „драго када су видели Господа“, те су објављивали његово Месијанство са још већим уверењем — тако су се и ови радовали када су открили истину о Трећој анђеоској вести која је за њих била попут новог живота. Са обновљеном ревношћу и ојачаним поверењем они су поново почели да објављују скори долазак Господа.

Са светлошћу Треће анђеоске вести они су, такође, прихватили и светлост о светињи и њеном чишћењу. Затим су разумели право дело помирења које се врши у светињи над светињама и да се њихова вест односила на тај суд. Они су видели да постоје две завесе или двоја врата у Божјем храму (Јеврејима 9, 3) и да су се у то време једна затворила, а друга отворила. Са усрдном ревношћу и новом надом они су проповедали ове истине, и позивали своје ближње да вером траже улаз у светињу над светињама, иза друге завесе, где је наш Провосвештеник ушао да избрише грехе свих својих верника од Авеља, па до данашњег времена. Њихова вера била

је усмерена на отворена врата која ни један човек не може затворити све док се тамо у потпуности не изврши дело. Дело позивања грешника да вером дођу до ових отворених врата, они настављају све до данашњег времена; и ово ће бити њихов посао све док сам Исус не објави: „Онај ко је неправедан, нека и даље буде неправедан.“ Отк. 22, 1. што значи: док се време пробе и служба јеванђеља не заврши.

Писац ове књиге била је међу првима који су проповедали Трећу вест и отворена врата. Она је неуморном ревношћу, усрдним позивима, и јасном светлошћу сведочанства које је носила, много учинила да унапреди ово дело, исправи заблуде фанатизма, да обнови наде разочараних и обрадује срца „малог стада“ које љуби појављивање њиховог Спаситеља који ускоро долази.

[510] Белешка 7 (ориг. стр. 275) За укратко објашњење важних тачака Треће анђеоске вести из Откривења 14, 9 - 12. (види белешку 8.) Ова порука садржи последњу опомену за људе који су на проби, јер иза њега следи долазак Сина човечијег да пожње жетву земаљску да „да сакупи жито у житницу своју“, и да стави виноград у кацу великога гнева Божјега. (види стихове 14 - 20) Из тог разлога је ова вест дата тако оштрим, тако страшним језиком упозорења. Гнев, којим она прети поштоваоцима звери и њене иконе представља: „седам последњих зала јер се у њима сврши гнев Божји.“ Отк. 15, 1. Упореди са поглављем 16, 1. 2. Тај гнев се „излива непомешан“ јер тада пресуда пада на непоправљиве, без милости, јер тада је наш Спаситељ довршио своје свештеничко дело и Он неће доћи да понуди спасење, већ да изврши освету над онима који не познају Бога и не покуравају се јеванђељу. 2 Солуњанима 1, 6 - 9.

Престо Божји ће бити без кривице и грешници неће имати изговора, јер су упозорења Светога писма дата јасним речима. Невернима Господ каже: „Што звах, али не хтесте, пружах руку своју, али нико не мари, него одбацисте сваки савет мој, и карање моје не хтесте примити, зато ћу се и ја смејати вашој невољи, ругаћу се кад дође чега се бојите. Кад као пустош дође чега се бојите, и погибао ваша као олуја кад дође, кад навали на вас невоља и мука. Тада ће ме звати, али се нећу одазвати;

рано ће тражити, али ме неће наћи.“ Приче 1, 24 - 28. Опомена последње вести се носи читавом свету. Она је јасна и одлучна у својим изјавама. „Заповести Божје“ које она објављује нису нејасне ни - разумљиве. Четврта заповест гласи: „Седми дан је субота, одмор посвећен Господу“. Ово је Господњи дан - Његов свети дан - од стварања света. Ни за један други, Он не тврди да је његов, ниједан други Он није посветио; никада није заповедио да се иједан други дан поштује. Они који се окрећу од тако јасне истине, који одбацују тако свечано упозорење, неће имати изговор пред Богом.

Али, колико су год ове речи претеће, вест се даје у милости. [511] То је последњи покушај од стране Господа да пробуди људе да увиде у каквој се опасности налазе, да их подстакне да се окрену од својих злих путева - од својих прекршаја његовог светог Закона - да би имали вечни живот. Господу није „мило да умре безбожник, него да се врати безбожник са свога пута и буде жив.“ Језекиља 33, 11. Али, ако неће да дођу к Њему да имају живот вечни, ако изаберу да следе мноштво у чињењу зла, уместо да ходе путевима Божјих заповести, тада морају носити своје безакоње. Њихова ће крв бити на њиховим главама. Бог им даје силу да изаберу и упозорава их на зло које је пред њима. Упркос свим Његовим молбама, они пркосе Духу милости, газе по скупоценој Христовој крви која је била проливена за њихово откупљење.

Белешка 8 (ориг. стр. 396) Ове речи се темеље на пророчанству из Откривења 13 и 14 поглавља. Људи са којима је повезан аутор ове књиге, годинама су проповедали да ће се сви слојеви, осим „малог стада“ ујединити да уздигну Недељу и наметну је свима помоћу строгих закона. Можда ће читалац боље разумети последњи део 30. поглавља кад се изнесу чињенице пророчанства на коме се заснива та идеја.

1. Сматра се да се звер из Откривења 13, 1 - 10, односи на папску силу. Ово је опште мишљење Протестаната.

2. „Море“ из којег ова звер излази исто је што и „воде“ из Откр. 17, 15, и оно представља „људе, народе, племена и језике“. Папство су подржавали многи народи.

3. Ова звер има карактеристике четврте звери из Данила 7, које представљају четири царства: Вавилон, Персију, Грчку [512]

и Рим. Ова звер је наследник моћи што су је једна за другом имале ова четири царства.

4. Звер са два рога Откр. 13, 11 - 17, излази из другог места „излази из земље“, не подјармљивањем држава и народа, већ растући као биљка из земље. Она представља Сједињене Америчке Државе, место изван подручја „читавог света“ који је до тада био познат.

5. Ова звер има два рога, грађански и црквени. Да је црква представљена рогом, доказано је у Дан. 7, где „мали рог“ представља римску цркву, чак, и пре него што је поседовала грађанску власт. Такође, у Отк. 13 аждаја (пагански Рим) је дала звери (цркви) своју силу (грађанску силу) и седиште (град Рим) као и велики ауторитет.

6. Дворожна звер појављује се у две фазе - са благошћу јагњета и свирепомшћу аждаје. Њена учења о једнакости свих људи, о праву на живот, слободу и постизање среће стоје у противречности са подупирањем ропства. Исто тако док тврде да свима дају право да служе Богу по савести, они прогоне баптисте и квекере зато што следе уверења своје савести. Али, ово ће се још потпуније показати у будућности, када ће Конгрес бити позван да успостави законе о религији.

7. Идентитет „звери са два рога“ даље је показан његовим великим чудима којима вара „оне који живе на Земљи чудима који јој бише дани да чини пред звери.“ Отк.13,14. Спиритизам је поникао у Сједињеним Америчким Државама, и преко америчких медија проширио се по читавом свету.

[513]

8. Ова звер проузрокује да и „земља и они који живе на њој служе првој звери“. Ово се односи на законе који присиљавају на светковање недеље уместо Господње суботе - седмог дана. Недеља, као дан одмора, је установа која води порекло директно од римске цркве, која тврди да светковање недеље потиче од ње, и заиста нико јој то не може оспорити. Господња субота служи као сећање на стварање неба и Земље, и заповест за њено светковање дата је да би Земља и њени становници могли славити свог Створитеља. Закон који намеће светковање недеље као дан одмора, поништава Божју заповест, и Земља и њени становници наведени су да се поклоне сили која га је успоставила, одмарајући се тога дана. Протестанти

приписују папству увођење различитих правила, те на њих примењују ово пророчанство, али ни по једном другом закону није Земља наведена да се клања тој сили, осим у закону о недељном одмору којим се присиљава цела Земља.

9. Ово нам довољно јасно показује да тврдња, да ће се католици и протестанти ујединити у наметању недеље, није само претпоставка, католици је поштују као доказ свог ауторитета да „успоставља обичаје или прописе и да их заповеда“, а протестанти чине најенергичније напоре за њено свеопште наметање. Добро је позната чињеница да већина протестантских деноминација веома ублажава своје противљење према Католичкој цркви, те удружена акција двеју организација у корист недеље, ни у ком случају није невероватна. Пре неколико година ово гледиште проповедано је само на темељу пророчанства. Али сада, ми видимо у догађајима озбиљан наговештај њеног испуњења. Посебан циљ „Народног реформног удружења“ је да припреми верски амандман — Државни устав, којим ће недељу очувати од оскрнављења и свеобухватно је наметнути.

10. Ова звер, не само да присиљава Земљу и њене становнике да се клањају првој звери, као што је горе наведено, већ наређује онима који живе на Земљи да начине икону прве звери. Ово се може постићи само ако се уједини црква и држава, или толиком покорношћу државне власти црквеној сили, да ће држава бити приморана да наметне правила и захтеве цркве. Религиозан предлог Уставу Сједињених Америчких Држава убрзо би осигурао овакав резултат

[514]

11. Ово тумачење потврђено је Господњом вешћу која се налази у Откривењу 14, 9 - 12, која се у целости темељи на чињеницама Откривења 13, 11 - 17, и која најоштријим речима осуђује захтеве ове звери и клањање које она намеће. Такође ова вест позива на држање Божјих заповести и вере Исусове, а једна од тих заповести подупире Господњу суботу - седми дан. Према томе постоји супротност између Господње суботе и такозваног дана одмора — недеље.

Ово је кратак преглед чињеница које оправдавају исказе писца на страницама ориг. 396, 397.

Белешка 9 (ориг. стр. 431) Реч „печат“ употребљена је у Светом писму са различитим значењем, као и у свакодневном животу. Вебстерова најсвеобухватнија дефиниција је оваква: „Оно што потврђује, одобрава, или чини стабилним; јемство; оно што доказује истинитост; оно што осигурава, чини веродостојним“. Појмови „жиг“ и „знак“ у Светом писму су употребљени као синоними појма „печат“. (као у Римљанима 4, 11.)

У завету са Нојем знак је употребљен у смислу јемства или доказа непроменљивости. Дуга у облаку је дата као знак или обележје да Бог неће поново уништити Земљу потопом. 1 Мојс 9, 13. У завету са Аврамом обрезање је било обележје или знак. Ово је била потврда или гаранција, а они који нису имали то обележје, били су одстрањени. 1 Мојс. 17, 11 - 14. Овај знак или обележје био је установа, обред. Гесениус даје и реч „сећање“ као знак или обележје.

[515] У 2. Мојсијевој 31, 17. и Језекиљу 20, 12. 20. субота Господња се назива знаком. Она је споменик Створитељевих дела, и на тај начин знак Његове силе и божанства. Римљанима 1, 20. То је, такође, и установа, као што је то било и обрезање; али с овом разликом: обрезање је било знак на телу, док је субота знак у уму. „И суботе моје светкујте да су знак између мене и вас да знате да сам ја Господ Бог ваш.“ Језекиља 20, 20.

У Језекиљу 9, 4 реч „белег“ значи печат, знак или обележје. Септуагинта даје исту реч у овом тексту који се налази у грчком у Римљанима 4, 11. Тако видимо да се речи: обележје, знак, жиг, печат односе на исте ствари, или су употребљене као речи истог значења у Светом писму.

У Језекиљу 9, 4. и Откривењу 7, 2. 3. за белег или печат је речено да ће бити стављен на чела Божјих слугу. Оба ова текста говоре о времену када на безбожне долази попуно уништење. Печат је стављен на Божји народ као заштита да их сачува од зла које долази. Али „чело“ се овде очито употребљава као симбол, да означи интелект или ум, као што се реч „срце“ често употребљава да означи наклоност или осећај. Ставити печат или белег на чело исто је што и речи: „у мислима њиховим написаћу их“. Јеврејима 10, 16.

Субота је знак Божји, печат Његовог закона. Исаија 8, 16. Субота је обележје његове власти и силе. Она је знак по којем можемо знати да је Он Бог, и према томе прикладно је рећи да ће бити стављен на чело. Они који се клањају звери (Откр. 13) примају њен жиг на чело или на руку. Као што чело представља ум, рука представља силу: Псалам 89, 48 „Хоће ли избавити душу своју од руке гроба?“ Бог не прихвата присилну службу, његове слуге су запечаћене само на челима. Али, зле силе прихватају присилно служење; за тим је увек чезнула римска хијерархија. Као доказ о природи тог жига види белешку 8. Знак или печат Божји је Његова субота, а жиг или знак звери је у потпуној супротности, то је подметнута недеља „дан сунца“. У поруци Трећег анђела (Откр. 14, 9 - 12) они који не примају жиг звери, држе заповести Божје, а субота је четврта заповест; они држе Господњу суботу; они имају његов знак или печат. Важност овог печата показује се у томе што је четврта заповест једина заповест која разликује Створитеља од лажних богова. Упореди Јеремија 10, 10 - 12; Дела 17, 23. 24.; Откривење 14, 6. 7. И због те заповести Његов народ ће подносити прогонство. Али, када се Божји гнев излије на прогонитеље који су наметали знак или жиг зверин, они ће тада увидети важност суботе - печата живог Бога. Они који су се окренули од онога што је Господ говорио док је његов глас потресао Земљу, признаће своју погубну заблуду, када његов глас потресе небеса и земљу. Јеврејима 12, 25. 26. Јоил 3, 9 - 16. Види, такође, ориг стр. 457. [516]